

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH**

**Pedagogická fakulta**

**katedra geografie**

**METODIKA VÝUKY PRVOUKY A VLASTIVĚDY REGIONU**

**NA PŘÍKLADU ZNOJEMSKA**

**Diplomová práce**

**Lucie ILKOVÁ**

Vedoucí práce: Mgr. Petra Karváňková

České Budějovice 2010

## ANOTAČNÍ LIST DIPLOMOVÉ PRÁCE

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH  
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

**Autor:** Lucie Ilková

**Katedra:** geografie

**Studijní program:** M7503 Učitelství pro základní školy

**Studijní obor:** Učitelství pro 1. stupeň ZŠ - anglický jazyk pro  
1. stupeň ZŠ + Certifikát z výtvarné výchovy

**Vedoucí práce:** Mgr. Petra Karváňková

**Název:** Metodika výuky prvouky a vlastivědy regionu na příkladu Znojemska

**Druh práce:** diplomová práce

**Rok odevzdání:** 2010

**Počet stran:** 225

### **Anotace:**

Diplomová práce s názvem „Metodika výuky prvouky a vlastivědy regionu na příkladu Znojemska“ řeší problematiku výuky prvouky a vlastivědy na 1. stupni základní školy. Skládá se ze dvou částí, z nichž první - teoretická se zabývá charakteristikou regionu. Druhá – didaktická, jako stěžejní část diplomové práce, vychází z poznatků odborné části a je zpracována do podoby učebního textu pro žáky 4. a 5. tříd základní školy a Metodické příručky pro učitele. Tato část je rovněž doplněna pracovními listy, vztahujícími se k regionu Znojemska a množstvím her a výtvarných námětů, které slouží k procvičení učiva zaměřeného na region Znojmo.

**Annotation:**

The thesis called The Metodology of Teaching General Science and Homeland study of the Region on the Example of the Znojmo region. The Thesis solves the problems of teaching General Science and Homeland study at primary school. It consists of two parts: the first – theoretical – which deals with the characterisation of the region – the physical geography and socioeconomic aspects. The other – didactic – is the main part of the thesis. It is based on the expert part and is made into a textbook for pupils in the 4th and 5th years of the primary school as well as a methodological manual for teachers. This part is attached with worksheets related to the Znojmo region and a number of games and creative ideas which serve the purpose of practising the subject aimed at the Znojmo region.

*Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně, respektive, že vznikla za spolupráce s vedoucím diplomové práce a také s využitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.*

*V Českých Budějovicích .....  
.....  
podpis*

*Prohlašuji, že v souladu s § 47 odst. b) zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.*

*V Českých Budějovicích .....  
.....  
podpis*

## **PODĚKOVÁNÍ**

Chtěla bych poděkovat Mgr. Petře Karvánkové za její pomoc, odborné vedení a cenné rady při tvorbě této diplomové práce.

## OBSAH :

<b>1. ÚVOD .....</b>	<b>8</b>
<b>2. REŠERŠE LITERATURY .....</b>	<b>10</b>
<b>3. METODIKA PRÁCE .....</b>	<b>16</b>
<b>4. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA .....</b>	<b>19</b>
<b>4.1. Vymezení, poloha a základní charakteristika ORP Znojmo .....</b>	<b>19</b>
<b>4.2. Fyzicko-geografická charakteristika .....</b>	<b>21</b>
<i>4.2.1. Geomorfologická charakteristika .....</i>	<i>21</i>
<i>4.2.2. Geologická charakteristika .....</i>	<i>22</i>
<i>4.2.3. Hydrologická charakteristika .....</i>	<i>24</i>
<i>4.2.4. Klimatická charakteristika .....</i>	<i>26</i>
<i>4.2.5. Půdní poměry.....</i>	<i>27</i>
<i>4.2.6. Biogeografická charakteristika .....</i>	<i>27</i>
<i>4.2.6.1. Flóra .....</i>	<i>29</i>
<i>4.2.6.2. Fauna .....</i>	<i>32</i>
<i>4.2.7. Ochrana přírody v ORP Znojmo .....</i>	<i>34</i>
<b>4.3. Socioekonomická charakteristika .....</b>	<b>45</b>
<i>4.3.1. Obyvatelstvo .....</i>	<i>45</i>
<i>4.3.2. Hospodářství .....</i>	<i>48</i>
<i>4.3.3. Služby .....</i>	<i>50</i>
<i>4.3.4. Doprava .....</i>	<i>51</i>
<i>4.3.5. Životní prostředí .....</i>	<i>52</i>
<i>4.3.6. Cestovní ruch .....</i>	<i>52</i>
<b>4.4. Historický vývoj a architektonické památky .....</b>	<b>54</b>
<b>4.5. Zajímavosti, osobnosti a slavnosti .....</b>	<b>61</b>

<b>5. DIDAKTICKÁ ČÁST .....</b>	<b>64</b>
- tři jednotlivé výtisky přiložené k diplomové práci	
<b>a) Učebnice s pracovními listy – v rozsahu 67 stran</b>	
<b>b) Metodická příručka pro učitele – v rozsahu 26 stran</b>	
<b>c) Přílohy – Hry – v rozsahu 60 stran</b>	
<b>6. ZÁVĚR .....</b>	<b>65</b>
<b>7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY .....</b>	<b>67</b>
<b>8. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK .....</b>	<b>72</b>

## 1. ÚVOD

Výuka regionální přírodovědy a vlastivědy v rámci vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět Rámcového vzdělávacího programu MŠMT je stěžejní tematikou učiva pro 1. stupeň ZŠ. Žáci poznávají své nejbližší okolí, učí se pozorovat krásy lidských výtvorů a přírodních jevů v místě bydliště. Učebnice přírodovědy a vlastivědy pro žáky 1. stupně ZŠ se zabývají fyzicko-geografickou a socioekonomickou charakteristikou celé České republiky a jednotlivých krajů. Zařazením podrobnějších informací o každém regionu do těchto učebnic by znamenalo jejich přílišnou obsáhlost.

Toto byla prvotní myšlenka pro výběr tématu předkládané diplomové práce. Dalším důvodem byl vlastní emocionální vztah k místnímu regionu, odkud pocházím. Základním úkolem předkládané diplomové práce s názvem „Metodika výuky prvouky a vlastivědy regionu na příkladu Znojemska“ bylo vytvořit jednak odbornou část s tematikou zaměřenou na region Znojemska a především její text aplikovat do učebnice pro žáky 4. a 5. tříd ZŠ.

Odborná část rozebírá tematiku Znojemského regionu z různých úhlů pohledu, to znamená z hlediska fyzicko-geografické a socioekonomické charakteristiky. Nabízí čtenáři souhrnné teoretické pojednání o Znojmě a jeho okolí, zároveň tak může vyplňovat absenci této literatury na knižním trhu, hlavně z hlediska učebnic a výukových textů. Pro učitele má představovat zdroj základních informací o území Znojemského regionu a metodický materiál, který může využít ve své pedagogické praxi.

Autorská kniha – učebnice tvoří stěžejní část diplomové práce. Jedná se o invenčně komplexní práci, která zahrnuje autorkou vytvořený učební text, pracovní listy včetně metodické příručky pro učitele, rovněž ilustrace a metodické hry jsou vlastní. Jedním z hlavních záměrů autorky bylo zpracovat učebnici v nekonvenční formě, a to tak, aby žáci měli možnost graficky zasahovat přímo do textu a tím se podílet na celkové podobě učebnice. Tematický text, který je záměrně koncipován do dialogu, což tvoří základní odlišnost od textu klasické učebnice, vedeného mezi pohádkovými postavami skřítků a víl, usnadňuje malému čtenáři porozumění a pochopení poměrně složitého učiva. Pracovní listy a didaktické hry jsou rovněž autorčinou tvůrčí částí obsahu učebnice. Učebnice je určena žákům 4. a 5. tříd základní školy. Její hlavní princip spočívá v integraci poznatků z naukových a výchovných předmětů do celkové koncepce textu.



Obsahuje několik oddílů, které umožňují učitelům jejich praktické využití v hodinách vlastivědy a přírodovědy nebo mohou být metodickým návodem pro plánování projektové výuky vázané na region Znojemska.

Metodická příručka pro učitele nastiňuje didaktický postup, jak pracovat s předkládanou učebnicí. Dále obsahuje vypracované pracovní listy a vlastní didaktické hry, které jsou součástí učebnice.

Přílohy - didaktické hry a hry s výtvarným námětem, rovněž zpracované autorkou, tvoří poslední část učebnice a jsou zaměřeny na praktické činnosti žáků, kterými autorka doplňuje integrační záměr učebnice. Lze je využít nejenom v přírodovědě a vlastivědě, ale i v dramatické nebo výtvarné výchově, či jako náměty pro práci ve školní družině, popřípadě samotnými žáky jako náplň volnočasových aktivit.

Předkládaná učebnice by měla žákům poskytnout literaturu, jejíž text a grafika informuje zábavnou formou o regionu Znojemska, který je nedílnou součástí jejich života a získat o něm nejen vědomostní a znalostní povědomí, ale pěstovat k němu hlubší citový vztah.

## 2. REŠERŠE LITERATURY

Pro zpracování diplomové práce byla použita především odborná literatura, která byla hlavním zdrojem a dále byly, jako doplňkové zdroje, využity populárně-naučné publikace, novinové články, časopisy, propagační materiály a webové stránky.

### Odborná literatura

Pro zpracování fyzicko-geografické charakteristiky, tématiky podkapitoly 4.2.1. Geomorfologická charakteristika byla použita publikace Zeměpisný lexikon ČR, Hory a nížiny (**Demek, Mackovčín a kol., 2006**), která podává informace o celkovém geomorfologickém rozčlenění České republiky a následně podrobněji popisuje geomorfologické jednotky, konkrétně jejich zařazení do vyšší jednotky, polohu a vymezení oblasti, geologický vývoj, specifické znaky a další zajímavosti.

K podkapitole 4.2.2. Geologická charakteristika byla využita následující literatura: - obsáhlá publikace Brněnsko – Chráněná území ČR IX. (**Mackovčín, Jatiová, Demek, Slavík a kol., 2007**), která pojednává o přírodních poměrech celé Jižní Moravy (geologie, geomorfologie, klima, hydrologie, pedologie, botanika...) a dále o jednotlivých oblastech (souhrnná charakteristika přírodních poměrů okresů, zvláště chráněná území, přírodní parky, památné stromy). Problematiku týkající se ORP Znojmo předkládá kniha Znojmo a Podyjí - Chráněná území ČR, Brněnsko (**Mackovčín a kol., 2007**), která je zaměřena na vznik a popis krajiny, na přírodní bohatství a zajímavosti samotného okresu, včetně specifikace na území NP Podyjí. Další publikací je Přírodovědné zajímavosti Znojemska (**Antonín a kol., 2008**), v níž je jednak charakterizována geomorfologická a geologická stavba území Znojemska, zároveň je zde uvedena i základní charakteristika biogeografických podmínek tohoto území. Zajímavým zdrojem byla skripta Geografie České republiky (**Chalupa, 1998**), v nichž je popsán územní vývoj našeho státu, přírodní prostředí, surovinové zdroje, obyvatelstvo, sídla a regionální přehled. Dále byla využita publikace Neživá příroda (**Demek, Novák a kol., 1992**) a Vznik a výskyt nerostů (**Slavík, 1954**), které se zabývají nerudnými surovinami na území Moravy, především největším nerostným ložiskem kaolinu, který se nachází právě v zájmovém území.

Obsah podkapitoly teoretické části diplomové práce – 4.2.3. Hydrologická charakteristika byl čerpán z knih Historie Znojma v obrazech - Příběhy z historie a současnosti (**Janků a kol., 2005**). Autor ukazuje Znojmo a znojemskou krajinu v historických souvislostech jak je vnímá on sám. Je koncipována do příběhů o krajině, řece Dyji, samotném městu Znojmu atd. a druhou publikací je Vodní toky a nádrže – Zeměpisný lexikon ČSR (**Vlček a kol., 1984**), která podává abecední seznam vodních toků České republiky s jejich charakteristikou a základními informacemi o poloze, ploše, hloubce, průtoku, využití a podobně.

Publikace Klimatické oblasti Československa (**Quitt, 1971**) byla zdrojem pro zpracování podkapitoly 4.2.4. Klimatická charakteristika. Kniha rozčleňuje celé území ČSR na chladné, mírně teplé a teplé klimatické oblasti a konkretizuje je z hlediska nejvyšších a nejnižších teplot, množství srážek, počtu letních a mrazivých dní atd. Podkapitola 4.2.5. Půdní poměry je zpracována dle knihy Znojmo a Podyjí - Chráněná území ČR, Brněnsko (**Mackovčín a kol., 2007**).

Pro kapitolu 4.2.6. Biogeografická charakteristika byla použita publikace Biogeografické členění České republiky (**Culek a kol., 1996**). V úvodu knihy jsou vysvětleny termíny (biota, bioregion, biogeografická provincie...) a dále jsou v knize kapitoly obsahující rozdělení České republiky na jednotlivé bioregiony.

Pro zpracování podkapitol 4.2.6.1. Flóra a 4.2.6.2. Fauna byly významným přínosem, rovněž již zmiňované publikace Znojmo a Podyjí - Chráněná území ČR, Brněnsko (**Mackovčín a kol., 2007**) a Přírodovědné zajímavosti Znojemska (**Antonín a kol., 2008**). V první publikaci jsou kromě všeobecných poznatků o flóře a fauně také detailně popsány jednotlivé přírodní lokality ORP Znojmo.

Druhá publikace Přírodovědné zajímavosti Znojemska (**Antonín a kol., 2008**) obsahuje přehledné členění flóry a fauny do jednotlivých druhů, které se vyskytují v ORP Znojmo. Flóra je rozdělena na cévnaté rostliny, mechorosty, lišejníky a houby, vyskytující se v ORP Znojmo a fauna na bezobratlé živočichy a obratlovce. Zajímavými kapitolami byly Historie botanického výzkumu a Historie poznání obratlovců.

Do podkapitoly 4.2.7. Ochrana přírody v ORP Znojmo byly použity informace z publikace Podyjí a Jihlavské vrchy (**Pernica, 1978**). Kniha podává souhrnný obraz o celém Podyjí s detailním popisem jednotlivých lokalit, je dělena do několika částí.

V úvodu je vymezení celého území se stručnou charakteristikou přírodních a hospodářských znaků Podyjí. Druhá část obsahuje „Výletovou mozaiku“, v níž jsou vybrány vhodné výletní lokality, doprovázené turisticko – vlastivědným popisem prostoru a schematickými mapkami, které názorně a přehledně ukazují polohu místa. V knize je také uveden přehled zajímavostí a zvláštností Podyjí (hrady, přírodní rezervace, památky...). Dalším zdrojem byla již zmíněná publikace Znojmo a Podyjí - Chráněná území ČR, Brněnsko (**Mackovčín a kol., 2007**). V publikaci je detailně popsán NP Podyjí. Úvod tvoří část zabývající se fyzicko-geografickou charakteristikou, klimatem, půdními poměry, periodizací vzniku, faunou a flórou. Další oddíl knihy se zabývá jednotlivými lokalitami NP Podyjí, kde vedle úvodní charakteristiky - názvu lokality, popisu, katastrálního území, výměry a u přírodních památek i data vyhlášení, je text členěn na geologii, květenu a zvířenu.

Informace pro zpracování celé kapitoly 4.3. Socioekonomická charakteristika byly čerpány ze Strategického plánu rozvoje města Znojma (**Čapka, Kučera, 2007**). Jsou zde uvedena data a rozebrána tato problematika v kapitolách obyvatelstvo, ekonomika a trh práce, doprava a technická infrastruktura, cestovní ruch a sociální služby. Celkový přehled pro Jihomoravský kraj a ORP Znojmo s konkretizací této problematiky byl převzat z internetových stránek [www.czso.cz](http://www.czso.cz). [cit. 10-02-27].

Další kapitolou diplomové práce je 4.4. Historický vývoj a architektonické památky, k níž byla využita publikace Dějiny královského města Znojma a Znojemského kraje od nejstarších dob do sedmdesátých let 19.století (**Havlík, 1999**), v níž je podán přehledný dějinný vývoj Znojma. V této publikaci byly prostudovány například kapitoly popisující vznik královského města, období husitských válek, středověké dějiny, novověk až do období národního obrození. Dalším zdrojem pro zpracování této kapitoly byly publikace Znojmo – z minulosti města a jeho památek (**Havlík, 1956**), Vlastivěda Moravská - II. Místopis Moravy, díl VI. – Znojemský kraj, Znojemský okres (**Peřinka, 1904**) a 77 divů Znojma - víno, historie, turistika (**Kacatl, 2008**), jež je koncipována jako učebnice s výčtem četných historických i novodobých památek, ukazující všechny stavební styly.

Pro zpracování kapitoly s názvem 4.5. Zajímavosti, osobnosti a slavnosti byla využita již zmiňovaná publikace Historie Znojma v obrazech – Příběhy z historie a současnosti (**Janků, a kol., 2005**). Tematika, která je popsána v této kapitole, je obsažena v samotném závěru knihy a podává výčet znojemských osobností a zajímavostí.

## **Populárně – naučná literatura**

Vzhledem k četnosti dostupné literatury byla populárně – naučná literatura dalším přínosným zdrojem pro zpracování diplomové práce. Doplnující informace ke kapitolám 4.1. Vymezení, poloha a základní charakteristika ORP Znojmo a 4.2. Fyzicko-geografické charakteristice poskytly tyto publikace:

Znojmo - město, krajina (**Janků, Svoboda, 1994**) a Znojmo – V krajině středního Podyjí (**Janků, 1994**). Jsou publikace vybavené velkým množstvím barevných fotografií a podávající základní přehled o krajině, městě Znojme, památkách a životě člověka v ORP Znojmo.

Geologie Znojemska – stručný průvodce expozicí Jihomoravského muzea (**Písaříčková, 1975**). Kniha popisuje geologickou stavbu, vývoj, regionální geologii, paleontologii, mineralogii atd., je doplněna o fotografie z expozice z Jihomoravského muzea.

Zeměpis České republiky – učebnice pro střední školy (**Červinka a kol., 2003**) zahrnuje kapitoly týkající se přírody, obyvatelstva, hospodářství a jednotlivých regionů ČR.

Země – Poznáváme naši planetu (**Fredetteová a kol., 2003**) je výpravnou knihou o historii, struktuře, tektonice Země atd.

K podkapitolám 4.2.6.1. Flóra, 4.2.6.2. Fauna, 4.2.7. Ochrana přírody v ORP Znojmo byly využity následující publikace a průvodce:

Kniha Vítejte! Morava a Slezsko v novém tisíciletí (**Langerová, 2001**) je členěna do 5 kapitol, věnující se určitým regionům, například Brnu a okolí, Českomoravské vysočině, jižní Moravě atd.

Putování po Moravě a Slezsku – typy na výlety a dovolené (**Daněk, Glet, 1999**) je průvodce na pořádání výletů pro celou rodinu s doporučenými trasami pro pěší turistiku, cykloturistiku a výlety autem.

Podobnou tematiku zahrnuje i průvodce - Na kole křížem krážem po Moravě a Slezsku (**Halada a kol., 2007**).

Podrobnější informace ke kapitole 4.2.7. Ochrana přírody v ORP Znojmo poskytly publikace:

Podyjí známé a neznámé – úvod do turistiky Podyjí (**Krejčí, 1990**), Znojemské Podyjí na kole i pěšky – mapový atlas s turistickým průvodcem (**Janků, 1994**), Podyjí – Thayatal – průvodce národním parkem pěšky a na kole (**Krejčí, 2007**), Podyjí - Pohlaví – Pooslaví (**Hrádek, 1988**).

Přehledný nástin o památkách a zajímavostech Znojemska ke kapitolám 4.4. Historický vývoj a architektonické památky a 4.5. Zajímavosti, osobnosti a slavnosti poskytly publikace:

Průvodce městem Znojmem - Prohlídka městské památkové rezervace (**Svoboda, 1992**) se zajímavou kapitolou na konci knihy, kde podávají významné osobnosti svá vyznání o městě Znojmě. Stejně zaměřena je i útlá publikace - Kudy, kam? Ve Znojmě... - turistický průvodce (**Svoboda, 1990**).

Znojmo (**Richter, Samek, Stehlík, 1966**) podává historii Znojma a je doplněna černobílými fotografiemi nejzajímavějších míst.

Znojmo, město památek (**Krob, 1974**) – kniha je jedinečnou prohlídkou architektonických detailů domů, kleneb, sloupů, soch vypovídající o mistrovství řemeslníků minulých dob.

Průvodce krajem a jeho kulturou, Waldviertel, Weinviertel – Jižní Morava (**Bartoňek, Beneš, Müller-Funk a kol. 1999**) je publikace zpracovaná jako společný projekt českých a rakouských autorů a je koncipována jako průvodce regionální kulturou.

Morava a Slezsko – země kulturních pokladů (**Tkáč, 1993**), kniha je turistickým průvodcem, který představuje všechny druhy objektů kulturního dědictví Moravy a Slezska.

Poutní místa Moravy a Slezska (**Odehnal, 1995**) – poutnicko – historický průvodce seznamuje s historií a popisem poutních míst, řazeným abecedně za sebou.

Další publikace jsou věnovány jednotlivým pamětihodnostem a zajímavým místům ve Znojmě a okolí. Text je většinou složen z kapitol věnovaných popisu místa, historii a zajímavostem dané tematiky:

Státní zámek Vranov nad Dyjí (**Kusák, 1988**), Kostely a kaple na Vranovsku (**Grmela, 2004**), Vranov – Bítov (**Paukert, 1968**), Hrádek 950 let (**Škvor, 1995**), Muchova Slovanská epopěj (**Maliva, 1968**), Z dějin podyjských hradů (**Jaša, 1949**).

Chrám sv. Mikuláše ve Znojmě (**Fila, 1995**), Dominikánský klášter sv. Kříže ve Znojmě – 750 let (**Duka, 1993**), Premonstrátský klášter v Louce – dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie (**Kroupa, Kroupa, Slavíček, Unger, 1997**), Tajemné Podzemí VII. díl – Jižní Morava (**Štraub, Lenková, 2007**). 75 let Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě (**Molín, 1994**).

## **Časopisy**

*Jihomoravský kraj – křižovatka Evropy* – statistické údaje jihomoravského kraje, demografická charakteristika, přehled o sídlech a bydlení.

*Od Horácka k Podyjí* – čtvrtletník s podtitulem Vlastivědný a kulturní časopis pro oblasti Třebíč, Jihlava, Znojmo, Žďár nad Sázavou a Telč.

*Okres Znojmo* – propagační časopis informačního střediska – stručný přehled o Znojmsku v české, německé a anglické modifikaci.

### 3. METODIKA ZPRACOVÁNÍ

Diplomová práce se skládá ze dvou základních částí – odborné a didaktické.

*Teoretická část* je postavena na prostudování a zpracování odborné literatury, zaměřené na ORP Znojmo. Dalšími zdroji byla populárně - naučná literatura, články z regionálních novin, propagační materiály a webové stránky. Následně byl vytvořen text k odborné části diplomové práce. Text je koncipován do celků analyzujících fyzicko-geografickou a socioekonomickou charakteristiku daného území, jenž jsou dále hierarchicky členěny do jednotlivých kapitol. Část s názvem Fyzicko-geografická charakteristika obsahuje 7 kapitol (Geomorfologická charakteristika, Geologická charakteristika, Hydrologická charakteristika, Klimatická charakteristika, Půdní poměry, Biogeografická charakteristika s podkapitolami – Flóra, Fauna a poslední kapitola je Ochrana přírody v ORP Znojmo). Socioekonomickou charakteristiku tvoří 6 kapitol (Obyvatelstvo, Hospodářství, Služby, Doprava, Životní prostředí a Cestovní ruch). Poslední dvě kapitoly v odborné části jsou Historický vývoj a architektonické památky a Zajímavosti, osobnosti a slavnosti. Odborná část je doplněna o mapy, tabulky a obrazovou dokumentaci. Je psána v textovém editoru Microsoft Office Word 2003, tabulky jsou zpracovány v tabulkovém editoru Microsoft Office Excel 2003.

Stěžejní částí diplomové práce je *didaktická část*. Jedná se o tři oddíly - autorskou knihu – učebnici, s pracovními listy a hrami, metodickou příručku pro učitele a přílohu s hrami. Všechny oddíly byly textově i graficky zpracovány samotnou autorkou.

**Učebnice** je nazvána „Po stopách mého rodného města Znojma a blízkého okolí“ a je určena pro žáky 4. a 5. tříd základní školy. Je zaměřena na výuku přírodovědy a vlastivědy v rámci učiva o místním regionu – ORP Znojmo. Učebnice se snaží integrovat předměty – přírodovědu, vlastivědu, český jazyk, výtvarnou výchovu, dramatickou výchovu do celkové koncepce výuky o regionu Znojemska. Zvláštností učebnice je možnost vpisovat poznámky, zpracovávat a vyplňovat pracovní listy, kreslit a malovat samotnými žáky přímo do textu učebnice. Tímto způsobem práce s danou učebnicí získávají žáci znalostní povědomí o místním regionu. Kniha je doplněna množstvím her, různými kvízy či tajenkami atd., což dodává dané učebnici hravost a jedinečnost a tím se přibližuje více dětem.



Učebnice je psána netradiční formou textu, přesněji autorkou vytvořeným dialogem mezi fiktivními postavami, které jsou součástí autorčiných ilustrací. Celou knihu provází skřítek „Znojník“, jež se během svého putování po znojemském území setkává s dalšími skřítky a vílami, kteří malé čtenáře seznamují vždy s vybranou specifickou problematikou. Na 67 stranách učebnice jsou popsány údaje o základní charakteristice sledovaného území, geomorfologii, geologii, klimatu, hydrologii, flóře, fauně, NP Podyjí, historii, památkách, osobnostech a slavnostech. Jednotlivé kapitoly jsou nazvány tak, aby byly pro žáky ihned srozumitelné (např. kapitola geomorfologie a geologie je v učebnici nazvána - „Jak vypadal Znojemský kraj kdysi dávno“, kapitola flóra – „Flóra aneb květinčky a rostlinky na Znojemsku“, fauna – „Fauna aneb zvířátka na Znojemsku“ atd.). Hlavní postavička – „Znojník“ si povídá s ostatními postavičkami, jejichž jména připomínají tematiku kapitol – například skřítek „Bourák“ hovoří o poloze, vymezení regionu a základní charakteristice Znojemska, „Geolínek“ o geomorfologii a geologii, víla „Klimatýnka“ o podnebí a počasí na Znojemsku, „Potůček“ o vodstvu na Znojemsku, „Florinka“ vypráví o flóře, „Fauňák“ o fauně, „Přírodňák“ o NP Podyjí a dalších chráněných oblastech na Znojemsku a víla „Rotundička“ o památkách, osobnostech a slavnostech. Celkem se tedy v učebnici nachází osm postaviček včetně Znojníka.

Každá kapitola učebnice má několik částí - tematický text, „Zapamatuj si!“, kontrolní otázky, pracovní listy a hry. Tematický text obsahuje základní informace k dané problematice. V části „Zapamatuj si!“ je popsáno to nejdůležitější z dané tematiky a může být použito jako zápis na tabuli a do žákovských sešitů. Kontrolní otázky může učitel využít v opakovací části hodiny při zkoušení vědomostí o daném tématu a žáci k opakování učiva. Pracovní listy žáci mohou doplňovat individuálně nebo ve skupinách, jsou tak vedeni k samostatnosti a u některých úkolů musí také vyhledávat informace nejen z tematického textu, ale také z atlasů České republiky, z jiných učebnic přírodovědy nebo vlastivědy, z encyklopedií či internetu. Lze je použít i jako domácí přípravu. Hry se zaměřují na docvičení vědomostí.

**Metodická příručka pro učitele** je návodem, jak pracovat se samotnou učebnicí, jak ji lze využít, na co se zaměřuje, komu je určena. Obsahuje všechny správně zodpovězené kontrolní otázky, vyplněné pracovní listy a hry obsažené v učebnici. Pro hry a náměty výtvarných činností, které jsou obsažené v přílohách, jsou v této metodické příručce detailně popsány postupy, technologie a metodika. Metodická příručka pro učitele je v rozsahu 26 stran.

**Hry** (celkem devět: pexeso, karty – pro hru „Kvarteto“ a karty pro hru „Prší“, skládačky, hry na zopakování fauny na Znojemsku a velká hra o Znojmě a okolí, při které si žáci mohou zopakovat své vědomosti o fauně, flóře, historii a památkách) byly vytvořeny za účelem procvičení učiva o ORP Znojmo. Lze je také využít o přestávkách a v době volnočasových aktivit žáků. Každá hra obsahuje pravidla, vysvětlivky jak postupovat při samotném hraní. Podstatnou část tvoří hry s výtvarným námětem – krabičky, které si mohou žáci vyrobit sami a mohou sloužit pro odkládání pastelek, telefonu, sladkostí... a plošné loutky, jež mohou vyzdobit třídu nebo být použity pro loutkové divadlo. Krabičky a plošné loutky mohou být zároveň námětem pro výtvarnou výchovu, dramatickou výchovu a spolu s praktickými přírodovědnými a vlastivědnými činnostmi tvořit základ pro projektové výuky. Jsou napsány na 60 stranách.

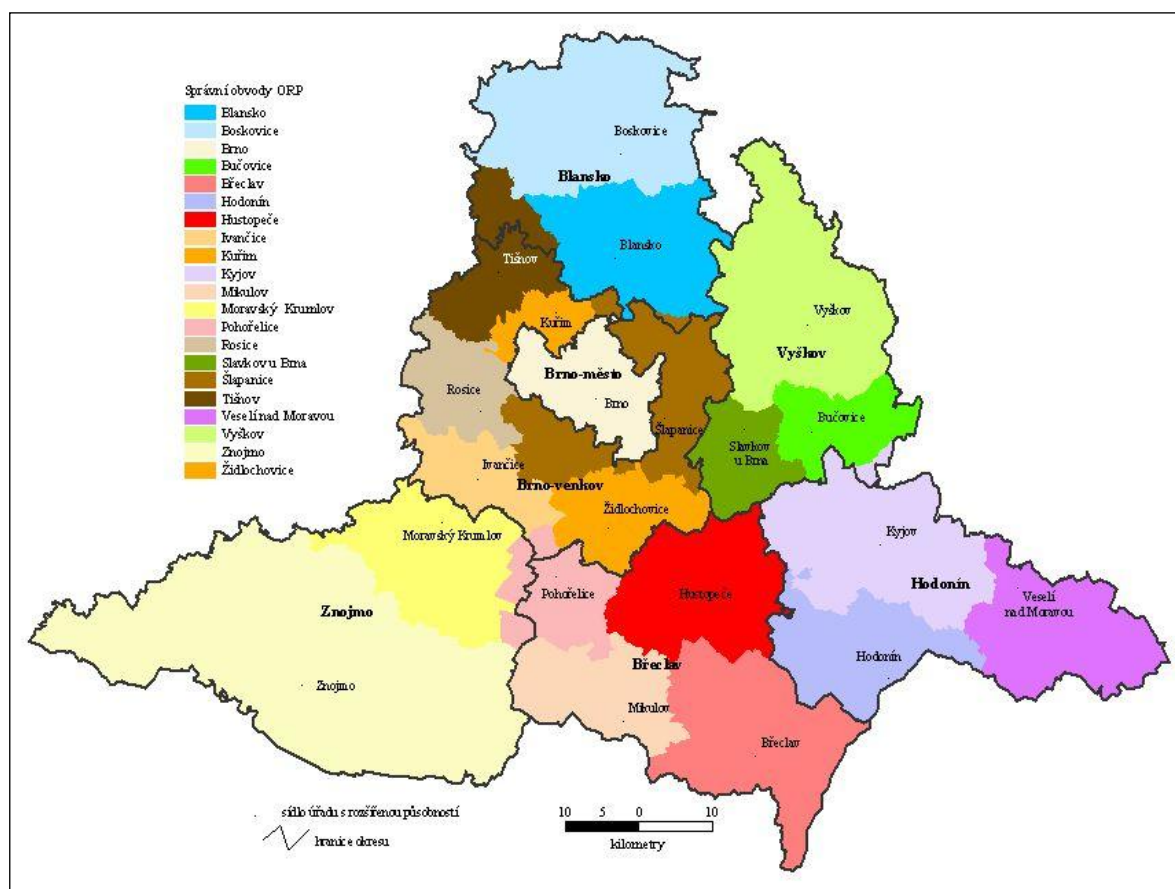
Celá učebnice, metodická příručka pro učitele a hry jsou vytvořeny v textovém editoru Microsoft Office Word 2003 a jsou celkem na 153 stranách.

Spojení autorkou vytvořeného naučného textu, v podobě dialogu fiktivních pohádkových postav, proloženým pracovními listy, hrami, kvízy a doplňovačkami spolu s vlastními ilustračními prvky, tvoří jedinečnost a základní invenční potenciál knihy.

## 4. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

### 4.1. Vymezení, poloha a základní charakteristika ORP Znojmo

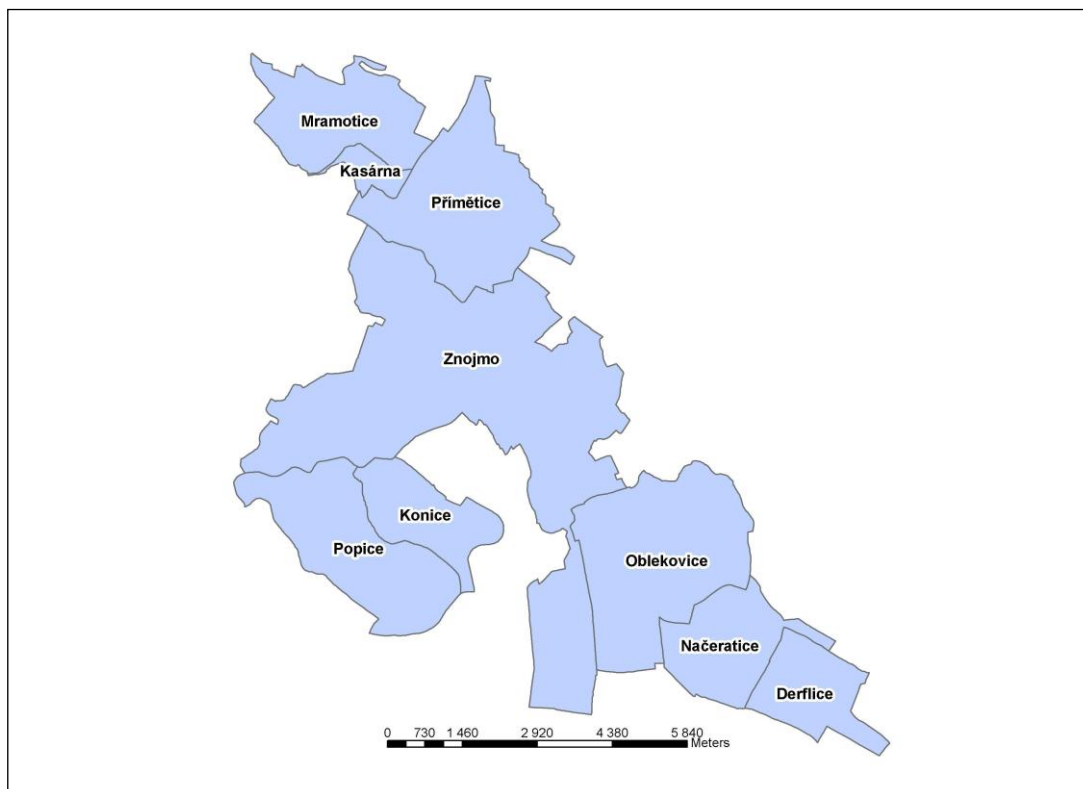
ORP Znojmo leží v jihozápadní části jižní Moravy. Na jihu je oddělena hranicemi s Rakouskem, severovýchodně sousedí s okresem Brno – venkov a na východě s okresem Břeclav. S krajem Vysočina, konkrétně s okresem Třebíč, tvoří severní hranici a s Jihočeským krajem, s okresem Jindřichův Hradec, západní hranici. Sledovaná oblast je součástí Jihomoravského kraje, který je tvořen sedmi okresy - Znojmo, Blansko, Brno - město, Brno - venkov, Břeclav, Hodonín a Vyškov. Oblast Jihomoravského kraje je rozdělena do 21 správních obvodů s rozšířenou působností (viz Obr. 1) - Boskovice, Tišnov, Blansko, Vyškov, Rosice, Kuřim, Brno, Šlapanice, Bučovice, Ivančice, Židlochovice, Slavkov u Brna, Moravský Krumlov, Pohořelice, Hustopeče, Kyjov, Znojmo, Mikulov, Břeclav, Hodonín a Veselí nad Moravou (Mackovčín a kol., 2007).



Obr. 1 Správní obvody s rozšířenou působností Jihomoravského kraje

Zdroj: [1]

Svojí rozlohou je Znojemský správní obvod největší ze všech těchto správních obvodů. ORP Znojmo se rozkládá na ploše o rozloze 1637 km<sup>2</sup>, z toho téměř 70% tvoří zemědělské pozemky a 30% ostatní. Správní obvod zahrnuje 111 obcí. Město Znojmo se skládá z 9 místních částí (viz Obr. 2), 10 katastrálních území a 31 základních sídelních jednotek.



Obr. 2 Místní části města Znojma

Zdroj: Čapka, Kučera, 2007

Nejzápadnější bod okresu je na česko-rakouské hranici západně od obce Vratěním (15° 32' v. z. d.). Nejvýchodnější bod se nalézá 200 metrů severně od Dolního Šumického rybníka (16° 27' s. z. š.). Nejjižnější bod leží na česko-rakouské hranici, jižně od obce Hevlín (48° 43' s. z. š.) a nejsevernější se nachází v údolí řeky Rokytné, severozápadně od obce Jamolice (49° 06' s. z. š.). Nejvyšším bodem sledované oblasti je vrstevnice 520 m n.m. na jihozápadním svahu Suché hory u obce Zblovce. Nejnižší bod - 175 m n.m. se nachází v nivě řeky Dyje, v místech, kde řeka na východě opouští oblast ORP Znojmo (Mackovčín a kol., 2007).

## 4.2. Fyzicko-geografická charakteristika regionu

### 4.2.1. Geomorfologická charakteristika

ORP Znojmo dle Demka, Mackovčina (2006) leží na přírodní hranici, která je tvořena sousedstvím dvou geomorfologických celků - na západě leží *Jevišovická pahorkatina* a na východě *Dyjsko-svratecký úval*. Hranice probíhá od jihozápadu k severovýchodu a prochází městy Znojmo – Miroslav – Šumice. Podrobnější geomorfologické členění popisuje Tab. č. 1.

Tabulka č. 1 Geomorfologické jednotky v ORP Znojmo

System	Hercynský	Alpsko-himalajský
Subsystem	Hercynská pohoří (Český masív)	Karpaty
Provincie	Česká vysočina	Západní Karpaty
Subprovincie	Česko – moravská	Vněkarpatské sníženiny
Oblast	Českomoravská vrchovina	Západní Vněkarpatské sníženiny
Celek	Jevišovická pahorkatina	Dyjsko-svratecký úval
Podcelek	Znojemská pahorkatina	Jaroslavická pahorkatina
Okrsek	Únanovská sníženina Znojemská kotlina Šatovská pahorkatina Citonická plošina	-----

Zdroj: Demek, Mackovčina, 2006

Západním geomorfologickým celkem v ORP Znojmo je *Jevišovická pahorkatina*, která je součástí Českomoravské vrchoviny. Jevišovická pahorkatina má celkovou rozlohu 2 007 km<sup>2</sup>. Má poměrně členitý reliéf, který se pozvolna sklání k východu do Dyjskosvrateckého úvalu. Je rozbrázděn hlubokým údolím řeky Dyje. Nejvyšším bodem je Zadní hora 633 m n.m. – ležící asi 1,5 km od Rokytnice nad Rokytnou. Údolí řek Jihlavy, Oslavy, Rokytné, Jevišovky a Dyje vytváří přírodně zajímavé úseky s četnými meandry. Nejzajímavější částí Jevišovické pahorkatiny je území NP Podyjí.

Podcelkem Jevišovické pahorkatiny je *Znojemská pahorkatina* (o rozloze 1 073,37 km<sup>2</sup> a s nejvyšším bodem Na skalném 556 m n.m.). Jedná se o členitou pahorkatinu prořezanou hlubokými údolími řek Dyje, Jevišovky, Rokytne, Jihlavy a Oslavy. Je složena z krystalických hornin a vyvřelin dyjského plutonu, místy jsou usazeniny a někde zbytky starých zvětralin (kaolíny).

Znojemská pahorkatina je rozčleněna na čtyři okrsky: Únanovská sníženina je protáhlá tektonická sníženina, obsahující žuly a granodiority dyjského masivu. Znojemská kotlina je tektonického původu a podloží tvoří žuly dyjského masivu a velkou část tvoří zástavba města Znojma. Šatovská pahorkatina je členitá pahorkatina s hlubokými zaklesnutými meandry řeky Dyje, na jejíž svazích se objevují pseudokrasové jeskyně. Citonická plošina je plochá pahorkatina, tvořená žulami a granodiority dyjského masivu.

Východní část ORP Znojmo tvoří *Dyjsko-svrateckým úval*, který je součástí Západních Vněkarpatských sníženin, a rozprostírá se kolem řeky Dyje. Nejvyšším bodem je Výhon 355 m n.m., ležící jižně od Brna a na východ od řeky Svratky. Dalšími vyššími body jsou například Větrník 510 m n.m a Deblínek 356 m n.m..

Podcelkem Dyjsko-svrateckého úvalu v ORP Znojmo je *Jaroslavická pahorkatina*. Jedná se o plochou nížinnou pahorkatinu, která je tvořena neogenními a kvartérními usazeninami (Demek, Mackovčín, 2006).

#### **4.2.2. Geologická charakteristika**

*„Okres Znojmo nejvíce zasahuje do Českého masivu. Hranici tvoří linie Znojmo-Miroslav-Šumice. Západně od linie vystupují na povrch jednotky Českého masivu a východně předhlubeň Vnějších Západních Karpat.“ (Mackovčín a kol., 2007).*

K Českému masivu náleží moravské moldanubikum, které je zastoupeno tzv. gřohlými rulami. Jedná se o horniny obsahující granuly, granity a amfibolity. Západní část ORP Znojmo je tvořena moravikem severní části dyjské klenby. Na severu a západě se moravikum podsouvá pod moldanubikum a na východě je předsunuto přes dyjský masív. Dyjský masív je tvořen především horninami jako jsou biotitové granity a granodiority. Uvnitř masivu i při okrajích jsou zachovány zbytky muskovit-biotitové ruly a migmatity. Hlavní jednotkou východní části ORP Znojmo je Karpatská předhlubeň, která byla důsledkem tektonického vývoje Západních Karpat (Mackovčín a kol., 2007). Horninové podloží se skládá z nezpevněných sedimentů – jílu, písku a štěrku. Z velké části jsou tyto sedimenty kryty vrstvami spraše. Pevné skalní podloží

v podobě různě velkých ostrůvků se nachází především podél řeky Dyje pod Znojmem (Culek a kol., 1996).

### *Nerostné suroviny*

Území ORP Znojmo je poměrně bohaté na ložiska průmyslových surovin, která byla a dosud jsou těžena na mnoha lokalitách. Jde především o ložiska štěrkopísků, stavebního písku, slévárenských písků, stavebního kamene, cihlářských surovin, vápenců, kaolínu. Například stavební kámen je těžen v lomech u Vedrovic a Skalic, dále pak jíly a písky u Hevlína, Božic, Šanova, Miroslavi, Načeratic, Hodonic a Hrušovan nad Jevišovkou. Jedinou rudou, která se zde nachází, je nikl, vyskytující se východně od Mohelna a u Bojanovic. Nejvýznamnější surovinou v ORP Znojmo je kaolin (Mackovčín a kol., 2007). Kaolín je bílá nebo světle zbarvená zemina, která se vyznačuje vysokým obsahem kaolinitu v rozmezí 20 - 80% a obsahuje příměsi, minerály, které byly přítomny v matečné hornině jako sloučeniny železa, titanu, organické zbytky, živce, slídy a písek. Kaolín je uložen několik metrů pod povrchem a jeho ložiska dosahují místy síly až 20 metrů. Ložiska ve sledované oblasti vznikla tropickým zvětráváním hornin dyjského masivu, který je tvořen hlavně granodiority a z části i diority. Tyto kaolíny jsou vyhodnoceny především jako živcové. Kaolinová surovina je uložena těsně pod ornici a těží se v horizontálních vrstvách. Úprava suroviny vyžaduje složitou a náročnou technologii, to znamená, že se v plavírně surový kaolín zhodnotí a vznikne žádaný kvalitní produkt, kterým je plastický kaolín. Kaolín těžený v ORP Znojmo se využívá na výrobu obkladaček, šamotu, hrubé keramiky, jemné keramiky (Slavík, 1954).



Obr. 3 Ložiska kaolínu v České republice

Zdroj: <sup>[2]</sup>

### 4.2.3. Hydrologická charakteristika

Hlavními toky ORP Znojmo jsou řeky Dyje, Rokytná, Jihlava, Jevišovka a jejich přítoky.

#### *Řeka Dyje a vodní nádrže Znojmo a Vranov*

Dyje vzniká ve dvou oddělených pramenných oblastech. Moravská Dyje pramení nedaleko obce Panenská Rozsídka, 4 km východně od města Třešť v Jihlavských vrších a je součástí Českomoravské vrchoviny. Rakouská Dyje – Thaya pramení v podhůří Weinsberger Wald. K soutoku obou říčních větví dochází u města Raabs v Rakousku (Mackovčín, 2007). „*Protéká Jevišovickou pahorkatinou od nádrže Vranov po Znojmo. Pod Znojmem vtéká do Dyjskéhosvrateckého úvalu, kterým teče až do údolní nádrže Nové Mlýny a v závěrečném úseku před ústím do Moravy protéká sníženinou Dolnomoravského úvalu.*“ (Vlček V. a kol., 1984).

Protéká městy Schwarzenau a Raabs v Rakousku a v České republice – Podhradím nad Dyjí, Vranovem nad Dyjí, Znojmem, Hevlínem, Hraběticemi, Přítulkami a Břeclaví. Délka toku Dyje je 209 km v České Republice a 306 km v Rakousku, plocha povodí měří 13 419 km<sup>2</sup>. Průměrný průtok je 43,9 m<sup>3</sup>/s. Dyje se vlévá do Moravy (levostranný přítok Moravy), Morava do Dunaje. Společně náleží k úmoří Černého moře. Mezi významné přítoky můžeme řadit Jevišovku, Jihlavu, Svatku, Želetavku, Trkmanku a Kyjovku. Řeka Dyje je jedním z hlavních tvůrců krajiny Znojemska. Ve výběžcích je hluboce zaklesnuta do údolí a vytváří přírodní krásy - četné meandry, skalní útvary a v rovinách přechází v poklidnou plynule tekoucí řeku (Mackovčín, 2007).

Na řece Dyji byly vybudovány dvě vodní nádrže. **Vodní nádrž Znojmo** (Obr. 4) vznikla v letech 1962 - 1966. Jedná se o sypanou hráz, ležící přímo pod historickým centrem města Znojma. Slouží k vyrovnání nepravidelných odtoků, k ochraně před povodněmi, také jako rezervoár pitné vody a k výrobě elektrické energie. Nádrž je dlouhá 5 km a hluboká maximálně 15 metrů, hráz měří 115 metrů.<sup>[3]</sup> **Vodní nádrž Vranov** (Obr. 5) je největší vodní nádrž na řece Dyji. Byla vybudována v letech 1930 - 1933 na základě projektu stavitele Schmidta, v blízkosti města Vranov nad Dyjí. Slouží k energetickým a vodárenským účelům. Vranovská přehrada je využívána jako rekreační oblast, protože je jednou z nejteplejších v České republice. Plocha jezera je 765 ha a délka téměř 30 km, maximální hloubka dosahuje 58 metrů, hráz je vysoká 60 metrů a dlouhá 292 metrů, stálý objem zadržované vody činí 132 500 miliónů m<sup>3</sup>.<sup>[4]</sup>





*Obr. č. 4 Vodní nádrž Znojmo*

Zdroj: <sup>[5]</sup>



*Obr. č. 5 Vodní nádrž Vranov*

Zdroj: <sup>[6]</sup>

### *Řeka Jevišovka a vodní nádrže Jevišovice a Výrovice*

Další významnou řekou je řeka *Jevišovka*. Je levostranným přítokem Dyje. Měří 83 km a plocha povodí zabírá 779 km<sup>2</sup>. Pramenní západně u Komárovic nedaleko Moravských Budějovic. Hlavními přítoky jsou Syrovický potok, Doubravka, Nedveka, Plenkovický potok, Únanovka, Skalička a Břežanka. Řeka Jevišovka protéká městy a obcemi v rámci ORP Znojmo Blížkovice, Grešlovo Mýto, Boskovštejn, Jevišovice, Plaveč, Výrovice, Tvořihráz, Lechovice, Božice, Hrušovany nad Jevišovkou a obcí Jevišovka. Okolo řeky se nachází přírodní park Jevišovka. Na řece jsou vybudovány dvě nádrže. První, **Jevišovická údolní nádrž** (Obr. 6), je nejstarší zděnou nádrží na Moravě. Byla postavena v letech 1894 - 1897 podle návrhů projektanta inženýra Karla Hlawatscheka. Zděná hráz je dlouhá 122 m a vysoká téměř 26 m. (Vlček V., a kol., 1984). Druhá, **Výrovická nádrž**, se nachází u obce Výrovice a slouží pro závlahy. <sup>[7]</sup>



Obr. 6 Jevišovická údolní nádrž

Zdroj: <sup>[8]</sup>

### *Řeka Rokytná*

Dosahuje délky 88 km a plocha povodí činí 584 km<sup>2</sup>. Je pravým přítokem řeky Jihlavy a pramení jižně u obce Chlístová. Hlavními přítoky jsou potoky Rokytka a Štěpánovický. Protéká městy Rokytnicí nad Rokytnou, Jaroměřicemi nad Rokytnou a Moravským Krumlovem. Na řece jsou zřízeny hydrologické stanice v Příštpě a Moravském Krumlovu. Řeka Rokytná protéká přírodním parkem Rokytná. <sup>[9]</sup>

#### **4.2.4. Klimatická charakteristika**

Oblast ORP Znojmo se řadí na území České republiky k velmi suchým místům. Dle Quittovy klimatické klasifikace (Quitt E., 1971) leží jihovýchodní část okresu v *teplé klimatické oblasti*, která se vyznačuje průměrnou teplotou vzduchu v červenci 18 až 20°C a v lednu -2 až -3°C. Počet letních dnů činí průměrně 50 až 70 a mrazových dní 100 až 110. Průměrný roční úhrn atmosférických srážek se pohybuje v rozmezí mezi 500 až 700 mm (Quitt E., 1971).

Severozápad ORP Znojmo přechází v *mírně teplou klimatickou oblast* (Quitt E., 1971), v níž je průměrná teplota vzduchu v červenci 17 až 18°C a v lednu -2 až -4°C. Letních dnů v průměru je 40 až 50 a mrazových 110 až 130 dní. Průměrný roční úhrn atmosférických srážek činí 550 až 750 mm.

*Nejchladnějším měsícem* oblasti Znojemska je leden s průměrnými teplotami vzduchu pohybujícími se v rozmezí od -1,7 do -3,4°C, naopak *nejteplejším* je červenec s průměrnými teplotami vzduchu od 16,9 do 19,9°C.

Podle záznamů meteorologických stanic Božice – Znojmo se ve sledované oblasti vyskytují *větry* různých směrů. Převládající proudění přichází ze severozápadu, ale větry jihovýchodní a západní jsou také časté. V letním období převažují větry směru západního a severozápadního. V říjnu přecházejí ve větry severovýchodní. Větry jsou v průměru o síle 2 – 3° Beaufortovy stupnice, což znamená slabý až mírný vítr o rychlosti v rozmezí od 1,8 do 3,3 m/sec (Ilek A., 1963).

#### **4.2.5. Půdní poměry**

Pro půdní pokryv v ORP Znojmo dle Mackovčina (2007) jsou typické dvě oblasti. Západní část je převážně pokryta *hnědými a illimerickými půdami*, které jsou tvořeny hnědozeměmi jak na lesní, tak i na zemědělské půdě na sprašových hlínách mezi obcí Lukov a městem Moravský Krumlov. Illimerické půdy zastupují také například luvizemě a kambizemě, které pokrývají severozápadní část ORP Znojmo. Oba půdní typy se mísí s hnědozeměmi především na zemědělských půdách.

Východní oblast je tvořena *molickými a nivními půdami*. Molické půdy jsou zastoupeny hlavně černozeměmi a černicemi. Černice se vyskytují podél nivy řeky Jevišovky a Dyje. Dalším typem půdy, nacházející se v této oblasti kolem rybníků a potoků, je glejová půda. Lesní půdu a luční porosty představuje půda pseudoglejů.

#### **4.2.6. Biogeografická charakteristika**

Biota ORP Znojmo se člení, jak uvádí Culek a kol. (1996), na dvě podprovincie - hercynská a severopanonská. Hercynskou podprovincii tvoří Jevišovický bioregion a severopanonskou podprovincii Lechovický bioregion a Dyjsko-moravský bioregion.

Biota *hercynské podprovincie* je ovlivněna podložím Českého masivu. V provincii je vyvinuta vegetační stupňovitost od 1. dubového až po 8. subalpinský. Nejvíce je zastoupen 4. vegetační stupeň – bukový. Flóra je poměrně bohatá, specifikem je výskyt dubohabřin. Převažují zde středoevropské druhy rostlin. Na jihovýchodě je hercynská provincie v kontaktu s podprovincií severopanonskou. Fauna má nižší druhovou diverzitu a hlavně je ochuzena o horskou faunu. Biotu hercynské podprovincie ve sledovaném území tvoří Jevišovický bioregion.

*Jevišovický bioregion* je tvořen plošinami se skalnatými údolími. Jedná se o přechodný bioregion, kde teplomilná biota proniká údolími na západ a naopak podhorské druhy

sestupují na východ. Je zde 1. dubový až 4. bukový vegetační stupeň. Členění bioty je uvedeno v Tab. č. 2.

Tabulka č. 2 Fytogeografické členění Jevišovického bioregionu

Fytogeografická oblast	Termofytikum	Mezofytikum
Fytogeografický obvod	Panonské termofytikum	Českomoravské mezofytikum
Fytogeografický okres	Znojensko-brněnská pahorkatina	Moravské podhůří Vysočiny

Zdroj: Culek a kol., 1996

*Biota severopanonské podprovincie* je výrazně teplomilná. Jsou zde velké plochy území 1. dubového, 2. buko-dubového a 3. dubovo-bukového vegetačního stupně. Vegetaci tvoří teplomilné doubravy a dubohabřiny, typické jsou lužní lesy. Fauna je teplomilná a proto zcela chybí horské druhy.

*Lechovický bioregion* se skládá ze dvou částí oddělených nivami. Převažuje zde 1. a 2. vegetační stupeň. Vegetaci tvoří dubohabrové háje a teplomilné doubravy. Členění bioty je uvedeno v Tab. č. 3.

Tabulka č. 3 Fytogeografické členění Lechovického bioregionu

Fytogeografická oblast	Termofytikum	Termofytikum
Fytogeografický obvod	Panonské termofytikum	Panonské termofytikum
Fytogeografický okres	Znojensko-brněnská pahorkatina	Jihomoravská pahorkatina
Fytogeografický podokres	-----	Hustopečská pahorkatina

Zdroj: Culek a kol., 1996

*Dyjsko-Moravský bioregion* je tvořen říčními nivami. Je zde 1. vegetační stupeň. Z vegetace zde převažují lužní pralesy a nivní louky. Biodiverzita v této oblasti je vysoká. Výraznou jednotku v této oblasti představuje fauna řek. I když jsou řeky znečišťovány, žije zde široké druhové spektrum živočichů. Členění bioty je uvedeno v Tab. č. 4.

Tabulka č. 4 Fytogeografické členění Dyjsko-Moravský bioregionu

Fytogeografická oblast	Termofytikum
Fytogeografický obvod	Panonské termofytikum
Fytogeografický okres	Jihomoravský úval

Zdroj: Culek a kol., 1996

#### 4.2.6.1. Flóra

Rostlinná společenstva se v průběhu let neustále mění. Jejich výskyt je ovlivňován především klimatem a šířením nebo naopak ústupem různých rostlinných druhů. *V třetihorách* na sledovaném území bylo mnohem tepleji a vlhčeji než dnes, a proto byla květena bohatá na různé subtropické druhy. Vodní a mokřadní vegetace zabírala tehdy daleko větší plochu. Během třetihor se klima postupně ochlazovalo a vše vyvrcholilo asi před 2,5 miliony let dobou ledovou. V chladných obdobích vegetace připomínala příroda jehličnatou tajgu, v mladších dobách ledových pak step, lesostep. *Poslední doba ledová* skončila přibližně před 11 000 lety, kdy sledovanou oblast pokrývala step s pelyňky, merlíky, trávami, borovicemi, břízami či jalovci. V nivách řek přežívaly byliny a keřovité druhy vrb. *Před 10 000 lety* se náhle oteplilo, otevřené stepní plochy zmizely a krajinu tvořily dubohabrové a březoborové lesy. *Za posledních 4 000 let* krajinu nepřetvářelo klima, ale především člověk. Bez jeho vlivu by dnes ORP Znojmo pokrýval z velké části území les s různými druhy stromů. *V současné době* asi 60% plochy tvoří především nelesní druhy (Mackovčín a kol., 2007).

#### Rostlinná vegetace

Znojemským mikroregionem prochází přibližná *biogeografická spojnice Znojmo – Moravský Krumlov*. Na styku těchto oblastí dochází k vzájemnému prolínání, které se projevuje druhově bohatou květenou. Na východě rostou převážně teplomilné druhy rostlin a na západě chladnomilnější. Významný brněnský botanik **Jindřich Suza** označil tuto oblast jako *Praebohemium*, která se vyznačuje pronikáním teplomilných druhů z teplých částí do nitra Českomoravské vrchoviny a opačným směrem umožnila migrovat podhorským druhům. Tento jev je typický v okolí řek Dyje, Jevišovky, Rokytné a Jihlavy. (Antonín a kol., 2008)

Druhy typické pro teplejší oblast pocházejí z jižní Evropy, ze Středozeří, ale také ze stepních oblastí Černého moře a z jihosibiřských stepí. Patří sem například devaterka poléhavá (*Fumana procumbens*), modřeneček chocholatý (*Muscari comosum*),

brslen bradavičnatý (*Euonymus verrucosa*), dub pýřitý (*Quercus pubescent*), z polních teplomilných plevelů úporek pochybný (*Kickxia spuria*), štěničník paprskující (*Bifora radians*). Z jihosibiřských stepí například hvězdnice chlumní (*Aster amellus*), kosatec nízký (*Iris pumila*), pelyněk pontický (*Artemisia pontica*), třešeň křovitá (*Prunus fruticosa*) a další. Chladnější oblasti Znojemska jsou zastoupeny středoevropskými druhy opadavých listnatých lesů. Byliny jsou zde zastoupeny například svízelem lesním (*Galium sylvaticum*), ocúnem jesenním (*Colchicum autumnale*), jaterníkem podléškou (*Hepatica nobilis*), kopytníkem evropským (*Asarum europium*), hrachorem jarním (*Lathyrus vernus*), bramboříkem nachovým (*Cyclamen purpurascens*), ostřicí chlupatou (*Carex pilosa*), zapalici žluchořovitou (*Ysopirum thalictroides*) a dalšími. Vzácným druhem, vyskytujícím se pouze v ORP Znojmo, je endemit hvozdík moravský (*Dianthus moravicus*) (Obr. 7), který byl jako samostatný druh popsán v roce 1982. Vytváří husté trsy s růžovými květy. Vyskytuje se na skalních stráních v říčních údolích řeky Dyje, Jihlavy a Rokytne. V NP Podyjí se vyskytuje endemit jeřáb hardeggský (*Sorbus hardeggensis*) (Obr. 8), menší strom, keř rostoucí na suťových svazích a vzácná bylina oměj jedhoj (*Aconitum anthora*) (Antonín a kol., 2008).



Obr. 7 Hvozdík moravský (*Dianthus moravicus*) Zdroj: <sup>[10]</sup>



Obr. 8 Jeřáb hardeggský (*Sorbus hardeggensis*) Zdroj: <sup>[11]</sup>

#### *Botanický výzkum na Znojemsku*

Milovníci květeny se zajímali o oblast znojemské krajiny již od 19. století. Jeden z prvních botaniků byl Adolf Oborny (1840 – 1924), který působil jako profesor na reálné škole ve Znojmě. Publikoval pečlivě zpracovanou německy psanou Květenu Znojemska a Květenu Moravy. Většina jeho herbářové sbírky je uložena v herbářích Univerzity Karlovy v Praze a Masarykovy univerzity v Brně. V Jihomoravském muzeu je asi 1200 položek rostlin sebraných na Znojemsku. Dalším botanikem byl Josef Podběra, který napsal publikaci o výzkumu mechorostů na Moravě. Během první světové války působil na sledovaném území botanik Wolfgang Himmelbauer. Byl vysokoškolským pedagogem ve Vídni. Napsal publikaci o flóře Znojemského mikroregionu, kterou vydal ve spolupráci se znojemským učitelem Emilem Stummem. Řídící učitel, botanik, geolog a také ředitel muzea ve Znojmě Otakar Tomaschek se zajímal o flóru a především o znojemská slaniska. Vratislav Drlík (1886 – 1955) působil ve Znojmě jako učitel a ředitel muzea. Sebral na 1500 položek rostlin, které tvoří většinu druhů cévnatých rostlin, vyskytujících se v jižní části sledovaného území. Položky jsou uloženy v herbáři v Jihomoravském muzeu ve Znojmě. Jaroslav Krejčí (1935 – 1999), botanik muzea ve Znojmě, vypracoval spis o chráněných rostlinách na Znojemsku a byl jedním z iniciátorů návrhu a pozdějšího schválení Chráněné krajinné oblasti Podyjí v roce 1978. V 90. letech 20. století začal intenzivní výzkum sledovaného území. Řada botaniků a odborníků zpracovala problematiku flóry, lesní a nelesní

vegetace. Řadí se k nim například Grulich, Chytrý, Vicherek, Čáp, Drábková, Šefl a další. Jejich práce byly publikovány v časopise *Thayensia*, který vydává Správa NP Podyjí. V rámci celoevropského systému ochrany přírody Natura 2000 proběhlo v letech 2001 – 2005 zpracování vegetace v celém Česku, tedy i v ORP Znojmo. Tím vznikl podrobný obraz vegetace a výskytu ohrožených druhů rostlin (Antonín a kol., 2008).

#### 4.2.6.2. Fauna

V ORP Znojmo se nachází řada živočichů. Druhově nejbohatší a nejzajímavější fauna se dochovala v NP Podyjí a dále v údolích řek Jevišovky a Rokytné. *Bezobratlí živočichové* jsou co do počtu druhů skupinou nejbohatší z celé živé přírody. V teplých křovinných a skalnatých biotopech můžeme nalézt druhy, vyskytující se pouze v ORP Znojmo, například píďalku žlutokřídlece rezavého (*Idea rubraria*), můry například blýskavku skalní (*Caradrina terrea*), krasce (*Habroloma gerania*), pakudlanku jižní (*Mantipa styriaca*), zlatohlávka skvostného (*Cetonischema aeruginosa*), střevlíky (*Carabus ullrichii*), tesaříka broskvoňového (*Purpuricenus kaehlerii*), žahalku žlutou (*Scolia hirta*), vřetenušku čtverotečnou (*Zygaena punctum*) a další. „Ze střevlíkovitých brouků, zastoupených v ČR více než 600 druhů, bylo na Znojemsku nalezeno téměř 300 druhů. Většina z nich patří mezi predátory drobného hmyzu a dalších bezobratlých.“ (Antonín a kol., 2008) V teplých doubravách se vyskytuje mravkolev okatý (*Dendroleon pantherinus*) nebo mandelinka topolová (*Chrysomela populi*). V lužních porostech můžeme nalézt vzácného tesaříka drsnorohého (*Megopis scabricornis*) a stužkonosku vrbovou (*Cancala electa*). „*Listnaté lesy, především doubravy a dubohabřiny, jsou domovem našeho největšího brouka, roháče obecného. Jeho larvy se živí trouchnivějícím dřevem v půdě. Setkat se s ním můžeme např. v Podyjí...*“ (Antonín a kol., 2008).

Ze zástupců čtené skupiny *obratlovců* žije na Znojemsku například 44 druhů **ryb**. Nejpočetnější skupinou jsou ryby kaprovité, které jsou chovány v Jaroslavických rybnících i v jiných nádržích na celém území ORP Znojmo. Největší ryba, která je vysazována do Vranovské nádrže, je sumec velký (*Silurus glanc*). Mezi vzácné druhy ryb, žijících v chladnějších rybnících a nádržích, patří *mník jednovousý* (*Lota lota*). Z mizejících druhů ryb, žijících ve vodních tocích, můžeme spatřit hořavku duhovou (*Rhodeus sericeus*), ouklejku pruhovanou (*Alburnoides bipunctatus*), vranku obecnou



(*Cottbus Gobio*), hrouzka běloploutvého (*Gobi albipinnatus*), střevli potoční (*Phoxinus phoxinus*) a sekavce podunajského (*Coxitis elongatoides*), který žije v řece Jevišovce. Na sledovaném území bylo zjištěno 16 druhů **oboživelníků**. Jejich největší množství žije v listnatých lesích. Například vzácný *čolek dravý* (*Triturus carnifex*) se vyskytuje v rámci ČR pouze v lesích u Mašovic, Podmolí, Havraníků a Únanova. Výjimečná skupina živočichů v ČR, která je zastoupena ve sledované oblasti, jsou **plazi**. Většina druhů preferuje teplé oblasti se zachovalou, málo hospodářsky využívanou krajinou. Vyskytuje se zde 10 z celkově 11 známých druhů plazů z celé ČR. *Zmije obecná* (*Vipera berus*), druh chladnějšího podhorského biotopu, je nejvzácnějším hadem. Ze 403 druhů **ptáků**, které byly dosud v ČR zaznamenány, jich na území ORP Znojmo bylo zjištěno 290. Některé z nich sem zaletěly jen jednou jako rorýs velký (*Apus melba*), řada druhů jen územím prolétá během jarního a podzimního tahu jako orlovec říční (*Pandion haliaetus*), kulík písečný (*Charadrius hiaticula*), jiní v oblasti tráví zimu jako dřemlík tundrový (*Falco columbarius*), kalous pustovka (*Asio flammeus*), ale nejdůležitějšími druhy jsou ty, které ve sledované oblasti hnízdí. Jejich seznam se neustále mění. Podél řeky Dyje hnízdí vzácní dravci luňák hnědý (*Milvus migrant*), luňák červený (*Milvus milvus*), raroh velký (*Falco cherrug*). Ve východních bezlesých oblastech hnízdí sova pálená (*Tyto alba*), sýček obecný (*Athene noctua*), na polích moták lužní (*Circus pygargus*). V západních oblastech se vyskytuje bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*) a tuhýk šedý (*Lanius excubitor*). V pískových lomech u Božic, Tasovic, Hodonic hnízdí kolonie břehule říční (*Riparia riparia*), bělořita šedého (*Oenanthe oenanthe*) a kulíka říčního (*Charadrius dubius*). V hlubokých lesích Vranova nad Dyjí se vyskytují hnízdiště čápa černého (*Ciconia nigra*), holuba doupňáka (*Columba oenas*), lejska malého (*Ficedula parva*). Jediná hnízdní kolonie havrana polního (*Corvus frugilegus*) v Jihomoravském kraji se nachází v Božicích. Ve východní části sledovaného území se nachází významné hnízdiště mokřadních ptáků – jako jsou volavka popelavá (*Ardea cinerea*), potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*) nebo čírka modrá (*Anas querquedula*). V ORP Znojmo bylo dosud zaznamenáno 72 druhů volně žijících **savců**. Nachází se zde například 21 druhů netopýrů. Vzácný početný výskyt netopýrů nalézáme v lokalitě Ledových slují v NP Podyjí. Vyskytuje se zde také na 20 druhů hlodavců. Vzácným hlodavcem je myšice malooká (*Apodemus mycrops*), která obývá okraje polí na jihovýchodě okresu. K druhům vázaných na pobřežní biotop patří bobr evropský (*Castor fiber*), který žije na řece Dyji pod Znojmem, nad Znojmem se vyskytuje kunovitá šelma vydra říční (*Lutra*

*lutra*). V oborách jsou chováni například jeleni sika (*Cervus nipon*), daňci evropští (*Cervus dama*) nebo mufloni (*Ovis musimon*). Z šelem se zde v menším počtu vyskytuje lasice hranostaj (*Mustela erminea*), tchoř tmavý (*Mustela putorius*) a kuna lesní (*Martes martes*). Na východě lze spatřit vzácného tchoře stepního (*Mustela everesmanii*) (Antonín a kol., 2008).

#### **4.2.7. Ochrana přírody v ORP Znojmo**

*„V jihozápadní části okresu Znojmo u hranice s Rakouskem mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí se nachází jediný národní park na Moravě NP Podyjí. Podél řek Jevišovky, Rokytné a Jihlavy byly vyhlášeny přírodní parky Jevišovka, Rokytná a Střední Pojihlaví. V okrese bylo k 31. 12. 2005 mimo NP Podyjí vyhlášeno 33 maloplošných zvláště chráněných území a 12 památných stromů. Významnými chráněnými územími jsou NPP Miroslavské kopce a NPR Krumlovsko-rokytenské slepence, která je typovou lokalitou endemického hvozdíku moravského.“* (Mackovčín a kol., 2007).

Národní park Podyjí je nejmenším NP v České republice. Leží v jihozápadní části Moravy v ORP Znojmo při státní hranici s Rakouskem. Byl vyhlášen 1. 7. 1991 a zabírá plochu 6 350 ha. Území NP Podyjí obsahuje ochranné pásmo o rozloze 27, 97 km<sup>2</sup>. Nejsevernější bod NP Podyjí leží 1,5 km západně od obce Lesná, její jižní bod se nachází 300 m jihovýchodně od vrcholu Hrabčíc hory. Nejzápadnější bod je v místě, kde se stýká les se silnicí v úseku Vranov nad Dyjí – Podmyče a nejvýchodnější bod leží u Gránického potoka pod Znojemským hradem. Osu NP tvoří údolí střední části řeky Dyje mezi městy Vranov nad Dyjí a Znojmo. Nejvyšším bodem je *Býčí hora* (535, 9 m n.m.) u Vranova nad Dyjí a nejnižším bodem je hladina řeky Dyje ve Znojmě (208 m n.m.). Pravý břeh řeky Dyje je státním územím Rakouska, kde byl v roce 2000 vyhlášen národní park *Thayatal*. NP Podyjí je zachovalé hluboké říční údolí řeky Dyje s meandry a geomorfologickými jevy ve skalních horninách. Údolí dosahuje největší hloubky 230 metrů a je dlouhé 35 km. Velkou část NP Podyjí pokrývají lesy, téměř 84 % území, a je zde zastoupena druhová pestrost rostlin a bezobratlých živočichů s výskytem chráněných a vzácných druhů, a proto je NP Podyjí jedním z nejcennějších přírodních území ve střední Evropě (Mackovčín a kol., 2007).

**Flóra** v NP Podyjí je velmi druhově pestrá. Na 1 km<sup>2</sup> roste více jak 600 druhů cévnatých rostlin. Většina území je zalesněná. Diverzita je způsobena různorodostí

hornin a pestrostí stanovišť. Okolí řeky Dyje je zajímavé výskytem teplomilných druhů rostlin na jižně orientovaných svazích a chladnomilnějších druhů na severně orientovaných svazích. Zasahují sem i alpské druhy jako brambořík nachový (*Cyclamen purpurascens*), kručinka chlupatá (*Genista pilosa*), volovec vrboolistý (*Buphthalmum salicifolium*), který se vyskytuje v rámci ČR pouze na tomto území. NP Podyjí má také jeden endemický druh - jeřáb hardeggský (*Sorbus hardeggensis*). V západní části převažují bučiny, zastoupené například bukem lesním (*Fagus sylvatica*), jedlí bělokorou (*Abies alba*), lípou malolistou (*Tilia cordata*) a dalšími. V podrostu například roste svízel vonný (*Galium odoratum*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*) a jiné. Největší plochu ve střední části zabírají černyšové dubohabřiny s dubem zimním (*Quercus petraea*), habrem obecným (*Carpinus betulus*) a dalšími. Ve východní části parku přechází dubohabřiny v doubravy, které se rozdělují podle stanoviště. Například na severně orientovaných svazích jsou bikové doubravy s dubem zimním (*Quercus petraea*), byliny s bikou bělavou (*Luzula luzuloides*), bikou obecnou (*Luzula divulgata*). Na jižních svazích jsou břekové doubravy s jeřábem mukem (*Sorbus aria*), jeřábem břekem (*Sorbus torminalis*). V nejteplejších částech na východě je kručinková doubrava s dubem zimním (*Quercus petraea*), jalovcem obecným (*Juniperus communis*), v podrostu s psinečkem tuhým (*Agrostis vinealis*) a jinými. V blízkém okolí řek Dyje nebo Klaperova potoka nalezneme ptačincové olšiny s olší lepkavou (*Alnus glutinosa*), byliny s ptačincem hajním (*Stellaria nezrum*), přesličkou luční (*Equisetum pratense*) a jinými. Bezlesí v NP Podyjí je zastoupeno několika typy maloplošných stanovišť. Nejtypičtější jsou jižně orientované skalní ostrožny, kde najdeme kostřavu sivou (*Festuca palleus*), tařici skalní (*Aurinia saxatilis*) a jiné. Louky na odlesněných plochách řeky Dyje jsou hojně porostlé trávami např. lipnicí luční (*Poa pratensis*), ovsíkem vyvýšeným (*Arrhenatherum elatius*), bojínkem lučním (*Phleum pratense*) a jinými.<sup>[12]</sup>

**Fauna** NP Podyjí je velmi druhově pestrá. Druhová diverzita na tak malé ploše nemá v ČR obdoby. Například v prozkoumaných skupinách brouků tesaříkovitých (*Cerambycidae*) a krascovitých (*Buprestidae*) bylo zjištěno kolem 70 % všech druhů žijících na území České republiky. Ve svahových lesích můžeme najít vzácného plže vrásenku pomezí (*Discus ruderratus*), který obývá nejchladnější skalní rozsedliny. Ve svahových bučinách hnízdí lejsek malý (*Ficedula parva*), datel černý (*Dryocopus martius*), holub doupňák (*Columba oenas*), čáp černý (*Ciconia nigra*) a další.

V dubohabrových porostech žijí početné kolonie netopýra velkouchého (*Miotis bechsteinii*), netopýra černého (*Barbastella barbastellus*) nebo netopýra stromového (*Nyctalus leisleri*), což je znakem, že je zde nenarušený lesní ekosystém. V teplomilných doubravách loví na keřích a stromech parku *pakudlanka jižní* (*Mantispa styriaca*) a tyto doubravy jsou jedním ze tří míst výskytu pakudlanky jižní v ČR. Skalní bory jsou domovem různého hmyzu, například můr *blýskavky skalní* (*Platyperigea terrea*) a *blýskavky plaché* (*Platyperigea aspersa*), které v rámci ČR žijí pouze v NP Podyjí. Mezi druhy, obývající nádrže parku, patří například obojživelník *čolek dravý* (*Triturus carnifex*), který byl v ORP Znojmo objeven jako nový druh pro faunu ČR. Louky v údolí Dyje obývá hlodavec *hraboš mokřadní* (*Microtus agretis*), který vymezuje zoogeografickou hranici mezi lesními oblastmi a otevřenou panonskou krajinou. Ve vřesovištích a pastvinách se vyskytuje různý hmyz – například brouci *nosatec* (*Cyphocleonus achates*) a *hnědásek podunajský* (*Melitaea britomartis*), kteří se vyskytují v ČR pouze v ORP Znojmo.<sup>[12]</sup>

V NP Podyjí se nachází tři přírodní památky a šestnáct popisovaných lokalit. Tyto malé oblasti jsou necennějšími lokalitami s mimořádnými přírodními hodnotami. Podrobnější popis tří přírodních památek podává Tab. č. 5 a šestnácti popisovaných lokalit v NP Podyjí podává Tab. č. 6. (Mackovčín a kol., 2007)

Tabulka č. 5 Přírodní památky ležící v Národním parku Podyjí:

Název PP	Popis	Kde se nachází	Rok vyhlášení	Výměra	Důvod ochrany	Poznámky
PP Fládnitzské vřesoviště	stepní návrší	0,5 km od obce Hnanice	2001	4 ha	výskyt trav a bylin s dominujícím vřesem obecným a jinými chráněnými druhy	hnízdí zde pěníce vlašská, která je chráněna evropskou legislativou
PP Horáčkův kopeček	pahorek s přílehlou plochou	200 m severovýchodně od obce Popice	2001	1 ha	výskyt travin a bylin s vzácnými a ohroženými druhy rostlin a živočichů	
PP Horecký kopec	návrší na hranici s Rakouskem	1 km jihozápadně od obce Hnanice	2001	1,4 ha	výskyt druhově pestré flóry a vzácných druhů hmyzu	

Zdroj: Mackovčín a kol., 2007, upraveno autorkou

Tabulka č. 6 Popisované lokality ležící v Národním parku Podyjí:

<i>Název PL</i>	<i>Popis</i>	<i>Kde se nachází</i>	<i>Výměra</i>	<i>Důvod ochrany</i>	<i>Poznámky</i>
<i>PL Braitava</i>	svah údolí řeky Dyje, zahrnuje dva meandry Dyje	3,7 km od obce Vranov nad Dyjí po státní hranici s Rakouskem	195 ha	nejzrůslehlejší a nejzachovalejší přírodní a přirozené lesní porosty se skalními tvary	
<i>PL Hardeggské svahy</i>	plošina na jižním okraji Šatovské pahorkatiny a levý svah údolí Dyje	2,5 km jižně od obce Čížov	82 ha	Skalní stěny, balvanové proudy, skalní stepi s lesostepmi a přirozenými lesy	výskyt jediné populace střevíčníku pantoflíčku v NP a jediná lokalita volovce vrbového v ČR
<i>PL Havranické vřesoviště</i>	táhlá plošina se stepními lody, vřesovišti a opuštěnými sady	mezi obcemi Popice u Znojma, Havraníky a silnicí k Baštovu mlýnu	150 ha	unikátní keříčkovitá vegetace a velká diverzita rostlin a bezobratlých	
<i>PL Hradištské terasy</i>	odlesněný příkrý svah dyjského údolí	mezi Znojenskou vodní nádrží a zastavěnou částí Hradiště u Znojma	36 ha	Skalní útvary se zbytky lesostepi a teplomilných doubrav, výskyt vzácných druhů bezobratlých	v sadech a zahradách výskyt Martináče hrušňového, největšího motýla v ČR
<i>PL Jejkal</i>	Prameniště Feliciina potoka na okraji lesního komplexu Braitava	1,4 km jihozápadně od zámku Vranov nad Dyjí	7,14 ha	podmáčená ostřicová louka, výskyt vlhkomilného společenstva	
<i>PL Kamenná moře</i>	okraj Šatovské pahorkatiny a 5ti kilometrový úsek údolního svahu Dyje	5 km severozápadně od obcí Popice a Havraníky	191 ha	komplex přirozených a polopřirozených lesů	nacházejí se zde Lužní porosty, suťové lesy, zakrslé doubravy, bory a skalní step
<i>PL Kozi stezky</i>	skalnatý svah řeky Dyje s navazujícím údolím Klapera potoka a říční nivou	2 km jižně od obce Čížkov	37,25 ha	různé biotopy – skalní step, lesostep, potoční niva, listnatý les	Uhlířova louka ležící pod ústím Klapera potoka je jednou z druhově nejbohatších v NP
<i>PL Kraví hora</i>	vřesoviště, jedno z nejzachovalejších v ČR	1 km jihozápadně od Znojem. hradu	29,30 ha	výskyt vzácných druhů brouků například nosatce	
<i>PL Ledové sluje</i>	protáhlá ostruha meandru Dyje s navazujícím svahem u Pašerácké stezky	1,4 km jihozápadně od Vranova nad Dyjí – Zadních Hamrů	90,79 ha	přirozené porosty s pseudokrasovými sluji, balvanovými proudy a skalními hřebeny. Výskyt horských druhů bezobratlých živočichů	V podzemí se vytváří ledová výzdoba
<i>PL Liščí skála</i>	jižní okraj Šatovské pahorkatiny a levý svah meandru Dyje	2,4 km jižně od obce Podmolí	52,16 ha	polopřirozené a přirozené zakrslé doubravy s výskytem vzácného hmyzu	

<i>Název PL</i>	<i>Popis</i>	<i>Kde se nachází</i>	<i>Výměra</i>	<i>Důvod ochrany</i>	<i>Poznámky</i>
<i>PL Mločí údolí</i>	údolí Mašovického potoka zvaného Mločí údolí	2,5 km jihozápadně od obce Mašovice	136 ha	nejzachovalejší část Mašovického potoka a přirozenými porosty	Výskyt zakrslých svahových doubrav pod Královým stolcem
<i>PL Nový Hrádek</i>	zřícenina na svahu meandru dyjského údolí se skalnatou ostruhou zvanou Ostroh	2,5 km jižně od obce Lukov	67,71 ha	skalní bor, bohatá květena	Výskyt kriticky ohrožené divizny ozdobné
<i>PL Popické kopečky</i>	nezalesněné stepní návrší s dvěma vrcholky	0,2 km severovýchodně od obce Popice	16 ha	step s teplomilnou vřesovištní vegetací s výskytem vzácných druhů rostlin a výskytem bezobratlých	
<i>PL Šobes</i>	opuštěný meandr Lipina a říční meandr řeky Dyje, zahrnuje také vinici	4 km jihovýchodně od obce Podmolí	179 ha	lesostep, ve spodní části meandru Dyje louka a mokřadní biotop, druhově pestrá fauna a flóra	
<i>PL Vraní skála</i>	skalní stěna na svahu řeky Dyje a přilehlý okraj Šatovské pahorkatiny	1,5 km jihozápadně od obce Lukov	40 ha	skalní step s různými druhy bezobratlých a rostlin	
<i>PL Žlebský potok</i>	dolní část Žlebského potoka, navazující svah řeky Dyje a přilehlá plošina Šatovské pahorkatiny	2 km jižně od obce Podmolí	178,6 ha	přirozené lesní společenstva s několika lesostepmi, druhově pestrá fauna a flóra	

Zdroj: Mackovčín a kol., 2007, upraveno autorkou

### *Národní přírodní rezervace v ORP Znojmo mimo NP Podyjí*

**NPR Krumlovsko – rokytenské slepence** je hluboce zaříznuté údolí řeky Rokytné s četnými svahy Rokytenské pahorkatiny, které se rozprostírají po obou březích jižně od Budkovic až po Moravský Krumlov. NPR byla vyhlášena v roce 2005, má výměru 86 ha. Jedná se o rozsáhlý komplex teplomilné lesní a nelesní vegetace s vzácnými a ohroženými druhy flóry a fauny. Je lokalitou výskytu *endemického druhu* – *hvozdíku moravského* (*Dianthus moravicus*), velmi vzácné devaterky poléhavé (*Fumana procumbens*) a dvouřadce pozdního (*Cleistogenes serotina*), vzácného kavylu tenkolistého (*Stipa tirsia*), česneku žlutého (*Allium flavum*), lnice kručinkolisté a jiných. Bylo zjištěno na 550 druhů vyšších rostlin, z celkového počtu jsou 4 druhy kriticky ohrožené, 15 silně ohrožených a 18 ohrožených. Dále se uvádí 140 druhů lišejníků a 91 druhů mechorostů. Z fauny se zde vyskytuje unikátní brouk kravec uherský

(*Anthaxia hungarica*), roháč obecný (*Lucanus cervus*), vzácný tesařík (*Xylotrechus arvicola*), nosatec (*Kyklioacalles suturatus*). Z ptáků hnízdících v této lokalitě lze jmenovat tyto zástupce - rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*), lejsek šedý (*Muscicapa striata*), žluna šedá (*Picus canus*), krutihlav obecný (*Jynx torquilla*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*) a další (Mackovčín a kol., 2007).

*Národní přírodní památky v ORP Znojmo mimo NP Podyjí*

**NPP Miroslavské kopce** tvoří sedm samostatných vrchů – Větrník, Přední a Zadní Markův kopec, Ve vinohradu, U letiště, U kamene a Zmrzlé ležící v Bohutickém lese a Olbramovické pahorkatině. Vrchy se nachází severozápadně od města Miroslav. NPP byla vyhlášena v roce 2004 a má výměru 30,8ha. Je zajímavá výskytem četných chráněných druhů rostlin a živočichů. Vyskytují se zde zvláště chráněné rostliny například hvězdnice chlumní (*Aster amellus*), zlatovlásek obecný (*Linum catharticum*), chrpa chlumní (*Cyanus triumfettii*), smil písečný (*Helichrysum arenarium*) a další. Nejhodnotnější nelesní porosty zastoupeny travami se nachází na pahorcích U letiště, Ve vinohradu, na Větrníku a na Zadním Markově kopci. Lokalita se vyznačuje výskytem hmyzu, například kudlanky nábožné (*Mantis religiosa*), střevlíčků (*Amara lucida*, *Amara tricuspidata*), hrobaříka největšího (*Nicrophorus germanicus*), hnojníků (*Aphodius biguttatus*, *Aphodius putridus*), zlatohlávka uherského (*Netocia ungarica*), který byl dlouhá léta považován za vyhynulý druh v ČR. Za ojedinělou zvláštnost můžeme považovat nález saranče (*Stenobothrus eurasius*). Hnízdí zde ptáci, jako strnad luční (*Miliaria calandra*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*), ťuhýk obecný (*Lanius collurio*) a další (Mackovčín a kol., 2007).

Mimo Národní park Podyjí se v ORP Znojmo nachází další významné přírodní lokality, které se vyznačují výskytem vzácných či ohrožených druhů rostlin nebo živočichů. Například v přírodní rezervaci Růžový vrch, která je jednou ze šesti lokalit v ORP Znojmo, se vyskytuje endemit hvozdík moravský (*Dianthus moravicus*). Ve sledovaném území se nachází celkem 8 přírodních rezervací viz Tab. č. 7 a dále 33 přírodních památek. Jednou z nich je například přírodní památka U kapličky, která se vyznačuje výskytem ohroženého kosatce písečného (*Iris arenaria*), podrobnější informace o této lokalitě a dalších přírodních památkách popisuje Tab. č. 8 (Mackovčín a kol., 2007).

Tabulka č. 7 Přírodní rezervace v ORP Znojmo:

Název PR	Popis	Kde se nachází	Geomorfo – logický celek	Rok vyhl.	Výměra	Důvod ochrany	Poznámky
PR Bílý kříž	skalnaté svahy břehu řeky Dyje	2 km jižně od obce Uherčín	Uherčická pahorkatina	1996	20,5 ha	vápnomilná vegetace borů	
PR Karlov	svah a plošina v údolí Příčného potoka	200 m od železnič. tratě Božice – Hrušovany n. Jevišovkou	Hrabětická plošina	1933	5,8 ha	přírozené doubravy a habrové javořiny	
PR Na Kocourkách	dva vrcholky – 317m.n.m, 327m.n.m.	1 km jižně od Vémyslic	Výrovická pahorkatina	1949	3 ha	stepní vegetace s výskytem kosatce písečného	Paleontologické naleziště
PR Podhradské skály	levý svah údolí řeky Dyje	Severně od obce Podhradí na Dyjí	Uherčická pahorkatina	1998	10,8 ha	cenná rostlinná společenstva	
PR Růžový vrch	skalnaté srázy svahu údolí řeky Dyje	1 km jižně od obce Chvaletice	Vranovská pahorkatina	1996	11,88 ha	přírozená lesní a nelesní společenstva	jedna z šesti lokalit výskytu endemitu hvozdíku moravského
PR Šumický rybník	rybník podél toku Šumického potoka	1,5 km jihovýchodně od obce Šumice	Olbramovická pahorkatina	1998	24 ha	výskyt chráněných vodních a mokřadních ptáků a obojživelníků	
PR Tisová stráň	prudké svahy údolí řeky Dyje	2 km severně od obce Lančov	Vranovská pahorkatina	1995	7 ha	lesní porost s nejhojnějším přírodním výskytem tisu	
PR U doutné skály	skalnaté srázy svahu řeky Želetavky	1 km severozápadně od Bítova	Uherčická pahorkatina	1999	24 ha	přírozené lesní porosty s hojným zastoupením jedle	

Zdroj: Mackovčín a kol., 2007, upraveno autorkou



Tabulka č. 8 Přírodní památky v ORP Znojmo

Název PP	Popis	Kde se nachází	Geomorfolo – gický celek	Rok vyhl.	Výměra	Důvod ochrany	Poznámky
PP Bílá skála u Jamolic	skalnatá vyvýšenin a na břehu řeky Jihlavy	1,5 km západně od zříceniny hradu Templštejn	Mohelenská vrcholovina	1998	1,68 ha	chráněné druhy flóry a fauny	výrazná dominanta údolí řeky Jihlavy
PP Cínová hora	lomová stěna kameno-lomu v údolí Gránického potoka	Mezi železniční tratí Citonice – Znojmo a zahrádkářskou kolonií	Štavovská pahorkatina	1999	4,7 ha	výskyt vzácných brouků středozemních krasců Coraebusrubí	jediná lokalita tohoto druhu krasce v ČR
PP Červený rybníček	tůň	50 m severně od silnice Znojmo - Mašovice	Šatovská pahorkatina	1956	0,14 ha	nejsevernější výskyt žábřonožky panonské a žábřonožky divohoré v Evropě	
PP Hevlínské jezero	mělké jezero	1,6 km severozápadně od obce Hevlín	Hrabětická plošina	1996	9,4 ha	útočiště zvláště chráněných druhů obojživelníků a mokřadních ptáků	
PP Losolasy	údolí v polích	mezi silnicí Přímětice – Hl. Mašůvky a obcí Únanovem	Únanovská sníženina	2002	6,5 ha	výskyt teplomilných společenstev bylin a trav	výskyt koniklece velkokvě - tého a prstnatce bezového
PP Mandloňová mez	mez na svahu	3 km jihovýchodně od Hnízda	Jaroslavická pahorkatina	1997	0,2 ha	jediná lokalita výskytu mandloně nízkého v ORP Znojmo	
PP Mikulovické jezero	bezodtoké jezírko, mělká vodní plocha	500 m východně od obce Mikulovice	Výrovická pahorkatina	1999	2,7 ha	místo výskyt a rozmnožování obojživelníků a ptáků	
PP Olegovičská mokřina	mokřina v nivě potoka Skalička	mezi Rybnickým mlýnem a silnicí Hostěradice - Oleksovice	Drnholecká pahorkatina	1997	43 ha	mokřadní rostlinná společenstva	ostrůvek lužního lesa a rákosiny

<i>Název PP</i>	<i>Popis</i>	<i>Kde se nachází</i>	<i>Geomorfolo – gický celek</i>	<i>Rok vyhl.</i>	<i>Výměra</i>	<i>Důvod ochrany</i>	<i>Poznámky</i>
<i>PP Oleksovické vřesoviště</i>	dvě malé pískovny	jižně od obce Oleksovice	Olbramovická pahorkatina	2000	2,5 ha	písčité plochy s vřesem obecným a ve stěně pískovny hnízdí břehule říční	
<i>PP Pod Šibeničním kopcem</i>	svah údolí potoka Křepička a přilehlá plošina nad ním	500 m západně od obce Horní Dunajovice	Výrovická pahorkatina	2002	3,6 ha	chráněné rostlinné druhy	
<i>PP Pustý kopec u Konic</i>	výrazná vyvýšenina	2 km východně od obce Havraníky	Jaroslavická pahorkatina	1956	1,57 ha	stepní společenstva fauny a flóry	
<i>PP Rudlické kopce</i>	pahorky s přilehlým svahem	Severně od obce Rudlice	Tavíkovická pahorkatina	2002	17,6 ha	teplomilné travin a bylin	
<i>PP Skalky</i>	dva samostatné skalní pahorky	jižně od obce Havraníky	Šatovská pahorkatina	1990	10 ha	teplomilné druhy fauny a flóry	výskyt silně ohroženého křivatce českého
<i>PP Střebovský kopec</i>	vyvýšenina	700 m severozápadně od obce Derflice	Výrovická pahorkatina	2001	2,7 ha	ostrůvek stepních trávníků a společenstva různých druhů živočichů	
<i>PP Stříbrný vrch</i>	svah	2,5 km severně od Hostěradic	Výrovická pahorkatina	1999	3 ha	stepní vegetace se vzácnými a ohroženými druhy rostlin	výskyt silně ohrožené večernice smutné
<i>PP Šafářka</i>	plošina a svah Gránického potoka	1,5 km severozápadně od Makovic u Znojma	Šatovská pahorkatina	1999	2 ha	lokality bohatá na trávníky s dominantním vstavačem obecným	
<i>PP Šidlový skalky</i>	Vyvýšenina svahu vrchu Leskoun	2,5 km severozápadně od Olbramovic	Leskounská vrchovina	1998	1,2 ha	významná stepní vegetace	

Název PP	Popis	Kde se nachází	Geomorfolo – gický celek	Rok vyhl.	Výměra	Důvod ochrany	Poznámky
PP Troskotovický dolní rybník	rybník, ležící v nivě řeky Miroslávky	1,1 km východně od obce Troskotovice	Olbramovická pahorkatina	1998	25 ha	výskyt chráněných druhů ptáků a obojživelníků	
PP U kapličky	svah údolí Míšovického potoka a přilehlá plošina	Severovýchodně od obce Hostěradice	Hostěradická sníženina	2001	5 ha	stepní vegetace s vzácnými druhy flóry a fauny	jedna ze čtyř lokalit kosatce písečného na Znojemsku
PP U Michálka	Skalnatý kopeček	jižní okraj obce Bohutice	Olbramovická pahorkatina	1996	0,99 ha	výrazná stepní květena	
PP Uherčická louka	dva menší rybníky v údolí řeky Blatnice obklopené loukami	400 m jihovýchodně od obce Uherčice	Uherčická pahorkatina	1999	6,8 ha	louky a mokřadní společenstva s vzácnými druhy rostlin	
PP Vraní vrch	Pahorek	1 km severovýchodně od obce Krhovice	Hrabětická plošina	2001	1,5 ha	výrazná stepní vegetace	jeden z nejvýchodněji položených ostrůvků Českého masívu
PP Žleby	Niva potoka Doubravky	1,5 km severně od obce Zálesí	Dešovská pahorkatina	2002	1,5 ha	výskyt významné mokřadní květena	místo jedné z posledních populací úpolínu nejvyššího na Znojemsku

Zdroj: Mackovčín a kol., 2007., upraveno autorkou

### Přírodní parky v ORP Znojmo

**Přírodní park Jevišovka** – již v roce 1977 bylo území vyhlášeno jako klidová oblast a od roku 1999 byla oblast prohlášena za přírodní park. Zaujímá plochu 13 684 ha. Rozkládá se na členitém terénu Jevišovické pahorkatiny. Nejnižším bodem území je dno nivy u Plavče (262 m.n.m.) a nejvyšší bod je Svatý kopeček (423 m.n.m.) Významnými lokalitami je řeka Jevišovka a její okolí. V řece se vyskytují významné druhy ryb například ouklejka pruhovaná (*Alburnoides bipunctatus*), mník jednovoušý (*Lota lota*), hořavka duhová (*Rhodeus sericeus*) a sekavec podunajský (*Cobitis elongatoides*). V blízkosti řeky můžeme nalézt užovku podplamatou (*Natrix tessellata*), ledňáčka říčního (*Albedo atthis*), konipase horského (*Motacilla cinerea*) či skorce vodního (*Cinclus cinclus*). V mokřadech se vyskytuje například čolek velký (*Triturus*

*cristatus*), mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) a další. Z větší části je území parku zalesněno, nejčastěji jde o dubohabřiny s habrem obecným (*Carpinus betulas*), dubem zimním (*Quercus petraea*), lípou malolistou (*Tilia cordata*). V parku se nachází Přírodní památka Rudlické kopce.<sup>[13]</sup>

**Přírodní park Rokytná** – byl vyhlášen v roce 1978 na území okresů Znojmo a Třebíč. Jedná se o nivy, zalesněné úbočí a skalnaté břehy údolí řek Rokytné a Rouchovanky a jejich okolí. Zabírá plochu 5 320 ha. V přírodním parku byly původní lesy nahrazeny borovými a smrkovými monokulturami. Dále se v lesích vyskytuje např. dub zimní (*Quercus petraea*), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), habr obecný (*Carpinus betulas*), k zajímavým druhům rostlin můžeme zařadit kyčelnici cibulkonosnou (*Dentaria bulbifera*), dymnivku plnou (*Corydalis solida*), brambořík nachový (*Cyclamen purpurascens*) a jiné. Faunu zastupuje rak říční (*Astacus astacus*) nebo vydra říční (*Lutra lutra*) obývající vodní prostředí, z ptáků je to výr velký (*Bubo bubo*), který žije na skalnatých svazích, ledňáček říční (*Albedo atthis*) a náš nejmenší pták králíček obecný (*Regulus regulus*), který obývá jehličnaté lesy. Součástí parku je Přírodní rezervace Vranovice a zajímavé stavby jako vodní mlýny a staré štolý zachované po těžbě železných rud.<sup>[14]</sup>

**Přírodní park Střední Pojhlaví** – v roce 1989 bylo území vyhlášeno jako oblast klidu a od roku 1992 je přírodním parkem o výměře 1500 ha. Park se rozkládá na území ORP Znojmo, ORP Třebíč a ORP Brno a rozprostírá se kolem středního toku místy hlubokého až kaňonovitého údolí řeky Jihlavy s volnými lučními porosty.<sup>[15]</sup> V parku najdeme šest chráněných území. Je významný výskytem teplomilné vegetace s mnoha chráněnými druhy flóry i fauny. Z lesních druhů stromů zde roste habr obecný (*Carpinus betulas*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*) a lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*).<sup>[16]</sup>

#### *Památné stromy v ORP Znojmo*

Ve sledovaném území se vyskytuje celkem 12 památných stromů. Jedná se především o 200 až 300leté duby letní (*Quercus robur*) a lípy malolisté (*Tilia cordata*), dále pak například buk lesní (*Fagus sylvatica*), topol černý (*Populus nigra*) nebo smrk ztepilý (*Picea abies*). Dva buky lesní, jedna lípa malolistá a jeden tis červený (*Taxus baccata*) se nachází v chatové osadě 300 metrů jihovýchodně od hradu Bítov. Dalšími jsou například tři stromy dubu letního rostoucí v nivě řeky Rokytné. Tři duby letní, 300 let staré, rostou na okraji lesa u statku Kocanda u obce Kravsko. Také dva památné topoly

černé lze vidět u silnice směrem na Ječmeniště jižně od obce, jsou staré 100 let a smrk ztepilý, který roste už 150 let se nachází na okraji obce Vysočany a další (Mackovčín a kol., 2007).

### 4.3. Socioekonomická charakteristika

Socioekonomická charakteristika ORP Znojmo podává informace o sociálně ekonomické situaci města Znojma a okolí. Zahrnuje základní údaje o obyvatelstvu, sídelní struktuře, hospodářství, dopravě, životním prostředí a kvalitě života, kultuře, školství a cestovním ruchu. Pro lepší přehlednost jsou užitы tabulky, které jsou následně okomentovány (Čapka, Kučera, 2007).

#### 4.3.1. Obyvatelstvo

K 31. 12. 2008 dle [www.czso.cz](http://www.czso.cz) [cit. 10-02-27] byl Jihomoravský kraj v populaci čtvrtým největším krajem v České republice. Většími kraji z hlediska demografických údajů byly jen kraje: hlavní město Praha (1 225 281 obyvatel), Středočeský (1 216 772 obyvatel) a Moravskoslezský (1 250 168 obyvatel). K 30. 12. 2009 mělo největší město Brno 1 151 708 obyvatel. Město Znojmo je z hlediska populace druhým největším městem v Jihomoravském kraji. Více informací o základních demografických údajích v rámci Jihomoravského kraje a okresu Znojmo uvádí Tab. č. 9.

Tabulka č. 9 Základní demografické údaje ČSÚ:

Údaje k 31. 12. 2008	Jihomoravský kraj	Okres Znojmo
<b>Celkový počet obyvatel</b>	1 148 146	113 307
z toho muži	559 211	55 756
z toho ženy	587 935	57 551
<b>Věkové rozložení:</b> 0 – 14 let	158 728	16 603
15 – 64 let	810 220	80 824
65 a více let	178 198	15 880
<b>Průměrný věk obyvatel:</b>	40,8	39,9
z toho mužů	39,1	38,4
z toho žen	42,4	41,4

Zdroj:<sup>[17]</sup>

Vývoj počtu obyvatel v poválečném období byl ve sledovaném území ovlivněn politickou a ekonomickou situací. K výrazným změnám počtu obyvatel ve Znojemském okrese došlo v důsledku zabírání území Němci v roce 1939 a jejich následnému odsunu po druhé světové válce. Od roku 1991 počet obyvatel mírně klesá a tento stav je tendenční. V následující Tab. č. 10. jsou uvedeny konkrétní údaje o národnostním složení obyvatelstva a přirozeném přírůstku obyvatelstva.<sup>[17]</sup>

*Tabulka č. 10 Národnostní složení obyvatel a přirozený přírůstek obyvatel*

Údaje k 31. 12. 2008	Jihomoravský kraj	okres Znojmo
<b>Národnostní složení obyvatel:</b>		
Češi	1 112 527	111 273
Cizinci celkem	35 619	2 034
Ukrajinci	13 088	212
Slováci	6 889	298
Vietnamci	4 236	460
Rusové	812	77
Poláci	628	61
<b>Přirozený přírůstek obyvatel:</b>		
celkový přírůstek	6 612	479
Přirozený přírůstek	1 934	138
Přírůstek stěhováním	4 687	341

Zdroj:<sup>[17]</sup>

Složení obyvatel Jihomoravského kraje a rovněž okresu Znojmo je zastoupeno více národnostmi. Největší skupinu obyvatel tvoří Češi. Národnostní složení cizinců se v Jihomoravském kraji a okrese Znojmo liší. Největší zastoupení v Jihomoravském kraji mají Ukrajinci, v okrese Znojmo Vietnamci a to z důvodu pracovních příležitostí. Nejméně cizích obyvatel je v Jihomoravském kraji i v okrese Znojmo polské národnosti. Nejnižší průměrný věk v obcích je v okrese Znojmo, zároveň je zde také nejvyšší podíl dětské složky a nejnižší podíl obyvatel v produktivním věku.<sup>[17]</sup>

### *Sídelní struktura*

Rovnoměrnost osídlení je dána historickými, přírodními a ekonomickými podmínkami. Větší koncentrace obyvatel je přirozeně na území s rozvinutým průmyslem, službami a možnostmi pracovního uplatnění. Největší hustota osídlení v rámci Jihomoravského kraje je v Brně a nejnižší v obvodech Moravského Krumlova a Pohořelic. V rámci Jihomoravského kraje žije v obcích, zařazených do venkovského prostoru, 44,2 % obyvatel a v obcích městského prostoru 55,8 %. Oblasti zaměřené na zemědělskou výrobu mají rozptýlenější sídelní strukturu a tím také rovnoměrnější osídlení. V Tab. č. 11 jsou uvedeny informace o koncentraci obyvatel v sídlech ORP, městech a obcích v Jihomoravském kraji, ORP Znojmo a ORP Moravský Krumlov (Čapka, Kučera, 2007).

### *Tabulka č. 11*

*Koncentrace obyvatel v Jihomoravském kraji, v ORP Znojmo a v ORP Moravský Krumlov*

Údaje k 31. 12. 2005	Jihomoravský kraj	ORP Znojmo	ORP Moravský Krumlov
<b>Podíl obyvatel žijících v %</b>			
v sídle ORP	54,0	38,9	27,0
ostatní města	9,0	3,6	13,4
ostatní obce	37,0	57,6	59,6
<b>Průměrný počet obyvatel na 1 obec</b>	1 682	812	676
<b>Počet obyvatel na 1 km<sup>2</sup></b>	157	73	64

Zdroj: <sup>[18]</sup>

### *Ekonomika a trh práce*

Znojensko se dlouhodobě potýká s nadprůměrnou nezaměstnaností a řadí se mezi hospodářsky slabé regiony. Míra nezaměstnanosti dle [www.czso.cz](http://www.czso.cz) [cit. 10-03-12] se pohybovala k roku 2007 mezi 10 – 12%. Oblast průmyslu a sektor služeb zaměstnává nejvíce obyvatel. Zemědělství pouze 3,2% obyvatel. Tab. č. 12. popisuje ekonomická odvětví ve městě Znojmě a počet obyvatel zaměstnaných v těchto odvětvích. <sup>[19]</sup>

Tabulka č.12 Počet a podíl ekonomicky aktivních obyvatel podle odvětví – město Znojmo

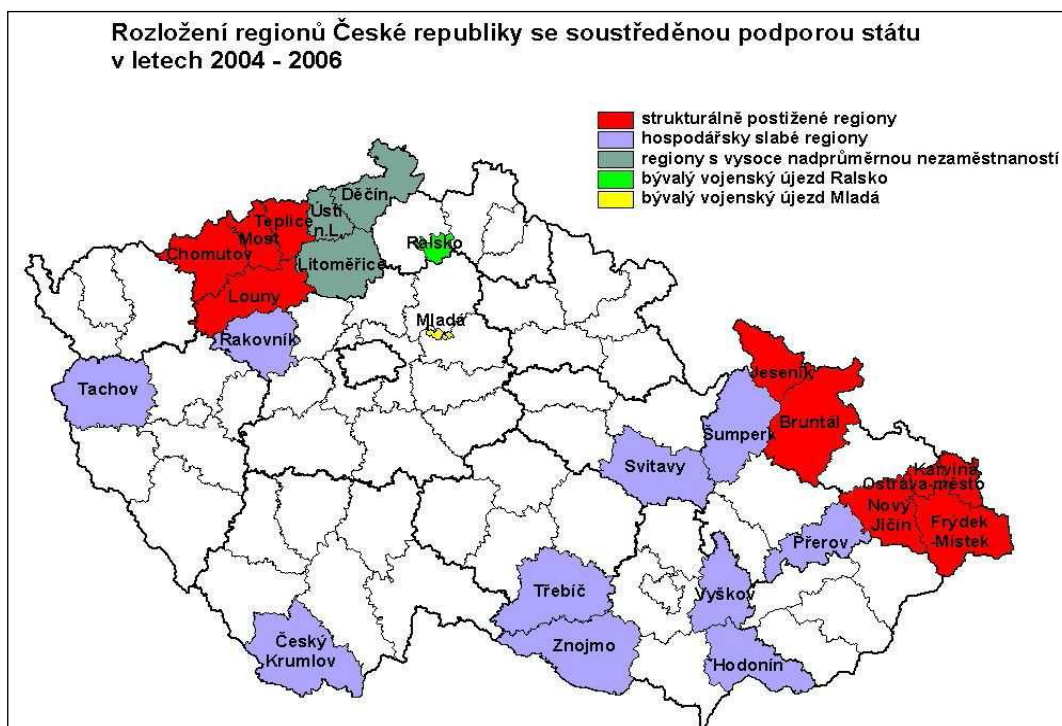
Odvětví	Počet ( v tisících)	Podíl ( v %)
Průmysl	4,2	22,7
Školství, zdravotnictví a sociální činnost	2,8	15,4
Obchod	2,5	13,5
Stavebnictví	1,7	9,2
Doprava a spoje	1,2	6,5
Pohostinství	1,1	5,9
Zemědělství	0,6	3,2
Ostatní	4,4	23,8

Zdroj : <sup>[19]</sup>

Díky hospodářské krizi nezaměstnanost v celé ČR dle [www.czso.cz](http://www.czso.cz) [cit. 10-03-12] markantně vzrostla, v ORP Znojmo se v lednu 2010 pohybovala okolo 17,2 %.

#### 4.3.2. Hospodářství

ORP Znojmo se řadí mezi hospodářsky slabé regiony. Struktura hospodářství je ovlivněna mnoha faktory. Mezi základní řadíme přírodní podmínky, geografickou polohu, strukturu osídlení nebo historický vývoj.



Obr. 9 Struktura hospodářství podle regionů ČR

Zdroj: Čapka, Kučera, 2007



Město Znojmo je hlavním hospodářským centrem. V dnešní době dochází k velkému útlumu tradičních průmyslových odvětví, mezi ně patří například keramický a kožedělný průmysl, potravinářství a strojírenství. Zánik mnoha podniků se promítá do nepříznivé situace na trhu práce. Po roce 1989 ekonomika ORP Znojmo prošla velkými změnami prostřednictvím privatizace a restrukturalizace. Celá řada výrobních provozů byla zrušena, některé činnosti byly z původních podniků vyčleněny, jiné podniky řešily vážné ekonomické problémy. Od 90. let 20. století se rozvíjí soukromé podnikání a tím také budovány malé a střední firmy, zaměřené na průmysl a stavebnictví. Podíly vlastnictví v těchto firmách jsou často v rukou zahraničních investorů. Zahraniční investoři rozšiřují také svoji síť supermarketů, diskontů a hypermarketů. Během několika posledních let byly postaveny a uvedeny do provozu hypermarkety Hypernova, Kaufland a Interspar, supermarkety Billa, Albert, Penny Market, hobbymarket Baumax. Město Znojmo zaujímá významnou pozici z hlediska správy, obchodu a služeb a je administrativním, školským a zdravotnickým centrem regionu. Ve městě se nachází celá řada úřadů a institucí (Čapka, Kučera, 2007).

**Z průmyslového odvětví** má v ORP Znojmo nejvyšší zastoupení strojírenství a kovodělný průmysl. Dále pak dřevozpracující a nábytkářský, textilní, oděvní a kožedělný průmysl a také potravinářství. V okrese se nachází pouze dva průmyslové subjekty s více než 250 pracovníky, ostatní jsou střední a malé podniky. Významnou úlohu má odvětví stavebnictví. Například ve městě Znojmě jsou středně velké firmy s více jak 100 zaměstnanci. Jsou to například VHS plus, s.r.o., COLAS CZ, a.s., POZEMNÍ STAVBY, spol. s.r.o. (Čapka, Kučera, 2007).

**Zemědělství** – ORP Znojmo je intenzivně zemědělsky využíváno. Je to vhodná oblast pro ekologické zemědělství, které je však pouze okrajovou záležitostí. Podstatná část krajiny byla, a stále je, přetvářena na zemědělsky využitelnou půdu (Čapka, Kučera, 2007). Nejvýznamnějším odvětvím je vinařství. Traduje se, že vinnou révu přinesly na Moravu římské legie, ale samotné pěstování je známé až z období Velké Moravy. První písemné zmínky pochází z 11. a 12. století. Ve 13. století byl založen vinařský cech ve Znojmě. Místní víno mělo vynikající pověst a pili jej také čeští králové. Do 16. století se vinařství velmi dařilo, upadlo po třicetileté válce v 17. století a znovu obnovenou až v 19. století, kdy opět dosáhlo významné úrovně, která je až do dnešních dnů (Janků, 2001).

### 4.3.3. Služby

Ve městě Znojmě je koncentrováno největší množství služeb v rámci ORP Znojmo. Spadají sem například sociální služby, zdravotní péče, vzdělávání, kultura a další. Zdravotní péči zajišťují státní a soukromé zdravotnické subjekty a zařízení. Nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením ve sledované oblasti je Nemocnice Znojmo, která je zároveň jediným lůžkovým zařízením, a poskytuje kompletní zdravotní služby pro spádovou oblast znojemského okresu pro téměř 115 000 obyvatel. V roce 2007 vzniklo Centrum sociálních služeb Znojmo a Registr poskytovatelů sociálních služeb. Patří sem například centra denních služeb, denní stacionáře, domovy pro seniory, azylové domy, noclehárny, sociální poradny, sociálně terapeutické dílny, centra sociálně rehabilitačních služeb a další (Čapka, Kučera, 2007). V ORP Znojmo je celkem 69 základních škol. Středoškolské vzdělání mohou získat mladí lidé na sedmi středních školách a učilištích ve Znojmě, z toho jsou dvě gymnázia a pět středních odborných škol, které jsou zaměřeny například na ekonomicko-správní obory, zemědělské, zdravotní, stavební. Učiliště nabízejí obory v oblasti služeb, řemesel a strojírenství. Ve Znojmě se nachází Vyšší odborná škola zdravotnická. Od roku 2005 byla ve Znojmě zřízena vysoká škola se zaměřením na ekonomické obory. Také v Moravském Krumlově je gymnázium a střední odborná škola s učilištěm. V posledních letech dochází k poklesu počtu žáků a tím i otevírání menšího počtu tříd. Školy, zvláště základní, se potýkají s nedostatkem finančních prostředků, což má vliv na kvalitu vybavení škol, především počítačové techniky. Srovnání údajů o vzdělanostní struktuře obyvatel v České republice, okrese Znojmě, městě Znojmě uvádí Tab. č.13. <sup>[19]</sup>

Tabulka č. 13 Vzdělanostní struktura obyvatel

Vzdělanostní struktura obyvatel	Základní	Vyučen	Maturita	VŠ
<i>Město Znojmo v procentech</i>	23,6	34,9	29,7	9,8
<i>Okres Znojmo</i>	30,5	40,1	23,2	5,5
<i>Česká republika</i>	22,5	37,2	27,8	8,7

Zdroj : <sup>[19]</sup>

Vedle základního a středního školství existují v ORP Znojmo také mimoškolní zařízení, ke kterým patří Základní umělecká škola, Dům dětí a mládeže a Dětský domov. Zařízení reprezentující kulturu představuje především Znojemská Beseda ve Znojmě, do

jejíž činnosti patří informační servis v oblasti historických památek, turismu a cykloturismu a dále Městská knihovna a knihovny v ostatních obcích. Pořádání výstav, koncertů a přednášek realizují například Jihomoravské muzeum, Dům umění a některé soukromé galerie ve Znojmě. Společenské vyžití obyvatel zajišťuje řada kulturních domů a zařízení, jak ve Znojmě, tak i v ostatních městech i obcích.<sup>[19]</sup>

#### **4.3.4. Doprava**

Město Znojmo je důležitou křižovatkou dvou silničních komunikací. Jedná se o spojnice nadnárodního charakteru - I/38 (E 59) Mladá Boleslav – Jihlava – Znojmo – st. hranice ČR/Rakousko a I/53 (Brno - Pohořelice – Znojmo). Tyto silnice jsou hlavní spojení do krajského města Brna. Důležité je spojení do Rakouska, kde I/38 (E59) navazuje na silnici B303 a dále na dálnici A22 na Vídeň. Silnice I/38, I/53 (silnice I/53 se ve městě napojuje na I/38), silnice II. třídy II/361, II/399, II/408, II/412, II/413 a silnice III. třídy procházejícími městem tvoří základní dopravní strukturu města Znojma. Ve městě funguje hromadná autobusová doprava. Některé komunikace jsou v nevyhovujícím stavu, někde je technický stav dokonce kritický. Intenzita dopravy na silnicích I. a II. třídy je více jak 10 tisíc aut za den. Momentálně probíhá výstavba obchvatu města Znojma (obchvat I v celkové délce 3,037 km), která byla zahájena v roce 2006 a jsou na ni plánované 4 mosty o celkové délce 150 metrů. Obchvat II bude měřit 3,382km a bude zde vybudováno 5 mostů o délce 275 metrů (Čapka, Kučera, 2007). Vedle silniční dopravy je důležitou složkou dopravy i železniční. Město Znojmo leží na spojnici železničních tratí Okřížky – Znojmo – Šatov (dráha celostní) a Znojmo – Břeclav (dráha celostní). Trati jsou jednokolejné, neeletrifikované. Pouze úsek Šatov – Retz je eletrifikovaný a zmodernizovaný. Zastaralý stav železniční dopravy v ORP Znojmo nemůže konkurovat dopravě silniční, která plní požadavky nákladní a osobní dopravy. Tři kilometry jižním směrem od Znojma leží vnitrostátní neveřejné letiště Znojmo. Patří společnosti Letiště Znojmo, spol. s.r.o. Letiště s travnatou plochou má délku 860 metrů a je využíváno pro sportovní účely. Nejbližší mezinárodní letiště se nachází v Brně – Tuřany (Čapka, Kučera, 2007).

#### **4.3.5. Životní prostředí**

V současné době je velkou snahou obcí a měst ORP Znojmo zlepšit stav životního prostředí. Jednou z možností zlepšení životního prostředí je mohutná rekultivace zničených míst v regionu. Mezi nejčastější projekty v rámci ORP Znojmo patří rekultivace skládek například u obcí Lesná a Hostěradice, odbahnění rybníků například v Kuchařovicích, Blížkovicích, Chvalovicích, Ledovicích, Lukově nebo Uherčicích, modernizace čistírny odpadních vod v Hrušovanech nad Jevišovkou, výstavbu kompostárny u obce Únanov. Ke zkvalitnění životního prostředí přispělo zavedení systému sběru využitelných složek odpadu (skla, papíru a plastu) po roce 2001. Vytříděné složky odpadu se dotřídí na lince v městě Třebíč, sklo se odváží do skláren v Kyjově. V témže roce byl ve Znojmě zprovozněn sběrný dvůr, kam je možno zdarma odevzdat nebezpečný odpad. Kvalita vod v řekách a menších tocích v ORP Znojmo je poměrně dobrá. Veškeré odpadní vody jsou ze Znojma odváděny do čistírny odpadních vod v Dobšicích. Čistírna je v provozu od roku 1976. Díky rekonstrukci této čistírny byla významně snížena látková zátěž řeky Dyje, do které jsou vyčištěné vody vypouštěny zpět. Na rozdíl od zlepšující se tendence kvality vody má stav ovzduší v ORP Znojmo tendenci opačnou. Ovzduší je nejvíce znečišťováno emisemi pevných a plyných škodlivin způsobených pozemní dopravou. K oblastem s největším znečištěním patří jihovýchodní část města Znojma, kde se nachází průmyslová zóna a v dalších obcích přispívá k negativní situaci také lokální topeniště (Čapka, Kučera, 2007).

#### **4.3.6. Cestovní ruch**

ORP Znojmo je jedním z nejzajímavějších a nejnavštěvovanějších míst v České republice. Jedná se o oblast s významnou kulturně historickou tradicí a přírodními krásami, jakými jsou například okolí Vranovské přehrady, přírodní parky Rokytná a Jevišovka. Středověké královské město Znojmo a jeho okolí může nabídnout široký okruh zajímavých míst, která jsou spojena cyklookruhy. Přímo ve Znojmě začíná cyklotrasa – Moravská vinařská stezka, která končí až v Uherském Hradišti (viz Obr. 10). Znojmem také prochází mezinárodní cyklotrasa – Greenways Praha - Vídeň. Velkým fenoménem dnešní doby je agroturistika. Místní stezka – Vranovská je dlouhá 30 kilometrů a vede ze Znojma, pokračuje ochranným pásmem národního parku Podyjí až do Vranova nad Dyjí. V NP Podyjí se nachází 75 kilometrů pěších či cyklistických

tras. Je to oblast s téměř nedotčenou přírodou, která si tento stav zachovala díky své poloze v bývalém hraničním pásmu (Janků, 1994).



Obr. 10 Mapa - Moravské vinařské stezky

Zdroj: <sup>[20]</sup>

Celé území sledované oblasti je známé svými historickými památkami. Náleží k nim například zámek ve Vranově nad Dyjí, hrad Bítov, zámek v Uherčicích, zříceniny hradů Frejštejn, Nový Hrádek a Cornštejn, kde celé léto probíhají různá vystoupení, například rytířské turnaje, šermířské programy, noční prohlídky se strašidly, ohňové show a další. Unikátní je znojemské Podzemí. Dnes katakomby nabízí trasu, dlouhou přes jeden kilometr, která začíná na Slepčím trhu a končí v Obrokově ulici, spojující Horní náměstí a Masarykovo náměstí (Janků, 2005).

#### 4.4. Historický vývoj a architektonické památky

Počátky lidské společnosti, obývající území dnešního ORP Znojmo, sahají hluboko do prehistorie. Lidé žili v matriarchálních skupinách, kde hlavní roli hrál kult Velké Matky. V neolitu a eneolitu vznikala trvalejší osídlení skupin materiální kultury, o čemž svědčí četné nálezy hliněných nádob a ženských plastik. Nejvýznamnějšími archeologickými nalezišti s doklady lidské existence jsou Střelice, Těšetice, Kyjovce, Hluboké Mašůvky a Mašovice. V roce 1888 objevil významný moravský archeolog Jaroslav Palliard sošku ženy – venuši v Hlubokých Mašůvkách. O více jak sto let později v roce 2007 bylo objeveno v Mašovicích archeologem Zdeňkem Čižmářem torzo více než šest a půl tisíce let staré ženské postavy – Mašovické venuše, zvané Hedvika. Dalším příkladem unikátního pravěkého umění z kultury s moravskou malovanou keramikou, nalezeného Čižmářovým týmem, byla další venuše z Mašovic, jejíž vznik spadá do období zhruba 4,6 tisíc let před naším letopočtem a dostala jméno Johanka (viz Obr. 11).<sup>[21]</sup>



*Obr. 11 Archeologické nálezy (zleva – Hlubokomašůvská venuše, Mašovická venuše „Johanka“, torzo Mašovické venuše „Hedvika“)*

Zdroj:<sup>[22]</sup>

Během doby bronzové se na sledovaném území střídaly různé civilizace, například lid únětické kultury, lid středodunajské kultury. Civilizaci lidu popelnicových polí vystřídala v době železné keltská civilizace a později germánští Markomané a v 5. století Ruigové a Herulové. V 7. století přišli Moravané – družiny bojovníků

z jihovýchodu, což dokladují naleziště po celé jižní Moravě (u Dolních Dunajovic, Pohořelic, Hevlína, Znojma a Hradiště). Znojmo se stalo sídelním centrem, bylo obeháno hradbou, dlouhou 120 metrů a vysokou 6 metrů a opevňovala prostor 10 ha. Moravané vlastnili 11 hradů. Znojemský hrad, který stojí dodnes, nechal vybudovat v 1. polovině 11. století prefekt Břetislav. Další vývoj byl ve znamení střídání vlády knížat a jejich potomků – Konráda I. a jeho syna Lutolda, který ve Znojmě založil chrám sv. Mikuláše. Pak nastoupil na znojemský knížecí stolec jeho syn Konrád II., který nechal razit své vlastní mince – denáry, po něm pak Konrád III. Ota, moravský markrabí. Počátkem 13. století skončila doba znojemského knížectví, které se stalo provincií Moravského markrabství. Významným mezníkem ve vývoji sledované oblasti bylo *založení královského města Znojma roku 1226*, jež se stalo druhým po Olomouci nejvýznamnějším městem Moravy. Tím začaly čilé obchodní styky mezi Rakousy a Znojmem a otevíraly se tak i cesty do dalších zemích při Dunaji. Hrad i město Znojmo bylo tehdy důležitou strategickou a politickou oporou moci českého krále Přemysla Otakara II. V roce 1278 se však strhla bitva na Moravském poli u Suchých Krut (Dürnkrot), v níž bylo poraženo Přemyslovo vojsko Rudolfem Habsburským a český král – „král železný a zlatý“ přišel o život. Jeho syn Václav II. v roce 1283 vykoupil od Rudolfa Habsburského Moravu za 40 tisíc hřiven stříbra a listinou z roku 1303 potvrdil měšťanům a městu Znojmu všechna práva, svobody, výsady a majetky a dále potvrdil městu právo vařit pivo v okruhu jedné míle. Dalšími významnými osobnostmi, jež ovlivnili život znojemských měšťanů, byl Jan Lucemburský, který například upravil způsob udílení měšťanských práv přistěhovalcům, potvrdil městu privilegium na obchod s vínem atd., nebo Jiří z Poděbrad, který povolil městu roku 1492 razit na jeden rok městské mince s vyobrazením znojemské orlice, nesoucí na prsou písmeno „Z“, udělil právo mílové a mýtné a podobně (Havlík, 1999).

V polovině 16. století se stalo město Znojmo pro moravského markrabího Ferdinanda I. Habsburského, který byl zvolen českým králem, důležitým střediskem moravské obrany proti Turkům. V této době Znojmo navštívili i další panovníci Čech a Moravy, kteří potvrdili městu všechna městská práva a privilegia, například v roce 1571 císař Maxmilián II., 1577 císař Rudolf II. a další. Za švédských válek 1631 – 1632 pobýval ve Znojmě Albrecht z Valdštejna, po němž je nazván na Horním náměstí č.3 Althánský palác. Dal si zřídit astrologickou observatoř a naverboval

na Kraví horu, kde stál vojenský tábor, šedesátitisícovou armádu. V 18. století navštívili město Znojmo císař František I. Lotrinský a jeho žena královna Marie Terezie a její syn Josef II. Tehdy byla započata ve Znojmě stavba nových císařským silnic do Brna, Prahy a Vídně, dokonce v roce 1761 byla zřízena okružní silnice kolem města, aby formané přepravující náklady do jiných měst nemuseli vjíždět do města. Bylo zavedeno písemné úřadování, které podléhalo státní kontrole, zahájen knihtisk přímo ve městě, v tiskárně v Louckém klášteře se pracovalo až do roku 1796. Historická událost z července z roku 1809 pojí s městem Znojmem další významná osobnost – francouzského císaře Napoleona Bonaparta, který se svou armádou a německými spojenci bojoval dva dny proti armádě rakouského císaře a českého krále Františka I., které vedlo k mírové smlouvě ze Schönbrunu (Havlík, 1999).

V novodobých dějinách za zmínku stojí volba prvního českého starosty města Znojma Dr. J. Mareše v roce 1920. V období první republiky ztratilo ORP Znojmo hospodářskou základnu Dolních Rakous, kam byl z velké části soustředěn obchod. Po první světové válce se pokusilo město Znojmo obnovit export s vnitrozemím Česka, aby tak odstranilo hospodářskou izolaci. Přispěl k tomu hlavně potravinářský průmysl, jejímž základem byly okurky. Vyvážely se také třešně, meruňky, broskve a hrozny. Významné místo na trhu měl také obchod s vínem. Celkovému rozvoji města přispělo vybudování železničního spojení mezi Znojmem a Brnem, Prahou a Vídní, výstavba Vranovské přehrady a Znojmské elektrárny. Kulturní život ovlivnil vznik nových českých středních škol, Jihomoravského muzea, které se stalo střediskem poznávání kraje, městského divadla a vznik spolků. 9. října 1938 bylo Znojmo okupováno říšskoněmeckými vojenskými jednotkami. Sledované území bylo připojeno k dolnorakouské župě Niederdonau. Ještě v říjnu 1938 navštívil Znojmo sám nacistický vůdce Adolf Hitler. Během války bylo město několikrát bombardováno, zničeno nádraží a domy v různých částech města. Po druhé světové válce došlo ke znárodnění průmyslu a znovu osidlování okresu. Byly obnoveny autobusové a železniční sítě, vystavěny obchodní domy a kino. Velká péče byla věnována opravě historických památek. V roce 1971 bylo Znojmo prohlášeno za Městskou památkovou rezervaci. V současné době je snahou vedení města Znojma zápis do seznamu UNESCO. <sup>[23]</sup>



## *Architektonické památky*

*„Jednu z velkých proměn prodělalo Znojmo při svém výstupu z hradeb, kdy pocítilo možnost rozvinout se v nabízeném prostoru podle zcela nových podmínek bydlení. Dříve město postavené z kamenných budov, stěsnané v kamenných hradbách a obklopené zemědělskými osadami, se postupně proměňovalo v město parků a pouličních alejí, lesoparků a zahrádek, zkrátka v město plné zeleně s nádhernou okolní přírodou.“*  
(Janků a kol., 2005)

## *Památky města Znojma a blízkého okolí*

Nejvýznamnější památka města Znojma je **Rotunda Panny Marie a sv. Kateřiny**. Pochází z 80. let 11. století. Mohutná románská rotunda stojí na nejvyšším bodě skalní ostrožny v předhradí Znojemského hradu. Rotunda vyniká svou interiérovou výzdobou, která je tvořena nástěnnými malbami, popisující rozkvět a vládu Přemyslovců a biblické výjevy doplněné o jedinečnou galerii přemyslovských knížat 10. a 11. století. s ústřední pozicí prvního českého krále Vratislava. Je prohlášena národní kulturní památkou (Kacetl, 2008).

**Chrám svatého Mikuláše** – *„Vstoupit do chrámu sv. Mikuláše ve Znojmě znamená dotknout se historie, nechat na sebe působit umění, vnímat přítomnost Boha.“* (Šturc, 2008) Je Znojmskou dominantou. Zasněžení sv. Mikuláši, patronovi obchodníků, souvisí s kupeckou osadou zvanou Újezd, která v okolí kostela přebývala od konce 11. století. Původní románský kostel z 12. století byl při obrovských požárech města počátkem 14. století zničen. Výstavba nového gotického chrámu byla složitá a probíhala ve 14. a 15. století. Hlavní část kostela má podobu haly se třemi stejně vysokými loděmi – hlavní a dvěma vedlejšími. V období baroka byl interiér kostela upravován a byly přestavěny boční kaple. Věž kostela byla zhotovena až v polovině 19. století a je přistavěna netradičně na východní stranu, za kněžiště (Šturc, 2008).

Druhým nejvýznamnějším kostelem ve Znojmě je **Chrám sv. Michala**, který byl postavený ve 12. století. V době husitského obléhání v druhé polovině 15. století byl natolik zdevastován, že musel být postaven téměř celý znovu. V roce 1624 byl chrám předán jezuitskému řádu, který jej nechal přestavět v barokním slohu. Důležitou památkou je také **Chrám sv. Hippolyta a klášter křížovníků s červenou hvězdou**. První církevní stavba na místě dnešního chrámu byla postavena na konci 9. století. V roce 1240 daroval český král Václav I. Hradiště křížovníkům s červenou hvězdou, v jejichž držení je dodnes. Na konci 13. století nechali vystavět křížovníci nový gotický

kostel s klášteřem. Kostel dostal současnou podobu až v polovině 18 století. Kostel sv. Hippolyta skrývá mistrovskou fresku Nalezení sv. Kříže od malíře F. A. Maulbertsche. Naproti Hradišti stojí **Znojemský hrad**, odkud je možné vidět údolí Dyje, Gránické údolí a svažitou pláň, kde dnes stojí město Znojmo. Dokončení první fáze výstavby se datuje do 80. let 11. století. Svoji polohou hrad „Znojem“ představoval zastávku při veškerých kontaktech mezi českým knížectvím a rakouskými oblastmi. K přestavbě hradu došlo v polovině 12. století a na počátku 13. století, kdy zde sídlila první moravská markrabata. Hrad byl rozdělen na dvě části pomocí příkopu. První část tvoří vnitřní hrad s palácem a palácovou kaplí a druhá – rozsáhlé předhradí s budovami pro posádku hradu a centrální kaplí - rotundou sv. Kateřiny. Vstup do hradu chránila tzv. Loupežnická věž, která se však v 19. století zřítíla. Byl zde také vybudován pivovar. Dominantou města Znojma je **Radniční věž**, označována jako štíhlá královna města Znojma. Byla postavena v letech 1445-1448 na objednávku zdejších konšelů kamenickým mistrem Mikulášem ze Sedlešovic. Unikátní hranolová věž je zastřešena složitou a dynamickou konstrukcí, zdobenou osmi malými vížkami a vysokým středovým jehlanem se zlatými báními a praporci. Dříve byla ústřední bodem městského opevnění Znojma, odkud šlo pozorovat široké okolí, případně pohyb nepřítele. Zajímavou stavbou je nejmohutnější hranolová věž gotického opevnění Znojma a byla součástí Dolní či Vídeňské brány. Jedná se o **Vlkovu věž**. Byla vystavěna v polovině 13. století jako součást hlavního hradebního pásu kolem celého města. Vedle věže byla postavena nízká brána další menší věž, dva příkopy, které chránily město před vstupem nepřítele. V polovině 19. století byl důmyslný systém obrany zrušen, příkopy zasypány, brány zbourány, pouze Vlkova věž zůstala (Kacel, 2008).

**Loucký klášter** – mohutné stavby kláštera vypovídají o jednom z nejmocnějších opatství Moravy a Dolních Rakous. Klášter byl založen českým knížetem Konrádem Otou a jeho matkou Marií v roce 1190. Areál kláštera prošel během staletí složitým architektonickým vývojem. K největším změnám došlo v období vrcholného baroka. Nejpozoruhodnějším prostorem kláštera je knihovni sál v jižním křídle, jehož věrná kopie je dnes obdivována jako skvost kláštera na Strahově. Obrovské prostory byly po celé 19. a 20. století využívány jako vojenská kasárna a od roku 1990, kdy vojáci odešli, se hledá pro klášter nové využití (Kroupa a kol., 1997).

**Podzemí** – „*Středověké město pod městem. Tak je možné nazvat rozsáhlé katakomby, rozprostírající se pod povrchem celé středověké části Znojma o ploše 35 – 40 hektarů.*“ (Štraub a kol., 2007). Katakomby vznikly ve 14. – 15. st. jako sklepy pod měšťanskými domy pro uchování potravin, vína a piva. „*Pod úrovní původních sklepů měšťanských domů, v hloubce 3-11 metrů pod povrchem, jsou místy až 3 patra nad sebou, spojená schodišti a různě se klikaticími chodbami různé šíře a výšky.*“ (Štraub a kol., 2007).

V době nepřátelského obléhání sloužilo jako útočiště pro obyvatelstvo. Prostory byly odvětrávány systémem šachet, sklepní ohniště nebo krby byly spojeny s komíny městských domů, byly zde studny a odvodňovací systém. Celý labyrint byl spojen chodbami s okolní krajinou, což umožňovalo zásobování obyvatelstva (Štraub a kol., 2007). K pozoruhodným architektonickým památkám patří **Křížový sklep v Příměticích**. Byl vystavěn znojemskými jezuiti v letech 1740 až 1756, hlavní chodba měří 110 metrů a je vysoká 6 metrů. Jeho cihelná klenba má půdorys do tvaru kříže a víno je zde uchováváno v dubových a akátových sudech nejlepší vína z této oblasti. Město Znojmo je z hlediska historické i novodobé architektury bohaté. Dalšími významnými stavbami jsou například **Svatováclavská dvojkole**, postavená před rokem 1521, **Horní či Pražská brána**, jejíž nejstarší podoba pochází z 13. století. Čeští králové tudy vjížděli do města. **Tlustá věž v ulici Na Valech** vznikla před rokem 1509 a v 1. polovině 19. století přestavěna na vyhlídkový altán. První renesanční palác ve Znojmě je **Dům umění**, kde se nachází stálá expozice medailí znojemského rodáka J. T. Fishera. V roce 1932 nechal postavit v ulici Na Vyhlídce č. 4 vilu první znojemský starosta Josef Mareš, která je přezdívána jako „Znojemský Tugendhat“ a ve Znojmě je známa pod názvem **Marešova vila**. **Městské divadlo** bylo postaveno v roce 1900 podle projektu vídeňského architekta Alexandra Grafa. Budova se podobá vídeňské Národní opeře a další (Kacetl, 2008).

Mezi nejkrásnější památky ORP Znojmo patří barokní **Zámek Vranov nad Dyjí**. Vznikl přestavbou původně románsko-gotického hradu z roku 1100. V 17. století, po ničivém požáru, byl přestavěn do dnešní podoby podle projektu dvorního architekta Jana Bernarda Fischera z Erlachu. Byl postaven a vyzdoben Sál předků, poté zámecká kaple Nejsvětější Trojice. V 18. století přestavbu dovršily obytné budovy dvora. Dnes je jako národní kulturní památka v péči českého státu (Kusák, 1988). **Zámek v Uherčicích** vznikl na místě původní gotické tvrze z 15. st. V 16. st. byl přestavěn na renesanční zámek. V době baroka byl zámek doplněn štukovou a malířskou výzdobu

interiérů a byl založen francouzský park a anglický park (Tkáč, 1993). Vedle již zmiňovaného Znojmského hradu stojí v ORP Znojmo neméně významný původně dřevěný a později kamenný **Hrad Bítov**. Byl postaven v 11. století. Během staletí byl několikrát stavebně upravován a vylepšován. Ve 14. století vznikla hradní kaple Nanebevzetí Panny Marie. V letech 1811-1863 byl hrad upraven do konečné novogotické podoby. Je znám především unikátní zbrojnicí, svou sbírkou zvířat, kolekcí vycpaných psů nejrůznějších ras, která je největší svého druhu na světě (Paukert, 1968). **Hrad Cornštejn** byl vybudován ve 14. století jako královská pevnost na posílení hradu Bítov. Postupně byl rozšířen o předhradí a hradní palác. Po husitských válkách byl na severní stranu přistavěn nový palác se sálem ve II. patře a hradní opevnění bylo obehnáno silnou zdí se dvěma branami. Od 16. století byl hrad neobydlen. Dnes zůstaly jen ruiny, které jsou využívány jako výhledka (Tkáč, 1993).

#### *Historie a památky měst v ORP Znojmo*

**Hrušovany nad Jevišovkou** – město 25 km východně od Znojma. První informace pochází z 12. st. V 17. století zde byl vybudován *barokní trojkřídlý zámek*, a dále *barokní kostel sv. Štěpána* z 18. století. Na náměstí se nachází *sousoší Nejsvětější Trojice* z 18. století. Nedaleko města stojí *zámeček Emín* z 19. století. Od roku 1996 jsou Hrušovany nad Jevišovkou městem.<sup>[24]</sup>

**Mirotlav** – leží 22 km severovýchodně od Znojma, město vzniklo ve 14. století spojením tří samostatných osad. Z téhle doby pochází gotická vodní tvrz, která byla v 16. století renesančně přestavěna a v 17. století upravena na *barokní zámek*. V 18. století byl postaven *barokní kostel sv. Petra a Pavla*. Mirotlav se stala v roce 1965 městem.<sup>[25]</sup>

**Moravský Krumlov** – leží 29 km severozápadně od Znojma. Počátky osady jsou známy již z 12. století, kdy zde stával župní hrad. V roce 1260 nechal král Přemysl Otakar II. osadu povýšit na město. V té době se město nazývá pouze Krumlov a přívlastek Moravský získává až v 17. století.<sup>[26]</sup> Ve 13. století zde byl vybudován hrad, v 16. století přestavěn na *renesanční zámek s arkádami*. Dnes jsou uchovány v Rytířském sále a v kapli plátna od malíře A. Muchy „Slovanská epopej“. V 17. století Krumlov skoro celý vyhořel a v té době vznikla *kaple sv. Floriána*. V 18. století vznikla *zámecká kaple* a *zámecký park*.<sup>[27]</sup>

**Jevišovice** – město leží 16 km severozápadně od Znojma. První zmínky o obci pochází ze 13. století, kdy byl vystavěn *hrad*, který v 15. století byl významnou základnou husitů na Moravě. Hrad byl zničen a husité ve Znojmě upáleni. Poté byl vystavěn *Nový hrad*, který byl v 16. století přestavěn na čtyřkřídlí renesanční zámek tzv. *Starý zámek*. Na jižním okraji města byl v 17. století postaven dřevěný barokní lovecký zámeček a v 19. století přestavěn do pseudogotické podoby na tzv. *Nový zámek*.<sup>[28]</sup> Jevišovice byly do roku 1945 městem a tento status získaly znovu v roce 2007 a od roku 1990 jsou městskou památkovou zónou.<sup>[29]</sup>

#### 4.5. Zajímavosti, osobnosti a slavnosti

**Znojmské vinobraní** bylo od pradávna důležitou událostí člověka a platí to dodnes. Podzimní sklizeň hroznů byla poslední dřinou a i velkým svátkem, spojeným s ochutnávkou loňské sklizně a dřívějších ročníků. V době panování Přemyslovců a Lucemburků, byly slavnosti navštěvovány českým králem. Tradici novodobého vinobraní založil František Koukal ze Znojma, který byl jmenován jako režisér a scénárista vinobraní. Od roku 1966 se vinobraní ve Znojmě pořádá každý rok. Počátkem 70. let vlivem normalizačních snah stranických orgánů musel scénář vinobraní Koukal zcela předělat, vadilo jim hold českému králi. Královské průvody byly nahrazeny pochodem revolučních Žižkových bojovníků s těžkými vozy, ale to se divákům nelíbilo a Koukal odmítl takovou akci organizovat. V roce 1974 byly slavnosti zcela zakázány. Dalších 17 let se vinobraní nekonalo. Až v roce 1990 mohl opět král Jan Lucemburský oslavit úspěšné připojení Slezska k zemím Koruny České. Program byl upraven a byly přidány nové prvky jako hudební festival různých skupin, ohňostroj a další. Od roku 1997 se pořadatelství ujalo město Znojmo (Janků, 2001). Město Znojmo pořádá od roku 1992 v červnu **slavnosti piva Hostan**. Každý rok lze poslouchat různé hudební skupiny, které vystupují na třech hlavních pódiích – u rotundy, u brány a u hradního nádvoří a holdovat pivu v prostorách Znojmského pivovaru. Závěr oslav je vždy ukončen ohňostrojem.<sup>[30]</sup>

*„...rok se sešel s rokem a já mám opět tu čest Vás pozvat do starobylého Znojma, kde se uskuteční již 5. ročník mezinárodního **hudebního festivalu**...hudební festival prožijete s láskou ke krásné hudbě, skvělému vínu a s radostí ze života.“*<sup>[31]</sup> Každé léto v červenci se hosté mohou zaposlouchat do vážné hudby mistrů Haydna, Bacha, Purcella,

Händela. Každý ročník je vždy věnován jednomu z hudebních velikánů. Patronem hudebního festivalu ve Znojmě je houslový mág Pavel Šporcl.<sup>[31]</sup>

Pro Znojmo jsou typické dvě plodiny – víno a okurky. Od roku 2009 probíhají v srpnu **Slavnosti okurek** na Masarykově náměstí, ulici Obrokova a Horním náměstí. Inspirací pro založení této slavnosti byla historická tradice Znojma, kdy se zde konal velký okurkový trh. Součástí dnešních slavností je například soutěž o nejlepší zavařené okurky a lidé mohou obdivovat stará řemesla.<sup>[32]</sup> Další zajímavou slavností, která probíhá v obci Slup jsou **Slavnosti chleba**. První slavnosti proběhly v roce 2005. Hosté v prostorách návsi mohou shlédnout ukázky mlynářského, kovářského, kovoliteckého či pekařského řemesla, ukázky historických vozidel Tatra a Škoda nebo se zaposlouchat do tónů cimbálové muziky nebo dechové hudby.<sup>[33]</sup> Každý rok v červnu probíhá v Moravském Krumlově v přírodním areálu Vrabčí hájek **Rybářský karneval**. Hosté mohou ochutnat různé rybí speciality.<sup>[33]</sup>

#### *Nejvýznamnější osobnosti*

Nejvýznamnější osobnost, která žila a působila v ORP Znojmo, byl **Prokop Diviš** – vlastním jménem Václav Divošek, narozen v roce 1698 v Hevlíkovcích u Žamberka. V letech 1716 – 1719 studoval na jezuitské latinské škole ve Znojmě, poté složil řeholní slib a přijal řádové jméno Prokop. V klášterní škole studoval filozofii a teologii. V roce 1726 byl vysvěcen knězem a v roce 1733 byl prohlášen doktorem teologie. Působil jako převor kláštera v Louce, spravoval farnost v Příměticích u Znojma, kterou spravoval až do své smrti. Zemřel v roce 1765 v Příměticích u Znojma. Svůj vědecký život zasvětil elektřině a je znám svým vynálezem *bleskosvodu* a elektrického hudebního nástroje Denisdor. V roce 1754 sestrojil první uzemněný bleskosvod na světě, který vztyčil na zahradě v Příměticích. Byl složen z 400 uzemněných kovových hrotů na ústřední 42 metrů vysoké nosné tyči. Bleskosvod měl odnímat blesky z bouřkových mraků, vysávat elektřinu z mračen a zabránit tak vzniku bouřky. Tento vynález Diviš popsal v knize *Descriptio machinae meteorologicae* (Janků, 2005).

K botanikům, kteří se věnovali flóře v ORP Znojmo, patří **Vratislav Drlík** (1886 – 1955) – učitel a ředitel muzea ve Znojmě. V jihomoravském muzeu jsou uloženy jeho herbářské sbírky rostlin. Dále to byl **Jaroslav Krejčí** (1935 – 1999) působící ve Znojmě, vypracoval spis o chráněných rostlinách na Znojmsku a **Adolf Oborny** (1840 - 1924), který v roce 1879 vydal knihu o flóře Znojemska a v Jihomoravském muzeu jsou uchovány jeho herbářské sbírky rostlin. Jeden

z důležitých moravských archeologů, který působil ve středním Podýjí, se jmenoval **Jaroslav Palliardi** (1861 – 1922). Byl vědcem evropského formátu. V roce 1888 objevil v Novosadech u Znojma kulturu s moravskou malovanou keramikou, popsal ji a uvedl ji do archeologické literatury. Archeologické výzkumy uskutečnil také na ploše Znojemského hradu, okolí Mašovic, kde zkoumal sídliště s lineární kulturou a kulturu s vypíchanou keramikou. Sestavil svou archeologickou sbírku, která je dnes uložena v Moravském zemském muzeu v Brně. Jeho sbírka se stala základem sbírkového fondu neolitu a eneolitu. Středověkými dějinami Evropy včetně Velké Moravy a Znojma se zabýval **Lubomír E. Havlík**, který se narodil v roce 1925 ve Znojmě. Přednášel dějiny na Masarykově univerzitě. Byl editorem pětisvazkové sbírky pramenů k dějinám Velké Moravy. Napsal mnoho studií, článků, knižních publikací u nás i v zahraničí. Byl oceněn různými cenami a je zařazen do slovníku osobností „Kdo je kdo“. Zemřel v roce 2000. Dalším historikem byl **František Václav Peřinka** (1878 – 1949), který v roce 1904 vydal knihu – Vlastivěda moravská – Znojemský okres, kde popisuje historii Znojemska od prvopočátku do poloviny 18. století. Literární historii se věnoval **Bohuslav Pernica** (1907 – 1968), který byl jako učitel, věnoval se také spisovatelství a folkloristice. Je autorem románu o Prokopu Divišovi a také sepsal turistický průvodce Podýjí a Jihlavské vrchy. Literární činnosti se věnoval také **Karl Postl** (1873 – 1864), který v roce 1823 odešel do Vídně, poté do Spojených států amerických a pod pseudonymem Charles Sealsfield dosáhl světové popularity jako spisovatel. Ve Znojmě byl postaven na hradním nádvoří jeho pomník ve formě busty, na jeho rodném domku v Popicích byla instalována pamětní deska. Významnou osobností v období první republiky byl **Karel Polesný** (1880 – 1971), ředitel prvního českého gymnázia ve Znojmě. Dnes po něm nese gymnázium čestný název – Gymnázium Dr. Karla Polesného. Vydával historické studie o českém školství ve Znojmě (Janků, 2005).

## **5. DIDAKTICKÁ ČÁST**

Stěžejní částí diplomové práce je didaktická část (v rozsahu 153 stran), která je přiložena samostatně k diplomové práci. Z důvodu obsáhlosti celé diplomové práce (v celkovém rozsahu 225 stran) je didaktická část zpracována ve třech jednotlivých výtiscích a není součástí výtisku diplomové práce.

### **Jednotlivé výtisky didaktické části:**

#### **Učebnice s pracovními listy**

Autorská učebnice, jejíž text, ilustrace, hry, pracovní listy jsou vytvořeny autorkou. Je zpracována v MS Word 2003 v rozsahu 67 stran. Obsah a stránkování učebnice je uveden v samotné učebnici, proto není v obsahu diplomové práce.

#### **Metodická příručka pro učitele**

Vytvořena autorkou, zpracována v MS Word 2003, v rozsahu 26 stran. Součástí Metodické příručky pro učitele je obsah, metodika práce s učebnicí a metodika práce s přílohami - hrami, a proto nejsou uvedeny v obsahu diplomové práce.

#### **Přílohy – Hry**

Vytvořeny autorkou, zpracovány v MS Word 2003, v rozsahu 60 stran.



## 6. ZÁVĚR

Prvotním úkolem diplomové práce bylo vytvoření odborného textu s tematikou zaměřenou na region Znojemska a didaktického textu a metodiky včetně metodické příručky pro učitele pro výuku regionální přírodovědy a vlastivědy, vycházející ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět Rámcového vzdělávacího programu MŠMT, určeného pro 1. stupeň základního vzdělávání. Z hlediska zdrojů a dostupné literatury nebyl problém v kvantitativní oblasti, ale spíše v komplexnosti a kvalitě informací. Knižní publikace a další literatura pojednávala vždy o konkrétním tematickém celku (zvláště o historii Znojemska, kulturně historických památkách, fauně a flóře, NP Podyjí atd.) a některé zdroje byly nekompletní či zastaralé.

Teoretická část (v rozsahu 72 stran) předkládá odborný text zpracovaný na základě prostudované odborné a populárně-naučné literatury či dokumentace. V jednotlivých kapitolách je látka rozebrána z různých charakteristik – fyzicko-geografické, socioekonomické a kulturně – historické.

Je zřejmé, že zařazení regionální výuky ORP Znojmo do klasických učebnic přírodovědy a vlastivědy určených pro 1. stupeň základních škol by bylo komplikované vzhledem k rozsáhlosti daného textu. Proto hlavním cílem a zároveň stěžejní částí diplomové práce bylo vytvoření didaktické části, která spočívala v aplikaci odborného textu s danou tematikou do textu určeného dětskému čtenáři. Byl vytvořen učebnicový text s pracovními listy, metodická příručka pro učitele a přílohy – hry. Všechny tyto části tvoří důležitou pomůcku pro učitele pro výuku regionálního učiva ORP Znojmo. Učebnice je určena pro žáky 4. a 5. tříd a je v rozsahu 67 stran. Spojuje poznatky z naukových a výchovných předmětů (tj. přírodovědy, vlastivědy, výtvarné výchovy a dramatické výchovy) ve smyslu podat ucelený teoretický náhled na sledované území. Vytvořený učební text lze prakticky využít v hodinách přírodovědy a vlastivědy a může být také metodickým návodem pro zpracování projektové výuky. Učebnice je psána zábavnou formou prostřednictvím dialogu mezi autorkou namalovanými postavami a je obohacena o velké množství obrazové dokumentace k jednotlivým tématům kapitol, což činí učebnici přitažlivou a pro žáky lépe pochopitelnou. Didaktickou část uzavírá metodická příručka pro učitele (v rozsahu 26 stran), která slouží jako návod pro práci s učebnicí a přílohy (v rozsahu 60 stran) obsahující hry, náměty pro výtvarné a dramatické činnosti.

Ucelenost a celistvost textu diplomové práce měla naplnit tyto požadavky:

- pro laického dospělého čtenáře – základní literaturu o ORP Znojmo
- pro učitele – odborný a metodický materiál pro výuku regionální přírodovědy a vlastivědy místního regionu
- pro žáka – zábavnou literaturu pojednávající o kraji, ke kterému by měl získat silnější emotivní vztah.

Všechny cíle a úkoly stanovené v úvodu diplomové práce a požadavky, které by měl text diplomové práce splnit, byly naplněny.

## 7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Antonín, V. a kol.:** Přírodovědné zajímavosti Znojemska. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2008. 199 s. + CD
- Bartoňek, A. – Beneš, B. – Müller-Funk W. a kol.:** Průvodce krajem a jeho kulturou, Waldviertel, Weinviertel – Jižní Morava. Břeclav: Moraviapress, 1999. 384 s.
- Culek, M. a kol.:** Biogeografické členění České republiky. Praha: Enigma, 1996. 347 s.
- Čapka, M. – Kučera, T.:** Strategický plán rozvoje města Znojma. Brno: Eurovision, 2007, 197 s.
- Červinka, P. a kol.:** Zeměpis České republiky, učebnice pro střední školy. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, s.r.o., 2003. 95s.
- Daněk, A. – Glet, J.:** Putování po Moravě a Slezsku, typy na výlety a dovolené. Praha: MONTANEX a.s., 1999. 208 s.
- Demek, J. – Novák, V. a kol.:** Neživá příroda. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1992. 241 s.
- Demek, J. – Mackovčín, P. a kol.:** Zeměpisný lexikon ČR, Hory a nížiny. Brno: AOPK ČR, 2006. 582 s. + mapa + CD
- Duda, D.:** Dominikánský klášter sv. Kříže ve Znojmě – 750 let. Znojmo: Konvent dominikánů. 1993, 32 s.
- Fila, K.:** Chrám sv. Mikuláše ve Znojmě. Znojmo: Nadace pro obnovu církevních památek děkanství znojemského ve Znojmě. 1995, 64 s.
- Fredetteová, N. a kol.:** Země, poznáváme naši planetu. Praha: Fortuna Print, 2003. 128 s.
- Grmela, P. V.:** Kostely a kaple na Vranovsku. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství v Kostelní Vydří, 2004. 32 s.
- Halada, A. a kol.:** Na kole křížem a krážem po Moravě a Slezsku. Havlíčkův Brod: Fragment, 2007. 152 s.
- Havlík L.:** Znojmo – z minulosti města a jeho památek. Brno: Krajské nakladatelství, 1956, 214 s.
- Havlík L. E. :** Dějiny královského města Znojma a Znojemského kraje od nejstarších dob do sedmdesátých let 19.století. Brno: vlastním nákladem jako soukromý tisk, 1999. 284 s.
- Hrádek M.:** Podyjí – Podhlaví – Pooslaví. Praha: Olympia, 1988. 294 s.
- Chalupa, P.:** Geografie České republiky. Brno: Masarykova Univerzita, 1998. 79 s.

- Janků, V. a kol.:** Historie Znojma v obrazech. Brno: K-public, 2005. 296 s.
- Janků, V.:** Znojenské Podyjí na kole i pěšky, mapový atlas s turistickým průvodcem. Znojmo: Richter, 1994. 33 s.
- Janků, V.:** Znojenské vinobraní – historie vinařských slavností 1966 až 2000. Znojmo: Agentura Bravissimo, 2001. 31 s.
- Janků, V.:** Znojmo – v krajině středního Podyjí. Znojmo: Panorama, 1994. 120 s.
- Janků, V. – Svoboda, J.:** Znojmo – město, krajina. Znojmo: Panorama, 1994. 151 s.
- Jaša, V.:** Z dějin podyjských hradů. Znojmo: Muzeum, 1949. 69 s.
- Kacatl, J.:** 77 divů Znojma. Znojmo: Znojemská Beseda, 2008. 51 s.
- Kolektiv autorů:** Přírodovědné zajímavosti Znojemska. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2008. 199 s.
- Kolektiv autorů:** Školní atlas České republiky. Praha: Kartografie Praha, 2000. 32 s.
- Kolektiv autorů:** Školní atlas světa. Praha: Kartografie Praha, 2001. 148 s.
- Kolektiv autorů:** Zeměpis České republiky – Učebnice pro střední školy. Praha: Česká geografická společnost, s.r.o., 2003. 95 s.
- Kolektiv autorů:** Země – Poznáváme naši planetu. Praha: Fortuna Print, 2003. 128 s.
- Kolektiv autorů:** Znojmo a Podyjí – Chráněná území ČR. Brno: EkoCentrum, 2007. 164 s.
- Krejčí, J.:** Podyjí – Thayatal, průvodce národním parkem pěšky i na kole. Brno: K-public, 2007. 96 s.
- Krejčí, J.:** Podyjí známé i neznámé, úvod do turistiky Podyjí. Blansko: Ing. Karel Richter, 1990. 12 s.
- Krob, M.:** Znojmo, město památek. Brno: Blok, 1974. 156 s.
- Kroupa, P. – Kroupa, J. – Slavíček, L. – Unger, J.:** Premonstrátský klášter v Louce – dějiny, umělecká výzdoba, ikonologie. Znojmo: Jihomoravské muzeum, 1997. 121 s.
- Kusák, D.:** Státní zámek Vranov nad Dyjí. Praha: ČTK-Pressfoto, 1988. 72 s.
- Langerová, B.:** Vítejte! Morava a Slezsko v novém tisíciletí. Praha: ACR Alfa, s.r.o., 2001. 262 s.
- Mackovčín, P. a kol.:** Znojmo & Podyjí – Chráněná území ČR, Brněnsko. Brno: AOPK ČR, 2007. 286 s.
- Mackovčín, P. – Jatiová, M. – Demek, J. – Slavík, P. a kol.:** Brněnsko – Chráněná území ČR IX. Brno: AOPK ČR, 2007. 932 s.
- Maliva, J.:** Muchova Slovanská epopej. Brno: Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody v Brně, 1968. 32 s.

- Molín, J.:** 75 let Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě. Znojmo: Růžička, 1994. 108 s.
- Odehnal, F.:** Poutní místa Moravy a Slezska. Praha: Debora, 1995. 144 s.
- Paukert, J.:** Vranov – Bítov. Brno: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně, 1968. 29 s.
- Pernica, M.:** Podyjí a Jihlavské vrchy. Praha: Olympia, 1978. 221s.
- Peřinka F. V.:** Vlastivěda Moravská – II. Místopis Znojemský okres. Brno: Musejní spolek, 1904. 547s.
- Písaříčková, L.:** Geologie Znojemska – stručný průvodce expozicí Jihomoravského muzea. Znojmo: Jihomoravské muzeum, 1975. 13 s.
- Quitt, E.:** Klimatické oblasti Československa. Praha: Studia geographica 16. 1971. 73 s.
- Richter, V. – Samek, B. – Stehlík, M.:** Znojmo. Praha: Odeon, 1966. 221s.
- Slavík, F.:** Vznik a výskyt nerostů. Praha: Československá akademie věd, 1954. 181 s.
- Svoboda, J.:** Kudy, kam? Ve Znojmě..., turistický průvodce. Znojmo: Richter, 1990. 44 s.
- Svoboda, J.:** Průvodce městem Znojmem – prohlídka městské památkové rezervace. Znojmo: Městská osvětová beseda ve Znojmě, 1992. 64 s.
- Škvor, J.:** Hrádek 950 let. Znojmo: Bína, 1995. 99 s.
- Štraub, M. – Lenková, J.:** Tajemné Podzemí VII. díl – Jižní Morava. Praha: REGIA, 2007. 222 s.
- Štunc, L.:** Chrám sv. Mikuláše – Znojmo. Brno: K-public, 2008, 48 s.
- Tkáč, V.:** Morava a Slezsko – země kulturních pokladů. Opava: Optys, 1993. 244 s.

Kurikulární dokumenty:

**Kolektiv 2004:** Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. VÚP Praha

Diplomové práce :

**Hálová, K., 2009:** Metodika výuky vlastivědy místního regionu na příkladu  
Mariánskolázeňska, PF JČU

**Ilek, A., 1963:** Možnosti zahradnické specializace JZD Hrádek. VŠZ Brno

**Svitáková, A., 2009:** Metodika výuky přírodovědy regionu na příkladu Klatovska,  
PF JČU

## Internetové zdroje:

- [1] [http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/t/C4002B51F6/\\$File/orp.jpg](http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/t/C4002B51F6/$File/orp.jpg) [cit. 09-12-10]
- [2] <http://geologie.vsb.cz/loziska/suroviny/keramika/kaol%C3%ADn.jpg> [cit. 09-12-15]
- [3] [http://www.czecot.com/cz/turisticky-objekt/8851\\_znojmo-vodni-nadrz](http://www.czecot.com/cz/turisticky-objekt/8851_znojmo-vodni-nadrz) [cit. 09-12-16]
- [4] <http://www.hrady.cz/index.php?OID=2621> [cit. 09-12-16]
- [5] [http://lh3.ggpht.com/\\_6gbjtMi\\_Nec/STFOggx7eDI/AAAAAAAAAFio/VgIRaoekdgM/Znojmo+7.jpg](http://lh3.ggpht.com/_6gbjtMi_Nec/STFOggx7eDI/AAAAAAAAAFio/VgIRaoekdgM/Znojmo+7.jpg) [cit. 09-12-20]
- [6] <http://ubytovani.vranov.aspone.cz/foto/foto6.jpg> [cit. 09-12-20]
- [7] <http://www.turistika.cz/turisticke-cile/detail/vodni-nadrz-vyrovice> [cit. 09-12-20]
- [8] [http://mm.denik.cz/69/56/jevisovice\\_prehrada\\_il\\_denik\\_clanek\\_solo.jpg](http://mm.denik.cz/69/56/jevisovice_prehrada_il_denik_clanek_solo.jpg) [cit. 09-12-21]
- [9] [http://cs.wikipedia.org/wiki/Rokytn%C3%A1\\_\(%C5%99eka\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Rokytn%C3%A1_(%C5%99eka)) [cit. 09-12-21]
- [10] <http://www.enviport.cz/app/Repository/yy2008/mm04/dd19/53612.jpg> [cit. 10-01-18]
- [11] [http://www.nppodyji.cz/photo\\_popup/jerab-hardeggsky?back](http://www.nppodyji.cz/photo_popup/jerab-hardeggsky?back) [cit. 10-01-18]
- [12] [www.nppodyji.cz](http://www.nppodyji.cz) [cit. 10-01-25]
- [13] <http://www.turistika.cz/turisticke-cile/detail/prirodni-park-jevisovka> [cit. 10-01-30]
- [14] <http://www.sokolik.cz/pps/kronika/?a=3> [cit. 10-02-30]
- [15] <http://www.turistika.cz/turisticke-cile/detail/stredni-pojihlavi> [cit. 10-02-16]
- [16] <http://www.ivcajirka.estranky.cz/fotoalbum/2009-okoli-brna/pp-pojihlavi-a-romansky-kostel-v-rezovicich> [cit. 10-02-16]
- [17] <http://www.praha.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xb> [cit. 10-03-03]
- [18] [http://www.praha.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/t/2C0042909B/\\$File/13-623507a21.pdf](http://www.praha.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/t/2C0042909B/$File/13-623507a21.pdf) [cit. 10-03-13]
- [19] <http://193.86.3.174/inpuncto/data/znojmo.html> [cit. 10-03-15]
- [20] <http://www.vinny-sklep.com/img/okoli/cyklomezky/mapa.gif> [cit. 10-03-19]
- [21] [www.znojmu.cz](http://www.znojmu.cz) [cit. 10-03-19]
- [22] <http://www.hotelhappystar.cz/data/venuse-kopie.jpg> [cit. 10-03-26]
- [23] [www.znojmocity.cz](http://www.znojmocity.cz) [cit. 10-03-29]
- [24] <http://www.hrusovany.cz/www/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=104> [cit. 10-04-05]

- [25] [http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id\\_org=9537&id=1575](http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1575)  
[cit. 10-04-05]
- [26] <http://www.mkrumlov.cz/historie-mesta-moravsky-krumlov.html> [cit. 10-04-06]
- [27] <http://www.mkrumlov.cz/pamatky-mesta.html> [cit. 10-04-06]
- [28] <http://www.jevisovice.cz/index.php?nid=885&lid=CZ&oid=695701> [cit. 10-04-08]
- [29] <http://www.jevisovice.cz/index.php?nid=885&lid=CZ&oid=1074225> [cit. 10-04-08]
- [30] <http://www.hotelhappystar.cz/magazin-znojemsko/znojemske-pivni-slavnosti-2008/>  
[cit. 10-04-12]
- [31] <http://www.hudbaznojmo.cz/> [cit. 10-04-12]
- [32] [http://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id\\_org=19341&id=10054&p1=1002](http://www.znojmocity.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=19341&id=10054&p1=1002) [cit. 10-04-12]
- [33] <http://www.slup.cz/slavnostichleba/> [cit. 10-04-12]
- [34] [http://www.ceskevylety.cz/slavnosti.php?kod=482\\_rybarsky-karneval](http://www.ceskevylety.cz/slavnosti.php?kod=482_rybarsky-karneval) [cit. 10-04-13]

## **8. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK**

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

CHKO – chráněná krajinná oblast

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NP – Národní park

NPP – Národní přírodní památka

NPR – Národní přírodní rezervace

ORP – obec s rozšířenou působností

PP – Přírodní památka

PR – Přírodní rezervace

RVP – Rámcový vzdělávací program

ZŠ – základní škola



# **PO STOPÁCH MÉHO RODNÉHO MĚSTA ZNOJMA A BLÍZKÉHO OKOLÍ**



**POHÁDKOVÁ UČEBNICE PRO MALÉ ŠKOLÁKY**

**(pracovní listy, hry a vystřihovánky)**

**pro žáky 4. a 5. tříd základních škol**

**PO STOPÁCH MÉHO RODNÉHO**  
**MĚSTA ZNOJMA**  
**A BLÍZKÉHO OKOLÍ**

**POHÁDKOVÁ UČEBNICE**  
**PRO MALÉ ŠKOLÁKY**

**(pracovní listy, hry a vystřihovánky)**

pro žáky 4. a 5. tříd základních škol

**Zpracovala: LUCIE ILKOVÁ**

(4. NŠ-Aj, Vv)

Rok: 2010

# OBSAH

<b>Předmluva – „Ahoj školáci“</b> .....	1
<b>Kdo jsem já a kdo jsi ty a hra na úvod</b> .....	2
<b>Co bychom měli vědět na začátku</b> .....	4
<b>1. Vymezení, poloha a základní charakteristika Znojemska</b> .....	4
Pracovní list č. 1. ....	7
Pracovní list č. 2. ....	8
<b>2. Jak vypadal Znojemský kraj kdysi dávno</b> .....	9
<b>3. Podnebí a počasí na Znojemsku</b> .....	10
Pracovní list č. 3. ....	12
<b>4. Vodstvo na Znojemsku</b> .....	13
Pracovní list č. 4. ....	16
Hra 1, 2 .....	19
<b>5. Flóra aneb květinčky a rostlinky na Znojemsku</b> .....	22
Pracovní list č. 5 .....	27
<b>6. Fauna aneb zvířátka na Znojemsku</b> .....	30
Pracovní list č. 6 .....	38
Osmisměrky .....	40
Pracovní list č. 7 .....	41
Pracovní list č. 8 .....	43
Hra 3,4 .....	44
Doplňovačka .....	46
<b>7. Národní park Podyjí a jiná přírodní místa na Znojemsku</b> .....	47
Pracovní list č. 9 .....	50
<b>8. Historie Znojemska aneb jak žili naši předkové</b> .....	53
Pracovní list č. 10 .....	56
Sudoku 1, 2 .....	57
<b>9. Památky Znojemska</b> .....	58
Sudoku 3, 4 .....	61
<b>10. Osobnosti aneb významní lidé Znojemska</b> .....	62
<b>11. Slavnosti Znojemska aneb jak se lidé bavili kdysi a dnes</b> .....	63
Pracovní list č. 11 .....	64
<b>Rozloučení</b> .....	67

„Ahoj školáci!

Jmenuji se **Znojník** a tato učebnice je věnována všem, kteří se chtějí dovědět různé informace a zajímavosti o Znojemsku. Určitě je vám jasné, odkud pocházím, už jen z mého jména je to zcela zřejmé. Musím se vám však k něčemu přiznat. Po pravdě, o svém rodném kraji moc nevím, a proto by tato učebnice měla naplnit mou malou hlavu všemi vědomostmi o základní poloze, rozloze, klimatu, vodstvu, fauně a flóře, historii, památkách, osobnostech a slavnostech Znojemska. Na své cestě po stránkách učebnice se budu spolu s vámi setkávat se svými kamarády, kteří budou mými novými učiteli. Už se na ně moc těším, ale hlavně také na různé zajímavé pracovní listy a hry, které nám pomohou získat přehled o životě tohoto krásného kraje. Takže už dost mluvení a pustíme se do toho, co říkáte!“



## Kdo jsem já a kdo jsi ty?

„Nyní už víš, kdo jsem a rád bych, abys napsal(a) taky něco o sobě, ať vím, s kým budu trávit čas.“

„Musím ti ještě něco povědět : přinesl mě čáp mé milované mamince jednoho krásného slunečného dne... ale co to blábolím... Teď vážně, zrodil jsem se v hlavě jedné studentce, která bude jednou paní učitelka a jmenuje se Lucka. Napadlo ji totiž, že si vymyslí zajímavou učebnici, která bude věnována Vám dětem, tedy i mě, abychom se něco dověděli o kraji, který ji přirostl k srdci. Chudák holka, ani netuší, že já o Znojmě a okolí nevím nic, ale doufám, že až si společně s tebou přečtu tuto knihu, pár vědomostí mi v hlavě zůstane.

Jóóó, a kdy jsem se narodil, tak to ti tedy řeknu přesně. Všechno to začalo v době, když si ta Lucka domlouvala s milou paní učitelkou Petrou závěrečnou práci na vysoké škole, kde studovala, a bylo to přesně na den 14. října 2008. Takže jsem ve znamení Vah, a lidé narození v tomto znamení jsou moc milí, mají rádi lidi a věci kolem sebe. Dokonce i školu, a na co sáhnou, tak jim jde jedna dvě. No vážně, nevěříš? Já jsem úplně takový. No možná si trochu přidávám..., ale ty mi to jistě odpustíš. A co mám rád? Hrozně rád lenoším. A taky mám rád různé hry, kvízy a rébusy a čučením na telku, hlavně na pohádky. Moje nejoblíbenější je S čerty nejsou žerty. Ve škole mě nejvíc baví čeština a výtvarka, pořád si něco čmárám. Zřejmě ti je už jasné, že ze mě rozhodně bude nějaký slavný malíř. Taky rád chodím s kluky na hřiště, kde hrajeme většinou fotbal, no a v zimě na rybníce hokej. Kdyby náhodou to s tím slavným malířem nevyšlo, tak budu určitě slavný fotbalista nebo něco podobného. Mmmm..., co bych ti tak ještě řekl? Myslím, že je už na čase, aby ses mi teď představil(a) ty!“

Napiš své jméno a příjmení : .....

Kdy ses narodil : ..... kde : .....

Kolik máš let : ..... kde bydlíš : .....

Kam chodíš do školy : ..... do jaké třídy : .....

Jak se jmenuje vaše paní učitelka/ pan učitel : .....

Jaké předměty tě ve škole nejvíc baví : .....

Co rád děláš ve svém volném čase: .....

„Tak fajn, rád tě poznávám a nyní se pusť do první hry.“

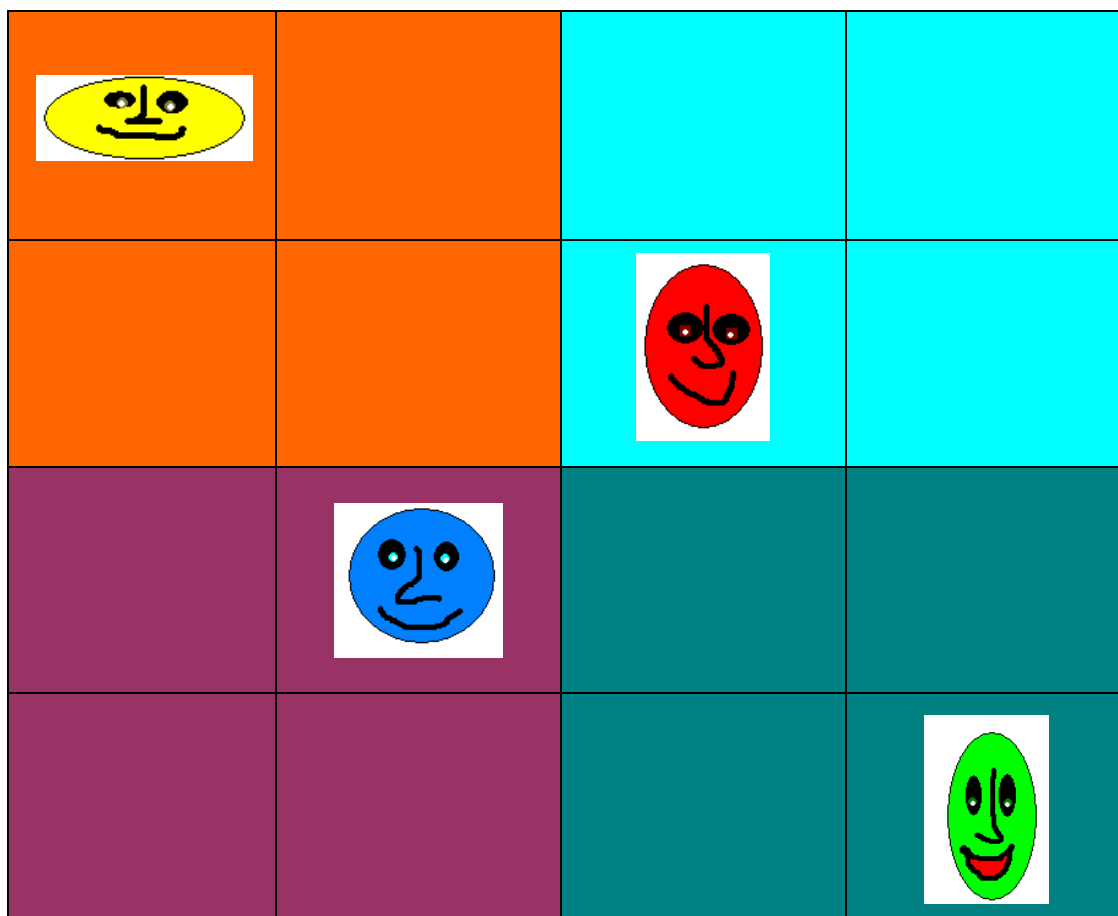
## Hra na úvod



### SUDOKU

#### Pravidla:

Doplň obrázky **Modráče**, **zelenáče**, **červenáče** a **žlutáka** do polí tak, aby v žádném sloupci, řádku a čtverci se neopakovaly dva stejné obrázky



„ Jsem opravdu rád, že jsi hru v pohodě zvládl.“

## Co bychom měli vědět na začátku...



„Jééé ahóóój Bouráku.“

„Ahoj Znojníku, jak se máš?“

„Ále, celkem to ujde, díky za optání, prosím tě, něco od tebe potřebuji.“

„Tak povídej...“

„Dobře vím, že je o tobě známo, jaký jsi znalec místního kraje, proto bys mi mohl říci například kde leží, jakou má rozlohu, jaká jsou zde města...“

„No počkej, počkej, tohle je přece základ, tak tedy poslouchej.“

### 1. Vymezení, poloha a základní charakteristika regionu Znojemska

„Tak dívej, na obrázku č. 1 je mapka, na které můžeš vidět Jihomoravský kraj, kde leží celé území Znojemského okresu. Jsou zde vyznačeny všechny kraje České republiky a také ty, které s krajem Jihomoravským sousedí. Víš které to jsou?“

„Ano vím! S Jihomoravským krajem sousedí kraje: Jihočeský, Vysočina, Pardubický, Olomoucký, Zlínský.“

„No výborně, Znojníku!“



Obrázek č.1 Kraje České republiky

„Dále bys měl vědět, že Jihomoravský kraj je tvořen sedmi okresy – Znojmo, Břeclav, Hodonín, Brno, Brno – venkov, Blansko, Vyškov. Podívej se na mapku.“



Obrázek č. 2 Okresy Jihomoravského kraje

„Znojníku, a víš jak je Znojemský okres velký?“

„Ne, netuším!“

„Představ si, že se rozkládá na ploše o rozloze 1637 km<sup>2</sup>. To je plocha, na kterou by se vešlo 209 Vranovských přehrad!“

„Neumím si představit, že bych ho přešel křížem krážem.“

Zrovna včera jsem přemýšlel o nějakém výletu do tohoto kraje, ale nemohl jsem si vzpomenout ani na jedno město, které zde leží. Mohl bys mi poradit, Bouráku?“

„Ale jistě, je to především město Znojmo, Jevišovice, Vranov nad Dyjí, Moravský Krumlov, Hrušovany nad Jevišovkou, Miroslav.“

„Teď mě dobře poslouchej, řeknu ti několik důležitých informací, které budou pro tebe určitě zajímavé :

- nejvyšší bod okresu 520 m.n.m najdeme u obce Zblovice
- nejnižší bod 175 m.n.m. v nivě řeky Dyje
- počet obyvatel ve Znojemském okrese – 113 307 obyvatel k 31. 12. 2008.
- okresem protékají řeky Dyje, Jevišovka a Rokytná.
- jedinečným přírodním celkem je Národní park Podyjí, který je nejmenším v České republice
- vařilo se zde dobré pivo Hostan
- typickou zeleninou, která se zde pěstuje jsou okurky a z ovoce je to vinná réva

### **ZAPAMATUJ SI:**

**Znojemský okres leží v Jihomoravském kraji v ČR.**

**Jihomoravský kraj je tvořen sedmi okresy – Znojmo, Břeclav, Hodonín, Brno, Brno – venkov, Blansko, Vyškov.**

**Největší město okresu je Znojmo. Leží zde i Moravský Krumlov, Jevišovice, Vranoc nad Dyjí, Hrušovany nad Jevišovkou a Miroslav.**



**Kontrolní otázky :**

1. Kde se Znojemský okres nachází - v jakém kraji?
2. S jakými kraji sousedí Jihomoravský kraj?
3. Jakými okresy je tvořen Jihomoravský kraj?
4. S jakými okresy sousedí Znojemský okres?
5. Jakou rozlohu má Znojemský okres?
6. Jaká významná města leží ve Znojemském okrese?
7. Jaké řeky protékají Znojemským okresem?
8. Jaký významný přírodní celek leží na Znojemsku?

„ To je neuvěřitelné, Bouráku, kolik toho o Znojemsku víš.“

„ No to víš, Znojníku, já už toho naježdil a poznal. Myslím, že bys mohl vyzkoušet, co sis zapamatoval a doplnit tajenku a pracovní list č. 1 a č. 2, co ty na to?“

„ Ano, určitě to zvládnou, protože je tu se mnou jeden školák, který si zapamatoval z tvého povídání úplně vše.“

**Tajenka:**

1. Jak se nazývá největší město Znojemska?
2. Jak se nazývá pivo, které se vyrábělo ve Znojmě?
3. Jak se nazývá zelenina, která je typická pro oblast Znojemska?
4. Po škole chodí žáci se na jíst do?
5. Znojmo, Jevišovice, Moravský Krumlov, Hrušovany nad Jevišovkou jsou?
6. Jak se nazývá ovoce, které se pěstuje na Znojemsku?
7. Jak se nazývá budova, kde každý žák má své kamarády a učitele?

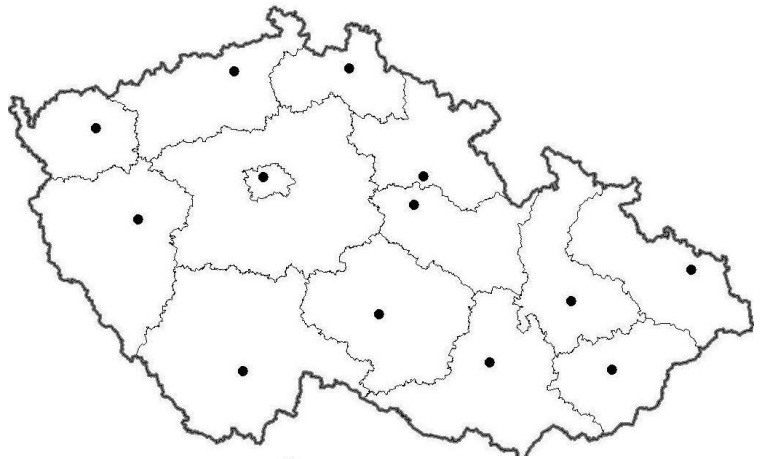
					1.															
2.																				
						3.														
						4.														
						5.														
					6.															
					7.															

**Namaluj tajenku:**

**Pracovní list č. 1.**

**1. Do slepé mapy České republiky :**

- a) vymaluj Jihomoravský kraj
- b) vyznač a popiš jakékoliv další tři kraje v ČR
- c) vyznač hlavní město České republiky, jak se nazývá



**2. Do slepé mapy České republiky vyznač Znojemský okres a město Znojmo**



**3. Pomocí školního atlasu vyhledej a zapiš :**

- a) tři velká města ležící ve Znojemském okrese  
.....
- b) okresy Jihomoravského kraje  
.....
- c) řeku, ležící ve Znojemském okrese .....

**4. Tajenka :**

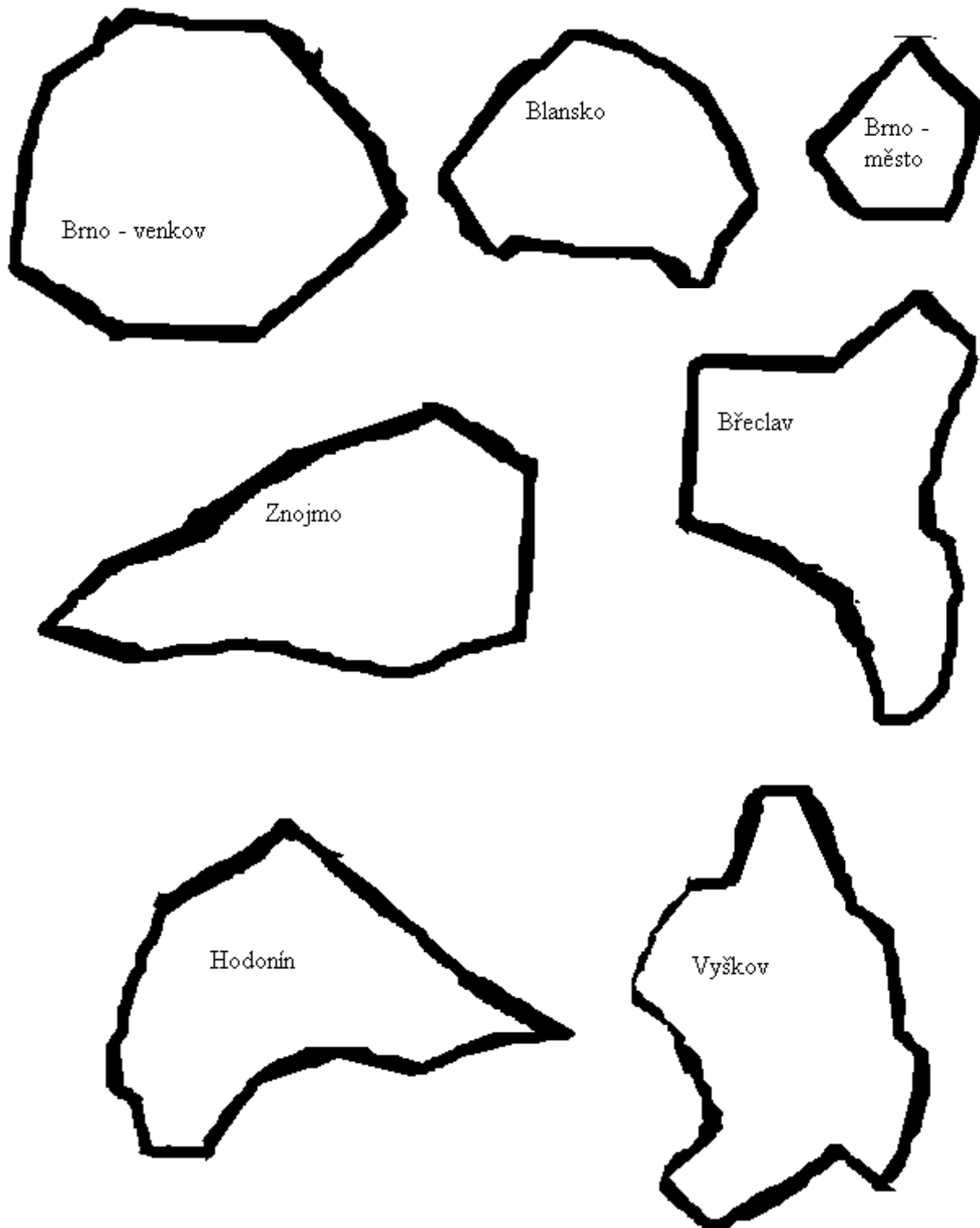
- 1. Hlavní město Jihomoravského kraje?
- 2. Jihomoravský kraj sousedí na severovýchodě s krajem?
- 3. Nejvyšší bod Znojemska leží u obce?
- 4. Česká republika je rozdělena na 14?
- 5. Nejsevernější okres Jihomoravského kraje?
- 6. Česká republika na jihu má hranici se státem?

1.									
2.									
			3.						
4.									
5.									
6.									

<b>Tajenka :</b>	<b>3.</b>	<b>5.</b>	<b>1.</b>	<b>4.</b>	<b>2.</b>	<b>6.</b>

**Pracovní list č. 2**

**Vymaluj okresy Jihomoravského kraje různými pastelkami a vystřihni je. Spoj a nalep je k sobě jak patří na čistý papír, použij mapu :**





„Ukaž tu mapku. Jsi šikovný, Znojníku!“  
„Děkuji Bouráku. Musíš mě omluvit, nemám moc času. Můj kamarád školáček se chce naučit o Znojenském kraji co nejvíce. Musím jít.“  
„To asi chceš nejdříve navštívit skřítko Geolínka!“  
„Ano, ano.“  
„...ale musíš na něj pomalu, on totiž pořád spí.“



„Hmm...něco vymyslím, jak Geolínka probudit...už to mám! Přichystám pro něho překvapení. Pšššt. Geolínku, Geolínku, otevři očička. Mám pro tebe kamínek!“

„Kamínek?!?! Ukaž? Jaký kamínek, vždyť je to vzácný minerál hogbohmit!“

„Nezlob se, Geolínku, nevěděl jsem, že je tak vzácný. Přišel jsem za tebou, protože ty jsi skřítek, který mi může odpovědět na mou otázku jak vlastně vznikl můj milovaný kraj.“

## 2. Jak vypadal Znojenský kraj kdysi dávno

„No víš, Znojníku, bylo to složité a trvalo to hodně dlouho. Ale nevádí, vylezeme tady na ten kopec a rozhlédneme se po krajině. Před dávnými a dávnými časy krajina nevypadala tak, jak ji vidíš dnes. Táhle vzadu jsou Západní Karpaty... Otoč se, v dále vidíš Českomoravskou vysočinu a představ si, že kdysi byla její část zaplavena mořem. Když moře ustoupilo, zanechalo po sobě stopy v podobě různých usazenin. Proto když bys vykopal velikou a hlubokou jámu, najdeš různé vrstvy hlíny, písku a kamínků. Tehdy také začaly vznikat řeky Dyje, Jevišovka a Rokytná, které se hluboko zařizly do krajiny. Jejich skalnatá údolí jsou místy hluboká až 150 metrů.“

„Tolik! Neumím si to ani představit.“

„To nevádí. Někdy tě vezmu s sebou na loďku a poplujeme kolem těch skal. Ale teď už mě nech zase spát. Dobrou noc.“

„Ani jsem mu nestačil poděkovat. Ale teď rychle za vílou Klimatýnkou. ...že ji neznáš? Je moc krásná a ve vlasech má duhu. Zapisuje si do svého deníčku různé teploty, kdy svítí sluníčko, jak prší a sněží.“



„Ahoj Klimatýnko!“

„Ahoj Znojníku! Jsi hodný, že jsi mě přišel navštívit. Právě jsem se ptala sluníčka, jak bude dnes hřát.“

„Víš, Klimatýnko, zajímalo by mě, jaké jsou teploty vzduchu na Znojensku během roku.“

„To je snadné podívám se do svého deníčku. Tady to máme...“

### 3. Podnebí a počasí na Znojensku

„A teď mě napadá, víš vůbec jaký je rozdíl mezi podnebím a počasím?“

„Ano. Podnebí je počasí, které trvá dlouhou dobu. Počasí je to, co se děje právě teď v ovzduší na určitém místě a je určen teplotou vzduchu, větrem a srážkami.“

„Hmm, velmi správně. V deníčku mám napsáno, že okres Znojmo patří mezi velmi suchá a teplá místa v České republice. Nejteplejší měsíc je červenec a letních dnů v roce je 50 - 70. Naopak nejchladnějším měsícem je leden a mrazivých dní je během zimy 100 až 110. Na konci března a začátkem dubna se začínají probouzet květiny a stromy. Této době říkáme vegetační období.“

## Podnebné oblasti České republiky

- chladná oblast
- 1 mírně teplá oblast
- 2 teplá oblast



### **ZAPAMATUJ SI:**

Znojemská oblast se rozděluje na dvě části – Českomoravskou vrchovinu a Západní Karpaty.

Kdysi byla část krajiny zaplavena mořem. Pak ustoupilo a zanechalo po sobě usazeniny. V té době také vznikaly řeky.

Znojemsko je velmi teplým a suchým místem v České republice.

Nejteplejší měsíc je červenec, nejchladnější leden.

Na jaře, kdy se probouzí květiny a stromy, nastává vegetační období.

### **Kontrolní otázky:**

1. Na které dvě části se Znojemská oblast rozděluje?
2. Jak vznikaly řeky?
3. Jaké podnebí má Znojemský okres?
4. Jaký je nejteplejší a nejchladnější měsíc v roce na Znojemsku?
5. Co to je vegetační období?

„Znojmíku, baví tě malovat? Jestli chceš, podívej se na další stránku a namaluj obrázky.“

### Pracovní list č. 3

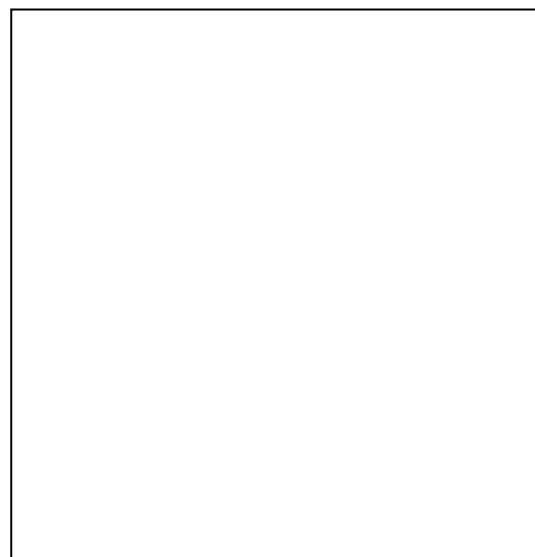
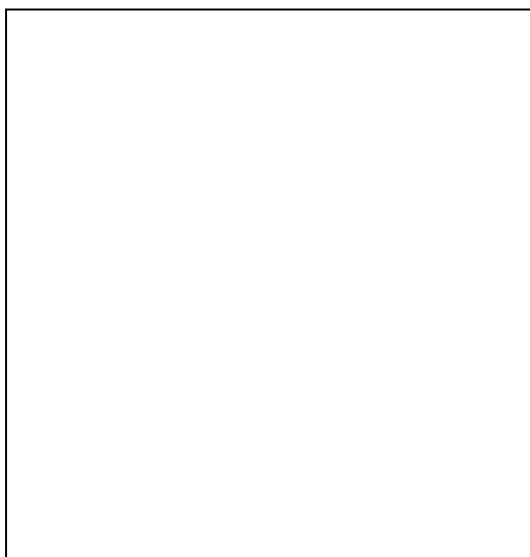
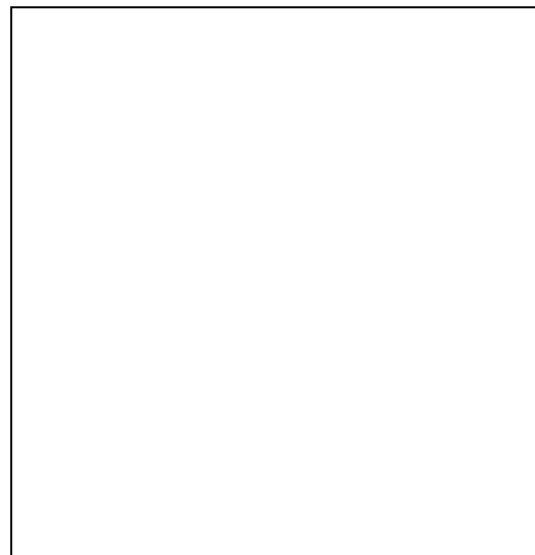
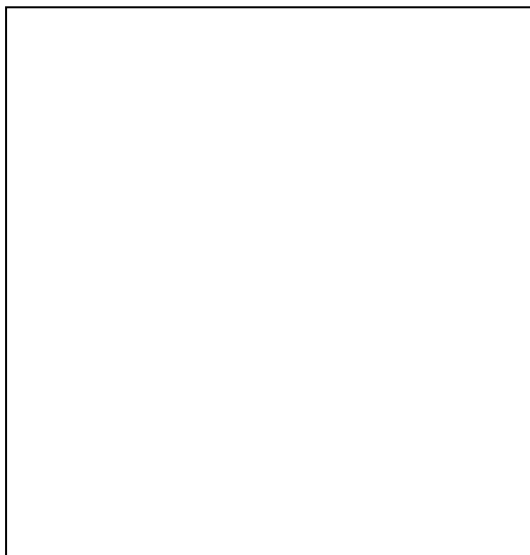
#### 1. Vymaluj červenou pastelkou teplé oblasti v ČR.

Podnebné oblasti České republiky

- chladná oblast
- 1 mírně teplá oblast
- 2 teplá oblast



#### 2. Nakresli strom na jaře, v létě, na podzim a v zimě:





tvé přání vyplní. Měj se pěkně, Znojníku, a pozdravuj Potůčka.“

„Ahoj skřítku Potůčku, tak jsem tady, už se nemohu dočkat, jaké máš pro mě překvapení?“

„Ahoj Znojníku, ty jsi moc hrr. A víš vůbec něco o vodstvu na Znojemsku?“

„Jeminkote, Potůčku, ty jsi mě ale zaskočil. Vodstvo říkáš? To asi bude něco o vodě, že?“

„Ano, vodstvo je souhrnný název pro řeky, potůčky, přehrady, prameny a jezírka. Tak pěkně poslouchej, něco ti o vodstvu na Znojemsku řeknu.“

„To jsou ale hezké obrázky, které jsi namaloval.“

„Děkuji, mým tajným snem je se stát slavným malířem.“

„Pokud se budeš snažit, možná se ti



#### 4. Vodstvo na Znojemsku



Řeka Dyje

„Znojemskem protékají tři řeky – Dyje, Jevišovka a Rokytná.

Na obrázku vidíš řeku Dyji, která protéká městem Znojmem. Pramení ve dvou oblastech – Moravská Dyje u města Třešť v ČR a Rakouská Dyje v podhůří Weinsberger Wald. K soutoku obou větví dochází u města Raabs v Rakousku.“

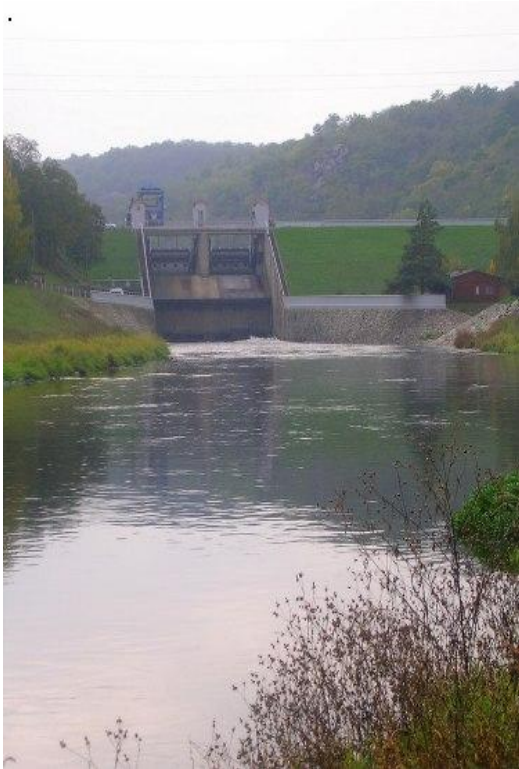
„Aha, takže řeka Dyje teče na území České republiky i Rakouska.“

„Ano a délka toku Dyje je 209 km v České republice a 306 km v Rakousku.“

„A má nějaké přítoky?“

„Ano, je to Jevišovka, Jihlava, Svatka, Želetavka, Trkmanka a Kyjovka. A okolo řeky se nachází Národní park Podyjí.“





Znojemská vodní nádrž



Vranovská vodní nádrž v zimě

„Ale Potůčku, ty jsi mi úplně zapomněl říci o vodních nádržích, které jsme v létě spolu navštívili.“

„Jééé, vidíš, málem bych zapomněl. Na řece jsou dvě *vodní nádrže* – Vranovská přehrada a Znojemská přehrada. Obě přehrady chrání města před povodněmi, jsou zásobárnou pitné vody a slouží k výrobě elektrické energie.“

„Další řekou je **Jevišovka**, která měří 83 kilometrů. Pramenní nedaleko Moravských Budějovic. Hlavními *přítoky* jsou Syrovický potok, Doubravka, Nedveka, Plenkovický potok, Únanovka, Skalička a Břežanka. Okolo řeky se nachází Přírodní park Jevišovka. Na řece jsou dvě *nádrže* Jevišovická, která je nejstarší na Moravě a Výrovická přehrada.“



Řeka Jevišovka

„A o řece **Rokytné** mi taky něco povíš?“



Řeka Rokytná

„Ano, jistě. Máš ji tady na obrázku. Dosahuje délky 88 kilometrů. Pramenní jižně u obce Chlístová. Hlavními *přítoky* jsou potoky Rokytky a Štěpánovický. Okolo řeky se nachází Přírodní park Rokytná.“

#### **ZAPAMATUJ SI:**

**Znojemskem protékají tři velké řeky – Dyje, Jevišovka a Rokytná.**

**Dyje je nejdelší, protéká Znojmem a leží na ní dvě přehrady – Znojemská a Vranovská.**

**Na řece Jevišovce je nejstarší vodní nádrž na Moravě – Jevišovická nádrž.**

#### **Kontrolní otázky :**

- 1. Které řeky protékají Znojemskem?**
- 2. Kde pramení řeka Dyje a kde dochází k soutoku obou větví řeky Dyje?**
- 3. Které přítoky má řeka Dyje a které vodní nádrže na ni leží? K jakým účelům slouží vodní nádrže?**
- 4. Který národní park se okolo řeky Dyje nachází?**
- 5. Kde pramení řeka Jevišovka?**
- 6. Které přítoky má řeka Jevišovka a které vodní nádrže leží na této řece?**
- 7. Který přírodní park se nachází v okolí řeky Jevišovky?**
- 8. Kde pramení řeka Rokytná?**
- 9. Které přítoky má řeka Rokytná?**
- 10. V kterém Přírodním parku řeka Rokytná protéká?**

„Vše, co jsi mi řekl, bylo moc zajímavé, Potůčku. Nyní zkusím vyplnit pracovní list č. 3 a uvidím, co mi v té mé hlavičce zůstalo. Jsi zvědavý jak to dopadne?“

„Ano, vezmi si tužku a pastelky a pusť se do práce. Držím ti palce.“

## Pracovní list č. 4

### 1. Spoj k sobě, co patří:

#### a) která přehrada leží na řece:

Výrovická přehrada	řeka Jevišovka
Vranovská přehrada	řeka Dyje
Znojemská přehrada	řeka Rokytná
Jevšovická přehrada	

#### b) která řeka protéká parkem:

park Jevišovka	řeka Rokytná
Národní park Podyjí	řeka Jevišovka
park Rokytná	řeka Dyje

### 2. Vyškrtni co je špatně, použij školní atlas :

- Řeka Dyje protéká skrze města Znojmo, Hevlín, Praha, Podhradí nad Dyjí
- Řeka Jevišovka protéká skrze města Brno, Hrušovany nad Jevišovkou, Tvoříhráz, Lechovice
- Řeka Rokytná protéká skrze města Znojmo, Jaroměřice nad Rokytnou, Vranov nad Dyjí

### 3. Napiš :

- a) tři přítoky řeky Dyje

- b) kde pramení řeka Jevišovka

- c) dva přítoky řeky Rokytné

### 4. Vyškrtni, které obrázky nepatří k řece



1. kosatka



4. štika



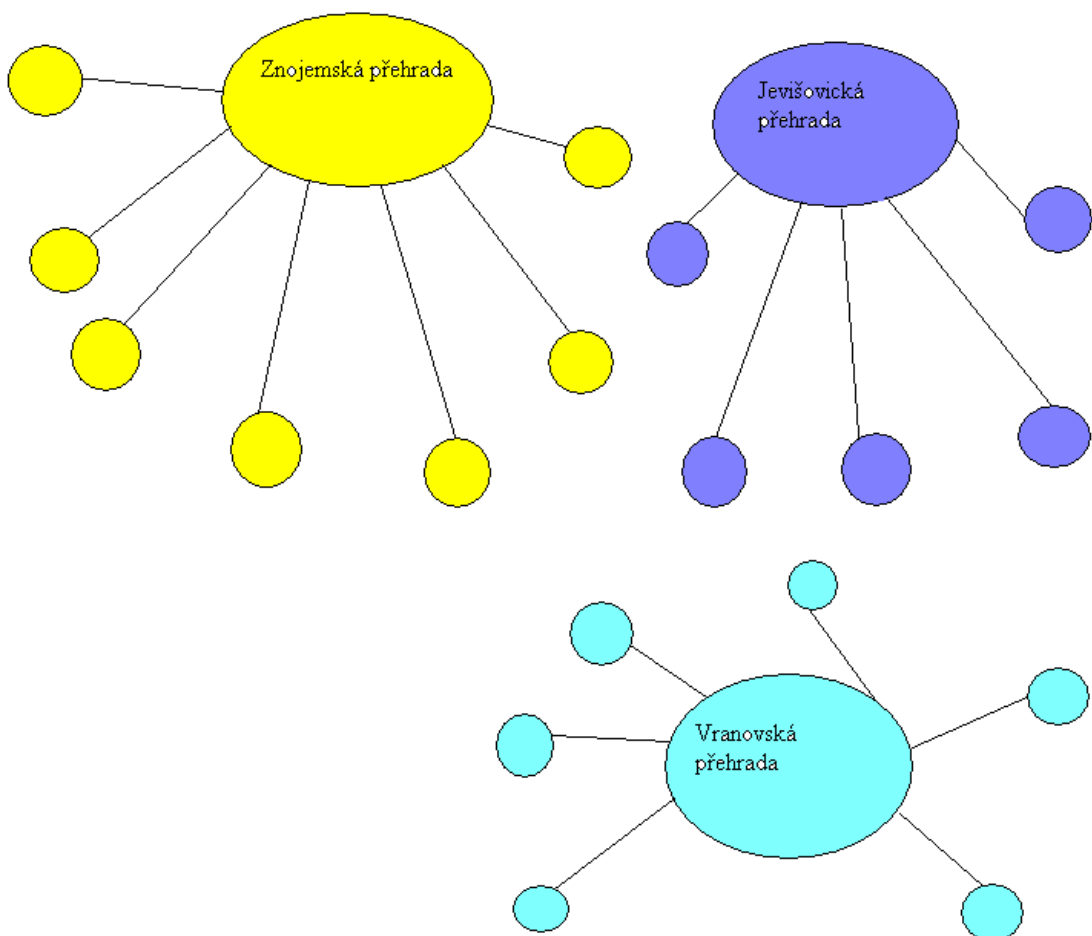
2. panelák  
3. odpadky



5. vrba  
6. vydra

**5. Doplň čísla do barevných koleček k přehradám  
(některá čísla odpovědí se mohou opakovat u jednotlivých přehrad.)**

1. ... je nejstarší přehrada na Moravě
2. ... je postavena na řece Dyji ve městě Znojmě
3. ... leží blízko Vranova nad Dyjí
4. ... slouží jako rekreační středisko
5. ... se nachází na řece Dyji
6. ... je vybudována na řece Jevišovka
7. ... slouží k výrobě elektrické energie
8. ... chrání před záplavami
9. ... je největší nádrž na řece Dyji



6. Na konci školního roku chtěly jet děti na výlet. Dlouho přemýšlely, kam se na kolech vydají, a proto sestavily trasu. Jedna skupina dětí jela kolem řeky Dyje, druhá kolem Rokytne a třetí kolem řeky Jevišovky. Na své cestě navštívily města a obce, kterými protékají jednotlivé řeky. Pomocí školního atlasu vybarvi domeček, který představuje celé město nebo obec :

Červeně, které leží na řece Dyji

Oranžově ležící na řece Rokytne

Fialově na řece Jevišovce



- |                             |                      |
|-----------------------------|----------------------|
| 1. Znojmo                   | 6. Vranov nad Dyjí   |
| 2. Ledovice                 | 7. Podhradí nad Dyjí |
| 3. Jaroměřice nad Rokytnou  | 8. Jevišovice        |
| 4. Blížkovice               | 9. Tvořihráz         |
| 5. Hrušovany nad Jevišovkou | 10. Hevlín           |

„Už jsem hotový, podívej!“

„No vidíš, Znojníku, jsem rád, že jsem ti mohl pomoci.“

„Ano, ano, moc ti děkuji za cenné informace o vodstvu na Znojmsku.“

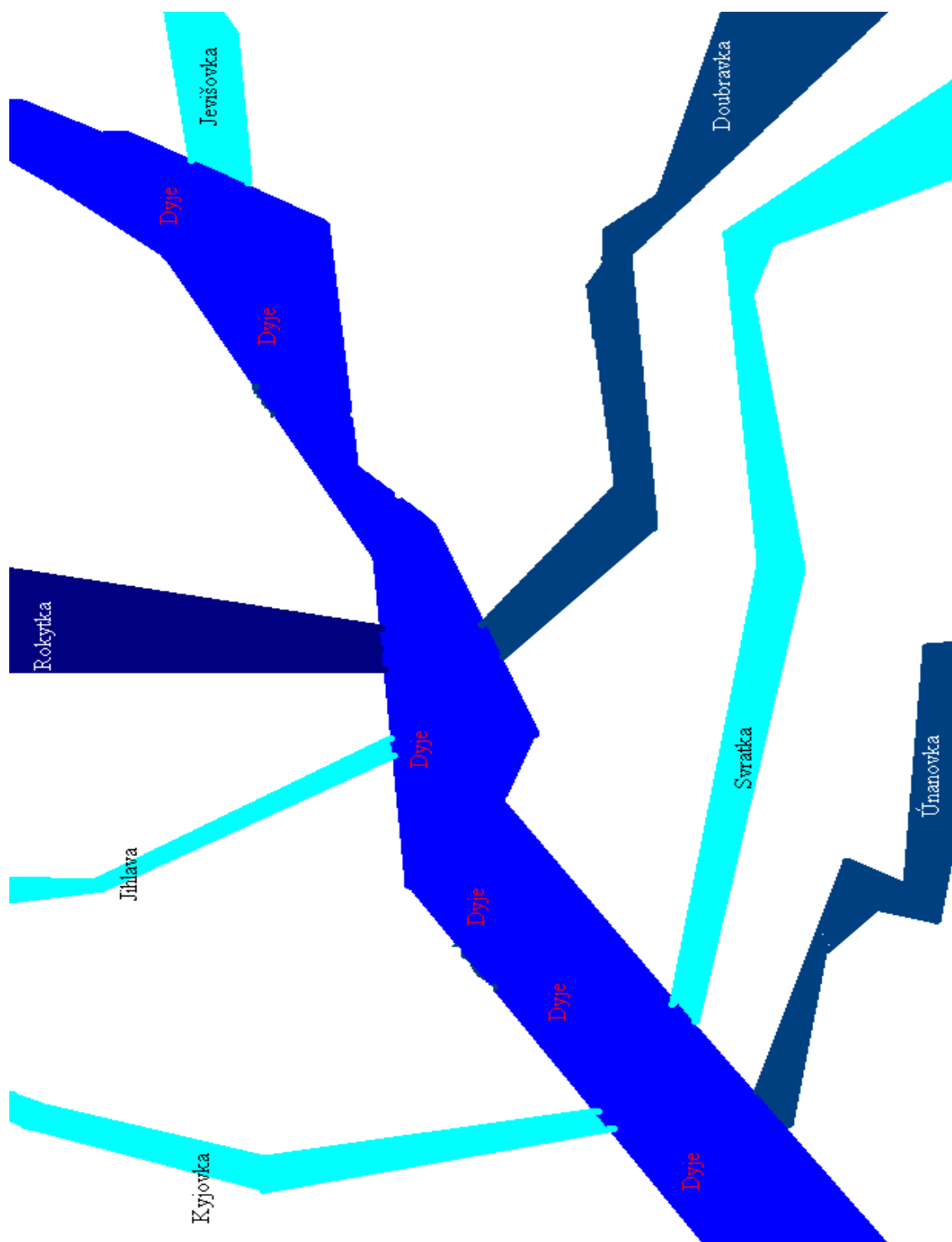
„A teď to moje malé překvapení.“

„No konečně, už jsem se bál, že jsi zapomněl.“

„Ale nezapomněl, mám pro tebe nachystané dvě hry. Vylušti je.“

„Jé, tak sem s nimi.“

**HRA 1.** Na obrázku je nakreslena řeka Dyje a přítoky, ale některé z nich se do ní nevlévají. Najdi je a vyškrtni. Přimaluj do obrázku rybáře, cyklisty, houbaře, stromy, květiny...



**HRA 2.** Poslechněte si příběh, který Znojmkovi vyprávěly tři rybky: Jednoho odpoledne se Červenka, Žlutoploutvička a Modřenka rozhodly, že poplavou na výlet. Cestou si povídaly zážitky z včerejšího rybiho karnevalu. Vůbec si nevšimly, že již dávno opustily své řeky a kraj, kterým nyní plují, je neznámý. Vylekaly se a ty máš nyní za úkol pomoci rybkám dovést je společně se Znojmkem domů. První Červenka může být jen ve městech nebo obcích, kterými protéká řeka Dyje, druhá Žlutoploutvička pochází z řeky Rokytné a třetí Modřenka z Jevišovky. Spoj správně čarami rybku a města nebo obce, ve kterých rybky žijí.

The fish and their corresponding home locations are:

- Fish 1 (Red):** Červenka (Redfish) - Home: Jevišovice
- Fish 2 (Yellow):** Žlutoploutvička (Yellowfin) - Home: Rokytne (Rokytno)
- Fish 3 (Blue):** Modřenka (Bluefish) - Home: Jevišovka (Jevišovky)

Available locations in the boxes:

- Tvořhráz
- Podhradí nad Dyjí
- Vranov nad Dyjí
- Hvěřín
- Výrovice
- Hrušovany nad Jevišovkou
- Lechovice
- Rokytnice nad Rokytnou
- Jevišovice
- Blížkovice
- Moravský Krumlov
- Znojmo
- Jaroměřice nad Rokytnou

„Tak tyhle hry mě opravdu moc bavily, ještě jednou ti děkuji. Nyní mám v plánu navštívit skřítku nebo vílu, která se vyzná ve stromech a rostlinách, neznáš někoho takového?“

„Mmm... odborníka na stromy a rostliny říkáš? Už vím. Táhle uprostřed louky má krásný voňavý domeček, postavený z květin, víla Florinka. Zajdi za ní, určitě ti poradí.“

„Děkuji ti Potůčku, moc se mi u tebe na řece líbilo.“



„Co to tady tak krásně voní?“

„Chich. To jsem přeci já.“

„Kdo já?“

„No já, víla Florinka a můj voňavý domeček z květin.“

„Jééé, ahoj Florinko, moc rád tě poznávám. Ty ale máš zvláštní jméno? Jak jsi ho dostala?“

„To je Znojníku jednoduché. Poznám totiž všechny kytičky, stromy, mechy, houby, a proto je mé jméno odvozené od slova flóra, tedy Florinka víš.“

„Aha! Mohu tě poprosit, abys mě povídala o flóře v našem krásném kraji?“

„Určitě, pěkně se posad' tady na ten měkounký mech a poslouchej.“



## 5. Flóra aneb květinky a rostlinky na Znojemsku

„Víš co, Znojníku, nejdříve si vezmi školní atlas a ukaž mi dvě významná města Znojmského okresu. Která to jsou?“

„No přece Znojmo a Moravský Krumlov.“

„Správně. A spojiš-li tato města linkou, rozdělí se území Znojemska na dvě oblasti. V pravé části – na východě rostou rostliny, které mají rády hodně sluníčka, tepla a sucho a nazývají se teplomilné. Nalevo – na západě můžeš najít naopak rostliny, které milují chlad, stín a vlhko, proto jim říkáme chladnomilné.“

„Aha, to znamená, že na Znojemsku se vyskytuje velmi mnoho druhů rostlin!“

„Ano, a jestli chceš, můžeme si o těch nejzajímavějších popovídat. Chodíš rád na houby?“

„Ano a hlavně je moc rád jím☺...“

„Já je mám také moc ráda. Velká část území Znojemska je zalesněná. Les tvoří tři patra – stromové, keřové a to nejnižší se nazývá rostlinné – bylinné. Roste zde například **dub zimní**, **dub letní**, **buk lesní**, **habr obecný**, **lípa srdčitá**, **javor babyka** a další. U rybníků a řek můžeš vidět další stromy, jako je **olše lepkavá**, **jasan ztepilý**, **vrba bílá**, **topol bílý** a jiné. Pokud dobře posloucháš, tyto stromy mají něco společného.“

„Ano, jsou to listnaté stromy. Ale, Florinko, když se otočíš, na okraji tvé louky stojí **smrk ztepilý**, **modřín opadavý** a **borovice lesní**. A víš jak se jim říká?“

„Chich. To by byla ostuda, kdybych nevěděla. Jsou to přece jehličnaté stromy. Ale flóru netvoří jen stromy. Rostou zde i keře, chceš vědět jaké?...Na příklad **líška obecná**, **tis červený** a **zob obecný**.“

„Přinesla jsem ti obrázky všech stromů a keřů, o kterých jsme si spolu povídali. Podívej.“



dub zimní



buk lesní



habr obecný



lípa srdčitá



javor babyka



olše lepkavá



jasan ztepilý



vrba bílá



topol bílý



smrk ztepilý



modřín opadavý



borovice lesní



líška obecná



tis červený



zob obecný

„Už jsem zase ucítil tu krásnou vůni květin.“

„Chich. To jsou květy na mých šatičkách.“

„Jsou opravdu krásné a jak se jmenují?“

„**Sněženka podsněžník, jaterník podléška, kosatec žlutý, prvosenka jarní, hrachor jarní, sasanka hajní, brambořík nachový, střevíčník pantoflíček.**“



sněženka podsněžník



kosatec žlutý



jaterník podléška



prvosenka jarní



hrachor jarní



sasanka hajní



brambořík nachový



střevíčník pantoflíček



hvozdík moravský

„To jsou ale krásné růžové kvítky!“

„Pozor, Znojníku, nesmíš na ně sahat. Tato rostlinka je totiž nejvzácnější ze všech!“

„A proč?“

„Protože **hvozdík moravský** roste jen na malém území Znojemska a nikde jinde. Takovým rostlinám, které rostou pouze na jednom určitém místě na světě, se říká **endemit**.

„V Národním parku Podyjí se také nachází endemit. Jmenuje se **jeřáb hardeggský**, je to menší strom nebo keř.

Další vzácná rostlina je **oměj jedhøj**, který roste v České republice pouze v oblasti Znojemska.“



jeřáb hardeggský



oměj jedhøj

#### **ZAPAMATUJ SI:**

Znojemsko se dělí na dvě oblasti – ve východní části rostou teplomilné druhy rostlin, na západě chladnomilnější.

Velká část tohoto území je zalesněná. Les je tvořen stromy – duby, buky, habry, lípy a okolo rybníků a řek jsou olše, jasany nebo vrby. Velká část lesa je dnes pokryta smrky, modříný a borovicemi, které vysázel člověk.

Jsou zde i keře, například líska nebo tis. Bylinné patro lesa je zastoupeno například sněženkou, kosatcem, prvosenkou a dalšími.

Mezi nejvzácnější rostliny patří endemit hvozdík moravský a jeřáb hardeggský. Chráněnou rostlinou je také oměj jedhøj.

#### **Kontrolní otázky :**

1. Na jaké dvě oblasti se Znojemsko dělí které druhy rostlin se zde vyskytují?
2. Které listnaté a jehličnaté stromy rostou v lese na Znojemsku?
3. Které stromy se vyskytují okolo rybníků a řek?
4. Které keře a rostliny jsou na Znojemsku?
5. Jaké vzácné rostliny zde rostou?

„To jsem netušil, kolik zajímavých rostlin se v mém kraji nachází. Rád bych si vyzkoušel své vědomosti. Máš pro mě, Florinko, nějaké pracovní listy nebo hry?“

„Ano, mám, Znojníku, podívej se na další stránky.“

## Pracovní list č. 5

### 1. Vyjmenuj patra v lese a uveď 3 rostliny, které rostou v jednotlivých patrech:

- I. ....  
.....  
II. ....  
.....  
III. ....  
.....

### 2. Poznáš stromy na obrázku? K názvům stromů přiřaď písmeno, kterým je označen obrázek :

- dub letní ...  
javor klen ...  
smrk ztepilý ...  
lípa srdčitá ...

A.



C.



B.



D.



### 3. Zakroužkuj správnou odpověď :

#### Co znamená slovo endemit?

- a) je to živočich nebo rostlina, která se vyskytuje pouze na jednom daném místě  
b) je to kmen stromu  
c) je to rostlina, která kvete pouze na jaře

#### Endemitem na Znojemsku je?

- a) líska obecná  
b) hvozdík moravský  
c) javor babyka

#### Který strom nepatří mezi jehličnany?

- a) smrk ztepilý  
b) borovice lesní  
c) dub zimní

#### 4. Namaluj list lípy, javoru, dubu, habru

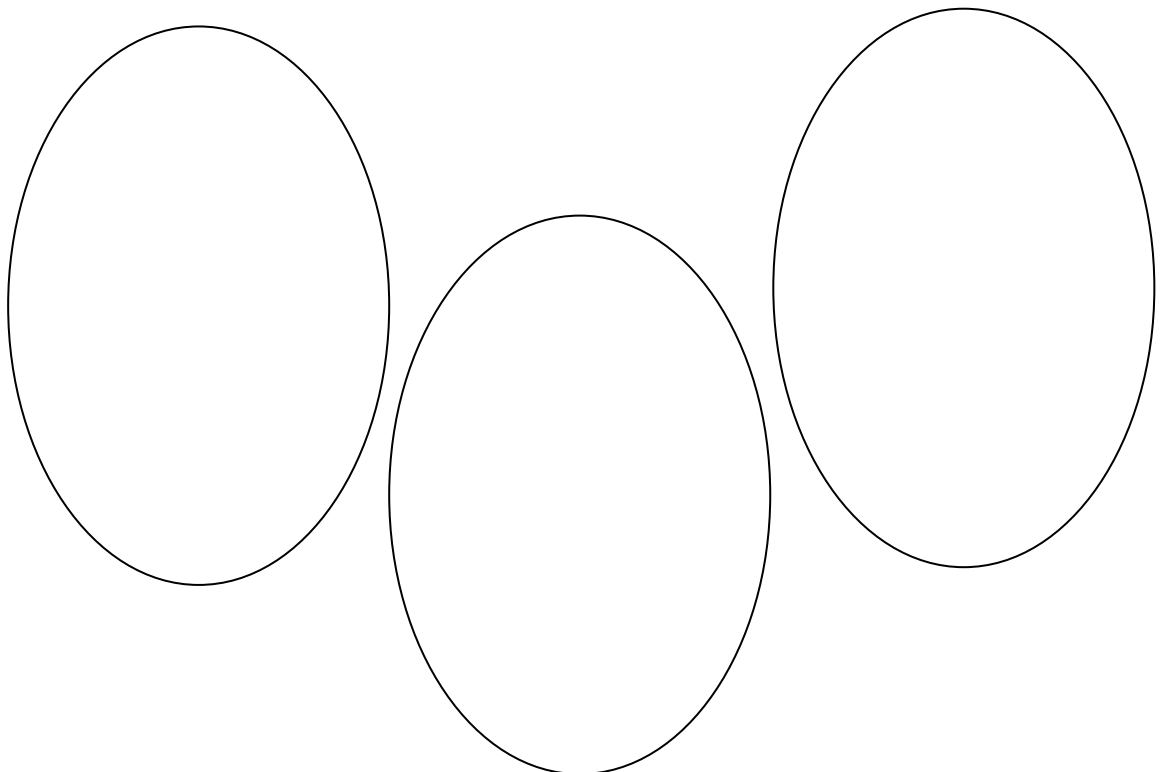
--	--	--	--

#### 5. Napiš jednotlivé rostliny do sloupců, kam patří :

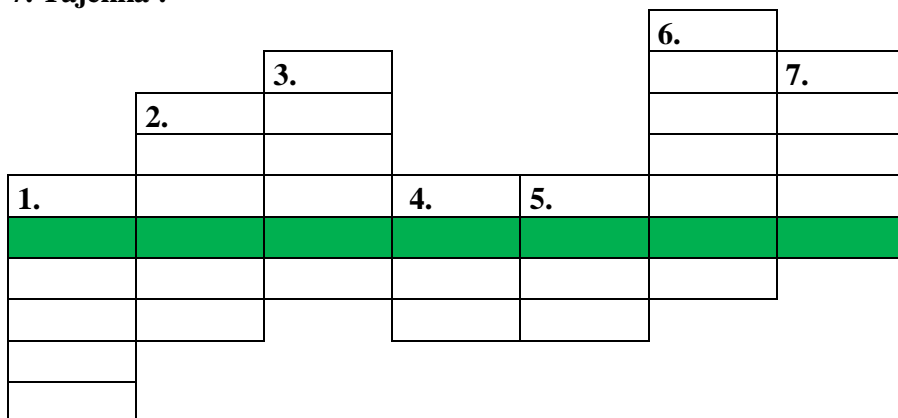
*sasanka hajní, dub letní, tis červený, javor babyka, zob obecný, jaterník podléška, líska obecná, lípa srdčitá, smrk ztepilý, kosatec žlutý, prvosenka jarní, střešníček pantoflíček, habr obecný*

<b>Bylina</b>	<b>Keř</b>	<b>Strom</b>
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....


#### 6. Namaluj plod dubu, javoru, smrku



## 7. Tajenka :



1. Rostlina, která roste v lese a dá se jíst, pokud je jedlá.

2. Strom, který má tento list  se nazývá.

3. Rostlina, která má korunu a kmen.

4. Který keř má tyto bobule.



5. Strom, který má tento list  se nazývá.

6. Jediný jehličnatý strom, kterému opadává jehličí.

7. Jehličnatý strom, který má tuto šišku.



„Děkuji ti Florinko, myslím, že jsem si svou paměť dostatečně procvičil. Tvé vyprávění bylo moc zajímavé“

„Není zač, Znojníku, ale teď je na čase, aby ses také něco dozvěděl o fauně Znojemska.“

„O kom?“

„O fauně, tedy o zvířatech.“

„A ták..., s tím musím souhlasit, zajdu za Fauňákem, ten už bude vědět...“

„Určitě, zrovna jsem ho nedávno potkala a říkal mi moc zajímavé věci o kapru obecném.“

„Vážně? Tak to si taky rád poslechnu, měj se pěkně a ahoj.“



„Ahoj Fauňáku, navštívil jsem nedávno Florinku a ta mi vyprávěla o flóře Znojemska.“

„Ahoj Znojníku, ano, ano, já jsem také nedávno viděl Florinku, jak neustále chodí sem a tam a počítá ty své kytičky. Jestli chceš, můžeš se něco dovědět o fauně Znojemska.“

„No právě, Fauňáku, buď tak hodný a něco mi o těch tvých zvířatech řekni.“



## 6. Fauna aneb zvířátka na Znojemsku

„Nejdříve, než ti začnu vyprávět o zvířatech, která v našem kraji žijí, je důležité, abys věděl základní rozdělení živočichů.“

„Ale to já přece už dávno vím! Ve škole jsme se učili, že se živočichové dělí na bezobratlé a obratlovce.“

„Správně, Znojníku, a můžeš mi něco o těchto dvou skupinách říci?“

„**Bezobratlí živočichové** jsou nejbohatší skupinou z celé živé přírody. Nemají vnitřní kostru. Někteří mohou létat jako například můry, motýli, brouci. Jiní žijí v rybnících, to jsou mlži a plži a další v lese.“

„Výborně a představ si, že v našem kraji žijí také zajímavá zvířata. Nasedni na kolo a naše první zastávka bude tady nedaleko, kam svítí sluníčko celý den a neroste zde žádný strom. Jsou to holé skály.“

„Tak jo, jedem... Jůůů, Fauňáku, co to máš v dlaních?“

„Tohle je jeden z mnoha brouků, kteří se zde vyskytují. Je to zlatohlávek. A támhle, Znojníku, leze stěvlík, tesařík a krasci. Zajímavým živočichem je pakudlanka jižní.“

„Jééé, ti jsou krásní a podíváme se také do lesa?“

„Jistě, můžeme se tam nyní rozjet.“

„Mmm, tady to ale krásně voní dřevem...“



„Znojníku!!! Dej pozor kam šlapeš, tohle je největší brouk v České republice.“  
 „Jééé! Musím být opatrný! To je přece roháč obecný.“  
 „Támhle si všimni, že je také mravkolev okatý, mandelinka, komárovec nebo stužkonoska vrbová.“  
 „To je ale teplo!“  
 „Máš pravdu, sluníčko dnes pálí...dostal jsem výborný nápad. Pojedeme se vykoupat!“  
 „Jupííí! Žbluňk! Fauňáku, koukej, co to mám.“  
 „Pěkně ji ponoř, abys jí neublížil. Je to škeble rybničná, která dosahuje délky až 20 cm a dožívá se až 20 let.“



zlatohlávek



střevlík



tesařík broskvoňový



krasec měďák



pakudlanka jižní



mandelinka topolová

roháč obecný





mravkolev okatý



komárovec



stužkonoska vrbová



škeble rybníčná

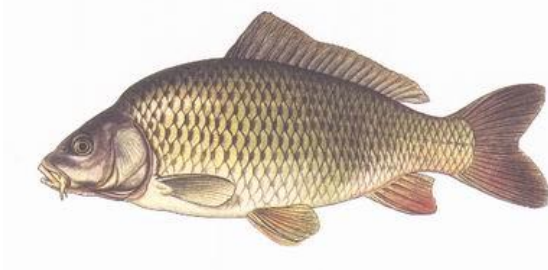
„Myslím Znojníku, že bychom se mohli spolu podívat na druhou skupinu živočichů a to na obratlovce. Učili jste se o nich ve škole?“

„Ano. **Obratlovci** jsou živočichové, kteří mají kostěnou nebo chrupavčitou kostru, oporu těla tvoří páteř s obratli a tělo je rozlišeno na hlavu, trup s končetinami a ocas. Žijí na souši, ve vodě i ve vzduchu, dělí se na sedm tříd kruhoústí, paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci a savci.“

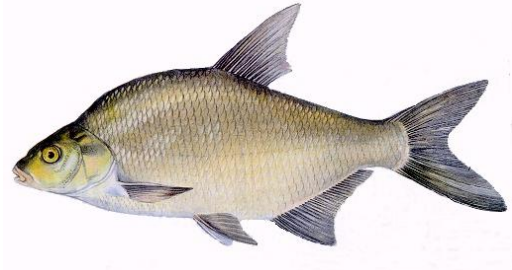
„To je úžasné, co sis zapamatoval. Mám s sebou v batůžku dva pruty, zkusíme na žížalku chytit nějakou **rybu**.“

„Jéé. Podívej, chytil jsem rybu.“

„To je přece kapr obecný a já jsem chytil cejna velkého.“



kapr obecný



cejn velký

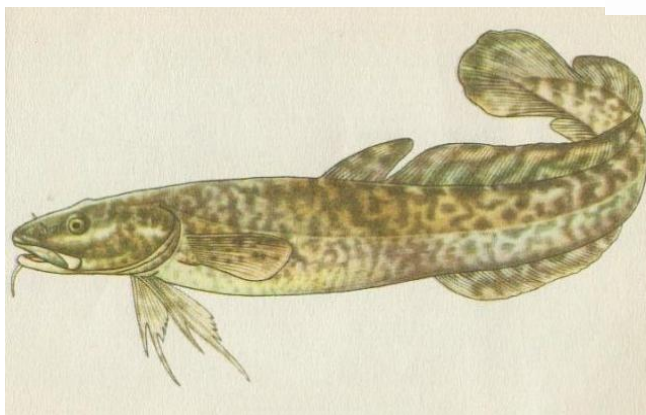
„A to nejsou zdaleka všechny. V místních řekách, rybnících a nádržích žije na 44 druhů ryb. Jsou to například amur bílý, lín obecný, ouklej obecná, slunka obecná, jelec jesen, lipan podhorní, úhoř říční a sumec velký, největší ryba u nás. Nejznámější dravou rybou je štika obecná, dále pstruh obecný, candát obecný a bolen.“



štika obecná



sumec velký



mník jednovousý



úhoř  
říční

Vzácnou rybou na Znojemsku je mník jednovousý, který je aktivní v noci a žije v chladnějších rybnících a nádržích.“

„Co to tady kuňká? Slyšíš?“

„To nás vítá rosnička zelená. Vedle skáče kuňka obecná a ropucha obecná. A támhle jsou skokani a čolci. Vidíš, nejkrásnější je mlok skvrnitý, jak je krásně zbarvený.“

**Obojživelníci** žijí část života ve vodě (pulci) a část na souši.“



rosnička zelená



skokan hnědý



ropucha obecná



čolek obecný



mlok skvrnitý

„A žijí tady také hadi?“

„Správně se jim říká **plazi** a patří k nim ještěrka obecná, slepýš křehký, několik druhů užovek a zmiže obecná, která je vzácným plazem Znojemska, a je jedovatá.“



ještěrka obecná



slepýš křehký



užovka obojková



zmiže obecná

„Fauňáku, vždycky jsem si přál mít křídla a dívat se na přírodu z výšky.“

„Ale, Znojníku, to mohou jen **ptáci**. Pojď honem, začíná se stmívat, uvidíme **sovy**, které přes den spí a za soumraku a v noci ožívají. Tady v kraji můžeš vidět výra velkého, kalouse ušatého nebo sýčka obecného.“



výr velký



kalous ušatý



sýček obecný

„V lesích žije luňák hnědý, roroh velký, hnízí zde čáp černý, datel černý, holub doupňák. U rybníků můžeme pozorovat volavku popelavou, potápku černokrkou, racka chechtavého, bahňáky a tenkozobce. Chceš některé z nich vidět? Dnes už je pozdě. Zítra se za nimi vydáme.“

„Ahoj Fauňáku, představ si, že ráno mě budil zpěv malých ptáčků, které jsem poznal. Byli to pěvci - skřivani, jiříčky, konipas, sýkory, drozd a špačci. A cestou za tebou, jsem nad polem viděl kroužit velkého a silného ptáka. Kdo by to tak mohl být?“

„Byl to určitě jeden z dravců. Patrně káně lesní nebo roroh velký.“

„K dravcům patří také luňák hnědý a orel královský, že.“

„Ano.“



datel černý



luňák hnědý



volavka popelavá



bahňák



sýkora koňadra



konipas bílý



špaček obecný



drozd zpěvný



káně lesní



roroh velký

„Znojníku, poslední velkou skupinou obratlovců jsou...“

„Savci, Fauňáku, to jsi nevěděl?“

„Správně. Na Znojemsku se jich vyskytuje na 72 druhů. Ti, co mají rádi kořínky, červy, plody, listy, jsou hmyzožravci. Zajedeme se na ně podívat. Musíš však být velmi potichu, protože jsou velmi plaší.“

„Dobře, honem, jedeme... Táhle se něco hýbe.“

„Mmm, ten ale píchá, to je ježek. A vidíš tady všude kolem kopečky z hlíny. To udělal krtek. A hraboši nebo myši polní si dělají v zemi malé chodbičky a nikdy se v nich neztratí. Říkáme jim hlodavci.“

„Fauňáku, otoč se, k lesu běží zajáci a králíci.“



ježek obecný



hraboš polní



zajíc polní



králík divoký

„Myslím, že bychom měli také zajet znovu k rybníku. Ukážu ti místo, které obývá ondatra pižmová a vydra říční.“

„Už se těším.“



ondatra pižmová



vydra říční

„Ukážu ti ještě zvířata, která mají na nohách kopýtka. Podle nich se nazývají kopytníci.“

„Ano, není to třeba srnec obecný nebo prase divoké?“



srnec obecný



prase divoké

„Tato zvířata se lidí bojí, v lese uvidíme jen jejich stopy. Proto pojedeme k oborám, kde se chovají jeleni a daňci.“



jelen evropský



daněk skvrnitý

„Na Znojemsku žijí také šelmy, například kuna, jezevec lesní, liška obecná.“



kuna lesní



jezevec lesní



liška obecná

### **ZAPAMATUJ SI:**

**Živočichové se dělí na bezobratlé a obratlovce. Bezobratlí jsou nejpočetnější skupinou a nemají vnitřní pevnou kostru. Jsou to například mýry, motýli, brouci, mlži a plži.**

**Obratlovci jsou živočichové, kteří mají kostru a jejich tělo je rozděleno na hlavu, trup s končetinami a ocas. Žijí na souši, ve vodě i ve vzduchu. Dělí se na sedm tříd - kruhoústí, paryby, ryby, obojživelníky, plazy, ptáky a savce.**

#### **Kontrolní otázky :**

- 1. Kterí živočichové jsou bezobratlí a některé vyjmenuj.**
- 2. Čím se vyznačují obratlovci?**
- 3. Jmenuj některé ryby vyskytující se na Znojemsku.? A nějakého dravce?**
- 4. Kde žijí obojživelníci během svého života? Znáš některého?**
- 5. Zajímavým obratlovcem je plaz – jaké druhy žijí na Znojemsku?**
- 6. Které ptáky můžeš spatřit v našem kraji?**
- 7. Jmenuj nějakého savce – hmyzožravce, hlodavce a šelmu.**

„Příroda je opravdu pestrá. Už znám, které rostliny rostou na Znojemsku, a od tebe, Fauňáku, jsem se dozvěděl zase o zvířatech. Děkuji ti.“

„Vypracuj ještě pracovní list č. 5, 6, 7 a hry, které jsem pro tebe nachystal.“



## Pracovní list č. 6

### 1. Přiřaď jednotlivé ptáky do správné skupiny a napiš alespoň tři typické znaky pro danou skupinu ptáků :

**Sovy** : ptáci č.: ....., znaky : .....

**Pěvci** : ptáci č.: ....., znaky : .....

**Dravci** : ptáci č.: ....., znaky : .....

1.



2.



3.



4.



5.



6.



### 2. Doplně :

*Obratlovci mohou obývat prostředí : .....*

*Co tvoří oporu těla obratlovců : .....*

*Napiš čtyři třídy obratlovců : .....*

*Kteří obratlovci dýchají plicemi : .....*

*Kteří obratlovci dýchají žábami : .....*

*Kteří obratlovci mají peří : .....*

*Kteří obratlovci mají srst : .....*

*Kteří obratlovci mají ploutve : .....*

*Tělo obratlovce je rozlišeno na části : .....*

*Namaluj nějakého obratlovce a popiš části jeho těla :*

**3. Napiš čtyři typické znaky pro následující skupiny živočichů:**

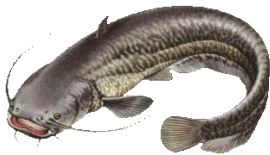
*Ptáci* : .....  
*Savci* : .....  
*Ryby* : .....

**4. Dopln tabulku :**

*hraboš, čolek, káně lesní, kapr obecný, užovka stromová, výr velký, ropucha obecná, slepýš křehký, kuňka obecná, jiříčka, štika obecná, rosnička zelená, úhoř říční, orel mořský, sumec velký, ještěrka obecná, daněk, luňák hnědý, cejn velký, ježek, užovka obojková, skokan, zmije obecná, jelen evropský*

Ryby	Obojživelníci	Plazi	Ptáci	Savci

**5. Urči název ryby a popiš typické znaky jejího těla :**



.....  
 .....  
 .....



.....  
 .....  
 .....

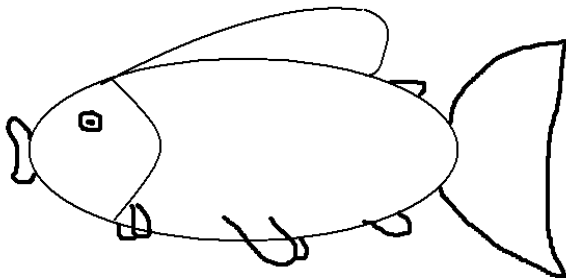


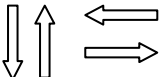
.....  
 .....  
 .....



.....  
 .....  
 .....

**6. Dopln všech šest názvů ploutví u ryby podle encyklopedie nebo učebnice :**




Osmisměrka, možné tahy : 

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	J	E	L	E	N	O
2.	I	B	R	Š	Y	M
3.	L	O	P	L	N	O
4.	M	L	Á	O	R	T
5.	K	E	Č	Ý	S	Ý
6.	E	N	L	V	E	L

Tajenka : .....

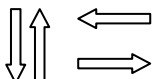
Slova : bolen, jelen, myš, sýček, čáp, lev, olše, jilm, motýl, srny

Osmisměrka, možné tahy : 

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Z	K	O	L	Š	E
2.	S	O	L	E	M	CH
3.	M	S	O	S	I	U
4.	Ň	Ů	K	A	R	P
5.	A	B	Y	R	J	O
6.	E	N	A	P	I	L

Tajenka : .....

Slova : chmel, kůň, los, prase, kolo, lipan, olše, kos, lopuch, prak

Osmisměrka, možné tahy : 

Tajenka : .....

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	L	A	K	Š	I	L
2.	S	N	U	O	K	O
3.	E	R	N	O	R	Í
4.	P	S	A	R	Y	S
5.	P	U	M	E	S	U
6.	A	A	M	L	A	P

Slova : emu, liška, palma, srna, krysa, okoun, pes, sup, kuna, orel, rys

**Pracovní list č. 7**

**Bezobratlí – použij encyklopedii zvířat**

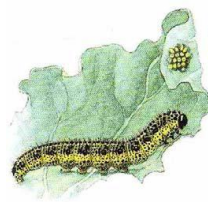
**1. Popiš a seřaď jednotlivá vývojová stádia motýla :**

.....

a)



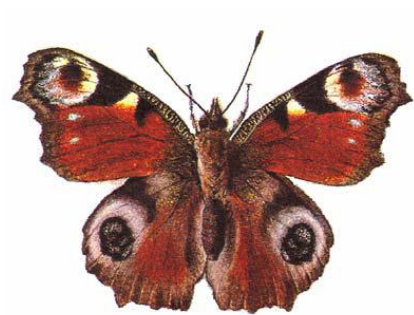
b)



c)



d)



**2. Kolik párů křídel má každý motýl.....**

**Podtrhni správnou odpověď :**

**motýl má oči : složené X jednoduché**

**3. Urči druh brouka : ..... urči samečka a samičku :**

.....

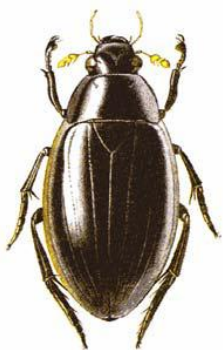
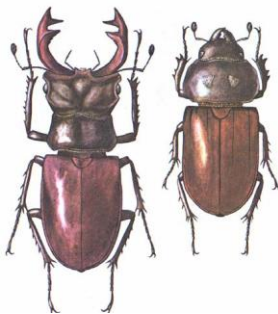
**Kolik párů noh má každý brouk : .....**

**Podtrhni správnou odpověď :**

**Tento brouk je největší X nejmenší u nás**

A.

B.



**4. Urči živočicha : .....**

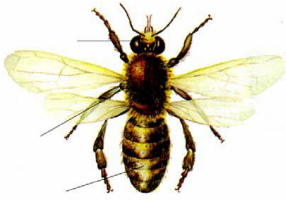
**Tento živočich je přizpůsoben životu ve .....**

**Je tento živočich dravec? .....**

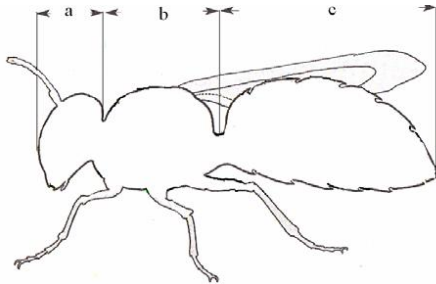
5. Urči živočicha : .....

Popiš jednotlivé části jeho těla :

a) ..... b) ..... c) .....



Kolik párů křídel má tento živočich : .....  
V posledním článku části těla (c) tohoto živočicha je .....  
....., které je spojeno s jedovým váčkem.



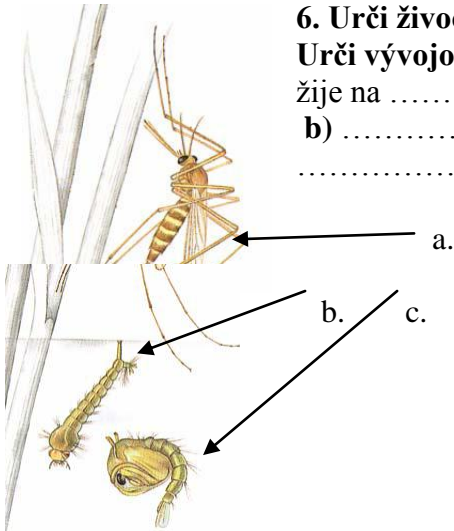
Je pro člověka tento živočich užitečný X škodlivý  
Pokud užitečný - jak : .....  
.....  
Pokud škodlivý - jak : .....  
.....

6. Urči živočicha : .....

Urči vývojová stádia tohoto živočicha : a) .....

žije na ..... a živí se .....

b) ..... a c) ..... žije ve .....



Žije tento živočich v hejnech X samotářsky

Je pro člověka užitečný X škodlivý

**Pracovní list č. 8**

**Namaluj slunéčko sedmítečné :**

**Pomocí učebnice, encyklopedie zvířat vyhledej informace :**

Kde žije .....

Kde je jeho domov .....

Popiš části jeho těla .....

.....

Čím se živí .....

Jak žije .....

**Namaluj pavouka :**

**Pomocí učebnice, encyklopedie zvířat vyhledej informace :**

Kde žije .....

Kde je jeho domov .....

Popiš části jeho těla .....

.....

Čím se živí .....

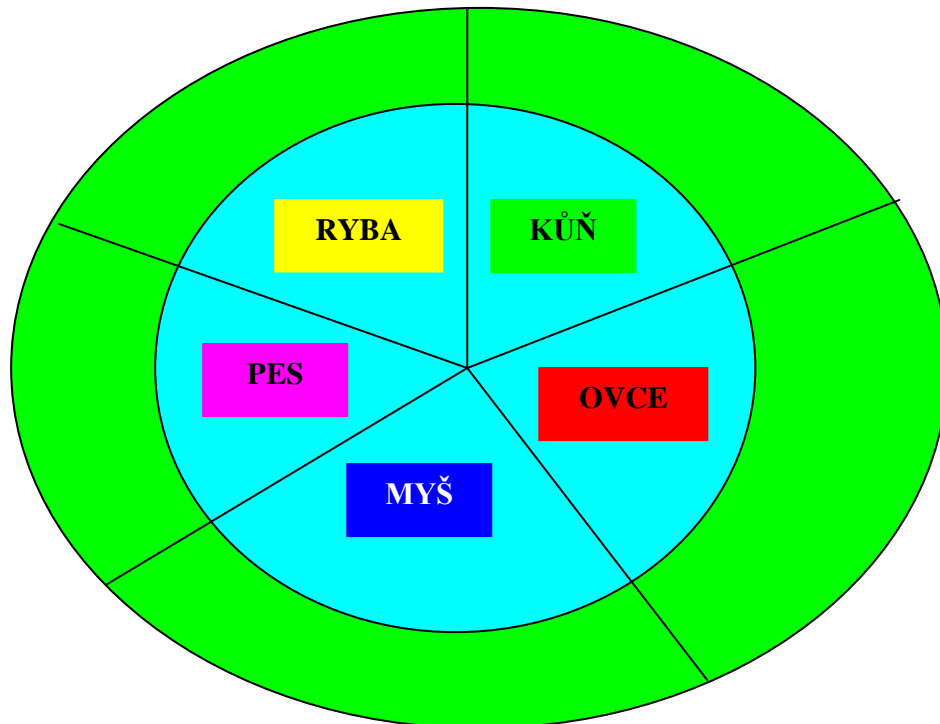
Jak žije .....

„Konečně jsem vše správně doplnil, to víš, musel jsem trošku popřemýšlet.“

„Ano, ano, teď si odpočiň, mám tady pro tebe nachystanou jednu hru, co říkáš?“

„Hurá, sem s ní!“

**HRA č. 3 V kruhu je šest zvířat. Do zeleného pole každého zvířete napiš křížek, který označuje správnou odpověď na otázku pod obrázkem. Jedno zvíře jich bude mít nejvíce a to právě hledáš.**



**Otázky :**

1. Štěká, ale nekouše.
2. Tělo má pokryto bílou ....., z které se dá udělat svetr.
3. Člověk chodí do obchodu s obuví, toto zvíře chodí ke kováři.
4. Kočka by ji měla chytat.
5. Je taky součástí počítače, jako například klávesnice, monitor.
6. Některý z nich pomáhá nevidomým, jiný pomáhá policistům.
7. Když by ses chtěl projet kočárem, budeš potřebovat toto zvíře.
8. Žije ve vodě.
9. Kluci jezdí k vodě, aby chytli toto zvíře.
10. Když je vycvičený, umí poslechnout na slovo.

**Namaluj zvíře, které má nejvíce křížků :**

**Doplň :**

Je savec .....

Je šelma .....

Umí plavat .....

Má rád člověka ....

Čím se živí .....

Kde žije .....

Tělo má pokryto ...

**HRA č. 4 V kruhu je šest zvířat. Do žlutého pole každého zvířete napiš křížek, který označuje správnou odpověď na otázku pod obrázkem. Jedno zvíře jich bude mít nejvíce a to právě hledáš.**



**Otázky :**

1. Říká se, že má devět životů.
2. Má nejdelší krk.
3. Je pánem zvířat.
4. Žije v zemi a je slepý.
5. Je to největší a nejsilnější kočkovitá šelma.
6. Má rád mrkvičku.
7. Jeho družka je lvice.
8. Hodně lidí má toto zvíře místo psa jako domácího mazlíčka.
9. Všichni zahradníci jej považují za velkého nepřítele.
10. V období Velikonoc má podobu čokoládového zvířátka.

**Namaluj zvíře, které má nejvíce křížků :**

**Doplň :**

- Je savec .....
- Je šelma .....
- Umí plavat .....
- Má rád člověka ...
- Čím se živí .....
- Kde žije .....
- Tělo má pokryto ...



## Doplňovačka :

1.						
2.						
3.		4.				
		5.		6.		
				7.		
				8.		

1. Místo, kde roste hodně stromů a žije hodně zvířat.
2. Ptáček, který je celý černý a má žlutý zobáček.
3. Strom s těmito listy se nazývá.



4. Zvíře, z kterého je nejhezčí pohled na svět.
5. Největší kočkovitá šelma u nás.
6. Zvíře, které žije v horských oblastech a miluje sníh.
7. Strom s těmito listy se nazývá.



8. Člověk má mezi očima.

„Myslím, Znojníku, že je to ode mě vše, a víš co? Znáám jednoho moc milého kolegu skřítky Přírodňáka, je to můj dobrý kamarád a mohl by ti povědět o přírodních krásách Znojemska.“

„Počkej, o jakých přírodních krásách mluvíš?“

„Dojdi za ním a uvidíš.“

„Hm..., tak ahoj.“



„Ahoj Přírodňáku!“  
 „Ahoj Znojníku!“  
 „Jé, ty víš, kdo já jsem?“  
 „No jasně, Znojníku, kde ses zdržel? Už jsem se nemohl dočkat, až se uvidíme. Celý kraj o tobě mluví, že prý cestuješ po celém území Znojemského kraje a sbíráš různé zajímavosti.“  
 „Ano to je pravda. A já o tobě vím, že znáš všechna vzácná přírodní místa v našem kraji.“  
 „Vidím, že jsi dobře informován, to ses už určitě setkal s vílou Florinkou a skřítkem Fauňákem. Sluníčko už nám pěkně hřeje, obuj si pevné boty a vyrazíme!“



## 7. Národní park Podyjí a jiná přírodní místa na Znojemsku

„Důležité je vědět, Znojníku, co to je národní park, přírodní park, národní přírodní rezervace a národní přírodní památka:

- **národní park** – je rozsáhlé území, kde je původní příroda, která není změněná nebo dokonce zničená člověkem, a vyskytují se zde vzácné druhy rostlin a živočichů.
- **přírodní park** – je chráněné území, které se vyznačuje jedinečnou krajinou
- **národní přírodní rezervace** – je to menší chráněné území, které poskytuje ochranu pro vzácné a ohrožené druhy rostlin a živočichů
- **národní přírodní památka** – je to malé chráněné území, například jeskyně nebo místo, kde se nacházejí ohrožené druhy rostlin nebo živočichů.“

„Takže jestli tomu správně rozumím, mluvíš o chráněných územích, která poskytují útočiště pro rostlinky a zvířata. Hlavní rozdíl je ve velikosti těchto míst a především se liší tím, že některá místa jsou tak vzácná, že člověk do nich nemůže vůbec vstoupit.“

„Ano, správně jsi to pochopil.“

„To znamená, že by se měl člověk chovat k přírodě podle zásad:

- nesmí trhat, pošlapat a ničit rostliny
- chytat a plašit zvířata
- tábořit a křičet
- odhazovat odpadky
- musí chodit po vyznačených cestách
- nesmí lézt po skalách.“

„Výborně, Znojníku, a věřím, že ten, kdo se řídí těmito zásadami, má přírodu opravdu rád.“

„V oblasti Znojemska se nachází u hranic s Rakouskem mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí jediný Národní park na Moravě – **NP Podyjí**. Podél řek Jevišovky, Rokytné a Jihlavy byly vyhlášeny **přírodní parky Jevišovka, Rokytná a Střední Pohlaví**. Významnými chráněnými územími jsou **Národní přírodní památka Miroslavské kopce a Národní přírodní rezervace Krumlovsko-rokytenské slepence**. Dále se v oblasti nachází přírodní rezervace a památky a také 12 památných stromů.

Česká republika má vedle NP Podyjí další NP - KRNAP – Krkonošský národní park (rok vyhlášení – 1963, plocha – 36 200ha), NP Šumava (rok vyhlášení 1991, plocha – 68 500ha) a NP České Švýcarsko (rok vyhlášení 1999, plocha 7 900ha.)



**NP Podyjí** - byl vyhlášen k 1. 7. 1991, zabírá plochu 6 350 ha a je tedy nejmenším NP z ČR.

znak NP Podyjí

NP Podyjí



Nejvyšším bodem je *Býčí hora* u Vranova nad Dyjí, která dosahuje výšky 535,9 metrů nad mořem a nejnižším bodem je pak hladina řeky Dyje ve Znojmě (208 metrů nad mořem). Většinu území pokrývají lesy a vyskytuje se zde mnoho vzácných druhů rostlin a bezobratlých živočichů. NP Podyjí má také jeden endemický druh - *jeřáb hardeggský*.“

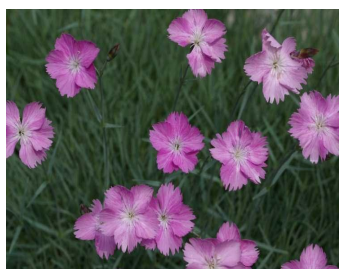
„*To je moc zajímavé Přírodňáku, a jaká jsou další místa?*“

„Mezi další řadíme **NPR Krumlovsko – rokytenské slepence** – kde rostou teplomilné rostliny a například jeřáb hardeggský vzácný endemit hvozdík moravský.



**NPP Miroslavské kopce** - rostou zde četné chráněné druhy rostlin. K velmi vzácným živočichům patří například zlatohlávek uherský, který byl pokládán za vyhynulý druh.“

hvozďík moravský



zlatohlávek uherský

„A povíš mi také o přírodních parcích?“

„V přírodních parcích Jevišovka a Střední Pojihlaví – se vyskytují teplomilné rostliny, území je zalesněno, rostou zde duby, habry a lípy.

**Přírodní park Rokytná** – je zde jehličnatý les, který obývá nejmenší ptáček – králíček obecný.“

králíček  
obecný



### ZAPAMATUJ SI:

**K chráněným územím, kde se vyskytují vzácné druhy rostlin a živočichů, řadíme například národní parky, přírodní parky a rezervace.**

**NP Podyjí je jediný NP na Moravě a nejmenší v ČR. Vyskytuje se mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí. Roste zde endemit jeřáb hardeggský. V dalších chráněných oblastech můžeme nalézt teplomilné druhy rostlin a živočichů. K vzácným patří zlatohlávek uherský, králíček obecný a další.**

### Kontrolní otázky :

1. Který národní park leží v oblasti Znojemska? Kde leží?
2. Jak se nazývá endemit NP Podyjí?
3. Jaké další Národní parky se v České republice vyskytují?
4. Jaké přírodní parky znáš v oblasti Znojemska? A kde jsou?
5. Znáš nějakou národní přírodní památku a národní přírodní rezervaci na Znojemsku? Znáš jejich název?

„Hmm, to teda koukám, kolik zajímavých přírodních míst na Znojemsku máme.“

„Pchch, Znojníku, a to je jen část, kdybych ti měl popisovat každé zajímavé místo, jsme tu ještě za týden.“

„Neříkej, vážně?“

„No opravdu. Ale už dost řečí, mám pro tebe pracovní list č.8, zkus ho doplnit.“

„Dobře.“

## Pracovní list č. 9

### 1. Napiš co znamená zkratka :

*NP* .....

*PP* .....

*NPP* .....

*NPR* .....

### 2. Napiš přírodní parky, které se nacházejí na Znojemsku ( okolo jaké řeky)?

.....  
.....  
.....

### 3. Který NP se na Znojemsku vyskytuje?

.....

Kdy byl vyhlášen? ..... Jakou má rozlohu? .....

Kde se nachází, mezi jakými městy?.....

Co se zde vyskytuje?.....

Co znamená slovo *endemit*?.....

Má NP na Znojemsku endemit, který?.....

### 4. Znáš i jiné NP v České republice?

.....  
.....

*Seřad' je podle roku vyhlášení* – od nejstaršího po nejmladší :

.....

*Seřad' je podle rozlohy* – od největšího po nejmenší :

.....

Nejmenším NP v České republice je : .....

### 5. Znáš nějakou NPP a NPR na Znojemsku? Napiš je :

.....

Co se zde vyskytuje? .....

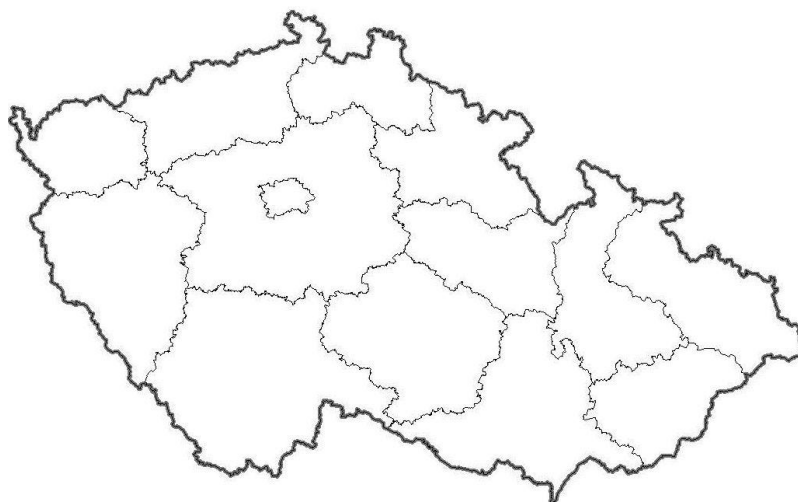
.....



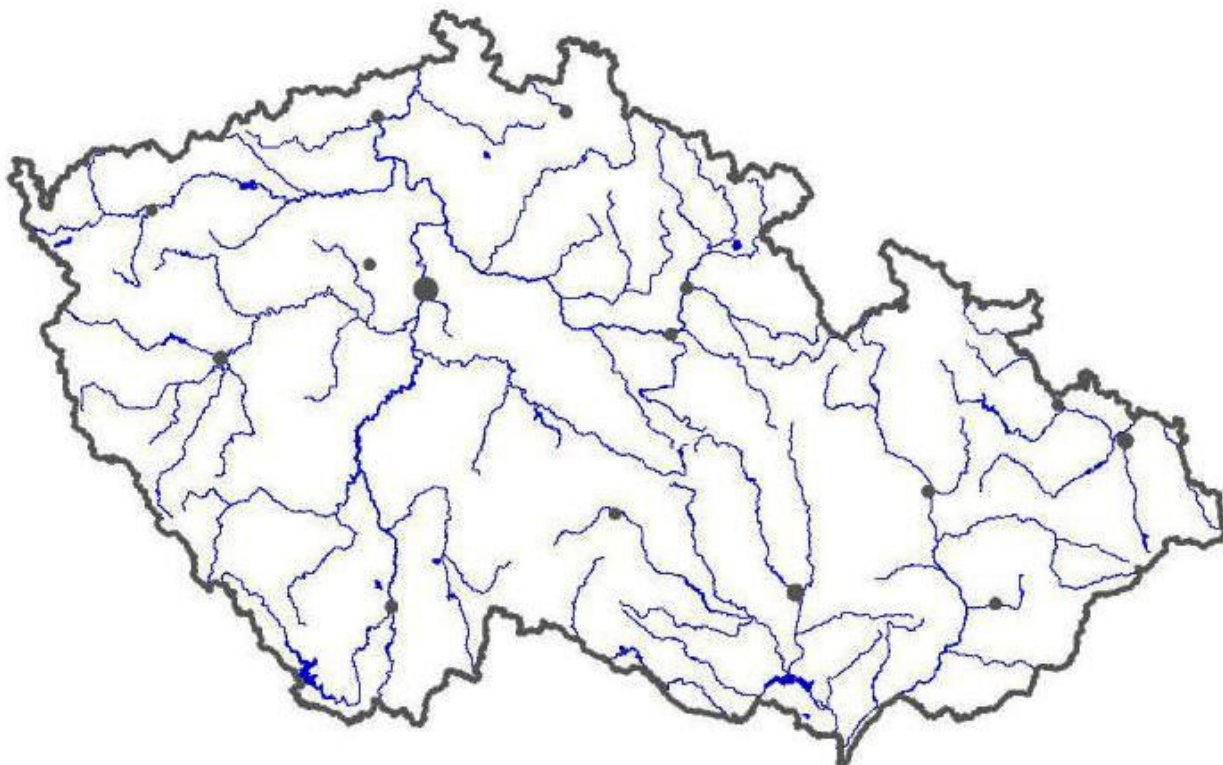
**6. Která vzácná rostlina je na obrázku a kde se nachází?**

.....

**7. Do mapy České republiky zakresli všechny Národní parky (použij mapu ČR) :**



**8. Použij školní atlas a do mapy zakresli řeky : Dyje, Jihlava, Jevišovka a Rokytaná.**



**9. Jak se máš chovat v přírodě - jmenuj některé zásady:**

.....  
.....

„Hmm, jsi opravdu šikovný. Máš skvělou paměť a dobře jsi mě poslouchal.“

„Dík, spíš je to tím, že tak hezky o Znojemsku vyprávíš.“

„Možná.“

„Hele a víš taky něco o historii, památkách, osobnostech a taky třeba o slavnostech?“

„... něco málo ano, ale zajdi raději za Rotundičkou, ta ti určitě poví víc.“

„Děkuji. Bylo mi s tebou fajn. Měj se pěkně. Ahoj.“



„Ahoj Znojníku.“

„Ahoj, ty jsi ale zvláštní víla.“

„Zvláštní? A čím?“

„Ještě jsem neviděl vílu, která by měla místo břicha domeček!“

„To není domeček, to je rotunda.“

„Rotunda? Co to je?“

„To je taková stará stavba, která má malá okýnka a velmi silné zdi a je kulatá. A když ji kdysi dávno lidé stavěli, udělali také mně a dali mi jméno Rotundička.“

„Aha, to je ale zajímavé. A jak jsi stará, Rotundičko?“

„Zkus hádat.“

„... 10, 12 let?“

„☺ to holky neříkají, ale tobě to prozradím, je mi už přes 900 let!“

„Nepovídej, tolik! Tak to určitě znáš historii našeho kraje.“

„Ano, vydáme se spolu na moc pěkná místa.“

„Kam, kam, Rotundičko?“

„Do rotundy, na hrad, do podzemí...ale musím tě, Znojníku, varovat. Zním tento kraj ze všech nejdále, a proto tvá návštěva u mě bude nejdelší ze všech.“

„Ale to vůbec nevdí, už se na to moc těším.“

## 8. Historie Znojemska aneb jak žili naši předkové

„Kdysi obývali Znojmo a okolí lidé, kteří se nazývali **Moravané**. Ve Znojmě se hodně obchodovalo a město bylo významným místem celé jižní Moravy.

**Ve 13. století** přebýval na Znojenském hradě dokonce i králové Přemysl Otakar I. a Václav I.“

„Ty ses setkala i s králem?“

„Ano, dokonce i s Přemyslem Otakarem II, Václavem II. nebo Janem Lucemburským, který umožnil Znojmu obchodovat s vínem.

Podívej, jeden z českých králů, Jiří z Poděbrad, mi daroval minci, na které je zobrazena orlice.

Ale nezdržuj, musím ti vyprávět dál.



mince z 15. století

**Dalšími významnými místy** na Znojemsku byly obce Jemnice, Vranov, Bítov, Jaroslavice, Jevišovice, Moravský Krumlov, Miroslav, Moravské Budějovice, Jaroměřice a další.

Pro město Znojmo byl nejdůležitější **rok 1226**, kdy bylo vyhlášeno královským městem. Bylo obeháno hradbami a stalo se bezpečným místem pro jeho obyvatele.

**Období „zlatých časů“** nastalo pro Znojmo v **16. století**. Konaly se zde rytířské turnaje, pořádala se zde divadelní představení, znojenské trhy. Takhle to ve Znojmě v té době asi vypadalo.“



město Znojmo v 16. století

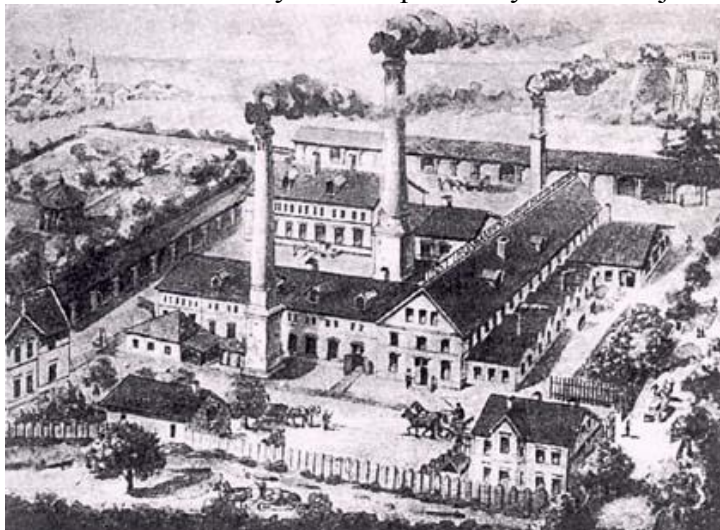
„A jak to bylo dál, **Rotundičko?**“

„Znojmo neustále ohrožovali nepřátelé, a proto byly zpevněny hradby kolem města a znovu opevněn Znojemský hrad.



**V 18. století** se začaly stavět císařské silnice ze Znojma do Brna, Prahy a Vídně. Tehdy vládla na našem území Marie Terezie a její syn císař Josef II.“

Na Znojemsku žili také šikovní řemeslníci. **V 19. století** se rozvíjel keramický, kožařský a potravinářský průmysl. Mohlo se obchodovat s hezkými výrobky, a proto město vzkvétalo a zvyšoval se počet obyvatel v kraji.“



keramický závod z roku 1880

Achich, achich! Chvilí počkej, milá Rotundičko, kručí mi už v bříšku, mám pořádný hlad.“



„Mám nápad. Můžeš ochutnat zdejší speciality, máš jich tady plný stůl.“

„Mmm, to je ale dobrota...meruňky, broskve, hrozny vína, okruky...“



„To jsou všechno dobroty, které tady rostou. Lidé z nich dělají kompoty a zavařeniny. To už stačí, Znojníku, ať tě nebolí bříško!

Pojď, raději se podíváme do města, jak vypadá dnes.“



vlevo – Obrokova ulice s Radniční věží



vpravo nahoře – Masarykovo náměstí  
vpravo dole – Mariánské náměstí



### **ZAPAMATUJ SI:**

Původními obyvateli Znojemska byli Moravané.

Roku 1226 se stalo Znojmo královským městem.

Na Znojmském hradě přebývali králové například Přemysl Otakar I., Václav I., Přemysl Otakar II., Václav II a další.

16. století – období „zlatých časů“ – rozvoj obchodu, pořádání rytířských turnajů a divadelních představení.

18. století – stavba císařských silnic ze Znojma do Brna, Prahy a Vídně.

19. století – rozvoj keramického, kožařského a potravinářského průmyslu.

20. století – Znojmo prohlášeno za Městskou památkovou rezervaci.

### **Kontrolní otázky :**

1. Kdy bylo založeno královské město Znojmo?
2. Popiš co to je a kdy bylo – období „zlatých časů“ ve Znojmě?
3. Kterí významní panovníci navštívili město Znojmo?
4. Jaká další města jsou významná na Znojmsku?
5. Kdy byla vyhlášena ve Znojmě Městská památková rezervace?

„Myslím, že by to pro tuto chvíli mohlo stačit a zkus si nyní vypracovat následující pracovní list a hry“

„Dobře, velmi rád.“



## Pracovní list č. 10

### 1. Vyhledej a oprav chyby:

Kdysi obývali Znojmo a okolí lidé, kteří se nazývali Čechové. Ve Znojmě se hodně obchodovalo a město bylo významným místem celé severní Moravy.

Ve 13. století přebýval na Znojenském hradě dokonce i králové Přemysl Otakar I. a Václav I.

Pro město Znojmo byl nejdůležitější rok 1336, kdy bylo vyhlášeno císařským městem. Bylo obeháno hradbami a stalo se nebezpečným místem pro jeho obyvatele.

Kolik chyb jsi opravil:.....

### 2. Dopln chybějící údaje, vyber správnou možnost:

Znojmo bylo roku ..... vyhlášeno královským městem.

A. 1356      B. 1226      C. 1434

V 16. století nastal rozvoj celého kraje a toto období se nazývá.....:

A. „zlaté časy“      B. „měděné časy“      C. „železné časy“

V 18. století za vlády Marie Terezie a Josefa II. byly postaveny:

A. královské silnice      B. panovnické silnice      C. císařské silnice

Ve 20. století bylo město Znojmo prohlášeno za:

A. Městskou památkovou rezervaci      B. turistickou rezervaci      C. cirkusovou atrakci

### 3. Dopln následující údaje:

Na Znojenském hradě pobývali tito panovníci:

.....

Významnými místy na Znojensku jsou:

.....

### 4. Co je na obrázcích (použij literaturu nebo internet) :



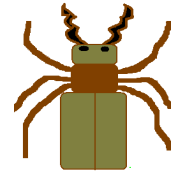
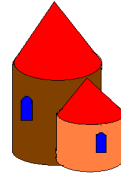
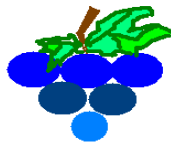
.....





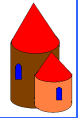

.....

**SUDOKU č. 1:**

**Pravidla :** Doplň obrázky:  
víno, rotunda, dub, roháč

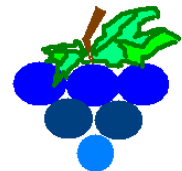
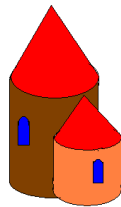


do polí tak, aby se v žádném sloupci, řádku a čtverci neopakovaly dva stejné obrázky.


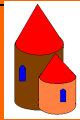


			
			

**SUDOKU č. 2:**

**Pravidla :** Doplň obrázky :  
víno, rotunda, dub, roháč



do polí tak, aby se v žádném sloupci, řádku a čtverci neopakovaly dva stejné obrázky.



„Vymyslela jsi pro mě, Rotundičko, moc prima hry. Chtěl bych se však také dozvědět o památkách, historických zajímavostech a osobnostech Znojemska.“

„Ale jistě, moc ráda ti o všem povím. Sedneme na Znojemský vláček, který nás provede po celém městě a okolí.“

## 9. Památky Znojemska

„Jé Rotundičko, to je přece tvůj domeček...“

„Ano, **Rotunda Panny Marie a sv. Kateřiny** je nejvýznamnější památkou města Znojma, pochází z 11. století. Uvnitř je vyzdobena nástěnnými malbami.

Vpravo, Znojmičku, vidíš **Znojemský hrad**, který se dříve jmenoval „Znojem“. To je to místo, kde přebývali čeští králové.“

„A tady projíždíme kolem nějakého krásného kostela.“

„To je **chrám svatého Mikuláše**, který byl po obrovských požárech zničen a ve 14. a 15. století znovu vystavěn. A druhý nejvýznamnější kostel je **chrám sv. Michala**“



rotunda sv. Kateřiny



Znojemský hrad



chrám sv. Mikuláše



chrám sv. Michala



Vlkova věž



Radniční věž



Znojemské podzemí



městské divadlo



Loucký klášter

„Nyní jedeme po Obrokově ulici.“

„Jé, co je to za vysokou věž?“

„To je **Radniční věž**, podívej se úplně až na samý vrcholek věže, má zajímavou věžičkovou střechu a je vysoká téměř 80 metrů. Kousek od ní vidíš **Vlkovu věž**, která kdysi měla železnou zdvihací mříž a padací most.“

„Jeminkote, kam mě to **Rotundičko** vedeš? Je tady **hrozná tma**...“

„Do **Znojemského podzemí**, což jsou chodby dlouhé 27 kilometrů, vyhloubené člověkem.“

„A jak tam lidé dýchali?“

„Byly zde vytvořeny větrací šachty, původně celé podzemí sloužilo k ukládání potravin a zboží a také jako úkryt před nepřáteli.“

„Hmm, to je **hodně zajímavé**, ale už jsem rád, že jsme znovu na sluníčku.“

„Pospěš si, vláček už nemůže čekat. V **městském divadle** jsme byli s Florinkou na představení. Je to opravdu krásná budova, postavena podle Jubilejního divadla ve Vídni. Poslední zastávkou je **Loucký klášter**, který měl jedinečnou knihovnu. Dnes ji můžeme vidět v Praze na Strahově.“

„Dnes už půjdeme domů. Jsem unavený. Děkuji za krásný den a zítra ahoj.“

„Už přijíždí autobus! Nemůžu se dočkat až uvidím **Vranovský zámek** a **hrad Bítov**.“



Vranovský zámek



hrad Bítov  
sbírka vycpaných psů



„Viděl jsi pohádku „Nesmrtelná teta“? Točila se v kapli **Vranovského zámku**, nazývá se „Sál předků“. Ale teď něco uvidíš. Přijíždíme k **hradu Bítov**. Je zde největší **sbírka vycpaných psů** na světě. Dokonce se seznámíš s plemeny, které dnes už nežijí.“



Zámek - Moravský Krumlov



Slovanská epeje

„Na zámku v Moravském Krumlově spatříme 20 obrazů od malíře Alfonse Muchy. Na plátnech jsou zobrazeny dějiny Slovanů, nazývají se „Slovanská epeje“.“

### ZAPAMATUJ SI:

**Ve Znojmě je nejvýznamnější památkou Rotunda sv. Kateřiny.**

**Už v minulosti byl důležitým centrem Znojmský hrad, kde přebývali čeští králové.**

**K zajímavostem patří Znojmské podzemí, uměle vyhloubené chodby jsou jedny z největších v ČR.**

**Krásný výhled na celé okolí nám poskytne Radniční a Vlkova věž.**

**Další památky – například městské divadlo a Loucký klášter.**

**V okolí Znojma lze navštívit Vranovský zámek a hrad Bítov, kde můžeme vidět sbírku vycpaných psů. Na zámku v Moravském Krumlově se nachází „Slovanská epeje“.**

### Kontrolní otázky :

1. Které důležité památky jsou ve Znojmě? Vyjmenuj některé.
2. Jmenuj některé památky z okolí Znojma.
3. Kde můžeme najít největší sbírku vycpaných psů na světě?
4. Kde můžeme najít „Slovanskou epeje“ a co to je?
5. K čemu sloužilo v minulosti Znojmské podzemí?

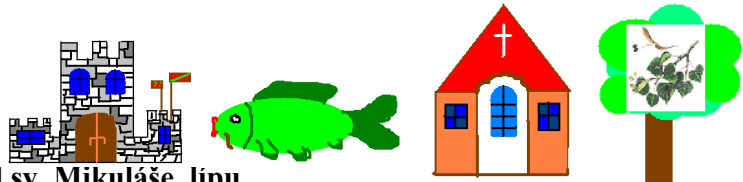
„Milá Rotundičko, to byla nádhera.“

„ Těším mě, že se ti to líbilo. Vím, že máš rád hry, něco jsem pro tebe připravila.“

„ Hurá! Už jsem si dlouho nic nezahrál.“



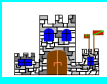



**SUDOKU č. 3:**



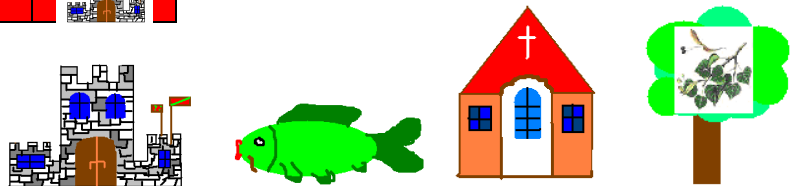
**Pravidla :** Doplní obrázky:

**Znojemský hrad, kapra, kostel sv. Mikuláše, lípu**

do polí tak, aby se v žádném sloupci, řádku a čtverci neopakovaly dva stejné obrázky.





**SUDOKU č. 4:**



**Pravidla :** Doplní obrázky :

**Znojemský hrad, kapra, kostel sv. Mikuláše, lípu**

do polí tak, aby se v žádném sloupci, řádku a čtverci neopakovaly dva stejné obrázky



„Odpočínul sis Znojníku?“  
„Ano Rotundičko, klidně bych si hrál dál.“  
„Tak zas chvíli poslouvej.“  
„Dobře, o čem mi budeš povídat teď?“  
„Třeba o osobnostech a slavnostech Znojemska.“

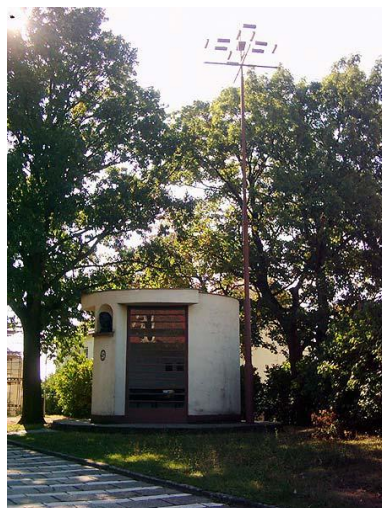
## 10. Osobnosti aneb významní lidé Znojemska

„První, koho bych ti chtěla představit, je **Mikuláš ze Sedlešovic**. V 15. století postavil symbol Znojma Radniční věž.

Velice známou osobností byl **Prokop Diviš**. Sestrojil první uzemněný **bleskosvod** na světě, který měl za úkol odnímat z bouřkových mraků blesky, vysávat elektřinu z mračen a zabránit tak vzniku bouřky.“

„Já vím, já vím, kde stojí...model bleskosvodu se nachází v Příměticích u Znojma.“

muzeum Prokopa Diviše  
model bleskosvodu



„**Jaroslav Palliardi** byl archeolog. Víš co je to za povolání?

„Ano. Archeolog je člověk, který studuje pozůstatky zachovaných lidských výtvořů (keramiky, šperků, zbraní) a kostí, které hledá v zemi.“

„No výborně. A právě tento pán sestavil archeologickou sbírku především keramiky, kterou našel v okolí Mašovic a Znojmského hradu.“

„Rotundičko, v minulosti se nikdo nezajímal o kyticčky. Ví od Florinky, že náš kraj byl vždy pestrý a bohatý.“

„Ale ano. Například **Adolf Oborny** a **Vratislav Drlík**, kteří vytvořily herbáře, které jsou dnes uloženy v Jihomoravském muzeu ve Znojmě.“

„Herbář je sbírka rostlin že?“

„Jistě. Dokonce v těchto sbírkách můžeš vidět rostliny, které už vyhynuly.“

### ZAPAMATUJ SI :

**Nejnámější osobností je Prokop Diviš – jako první na světě sestavil bleskosvod.**

**Jeden ze symbolů města Znojma – Radniční věž – postavil Mikuláš ze Sedlešovic.**

**Významným archeologem, působícím na Znojmsku, byl J. Palliardi. Unikátní herbářské sbírky sestavili A. Oborny a V. Drlík.**

### Kontrolní otázky :

1. Kdo byl Prokop Diviš? Co vynalezl? Kde jeho vynález stojí?
2. Které osobnosti se zabývali flórou Znojemska?
3. Kdo to je archeolog a působil nějaký na Znojmsku?
4. Kdo postavil symbol města Znojma - radniční věž?

„Tak ,Znojníku, jsi připraven na mé poslední povídání.“

„Určitě. O čem to bude tentokrát? Počkej! Už si vzpomínám, o slavnostech Znojemska, vid’?“

„Ano, tak pěkně poslouchej.“

## 11. Slavnosti Znojemska aneb jak se lidé bavili kdysi a dnes

„Každý rok v září se ve Znojmě pořádají slavnosti vína.“

„Mluvíš o **Znojmském vinobraní**...“

„Ano, součástí těchto oslav byl velkolepý průvod v čele s králem a jeho družinou, dvořany, zbrojnoši, vlajkonoši a dalšími. A tato tradice se dodržuje dodnes.“



„V létě jsem navštívil **Hudební festival ve Znojmě**. Poslouchal jsem vážnou hudbu. Dokonce jsem slyšel hrát na housle Pavla Šporcla, který je jedním z nejlepších současných houslistů u nás.“

„Znojmské vinobraní je slavnost vína a **Slavnosti okurek** je oslavou této plodiny. Probíhají v létě a každý se může zúčastnit soutěže o nejlepší zavařenou okurku.“

Zajímavé jsou **Slavnosti chleba ve Slupu**. Hosté v prostorách návsi mohou shlédnout ukázky mlynářského, kovářského, kovoliteckého a pekařského řemesla.

Lidé se baví po celém kraji. V Moravském Krumlově každoročně probíhá Rybářský karneval, hudební festival, Floridský jarmark a pouť. V Jevišovicích historické vinobraní a v Hrušovanech nad Jevišovkou – Vavřínecké slavnosti, kde vystupují zpěváci v nádherných moravských krojích.“

### ZAPAMATUJ SI:

V celém kraji se každý rok od června do září pořádají různé slavnosti. K nejnavštěvovanějším patří Znojmské vinobraní. Ve Znojmě se dále konají slavnosti okurek nebo hudební festival. V jiných městech (Jevišovice, Moravská Krumlov, Hrušovany nad Jevišovkou) například rybářský karneval, poutě a další.

### Kontrolní otázky :

1. Jaké slavnosti se konají ve Znojmě? Uveď některé.
2. Jaké slavnosti se konají například v Jevišovicích nebo v Moravském Krumlově nebo v Hrušovanech nad Jevišovkou? Uveď dvě.
3. V kterém ročním období se koná většina slavností?

**Pracovní list č. 11**



**1. Poznej na obrázku stavbu a jak se nazývá?**  
.....

**2. Podtrhni správnou odpověď:**



- a) chrám sv. Mikuláše
- b) chrám sv. Michala
- c) rotunda sv. Kateřiny



- a) Radniční věž
- b) Vlkova věž
- c) Znojemská věž



- a) Vranovský zámek
- b) hrad Bítov
- c) městské divadlo ve Znojmě

**3. Doplň věty:**

..... je vyzdobena nástěnnými malbami.  
Ve ..... přebývali čeští králové.  
Věžičkovou střechu má ..... věž.  
Chodby ..... mají délku 27 kilometrů.  
Sbírka vycpaných psů je na hradě .....  
Slovanská epopěj jsou ..... a jsou vystaveny na zámku v .....



**4.**  
Který vynález měl zabránit vzniku bouřky?.....  
Kdo jej sestrojil? .....

**5.**  
Která památka je na obrázku?

.....  
Kdo ji postavil? .....



**6. Vzpomeň si na jméno důležitého člověka, který sbíral rostliny na Znojemsku.**

.....  
**A co sestavil ze své sbírky?.....**

**7. Namaluj dvě plodiny, kterým jsou věnovány slavnosti každý rok ve Znojmě.**

**8. Která řemesla můžeme vidět na Slavnostech chleba ve Slupu.**

.....  
**Namaluj výrobek jednoho z řemesel :**



**9. Zpěváci v krojích vystupují na**

..... **slavnostech**

**V .....**

„Myslím, že je to úplně vše, Znojníku, co bys měl vědět. Je toho hodně, ale určitě sis spoustu věcí, zajímavostí a informací zapamatoval.“

„Ano, Rotundičko, bylo to moc pěkné povídání, musím uznat, že jsem nevěděl, kolik zajímavých lidí zde žilo a kolik slavností se každý rok pořádá. Určitě nějaké navštívím.“

„To je dobře, Znojníku. Kdykoliv zase přijd', budu ti dál vyprávět co se ve Znojmě a jeho okolí stalo. A můžeme si spolu také zahrát nějakou hru, zavzpomínat...“

„Moc rád. Víš celou dobu mi pomáhal jeden malý človíček.“

„Kdo prosím tě?“

„Jeden malý školáček, který se mnou všechna povídání poslouchal a četl, všechny pracovní listy se mnou vyplnil a taky všechny kvízy a tajenky vyluštil a moc hezky si se mnou hrál.“

„Vážně? To je moc dobře, Znojníku, že máš takového malého človíčka s sebou. Můžeš na něj spolehnout, protože musí být moc šikovný, když celou učebnici o Znojmsku přečetl.“

„Ale, Rotundičko, celou učebnici ještě ne, přichystal jsem totiž pro něj nějaké hry.“

„Aha, takže já se s tebou loučím, Znojníku, bylo to moc prima, ahoj.“

„Měj se pěkně, Rotundičko, já jdu ukázat mému malému školáčkovi ty hry.“



**„Můj milý, malý kamaráde,  
doufám, že se ti naše společné putování líbilo, že ses pobavil u  
her, kvízů, tajenek. Věřím, že sis zapamatoval spoustu  
různých informací a zajímavostí. Musíš uznat, že Znojemsko  
je oblast plná přírodních a historických krás. Je úžasné, že na  
tak poměrně malém území, je toho tolik zajímavého. Přál  
bych si, aby ses sám společně s maminkou a tatínkem nebo  
babičkou a dědou, zkrátka s kýmkoliv na ta zajímavá místa  
vydal. A až tam budeš, vzpomeň si na vyprávění svých  
kamarádů skřítků a víl a můžeš se blýsknout vědomostmi,  
které máš z této učebnice. Určitě každého překvapíš.**

**Nesnadno se mi s tebou loučí, ale když se ti po mě někdy  
zasteskne, otevři tuto knihu a můžeme se zase spolu pustit  
do vyprávění a her.**

**Takže se měj moc pěkně a zase někdy AHOJ!“**



... knížka ještě nekončí!!! Mám pro tebe ještě v příloze HRY – pexeso, karty ke hře „Prší“ a „Kvarteto“ a jiné hry, skládačky, vystřihovánky a na závěr velkou souhrnnou hru...

**Metodická příručka pro učitele**

# PO STOPÁCH MÉHO RODNÉHO MĚSTA ZNOJMA A BLÍZKÉHO OKOLÍ



## **POHÁDKOVÁ UČEBNICE PRO MALÉ ŠKOLÁKY**

**(pracovní listy, hry a vystřihovánky)**

**pro žáky 4. a 5. tříd základních škol**



**PO STOPÁCH MÉHO RODNÉHO**  
**MĚSTA ZNOJMA**  
**A BLÍZKÉHO OKOLÍ**

**Metodická příručka pro učitele**

**Zpracovala: LUCIE ILKOVÁ**

(4. NŠ-Aj, Vv)

Rok: 2010



# OBSAH

## Kontrolní otázky – vypracované

1. Vymezení, poloha a základní charakteristika území Znojemska .....	1
2. Jak vypadal Znojemský kraj kdysi dávno	
3. Podnebí a počasí na Znojemsku	
4. Vodstvo na Znojemsku	
5. Flóra aneb květinčky a rostlinky na Znojemsku.....	2
6. Fauna aneb zvířátka na Znojemsku	
7. Národní park Podyjí a jiná přírodní místa na Znojemsku .....	3
8. Historie Znojemska aneb jak žili naši předkové	
9. Památky Znojemska .....	4
10. Osobnosti aneb významní lidé Znojemska	
11. Slavnosti Znojemska aneb se lidé bavili kdysi a dnes	

## Hra na úvod a tajenka .....

5

Pracovní list č. 1 .....	6
č. 2 .....	7
č. 3 .....	8
č. 4 .....	9

## Hra 1, 2 .....

10

Pracovní list č. 5 .....	11
č. 6 .....	13

## Osmisměrky .....

15

Pracovní list č. 7 .....	16
č. 8 .....	17

## Hra č. 3 .....

18

č. 4 .....	19
------------	----

## Doplňovačka .....

20

Pracovní list č. 9 .....	21
č. 10 .....	23

## Sudoku č. 1, 2 .....

24

č. 3, 4 .....	25
---------------	----

## Pracovní list č. 11 .....

26

Pohádková učebnice – „*Po stopách mého rodného města Znojma a blízkého okolí*“ je určena pro žáky 4. a 5. tříd základní školy jako doplňková učebnice pro výuku přírodovědy a vlastivědy v rámci učiva o regionu – ORP Znojmo. Kniha integruje předměty – přírodovědu, vlastivědu, český jazyk, výtvarnou výchovu, dramatickou výchovu. Výhodou této knihy je i to, že může být využita jako pracovní sešit, do něhož může žák přímo vpisovat, malovat.

Učebnice je psána netradiční formou, a to dialogem mezi fiktivními postavami.

Celou knihu provází skřítek „Znojník“, jehož řeč je vyznačena zelenou barvou (kromě úvodní a závěrečné části), řeč ostatních postav je černá, z důvodu přehlednosti textu. Důležité pojmy a názvy jsou zvýrazněny tučným písmem.

Celá kniha je doplněna hrami, kvízy, tajenkami atd., což dodává dané učebnici hravost. K jednotlivým hrám, kvízům, tajenkám atd. jsou uvedeny úkoly nebo příběhy, jak postupovat. Lze jich využít rovněž pro písemnou domácí úlohu.

### Co kniha obsahuje :

1. V úvodu je čtenáři představena hlavní postava – „Znojník“. Následuje strana, kde se čtenář/žák naopak zmíní o sobě a vyplní tabulku (například jméno, třída, zájmy...)
  2. U každé kapitoly se Znojník seznamuje s novou postavíčkou, která ho provází po stopách dané tematiky (např. Florinka – flóra na Znojemsku, Fauňák – fauna na Znojemsku, Přírodňák – Národní park Podyjí a jiná přírodní místa na Znojemsku atd.)
  3. Následuje **tematický text**, který je doplněn obrázky, fotografiemi a mapami s popisky pro konkrétní vizuální představu jednotlivých důležitých informací určité tematiky.
  4. V závěru každé kapitoly je barevně odlišen odstavec „Zapamatuj si!“ , obsahující základní informace, které by si měl žák zapamatovat. Daný text může být použit rovněž jako osnova napsaná na tabuli a žák si jej zapíše do sešitu
  5. Celou kapitolu uzavírají „**Kontrolní otázky**“ na zopakování učiva, jenž mohou být i návodem pro písemné nebo ústní zkoušení a prověřování učiva.
  6. Za každou kapitolou v učebnici jsou „**Pracovní listy**“, které žák sám písemně či graficky vyplňuje. Pro splnění některých úkolů musí využít i další doporučené literatury (učebnic, encyklopedií, atlasů), nebo údajů z internetu, čímž se učí pracovat s učebnicí a jinou literaturou a třídit informace.
- Zpracované pracovní listy představují pro učitele zpětnou vazbu o vědomostech žáka. Pracovní listy mohou být využity samostatně i v jiných formách výuky (například při vycházkách nebo tematických výletech), mohou být použity při práci ve skupinách, kde žáci pracují na stejném úkolu a dochází tak k utužování jejich sociálních vztahů a učení se týmové práci.
- Pracovní listy obsahují různé typy úkolů, které jsou vždy uvedeny v titulcích (například – vymaluj, vyznač, popiš, doplň...) a dávají žákovi možnost uplatnit jeho paměťové, grafické dovednosti a emocionální vyjádření.
7. Na závěr knihy se Znojník se čtenářem/žákem loučí a zároveň mu nabízí další možnosti zábavy - jedná se o hry, vystřihovánky, krabičky, loutky..., které jsou v přílohách – „Hry“.

## **HRY**

- jsou přílohou učebnice, které jsou vytvořeny za účelem procvičení učiva o regionu Znojemska zábavnou formou nebo mohou vyplnit hravé chvíle v hodině, o přestávce, mimoškolní čas, ale také volné chvíle, které tráví žák o prázdninách nebo sloužit jen tak pro zábavu dětí.

**Každá hra** obsahuje pravidla, vysvětlivky jak postupovat při tvorbě hry a samotném hraní.

Například **pexeso, karty** lze užít při hodinách vlastivědy, přírodovědy pro vizuální seznámení s regionální faunou, flóru, památkami atd.

**Krabičky** mohou vytvořit pěkné pracovní místo žáka a **plošné loutky** mohou sloužit pro dramatizaci v hodině, pro učitele jsou využitelné například v motivační části hodiny.

Cílem her je rozvíjet logické myšlení, paměť, pracovní a výtvarné dovednosti samotných žáků, ale také spolupráci, týmovou práci avšak i soutěživost mezi žáky.

## **1. Vymezení, poloha a základní charakteristika území Znojemska**

### **Kontrolní otázky :**

1. Kde se Znojemský okres nachází - v jakém kraji?
2. S jakými kraji sousedí Jihomoravský kraj?
3. Jakými okresy je tvořen Jihomoravský kraj?
4. S jakými okresy sousedí Znojemský okres?
5. Jakou rozlohu má Znojemský okres?
6. Jaká významná města leží ve Znojenském okrese?
7. Jaké řeky protékají Znojemským okresem?
8. Jaký významný přírodní celek leží na Znojemsku?

1. Území Znojemska leží na jižní Moravě v Jihomoravském kraji.
2. Jihomoravský kraj sousedí s kraji Jihočeský, Vysočina, Pardubický, Olomoucký, Zlínský.
3. Jihomoravský kraj je tvořen sedmi okresy – Znojmo, Břeclav, Hodonín, Brno, Brno – venkov, Blansko, Vyškov.
4. Znojemsko sousedí s okresy Jindřichův Hradec, Třebíč, Brno – venkov, Břeclav.
5. Okres Znojmo se rozkládá na ploše o rozloze 1637 km<sup>2</sup>.
6. Mezi největší města na Znojemsku patří Znojmo, Jevišovice, Vranov nad Dyjí, Moravský Krumlov, Hrušovany nad Jevišovkou, Miroslav.
7. Znojemskem protékají řeky Dyje, Jevišovka a Rokytná.
8. NP Podyjí.

## **2. Jak vypadal Znojemský kraj kdysi dávno**

### **3. Podnebí a počasí na Znojemsku**

#### **Kontrolní otázky:**

1. Na které dvě části se Znojemská oblast rozděluje?
2. Jak vznikaly řeky?
3. Jaké podnebí má Znojemský okres?
4. Jaký je nejteplejší a nejchladnější měsíc v roce na Znojemsku?
5. Co to je vegetační období?

1. Znojemská oblast se rozděluje na dvě části – Českomoravská vrchovina a Západní Karpaty
2. Po ústupu moře.
3. Znojemský okres – teplé a suché podnebí.
4. Nejteplejší měsíc – červenec, nejchladnější – leden
5. Vegetační období – doba, kdy se probouzí rostliny a stromy po zimním spánku.

## **4. Vodstvo na Znojemsku**

#### **Kontrolní otázky :**

1. Které řeky protékají Znojemskem?
2. Kde pramení řeka Dyje a kde dochází k soutoku obou větví řeky Dyje?
3. Které přítoky má řeka Dyje a které vodní nádrže na ni leží? K jakým účelům slouží vodní nádrže?
4. Který národní park se okolo řeky Dyje nachází?
5. Kde pramení řeka Jevišovka?
6. Které přítoky má řeka Jevišovka a které vodní nádrže leží na této řece?
7. Který přírodní park se nachází v okolí řeky Jevišovky?
8. Kde pramení řeka Rokytná?
9. Které přítoky má řeka Rokytná?
10. V kterém přírodním parku řeka Rokytná protéká?

1. Znojemskem protékají tři hlavní řeky – Dyje, Jevišovka a Rokytná.
2. Řeka Dyje pramení ve dvou oblastech – Moravská Dyje u města Třešť a Rakouská Dyje v podhůří Weinsberger Wald. K soutoku obou větví dochází u města Raabs v Rakousku.
3. Mezi významné *přítoky* řeky Dyje můžeme řadit Jevišovku, Jihlavu, Svratku, Želetavku, Trkmanku a Kyjovku. Na řece se nacházejí dvě hlavní *vodní nádrže* – Vranovská přehrada a Znojemská přehrada, které chrání před povodněmi, je zásobárnou pitné vody a k výrobě elektrické energie.
4. NP Podyjí.
5. Řeka Jevišovka pramení nedaleko Moravských Budějovic.
6. Hlavními *přítoky* jsou Syrovický potok, Doubravka, Nedveka, Plenkovický potok, Únanovka, Skalička a Břežanka. Na řece jsou dvě *nádrže* Jevišovická a Výrovická přehrada.
7. Okolo řeky se nachází přírodní park Jevišovka.
8. Řeka Rokytná pramení jižně u obce Chlístová.
9. Hlavními *přítoky* jsou potoky Rokytky a Štěpánovický.
10. Okolo řeky se nachází přírodní park Rokytná.

## **5. Flóra aneb květiny a rostliny na Znojemsku**

### **Kontrolní otázky :**

1. Na jaké dvě oblasti se Znojemsko dělí které druhy rostlin se zde vyskytují?
2. Které listnaté a jehličnaté stromy rostou v lese na Znojemsku?
3. Které stromy se vyskytují okolo rybníků a řek?
4. Které keře a rostliny jsou na Znojemsku?
5. Jaké vzácné rostliny zde rostou?

1. Dělí se na dvě oblasti – spojnice mezi městy Znojmo a Moravský Krumlov. Na východě – teplomilné, na západě – chladnomilné.
2. Například – listnaté – duby, buky, lípy, vrby, břízy... jehličnaté – smrky, borovice, modřiny...
3. Okolo rybníků a řek – jasan, topoly, vrby, olše...
4. líska, tis, zob...
5. endemit – jeřáb hardegský a hvozdík moravský; oměj jedhoj...

## **6. Fauna aneb zvířátka na Znojemsku**

### **Kontrolní otázky :**

1. Kteří živočichové jsou bezobratlí a některé vyjmenuj.
2. Čím se vyznačují obratlovci?
3. Jmenuj některé ryby vyskytující se na Znojemsku. A nějakého dravce?
4. Kde žijí obojživelníci během svého života? Znáš některého?
5. Zajímavým obratlovcem je plaz – jaké druhy žijí na Znojemsku?
6. Které ptáky můžeš spatřit v našem kraji?
7. Jmenuj nějakého savce – hmyzožravce, hlodavce a šelmu.

1. **Bezobratlí živočichové** jsou nejbohatší skupinou z celé živé přírody. Nemají kostru, pevnou schránku, nedýchají plicemi, jsou velmi rozmanití, někteří umí létat. ..., motýli, mýry, brouci, mlži, plži...
2. **Obratlovci** jsou živočichové, kteří mají kostěnou nebo chrupavčitou kostru, oporu těla tvoří páteř s obratli a tělo je rozlišeno na hlavu, trup s končetinami a ocas. Žijí na souši, ve vodě i ve vzduchu.

3. Kapr obecný, amur bílý, lín obecný, cejn velký, ouklej obecná, slunka obecná, jelec jesen, lipan podhorní, úhoř říční, sumec velký.... Dravec - štika obecná, pstruh obecný, candát obecný, bolen.
4. Jejich larvy obývají vodu a dospělci souš. V listnatých lesích žije rosnička zelená, ropucha obecná, kuňka obecná, skokani, čolci, mlok skvrnitý.
5. Ještěrka obecná, slepýš křehký, užovka obojková, užovka hladká, užovka podplamatá, užovka stromová, zmije obecná.
6. Sovy, dravci, pěvci...
7. *Hmyzožravci* – ježek, krtek, rejsek, *Hlodavci* - hraboši, myš domácí, potkan, ondatra pižmová, veverka, zajíc polní, králík divoký. *Šelmy* – kuna, jezevec lesní, liška obecná, tchoř, sysel, rys ostrovid.

## **7. Národní park Podyjí a jiná přírodní místa na Znojemsku**

### **Kontrolní otázky :**

1. Který národní park leží v oblasti Znojemska? Kde leží?
2. Jak se nazývá endemit NP Podyjí?
3. Jaké další NP se v České republice vyskytují?
4. Jaké přírodní parky znáš v oblasti Znojemska? A kde jsou?
5. Znáš nějakou národní přírodní památku a národní přírodní rezervaci na Znojemsku? Znáš jejich název?

1. NP Podyjí, leží mezi městy Znojmo – Vranov nad Dyjí.
2. endemit NP Podyjí – jeřáb hardeggský
3. Krkonošský národní park, NP Šumava, NP České Švýcarsko
4. PP Jevišovka okolo řeky Jevišovka, PP Rokytná okolo řeky Rokytná, PP Střední Podhlaví okolo řeky Jihlava.
5. NPP Miroslavské kopce, NPR Krumlovsko – rokytenské slepence

## **8. Historie Znojemska aneb jak žili naši předkové**

### **Kontrolní otázky :**

1. Kdy bylo založeno královské město Znojmo?
2. Popiš co to je a kdy bylo – období „zlatých časů“ ve Znojmě?
3. Kteří významní panovníci navštívili město Znojmo?
4. Jaká další města jsou významná na Znojemsku?
5. Kdy byla vyhlášena ve Znojmě Městská památková rezervace?

1. Královské město Znojmo bylo založeno roku 1226.
2. V 16. století – období „zlatých časů“ – rozvoj obchodu, pořádání rytířských turnajů a divadelních představení.
3. Například Přemysl Otakar I, Václav I., Přemysl Otakar II, Václav II., Jan Lucemburský, Jiří z Poděbrad, František I. Lotrinský a jeho žena královna Marie Terezie a císař Josef II. další.
4. Dalšími významnými místy na Znojemsku byl Bítov, Jemnice, Vranov, Jaroslavice, Jevišovice, Moravský Krumlov, Miroslav, Moravské Budějovice, Jaroměřice a další.
5. Ve 20. století.

## **9. Památky Znojemska**

### **Kontrolní otázky :**

1. Které důležité památky jsou ve Znojmě? Vyjmenuj některé.
2. Jmenuj některé památky z okolí Znojma.
3. Kde můžeme najít největší sbírku vycpaných psů na světě?
4. Kde můžeme najít „Slovanskou epopej“ a co to je?
5. K čemu sloužilo v minulosti Znojemské podzemí?

1. Rotunda sv. Kateřiny, chrám sv. Mikuláše, Znojemský hrad, chrám sv. Michala, Loucký klášter, Radniční věž, Podzemí, městské divadlo, Křížový sklep v Příměticích, Svatováclavská dvojkole, Bazilika Panny Marie a sv. Václava v Louce a další
2. Vranovský zámek, hrad Bítov, zámek v Moravském Krumlově, zámeček Emín...
3. Na hradě Bítov.
4. Na zámku v Moravském Krumlově, Slovanská epopej – 20 velkých obrazů popisující historii Slovanů. Obrazy namaloval A. Mucha.
5. Pro uskladnění potravin a zboží, úkryt pro obyvatele.

## **10. Osobnosti aneb významní lidé Znojemska**

### **Kontrolní otázky :**

1. Kdo byl Prokop Diviš? Co vynalezl? Kde jeho vynález stojí?
2. Které osobnosti se zabývali flórou Znojemska?
3. Kdo to je archeolog a působil nějaký na Znojemsku?
4. Kdo postavil symbol města Znojma - radniční věž?

1. **Prokop Diviš** – vlastním jménem Václav Divíšek – (1698 – 1765) V roce 1754 sestrojil první uzemněný bleskosvod na světě. Bleskosvod byl vztyčen na zahradě v Příměticích, měl za úkol odnímat z bouřkových mraků blesky, vysávat elektřinu z mračen a zabránit tak vzniku bouřky.
2. Adolf Oborny, Vratislav Drlík...
3. Archeolog je člověk, který studuje pozůstatky zachovaných lidských výtvorů (keramiky, šperků, zbraní) a kostí.“, Jaroslav Palliardí.
4. Rydniční věž postavil Mikuláš ze Sedlešovic.

## **11. Slavnosti Znojemska aneb jak se lidé bavili kdysi a dnes**

### **Kontrolní otázky :**

1. Jaké slavnosti se konají ve Znojmě? Uveď některé.
2. Jaké slavnosti se konají například v Jevišovicích nebo v Moravském Krumlově nebo v Hrušovanech nad Jevišovkou? Uveď dvě.
3. V kterém ročním období se koná většina slavností?

1. Znojemské vinobraní, Pivní slavnosti, Hudební festival Znojmo, Slavnosti okurek
2. Historické vinobraní - Jevišovice, Rybářský karneval, hudební festival – Moravský Krumlov, Vavřínecké slavnosti – Hrušovany nad Jevišovkou.
3. Jaro - léto

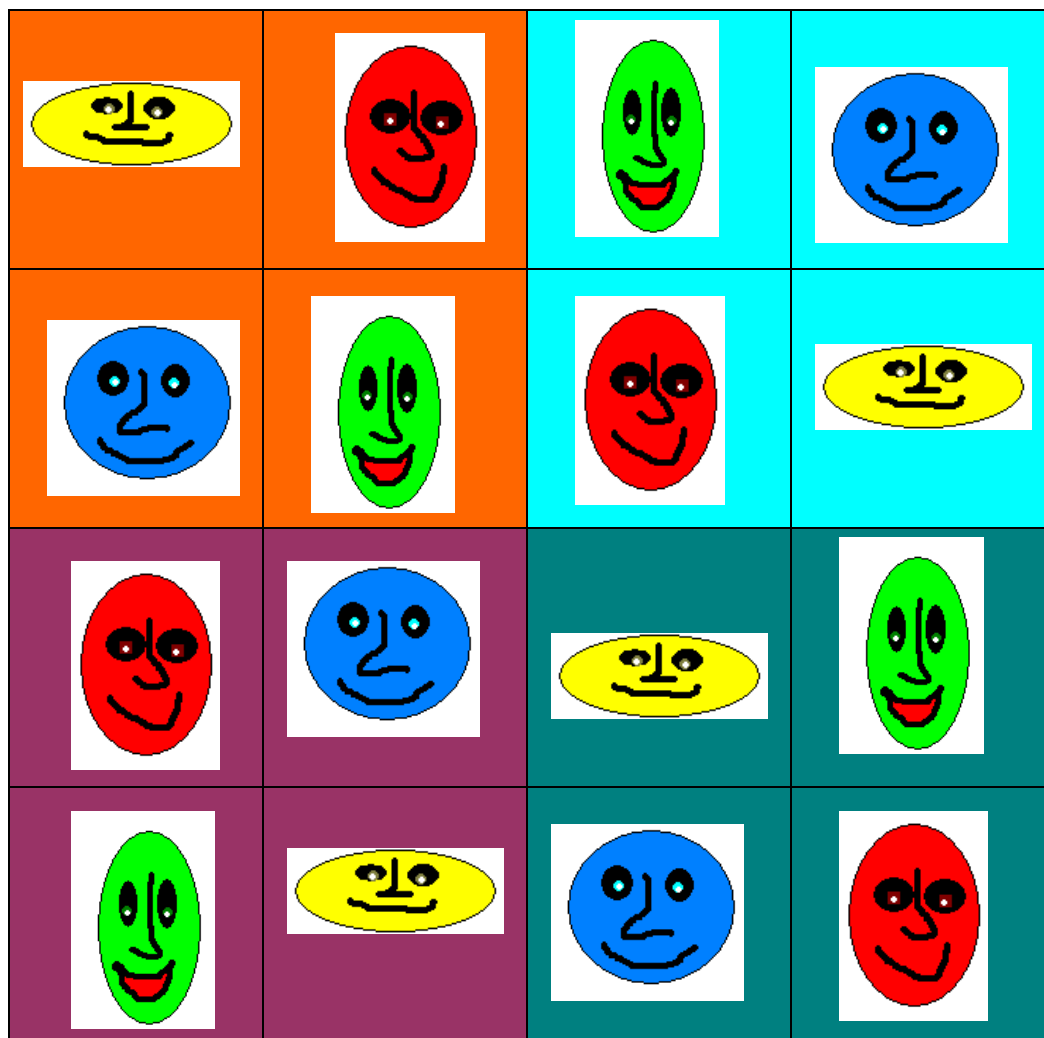
## Hra na úvod

SUDOKU 

**Pravidla :** Doplň obrázky :

**Modráče, zelenáče, červenáče a žlutáka**

do polí tak, aby v žádném sloupci, řádku a čtverci se neopakovali dva stejné obrázky



**Tajenka:**

1. Jak se nazývá největší město Znojemska?
2. Jak se nazývá pivo, které se vyrábělo ve Znojmě?
3. Jak se nazývá zelenina, která je typická pro oblast Znojemska?
4. Po škole chodí žáci se na jíst do?
5. Znojmo, Jevišovice, Moravský Krumlov, Hrušovany nad Jevišovkou jsou?
6. Jak se nazývá ovoce, které se pěstuje na Znojemsku?
7. Jak se nazývá budova, kde každý žák má své kamarády a učitele?



1.	Z	N	O	J	M	O			
2.	H	O	S	T	A	N			
3.	O	K	U	R	K	Y			
4.	J	Í	D	E	L	N	A		
5.	M	Ě	S	T	A				
6.	V	Í	N	O					
7.	Š	K	O	L	A				

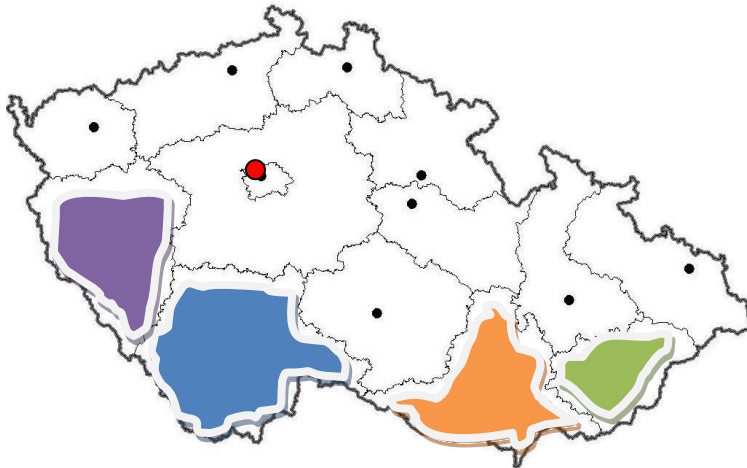
**Tajenka : Znojník**



## Pracovní list č. 1.

### 1. Zakresli nebo vyznač do slepé mapy České republiky :

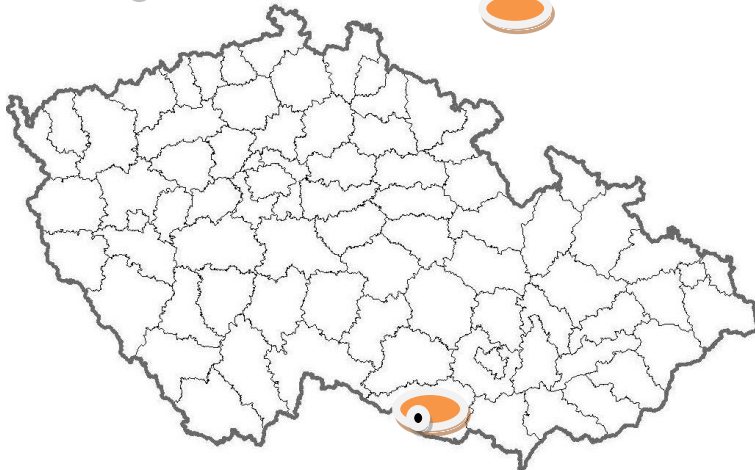
- vymaluj Jihomoravský kraj – vyznačen 
- vyznač a popiš jakékoliv další tři kraje *Plzeňský, Jihočeský, Zlínský*
- vyznač hlavní město České republiky – vyznačeno  jak se nazývá *Praha*



zdroj mapy <http://www.zemepis.com/images/slmapy/krajem.jpg> 13.9.2009

### 2. Do slepé mapy České republiky vyznač Znojemský okres a město Znojmo

Znojmo -  Znojemský okres - 



Zdroj mapy : <http://www.zemepis.com/images/slmapy/okresy.jpg> 13.9.2009

### 3. Pomocí školního atlasu vyhledej a zapiš :

- tři velká města ležící na Znojemsku *Jevišovice, Hrušovany nad Jevišovkou, Moravský Krumlov, Miroslav...*
- okresy Jihomoravského kraje *Znojmo, Brno, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Blansko*
- řeku, ležící ve Znojemském okrese *Dyje, Jevišovka, Rokytná*

#### 4. Tajenka :

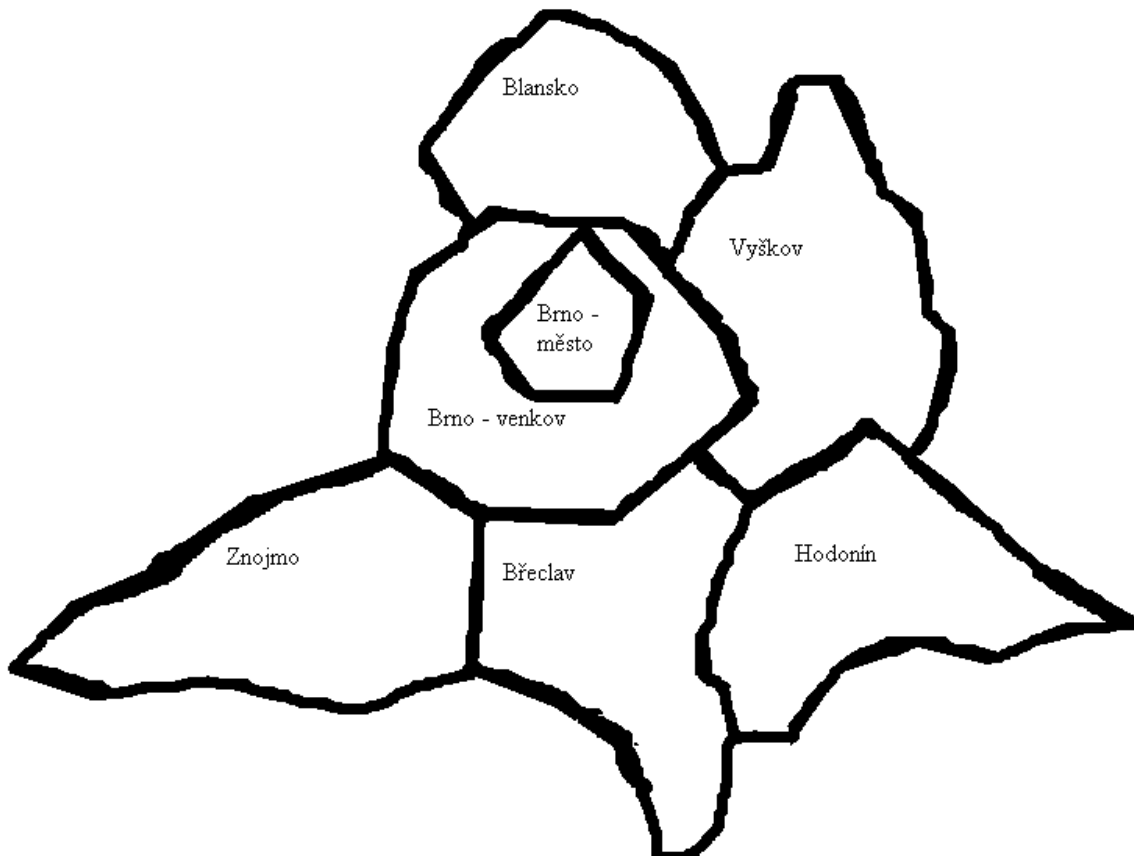
1. Hlavní město Jihomoravského kraje?
2. Jihomoravská kraj sousedí na severovýchodě s krajem?
3. Nejvyšší bod Znojemska leží u obce?
4. Česká republika je rozdělena na 14?
5. Nejsevernější okres Jihomoravského kraje?
6. Česká republika na jihu má hranici se státem?

1.	B	R	N	O															
2.	O	L	O	M	O	U	C	K	Ý										
			3.	Z	B	L	O	V	I	C	E								
4.	K	R	A	J	Ů														
5.	B	L	A	N	S	K	O												
6.	R	A	K	O	U	S	K	O											

<b>Tajenka :</b>	<b>3.</b>	<b>5.</b>	<b>1.</b>	<b>4.</b>	<b>2.</b>	<b>6.</b>
	Z	N	O	J	M	O

#### Pracovní list č. 2

Vystřihni jednotlivé okresy Jihomoravského kraje a spoj je k sobě jak patří :



## Pracovní list č. 4

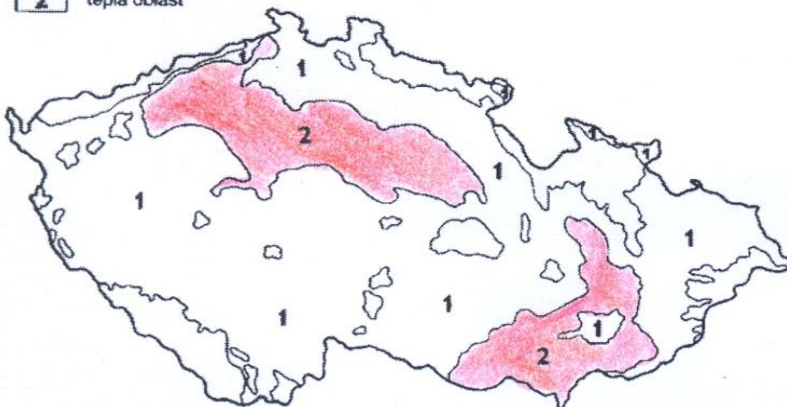
### 1. Spoj k sobě co patří :

#### Pracovní list č. 3

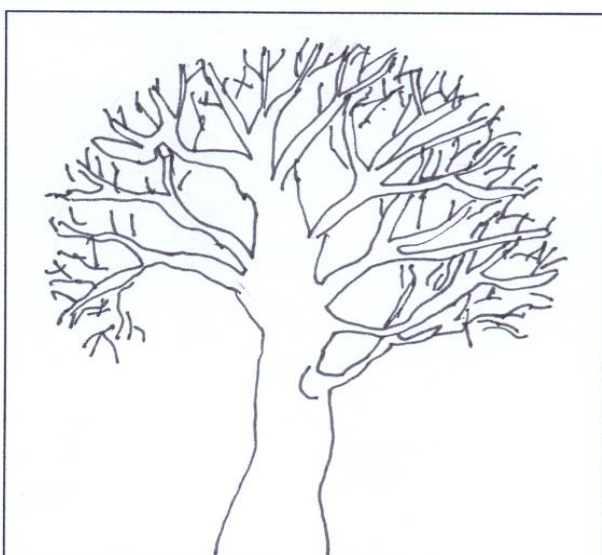
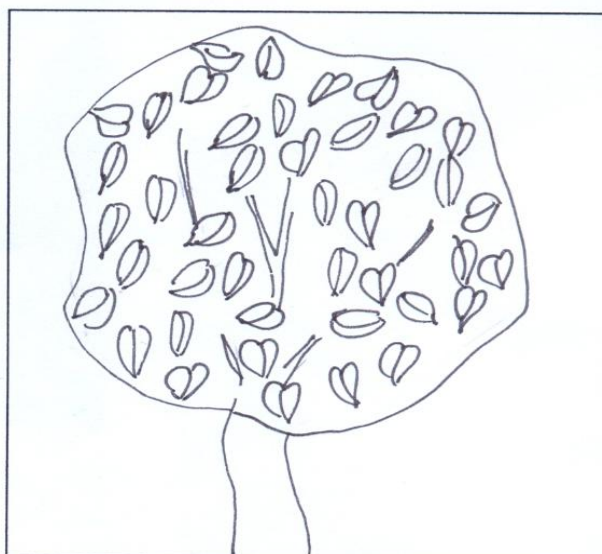
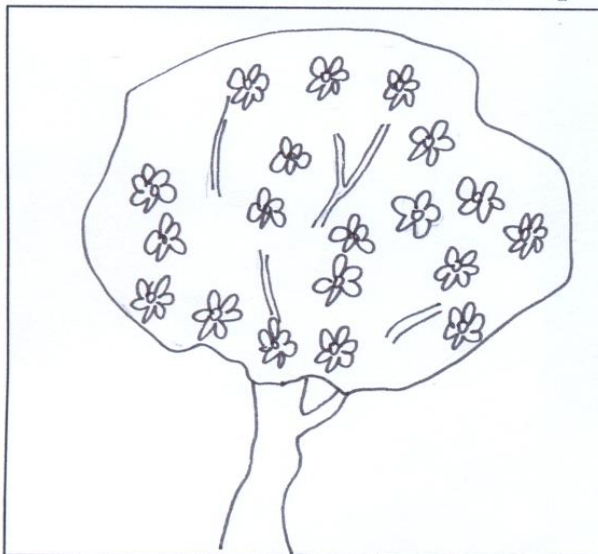
### 1. Vymaluj červenou pastelkou teplé oblasti v ČR.

Podnebné oblasti České republiky

- chladná oblast
- 1 mírně teplá oblast
- 2 teplá oblast



### 2. Nakresli strom na jaře, v létě, na podzim a v zimě:



**a) která přehrada leží na řece**

<i>Výrovická přehrada</i>	<i>řeka Jevišovka</i>
Vranovská přehrada	řeka Dyje
Znojemská přehrada	řeka Rokytaná
<i>Jevišovická přehrada</i>	

**b) která řeka protéká parkem**

<i>park Jevišovka</i>	řeka Rokytaná
národní park Podyjí	<i>řeka Jevišovka</i>
park Rokytaná	řeka Dyje

**2. Vyškrtni co je špatně, použij školní atlas :**

- a) Řeka Dyje protéká Znojmo, Hevlín, ~~Praha~~, Podhradí nad Dyjí
- b) Řeka Jevišovka protéká ~~Brno~~, Hrušovany nad Jevišovkou, Tvoříhráz, Lechovice
- c) Řeka Rokytaná protéká ~~Znojem~~, Jaroměřice nad Rokytanou, ~~Vranov nad Dyjí~~

**3. Napiš :**

- a) tři přítoky řeky Dyje *Jevišovka, Jihlava, Svatka, Želetavka, Trkmanka a Kyjovka*
- b) kde pramení řeka Jevišovka *nedaleko Moravských Budějovic*
- c) dva přítoky řeky Rokytané *potoky Rokytka a Štěpánovický*

**4. Vyškrtni, které obrázky nepatří k řece – *řosatka, panelák, odpadky* - nepatří**

**5. Doplně čísla do barevných koleček k přehradám**

**(některá čísla odpovědí se mohou opakovat u jednotlivých přehrad.)**

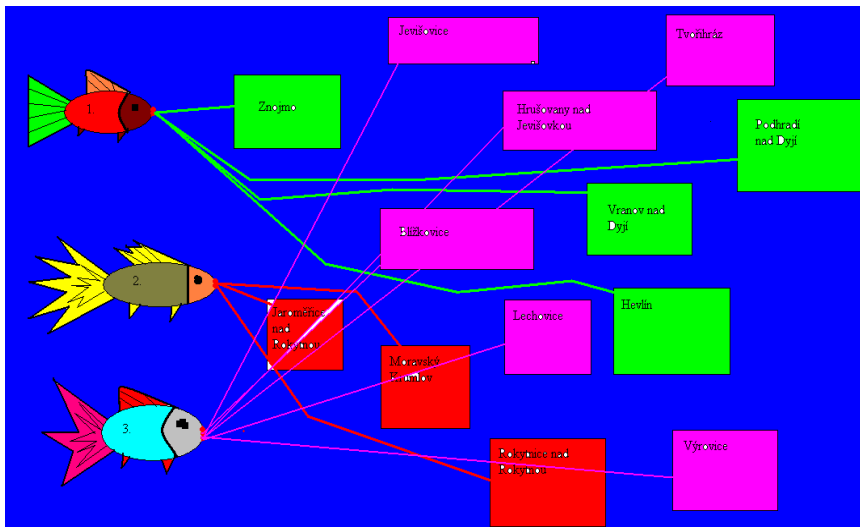
1. ... je nejstarší přehrada na Moravě - *Jevišovická*
2. ... je postavena na řece Dyji ve Znojmě - *Znojemská*
3. ... leží blízko Vranova nad Dyjí - *Vranovská*
4. ... slouží jako rekreační středisko - *všechny*
5. ... se nachází na řece Dyji - *Vranovská*
6. ... je vybudována na řece Jevišovka - *Jevišovická*
7. ... slouží k výrobě elektrické energie – *Znojemská a Vranovská*
8. ... chrání před záplavami - *všechny*
9. ... je největší nádrž na řece Dyji - *Vranovská*

**6. Pomocí školního atlasu - vybarvi domeček představující celé město :**

červeně ležící na řece Dyji  
 oranžově na řece Rokytná  
 fialově na řece Jevišovce



1. Znojmo
2. Lechovice
3. Jaroměřice n. Rokytnou
4. Blížkovice
5. Hrušovany n. Jevišovkou
6. Vranov n. Dyjí
7. Podhradí n. Dyjí
8. Jevišovice
9. Tvořihráz
10. Hevlín



**HRA Tři rybičky se ztratily, první může být jen ve městech nebo obcích, kterými protéká řeka Dyje, druhá pochází z řeky Rokytná a třetí z Jevišovky. Spoj správně čarami rybku a města nebo obce.**



**HRA Vyškrtni přítoky, které nepatří k řece Dyji**

## Pracovní list č. 5

### 1. Vyjmenuj patra v lese :

- I. Bylinné patro
- II. Keřové patro
- III. Stromové patro

### Uved' 3 rostliny, které rostou v jednotlivých patrech:

kaprad' samec, sasanka hajní, jaterník podléška, ostrice nízká  
líška obecná, ptačí zob obecný, tis červený  
habr obecný, vrba jíva, lípa srdčitá, smrk ztepilý, dub letní

### 2. Přiřaď co k sobě patří :

- dub letní ....B
- javor klen ...A
- smrk ztepilý ...C
- lípa srdčitá ...D

### 3. Zakroužkuj správnou odpověď :

#### Co znamená slovo endemit?

a) je to živočich nebo rostlina, která se vyskytuje pouze na jednom daném místě

#### Endemitem na Znojemsku je?

b) hvozdík moravský

#### Který strom nepatří mezi jehličnany?

c) dub zimní

### 4. Namaluj list lípy, javoru, dubu, habru



### 5. Napiš jednotlivé rostliny do sloupců, kam patří :

sasanka hajní, dub letní, tis červený, javor babyka, zob obecný, jaterník podléška, líška obecná, lípa srdčitá, smrk ztepilý, kosatec žlutý, prvosenka jarní, střevíčník pantoflíček, habr obecný

#### Bylina

sasanka hajní  
jaterník podléška  
kosatec žlutý  
prvosenka jarní  
střevíčník pantoflíček

#### Keř

tis červený  
zob obecný  
líška obecná

#### Strom

dub letní  
javor babyka  
lípa srdčitá  
smrk ztepilý  
habr obecný


## 6. Namaluj plod dubu, javoru, smrku




## 7. Tajenka :


					<b>6.</b>	
		<b>3.</b>			M	<b>7.</b>
	<b>2.</b>	S			O	S
	J	T			D	M
<b>1.</b>	A	R	<b>4.</b>	<b>5.</b>	Ř	R
H	V	O	Z	D	Í	K
O	O	M	O	U	N	
U	R		B	B		
B						
A						

1. Rostlina, která roste v lese a dá se jíst, pokud je jedlá.


2. Strom, který má tento list  se nazývá.

3. Rostlina, která má korunu a kmen.

4. Který keř má tyto bobule. 

5. Strom, který má tento list  se nazývá.

6. Jediný jehličnatý strom, kterému opadává jehličí.

7. Jehličnatý strom který má tuto šišku. 

## Pracovní list č. 6

### 1. Přiřaď jednotlivé ptáky do správné skupiny a napiš alespoň tři typické znaky pro danou skupinu ptáků :

**Sovy** : ptáci č.: 3, 6 znaky : *aktivní v noci, malý zobák, velké oči, vyvinutý zrak a sluch*

**Pěvci** : ptáci č.: 2, 5 znaky : *drobní, hmyzožravci, umí „zpívat“, drobná hnízda*

**Dravci** : ptáci č.: 1, 4 znaky : *velcí, velké drápy a zobák, výborný zrak, rychle létají*

### 2. Doplně :

*Obratlovci mohou obývat prostředí : souš, vodu, vzduch*

*Obratlovci mají kostru, která může být : kostěná nebo chrupavčitá*

*Co je opora těla obratlovců : páteř*

*Napiš čtyři třídy obratlovců : kruhoústí, paryby, ryby, ptáci, plazi, obojživelníci, savci*

*Kteří obratlovci dýchají plicemi : plazi, ptáci a savci*

*Kteří obratlovci dýchají žábami : paryby, ryby, obojživelníci, kruhoústí*

*Kteří obratlovci mají peří : ptáci*

*Kteří obratlovci mají srst : savci*

*Kteří obratlovci mají ploutve : ryby, paryby*

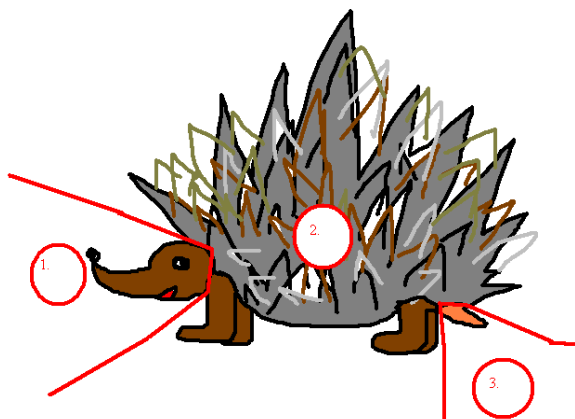
*Tělo obratlovce je rozlišeno na části :*

*hlava, trup s končetinami, ocas*

*Namaluj jakéhokoliv obratlovce a popiš*

*části jeho těla : 1. hlava, 2. trup*

*s končetinami, 3. ocas*



### 3. Napiš čtyři typické znaky pro následující skupiny živočichů:

*Ptáci : umí létat, mají zobák, hnízdí, snášejí vajíčka, tělo pokryto peřím...*

*Savci : rodí živá zvířata, býložravci i masožravci, tělo pokryto srstí, mnoho druhů...*

*Ryby : umí plavat, dýchají žábami, tělo kryto šupinami, sladkovodní a mořské...*

### 4. Doplně tabulku:

*hraboš, čolek, káň lesní, kapr obecný, užovka stromová, netopýr, výr velký, ropucha obecná, slepýš křehký, kuňka obecná, jirička, štika obecná, rosnička zelená, úhoř říční, orel mořský, sumec velký, ještěrka obecná, daněk, luňák hnědý, cejn velký, ježek, užovka obojková, skokan, zmije obecná, jelen evropský*

Ryby	Obojživelníci	Plazi	Ptáci	Savci
<i>kapr obecný</i>	<i>rosnička zelená</i>	<i>ještěrka obecná</i>	<i>výr velký</i>	<i>Ježek</i>
<i>štika obecná</i>	<i>ropucha obecná</i>	<i>slepýš křehký</i>	<i>orel mořský</i>	<i>Netopýr</i>
<i>úhoř říční</i>	<i>kuňka obecná</i>	<i>užovka obojková</i>	<i>jirička</i>	<i>Hraboš</i>
<i>sumec velký</i>	<i>Skokan</i>	<i>zmije obecná</i>	<i>káň lesní</i>	<i>jelen evropský</i>
<i>cejn velký</i>	<i>Colek</i>	<i>užovka stromová</i>	<i>luňák hnědý</i>	<i>daněk</i>



## 5. Urči název ryby a popiš typické znaky jejího těla :

### *sumec velký*

největší ryba u nás  
dlouhé vousy, protáhlé, oválné,  
široké tělo, malá hřbetní ploutev

### *štika obecná*

dravá ryba, velké zuby,  
štíhlé, protáhlé, úzké tělo  
hřbetní ploutev posazena vzadu u ocasu

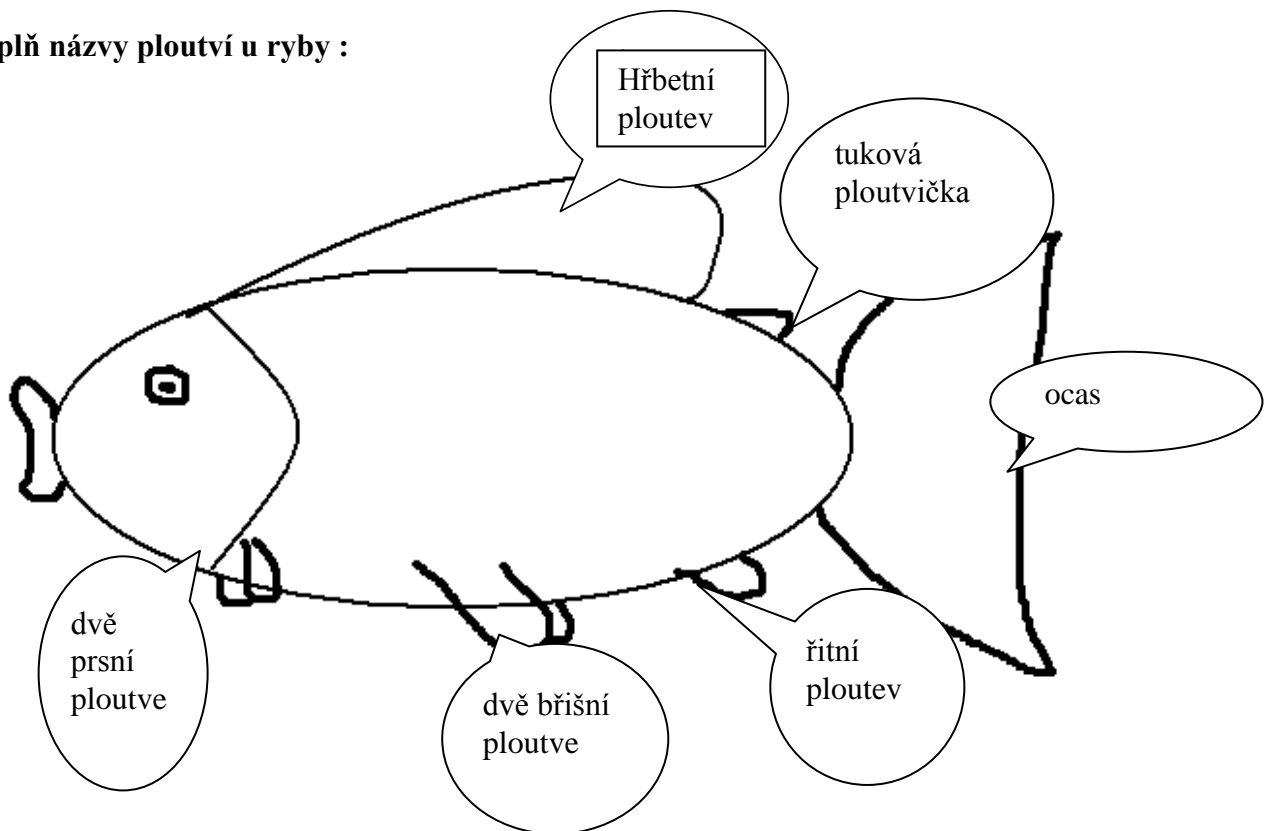
### *úhoř říční*

velmi podobný hadu  
úzké, štíhlé, dlouhé tělo  
hřbetní ploutev úzká, protažená  
nemá ocas

### *kapr obecný*

nejběžnější ryba u nás, hmatové vousy  
širší tělo

## 6. Doplň názvy ploutví u ryby :



Osmisměrka, možné tahy :

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	J	E	L	E	N	O
2.	I	B	R	Š	Y	M
3.	L	Ø	P	L	N	Ø
4.	M	L	Á	Ø	R	T
5.	K	E	Č	Ý	S	Ý
6.	E	N	L	V	E	L

Slova :

bolen            jelen            myš            sýček  
 čáp            lev            olše  
 jilm            motýl            srny

Tajenka : **OREL**

Osmisměrka, možné tahy :

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Z	K	Ø	L	Š	E
2.	S	Ø	L	E	M	CH
3.	M	S	Ø	S	I	U
4.	Ň	Ů	K	A	R	P
5.	A	B	Y	R	J	Ø
6.	E	N	A	P	I	L

Slova :

chmel            kůň            los            prase  
 kolo            lipan            olše  
 kos            lopuch            prak

Tajenka : **ZMIJE**

Osmisměrka, možné tahy :

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	L	A	K	Š	I	L
2.	S	N	U	Ø	K	Ø
3.	E	R	N	Ø	R	I
4.	P	S	A	R	Y	S
5.	P	U	M	E	S	U
6.	A	A	M	L	A	P

Slova :

emu            liška            palma            srna  
 krysa            okoun            pes            sup  
 kuna            orel            rys

Tajenka : **LÍPA**

## Pracovní list č. 7

Bezobratlí – doplň, popiš, urči, použij encyklopedii zvířat

**1. Popiš a seřaď jednotlivá vývojová stádia motýla :**

a) *kukla*, b) *housenka*, c) *dospělec- motýl* d) *vajíčko*

**2. Kolik párů křídel má každý**

**Motýl má oči složené X jednoduché**

**3. Urči druh brouka : roháč obecný urči samečka a samičku : A. sameček, B. samička**

**Kolik párů noh má každý brouk : tři**

**Tento brouk je největší X nejmenší u nás**

**4. Urči živočicha : potápník vroubený**

**Tento živočich je přizpůsoben životu ve vodě**

**Je tento živočich dravec? ano**

**5. Urči živočicha : včela medonosná**

**Popiš jednotlivé části tohoto živočicha :**

a) *hlava* b) *trup s končetinami a dvěma páry křídel*

c) *zadeček*

**Kolik párů křídel má tento živočich : dva**

**V posledním článku části těla c. tohoto živočicha je žihadlo, které je spojeno s jedovým váčkem.**

**Je pro člověka tento živočich užitečný X škodlivý**

**Pokud užitečný - jak : ano, opíjí květy rostlin a stromů, tím se může vyvíjet plod, tvorba medu**

**Pokud škodlivý - jak : ne**

**6. Urči živočicha : komár pisklavý**

**Urči vývojová stádia tohoto živočicha : a) *dospělec – komár*, ten žije na souši a živí se krví hostitele ( člověk, zvířata)**

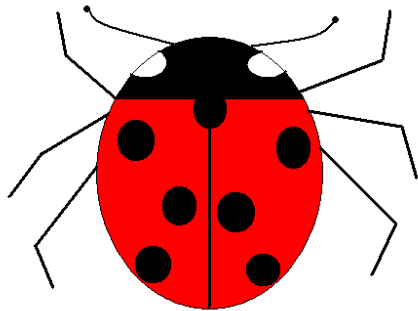
**b) *larva* a c) *kukla* žije ve vodě**

**Žije tento živočich v hejnech X samotářsky**

**Je pro člověka užitečný X škodlivý**

## Pracovní list č. 8

Namaluj slunéčko sedmitečné :



**Pomocí učebnic, encyklopedie zvířat vyhledej informace :**

Kde žije *na souši*

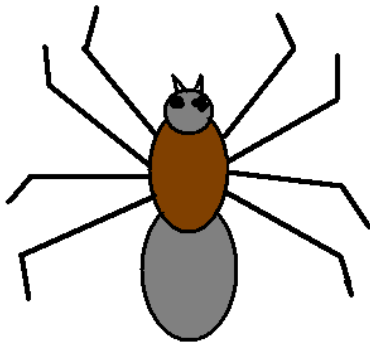
Kde je jeho domov *půda*

Popiš části jeho těla *hlava s tykadly, složené oči a kusadly, tři páry končetin, tělo mírně protáhlé, dvě červené krovky, na každé krovce tři černé tečky, jedna společná, pod krovkami blanité křídla*

Čím se živí *požírá mšice a červce*

Jak žije *požírá škůdce (mšice a červce), larva zkonsumuje až 600 mšic, nemá moc predátorů, je pro ně jedovatá, protože vylučuje oranžovou šťávu obsahující jedovaté látky - alkaloidy*

**Namaluj pavouka :**



**Pomocí učebnic, encyklopedie zvířat vyhledej informace :**

Kde žije *na souši*

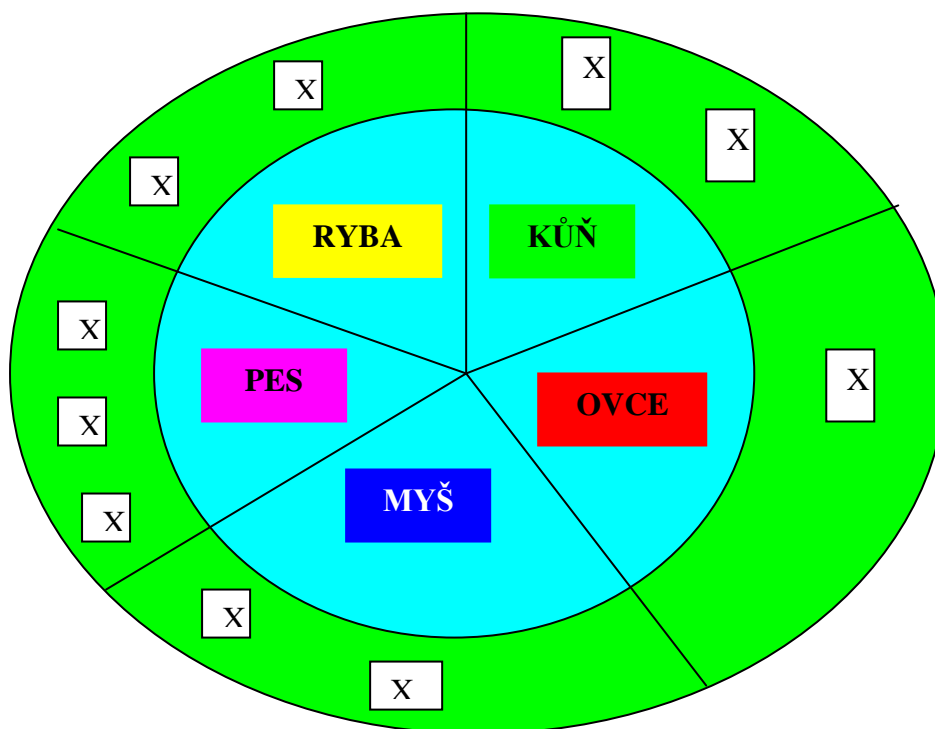
Kde je jeho domov *pavučina, půda - hnízda*

Popiš části jeho těla *tělo rozděleno na hlavoohrudí a zadeček, který je spojen s hlavoohrudí nápadnou stopkou, mají osm končetin a osm očí, na zadečku snovací bradavky, z kterých vylučují rychle tuhnoucí tekutinu - pavučinu*

Čím se živí *hmyzem*

Jak žije *jsou dravci, vytváří si pavučiny, do kterých svou kořist zamotají*

**HRA č. 3 V kruhu je šest zvířat. Do zeleného pole každého zvířete napiš křížek, který označuje správnou odpověď na otázku pod obrázkem. Jedno zvíře jich bude mít nejvíce a to právě hledáš.**



**Otázky :**

1. Štěká, ale nekouše.
2. Tělo má pokryto bílou ....., z které se dá udělat svetr.
3. Člověk chodí do obchodu s obuví, toto zvíře chodí ke kováři.
4. Kočka by ji měla chytat.
5. Je taky součástí počítače například jako klávesnice, monitor.
6. Některý z nich pomáhá nevidomým, jiný pomáhá policistům.
7. Když by ses chtěl projet kočárem, budeš potřebovat toto zvíře.
8. Žije ve vodě.
9. Kluci jezdí k vodě, aby chytli toto zvíře.
10. Když je vycvičený, umí poslechnout na slovo.

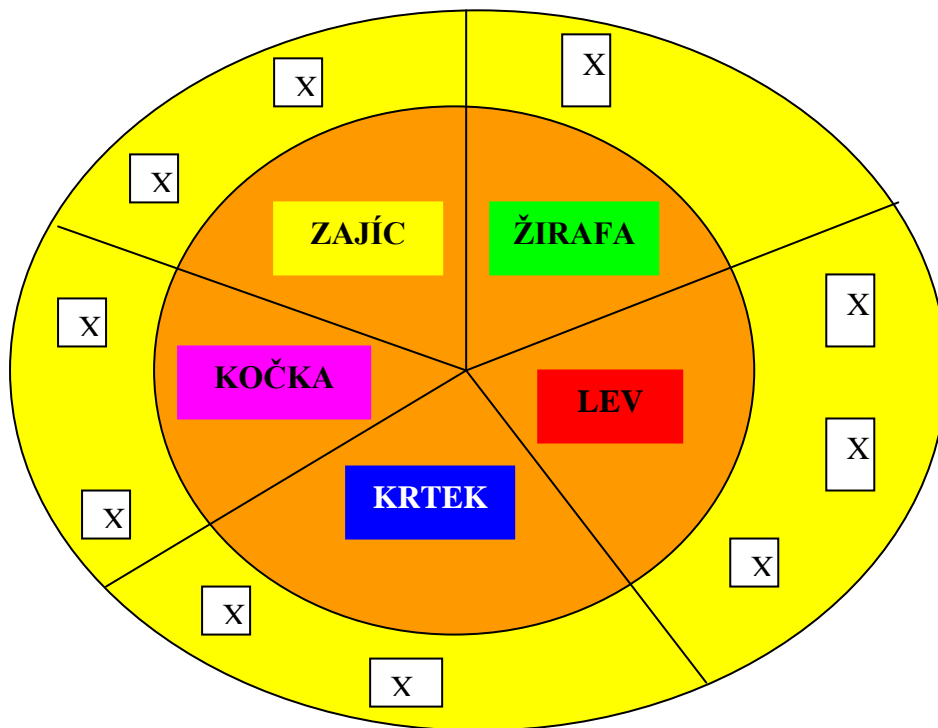
**Namaluj zvíře, které má nejvíce křížků:**



**Doplň :**

- Je savec *ANO*
- Je šelma *ANO*
- Umí plavat *ANO*
- Má rád člověka *ANO*
- Čím se živí *granule, maso*
- Kde žije *souš, s lidmi*
- Tělo má pokryto *srstí*

**HRA č. 4** V kruhu je šest zvířat. Do žlutého pole každého zvířete napiš křížek, který označuje správnou odpověď na otázku pod obrázkem. Jedno zvíře jich bude mít nejvíce a to právě hledáš.



**Otázky :**

1. Říká se, že má devět životů.
2. Má nejdelší krk.
3. Je pánem zvířat.
4. Žije v zemi a je slepý.
5. Je to největší a nejsilnější kočkovitá šelma.
6. Má rád mrkvičku.
7. Jeho družka je lvice.
8. Hodně lidí má toto zvíře místo psa jako domácího mazlíčka.
9. Všichni zahradníci jej považují za velkého nepřítele.
10. V období Velikonoc má podobu čokoládového zvířátka.

**Namaluj zvíře, které má nejvíce křížků :**



**Doplň :**

Je savec *ANO*  
 Je šelma *ANO*  
 Čím se živí *masem*  
 Kde žije *v savaně - buš*  
 Tělo má pokryto *srstí*

**Doplňovačka :**

1. L	E	S					
2. K	O	S					
3. B	U	4. K	Ů	Ň			
		5. R	Y	6. S	O	B	
				7. D	U	B	
				8. N	O	S	

1. Místo, kde roste hodně stromů a žije hodně zvířat.
2. Ptáček, který je celý černý a má žlutý zobáček.
3. Strom s těmito listy



se nazývá.

4. Zvíře, z kterého je nejhezčí pohled na svět.
5. Největší kočkovitá šelma u nás.
6. Zvíře, které žije v tundře, miluje sněh.
7. Strom s těmito listy



se nazývá.

8. Člověk má mezi očima.

## Pracovní list č. 9

### 1. Napiš co znamená zkratka :

*NP* národní park

*PP* přírodní park

*NPP* národní přírodní památka

*NPR* národní přírodní rezervace

### 2. Napiš přírodní parky, které se nacházejí na Znojemsku ( okolo jaké řeky)?

*Okolo řeky Jevišovky – PP Jevišovka, okolo řeky Rokytne – PP Rokytná, okolo řeky Jihlavy – PP Střední Podhlaví*

### 3. Který NP se na Znojemsku vyskytuje? NP Podyjí

Kdy byl vyhlášen? *V roce 1991* Jakou má rozlohu? *6 350 ha*

Kde se nachází, mezi jakými městy? *Na Znojemsku, u hranic s Rakouskem, mezi městy Znojmo – Vranov nad Dyjí*

Co se zde vyskytuje? *Velká druhová pestrost fauny a flóry s vzácnými a ohroženými druhy*

Co znamená slovo *endemit*? *je to živočich nebo rostlina, která se vyskytuje pouze na jednom daném místě*

Má NP na Znojemsku *endemit*, který? *Ano – jeřáb hardeggský*

### 4. Znáš i jiné NP v České republice?

*Krkonošský národní park, NP Šumava, NP České Švýcarsko*

*Seřad' je podle roku vyhlášení – od nejstaršího po nejmladší :*

*1963 – KRNP, 1991 NP Šumava, 1991 NP Podyjí, 1999 NP České Švýcarsko*

*Seřad' je podle rozlohy – od největšího po nejmenší :*

*NP Šumava – 68 500 ha, KRNP – 36 200 ha, NP České Švýcarsko – 7 900 ha, NP Podyjí – 6 350 ha*

*Nejmenším NP v České republice je : NP Podyjí*

### 5. Znáš nějakou NPP a NPR na Znojemsku? Napiš je :

*NPP Miroslavské kopce, NPR Krumlovsko – rokytenské slepence*

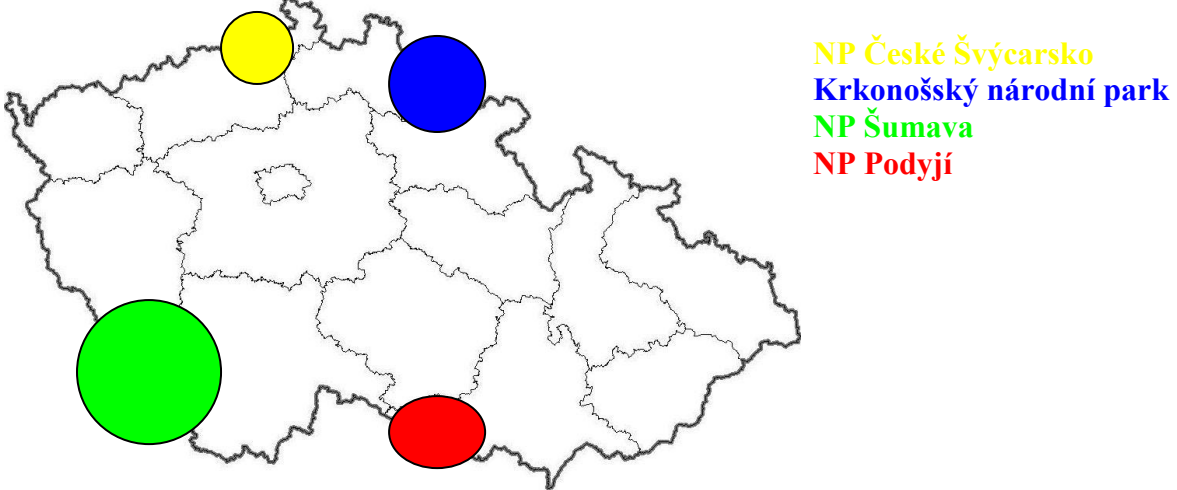
Co se zde vyskytuje? *NPP Miroslavské kopce – výskyt chráněných druhů rostlin a živočichů, NPR Krumlovsko – rokytenské slepence – teplomilné lesní a nelesní vegetace s vzácnými a ohroženými druhy flóry a fauny.*



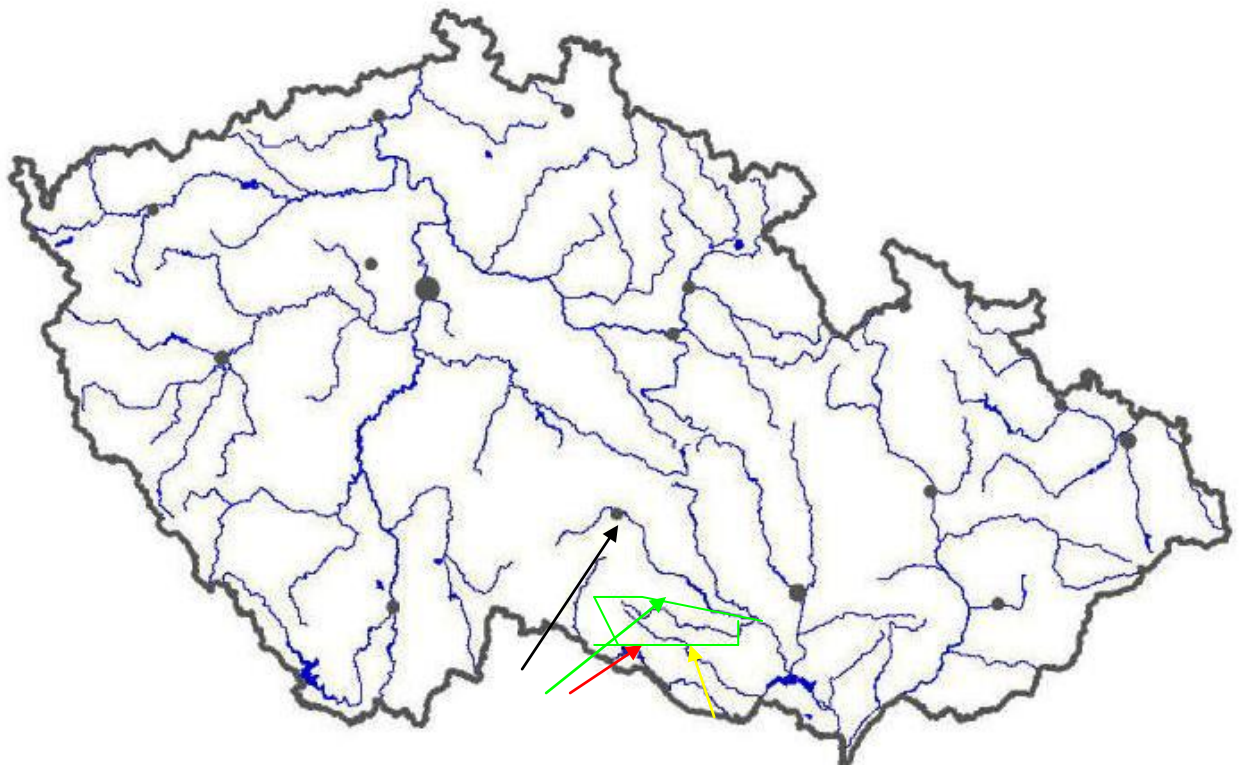
**6. Která vzácná rostlina je na obrázku a kde se nachází?**

*Hvozdík moravský – NPP Miroslavské kopce*

**7. Do mapy České republiky zakresli všechny Národní parky :**



**8. Použij školní atlas a do mapy zakresli řeky : Dyje, Jihlava, Jevišovka a Rokytná. Zakresli do mapy PP Rokytná.**



**Dyje, Jihlava, Jevišovka, Rokytná a PP Rokytná**

**9. Jak se máš chovat v přírodě - jmenuj některé zásady: nesmí trhat, pošlapat a ničit rostliny, chytat a plácit zvěř, tábořit, odhá**

## Pracovní list č. 10

### 1. Vyhledej a oprav chyby:

Čechové – Moravané

severní - jižní

1336 - 1226

nebezpečným - bezpečným

**Kolik chyb jsi opravil: 4**

### 2. Doplň chybějící údaje, vyber správnou možnost:

Znojmo bylo roku *B. 1226* vyhlášeno královským městem.

V 16. století nastal rozvoj celého kraje a toto období se nazývá *A. „zlaté časy“*

V 18. století za vlády Marie Terezie a Josefa II. byly postaveny: *C. císařské silnice*

Ve 20. století bylo město Znojmo prohlášeno za: *A. Městskou památkovou rezervaci*

### 3. Doplň následující údaje:

**Na Znojmském hradě pobývali tyto panovníci:** *Například Přemysl Otařar I, Václav I., Přemysl Otařar II, Václav II., Jan Lucemburský, Jiří z Poděbrad, František I. Lotrinský a jeho žena královna Marie Terezie a císař Josef II. další.*

**Významnými místy na Znojmsku jsou:** *Znojmo, Miroslav, Bítov, Vranov nad Dyjí, Moravský Krumlov, Jeviřovice...*

### 4. Co je na obrázcích (použij literaturu nebo internet) :



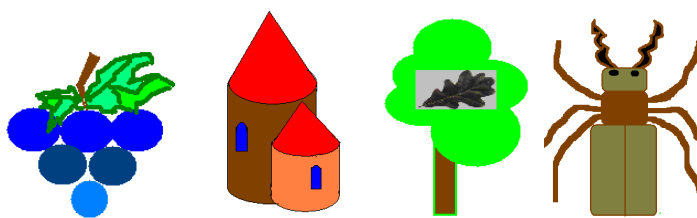
*znak města Znojma*



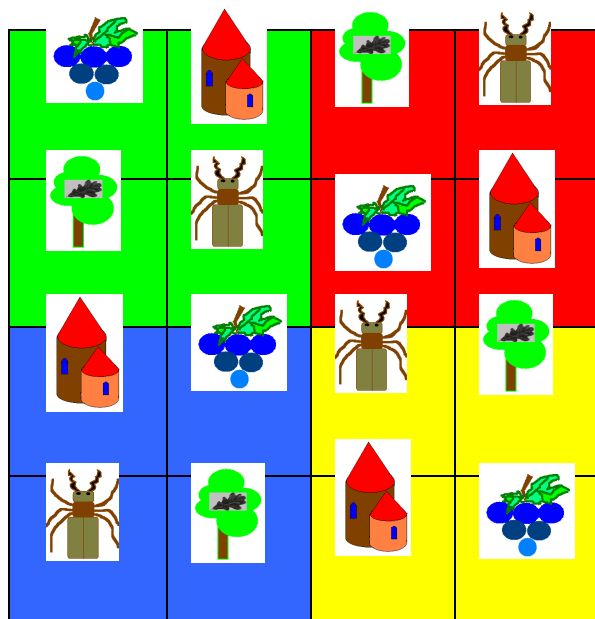
*prapor města Znojma*

**SUDOKU č. 1 :**

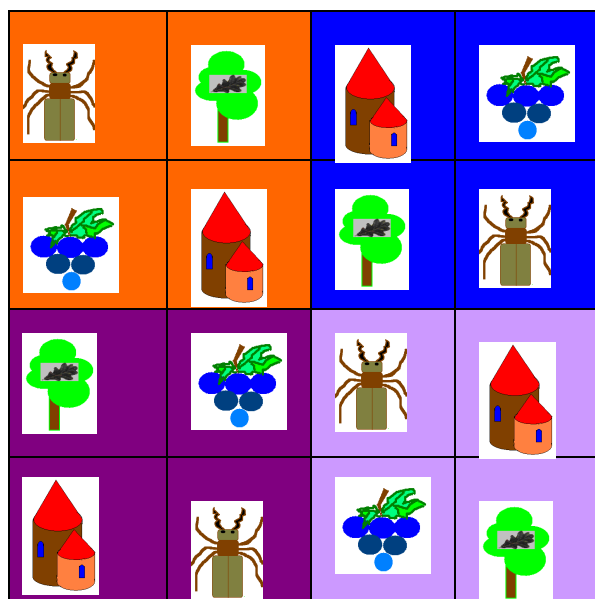
**Pravidla :** Doplň obrázky :  
víno, rotunda, dub, roháč



do polí tak, aby v žádném sloupci, řádku a čtverci se neopakovali dva stejné obrázky.



**SUDOKU č. 2 :**

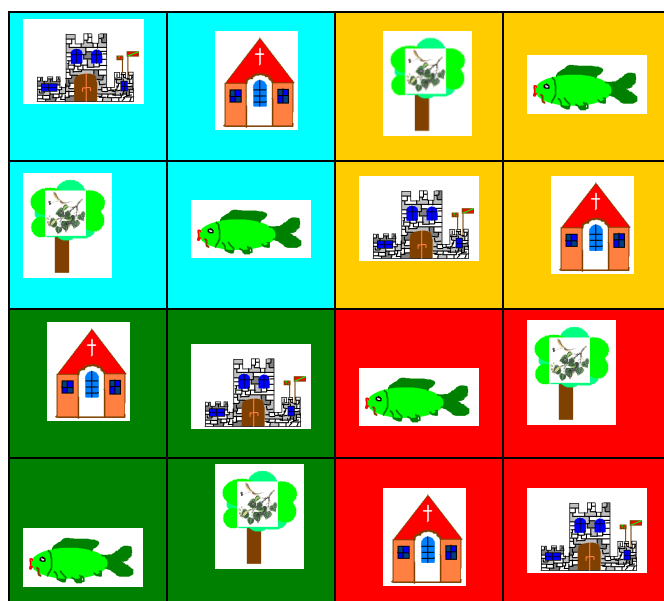


### SUDOKU č. 3 :

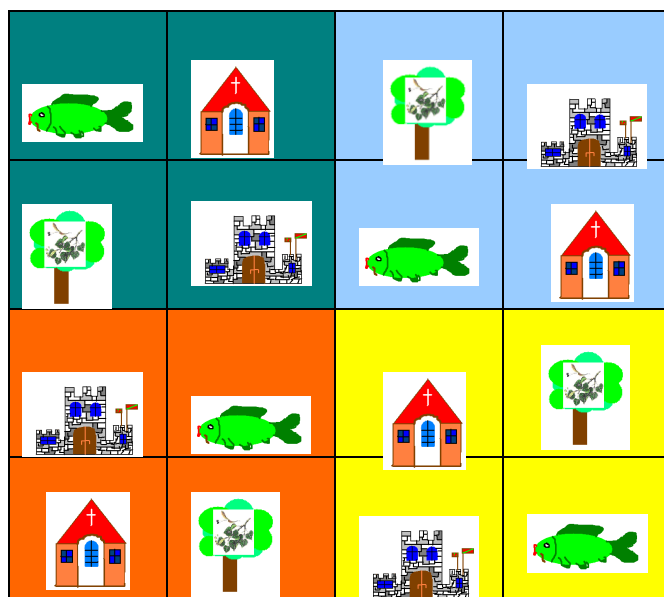
Pravidla : Doplň obrázky :  
**Znojemský hrad, kapra,**  
**kostel sv. Mikuláše, lípu**



do polí tak, aby v žádném sloupci, řádce a čtverci se neopakovali dva stejné obrázky.



### SUDOKU č. 4 :



## Pracovní list č. 11

### 1. Poznej na obrázku stavbu a jak se nazývá?

*rotunda sv. Kateřiny*

### 2. Podtrhni správnou odpověď:

a) chrám sv. Mikuláše

b) Vlkova věž

c) městské divadlo ve Znojmě

### 3. Doplň věty:

*Rotunda sv. Kateřiny je vyzdobena nástěnnými malbami.*

*Ve Znojenském hradě přebývali čeští králové.*

*Věžičkovou střechu má Radniční věž.*

*Chodby Znojenského podzemí mají délku 27 kilometrů.*

*Sbírka vycpaných psů je na hradě Bítov .*

*Slovanská epopěj jsou obrazy a jsou vystaveny na zámku v Moravském Krumlově*

### 4. Který vynález měl zabránit vzniku bouřky? *bleskosvod*

*Kdo jej sestrojil? Prokop Diviš*

### 5. Která památka je na obrázku? *Radniční věž*

*Kdo ji postavil? Mikuláš ze Sedlešovic*

### 6. Vzpomeň si na jméno důležitého člověka, který sbíral rostliny na Znojemsku.

*Adolf Oborny, Vratislav Drlík*

*A co sestavil ze své sbírky? Herbáře rostlin*

### 7. Namaluj dvě plodiny, kterým jsou věnovány slavnosti každý rok ve Znojmě.



### 8. Která řemesla můžeme vidět na Slavnostech chleba ve Slupu.

*ukázky mlynářského, kovářského, kovoliteckého a pekařského řemesla*

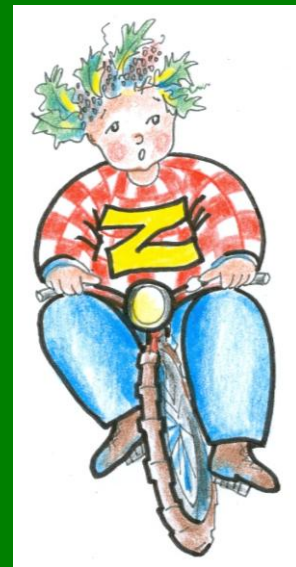
**Namaluj výrobek jednoho z řemesel :**



### 9. Zpěváci v krojích vystupují na *Vavříneckých slavnostech*

*v Hrušovanech nad Jevišovkou .*

# HRV



**PO STOPÁCH MÉHO RODNÉHO**  
**MĚSTA ZNOJMA**  
**A BLÍZKÉHO OKOLÍ**



**Zpracovala: LUCIE ILKOVÁ**

(4. NŠ-Aj, Vv)

Rok: 2010

## OBSAH

SKLÁDAČKA – <b>Ryba</b> .....	1
HRA – „ <b>Obratlovče honem dom</b> “ – pravidla hry .....	2
Hrací pole .....	3
HRA – „ <b>ANO X NE, aneb co víš o obojživelnících, plazech, rybách, ptácích a savcích</b> “ – pravidla hry .....	4
Hrací pole – Obojživelníci .....	5
Hrací pole – Savci .....	6
Hrací pole – Plazi .....	7
Hrací pole – Ptáci .....	8
Hrací pole – Ryby .....	9
PEXESO – <b>Ryby</b> .....	10
KARTY – <b>Kvarteto – památky</b> – pravidla hry .....	14
KARTY – <b>Prší – památky, rostliny, živočichové</b> – pravidla hry .....	22
Souhrnná HRA na zapamatování – „ <b>Poznej svůj rodný kraj Znojemsko</b> “ – pravidla hry .....	27
Hrací pole č. 1 .....	29
Hrací pole č. 2 .....	30
Hrací pole č. 3 .....	31
Karty velké .....	32
Karty - „Pozor“ .....	33
Karty – „Malování“ .....	35
Karty – „Pantomima“ .....	37
Karty – „Památky“ .....	39
Karty – „Rostlina“ .....	40
Karty – „Živočich“ .....	42
VYSTŘIHOVÁNKY – <b>Krabičky</b> .....	45
PLOŠNÉ LOUTKY .....	46



Milí školáci,

líbila se vám knížka – učebnice „Po stopách mého rodného města Znojma a blízkého okolí“? Pokud ano, všichni skřítkové a víly pro vás ještě připravili různé hry, vystřihovánky a doplňovačky pro volné chvíle, na prázdniny nebo jen tak pro zábavu. Vzpomenete si, co vyprávěly ty milé postavičky Znojmíkovi? Na úvod můžete k jednotlivým figurkám na obrázcích doplnit jejich jména a krátkou informaci nebo zajímavost, kterou jste si z knížky zapamatovali.



.....  
.....  
.....

.....  
.....



.....  
.....  
.....



.....  
.....  
.....



.....  
.....  
.....

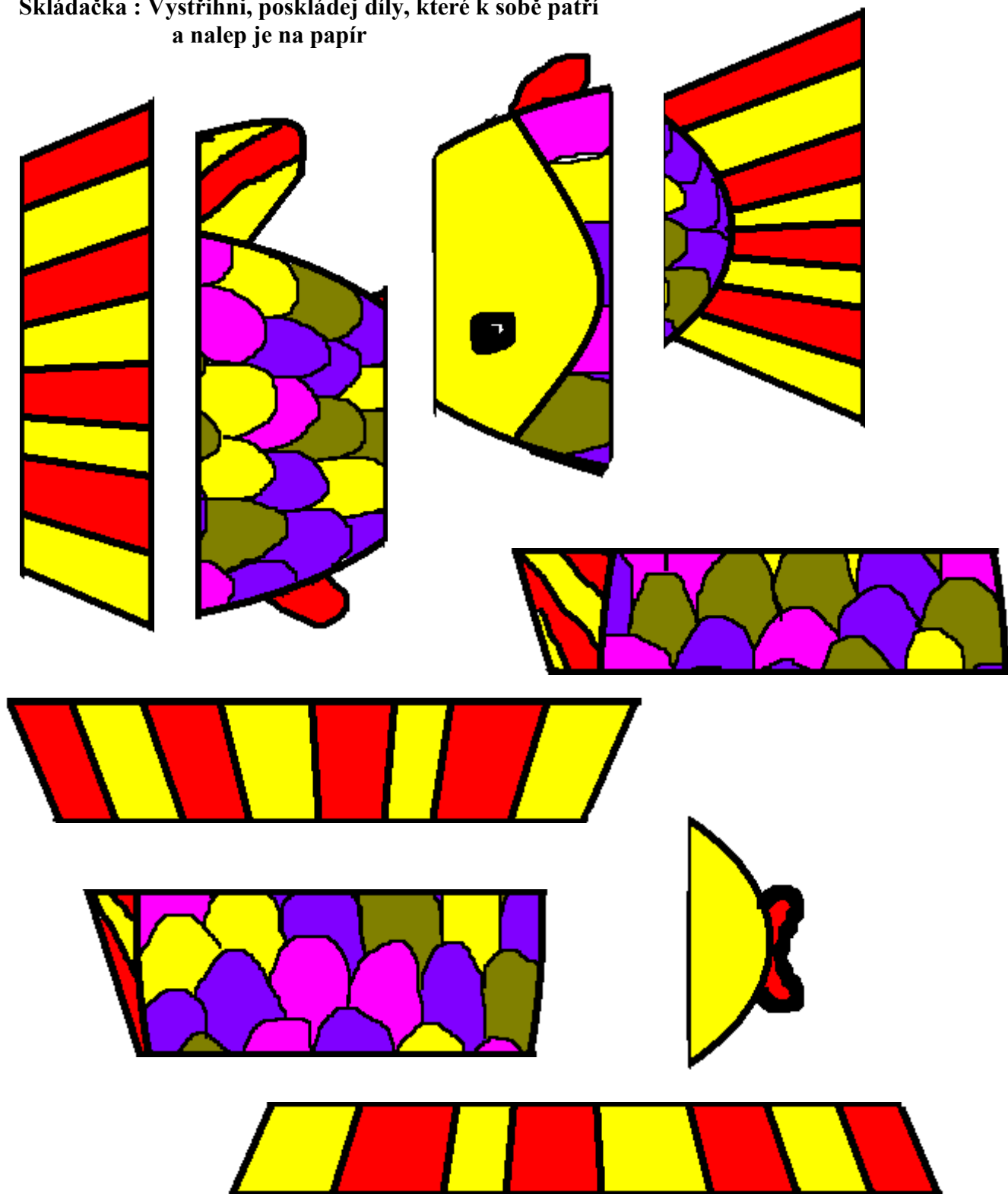
.....  
.....



... a nyní už stříhejte, malujte, slepujte...  
Přeji vám mnoho výtvarných zážitků a zábavy

Vaše Lucie

Skládačka : Vystříhni, poskládej díly, které k sobě patří  
a nalep je na papír



## OBRATLOVČE HONEM DOM

### Pravidla hry :

*Hra určena pro 3 – 6 hráčů*

*Cíl : Dostat zvířátka domů, tam kam patří*

*( rybky do rybníku, ptáčky do hnízda, jelena a lišku do lesa)*

- hráč se postaví s figurkou do domečku ( dvě ryby, ptáci, jelen a liška)
- hází kostkou dokud mu nepadne 1. Může házet za sebou maximálně třikrát.
- pokud mu **nepadne 1**, hází další hráč
- pokud mu **padne 1**, vstoupí na **červené pole** a postupuje po směru šipky. Pak hází další hráč
- *musí se vyhazovat* figurka, pokud nastoupí na stejné pole dvě figurky
- hráč musí s figurkou objet celé jedno, až se dostane na políčko :

rybky na



ptáci na



jelen a liška na

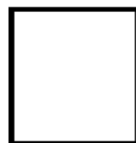
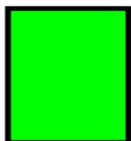
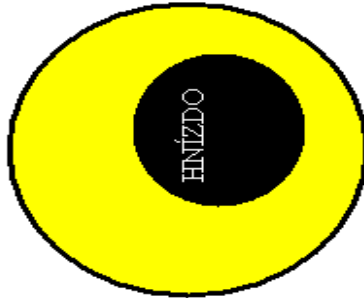
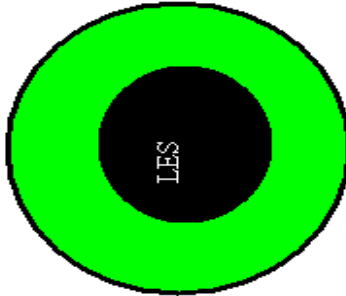
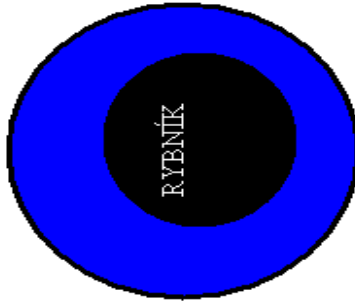
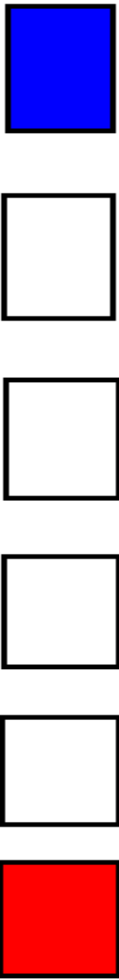


- pokud mu na kostce padne větší číslo a toto pole by přejel, zůstává tam, kde stojí, poté hází další hráč
- pokud hráč stojí na daném poli, hází maximálně třikrát, musí mu padnout 6 a smí vstoupit do domečku – rybky do rybníku, ptáci do hnízda, jelen a liška do lesa

Hrací pole č. 1



OBRATLOVČE HONEM DOM



## **ANO X NE, ANEB CO VÍŠ O OBOJŽIVELNÍCÍCH, PLAZECH, RYBÁCH, PTÁČÍCH A SAVCÍCH**

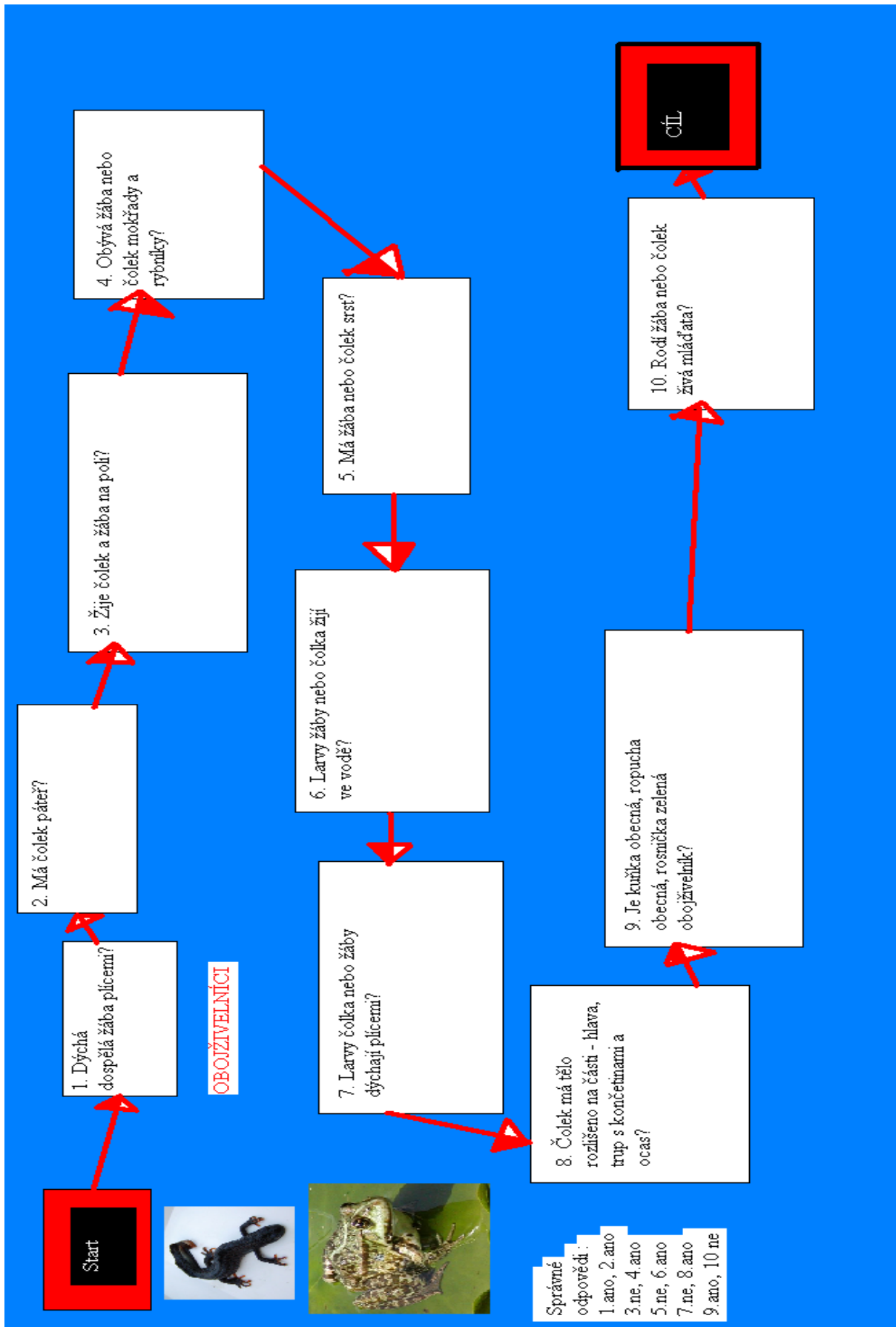
### **Pravidla hry :**

#### *Hra pro dva hráče*

První hráč skáče s figurkou postupně na jednotlivá políčka s otázkami ( 1.-10.). Přečte si otázku a svou odpověď – ANO x NE si zaznamená na papír. Druhý hráč provádí stejnou činnost. Vyhrává ten, který má více správných odpovědí.

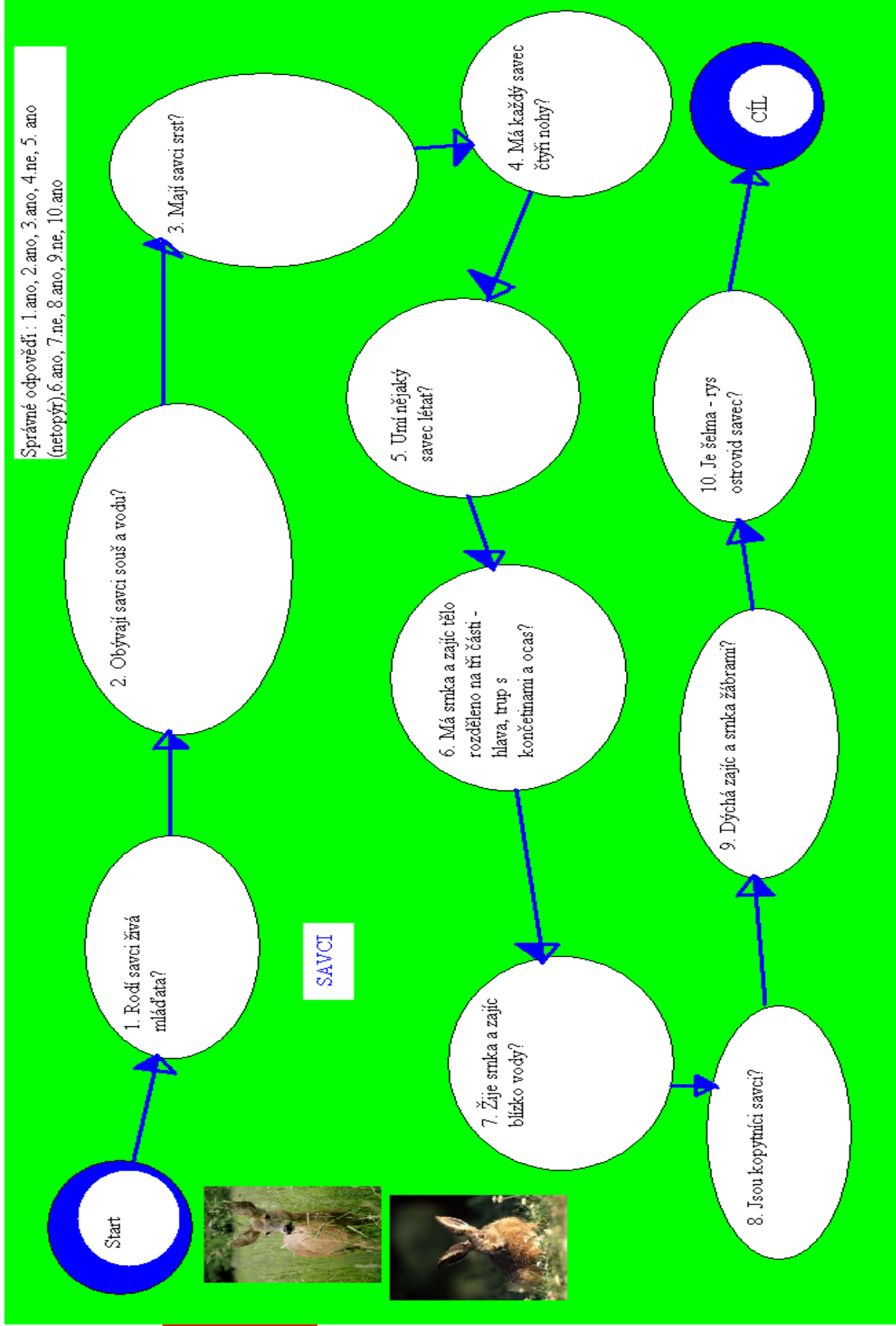
Je nutné, aby si hráči zakryly správné odpovědi, které jsou na hracích polích a pak si své odpovědi zkontrolovali navzájem.

Hrací pole č.: 2, 3, 4, 5, 6

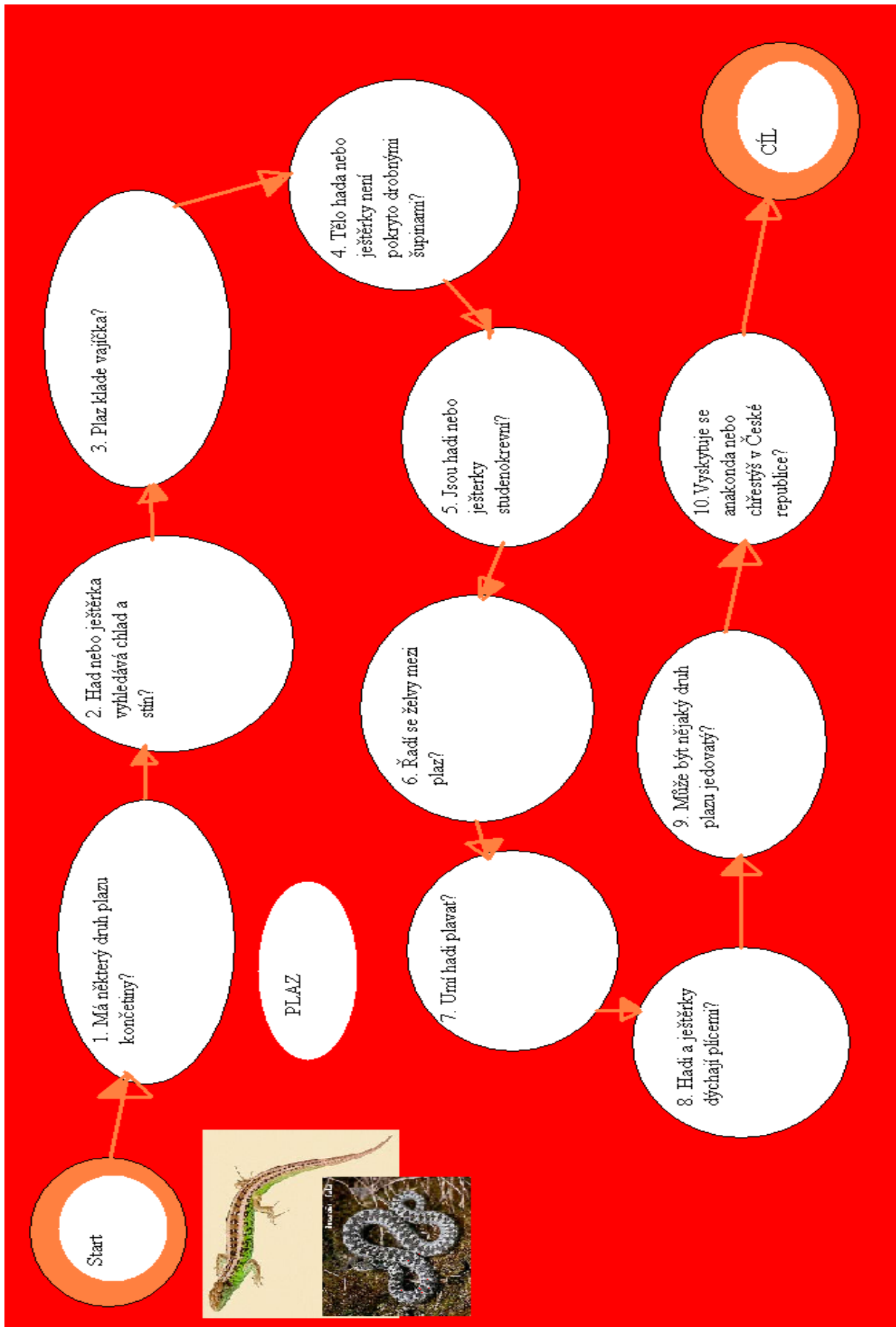


Hrací pole č.: 2

Správné odpovědi: 1. ano, 2. ano, 3. ano, 4. ne, 5. ano (netopýr), 6. ano, 7. ne, 8. ano, 9. ne, 10. ano

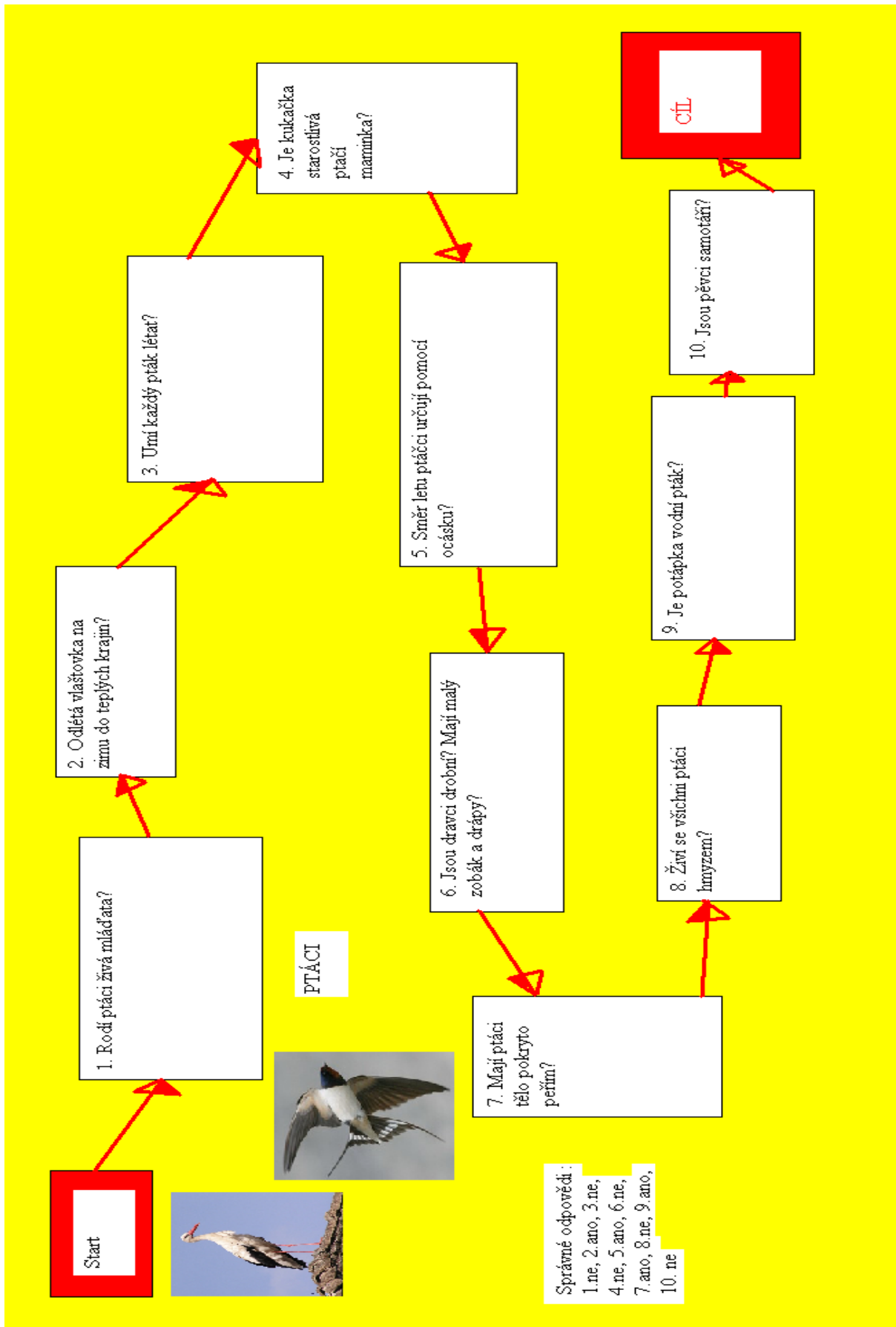


Hrací pole č.: 3

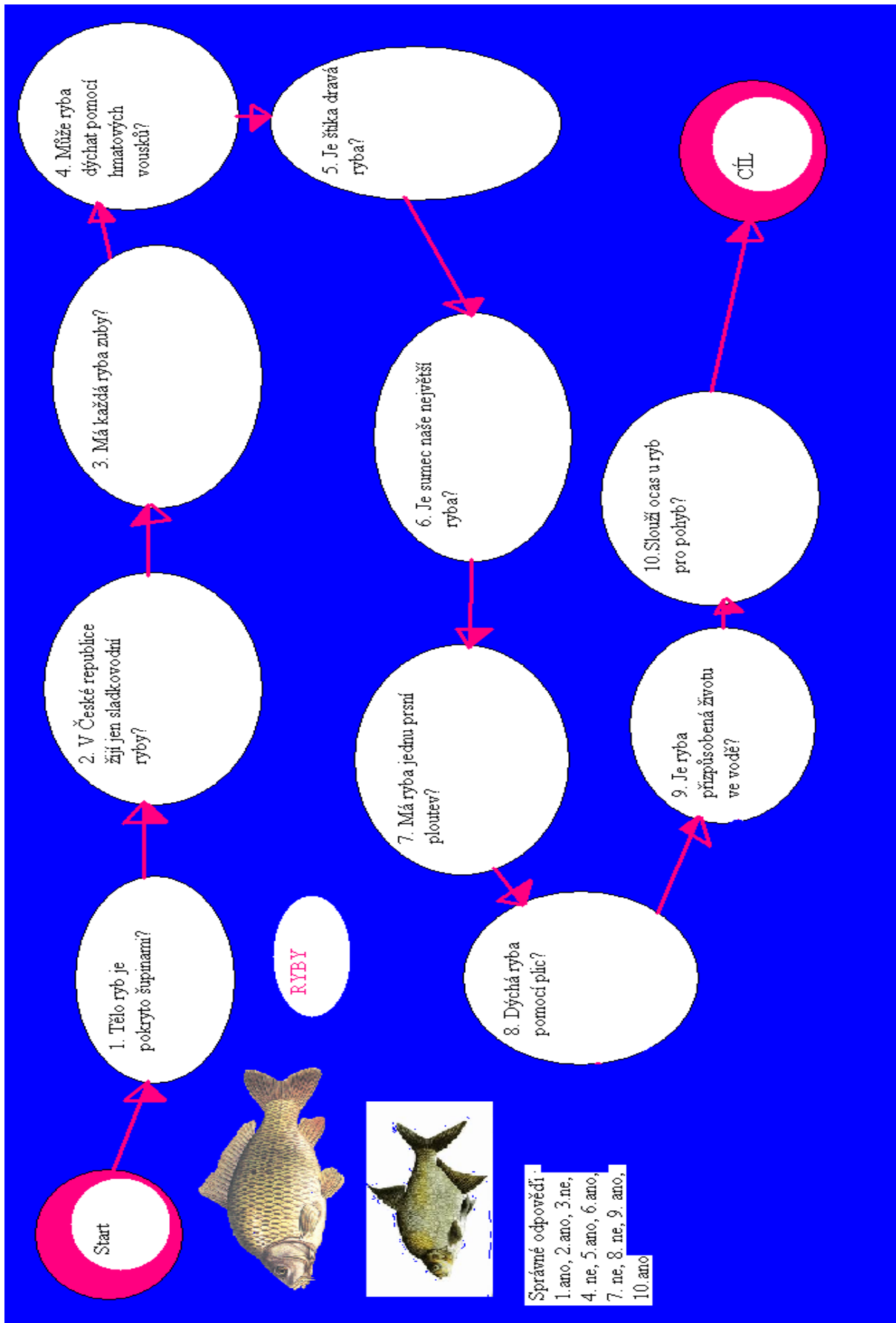


Hrací pole č.: 4





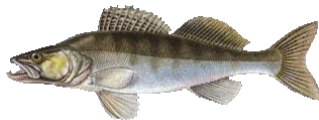

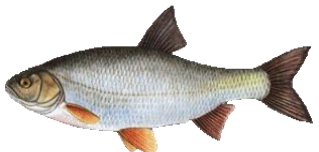












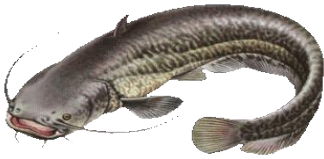


Hrací pole č.: 5




Hrací pole č.: 6







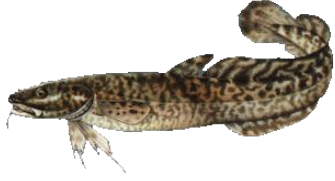





Hra č. 1 - Ryby – pexeso – vystřihni a hraj

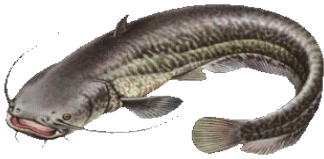


		
<b>Amur Bílý</b>	<b>Bolen dravý</b>	<b>Candát obecný</b>
		
<b>Hrouzek obecný</b>	<b>Jelec jesen</b>	<b>Jelec tloušť</b>
		
<b>Kapr obecný</b>	<b>Karas obecný</b>	<b>Lín obecný</b>
		
<b>Mník jednovousý</b>	<b>Okoun říční</b>	<b>Ouklej obecná</b>
		
<b>Plotice obecná</b>	<b>Pstruh duhový</b>	<b>Podoustev říční</b>


		
<b>Sumec velký</b>	<b>Sumeček americký</b>	<b>Štika obecná</b>

		
<b>Cejnek malý</b>	<b>Hlavatka podunajská</b>	<b>Jeseter malý</b>
		
<b>Lipan podhorní</b>	<b>Ježdík obecný</b>	<b>Mřenka mramorovaná</b>
		
<b>Parma obecná</b>	<b>Perlín ostrobřichý</b>	<b>Siven americký</b>
		
<b>Tolstolobik bílý</b>	<b>Střevle potoční</b>	<b>úhoř říční</b>

**Do páru :**

		
<b>Amur Bílý</b>	<b>Bolen dravý</b>	<b>Candát obecný</b>
		
<b>Hrouzek obecný</b>	<b>Jelec jesen</b>	<b>Jelec tloušť</b>
		
<b>Kapr obecný</b>	<b>Karas obecný</b>	<b>Lín obecný</b>
		
<b>Mník jednovousý</b>	<b>Okoun říční</b>	<b>Ouklej obecná</b>
		
<b>Plotice obecná</b>	<b>Pstruh duhový</b>	<b>Podoustev říční</b>

		
<b>Sumec velký</b>	<b>Sumeček americký</b>	<b>Štika obecná</b>

		
<b>Cejnek malý</b>	<b>Hlavatka podunajská</b>	<b>Jeseter malý</b>
		
<b>Lipan podhorní</b>	<b>Ježdík obecný</b>	<b>Mřenka mramorovaná</b>
		
<b>Parma obecná</b>	<b>Perlín ostrobřichý</b>	<b>Siven americký</b>
		
<b>Tolstolobik bílý</b>	<b>Střevle potoční</b>	<b>úhoř říční</b>

## Hra č. 2 - Karty – ke hře KVARTETO – všechny karty vystřihni a hraj

### Pravidla :

32 karet je rozděleno na 8 kvartet po 4 kartách ( barevně a číselně odlišeny). Hra určena pro 3 – 6 hráčů. Všechny karty se rozdají. Levý soused hráče, který rozdával, vyzve kteréhokoliv spoluhráče, aby mu dal kartu, jež mu do kvarteta chybí. Pokud vyzvaný hráč má dotazovanou kartu, odevzdá ji. Poté se táže znovu a neustále dostává karty, které požaduje, pokračuje. Pokud není úspěšný, táže se poslední vyzvaný hráč. Ten může žádat kartu, kterou předtím odevzdal, ale nesmí chtít kartu z kvarteta, z které on sám žádnou kartu nemá ( i když jej předtím měl). Vyhrává hráč, který nasbírá nejvíce kvartet.

**1 A**

**Znojmo**



- A. rotunda sv. Kateřiny
- B. chrám sv. Mikuláše
- C. bazilika Panny Marie a sv. Václava v Louce
- D. Loucký klášter

**1 B**

**Znojmo**



- A. rotunda sv. Kateřiny
- B. chrám sv. Mikuláše
- C. bazilika Panny Marie a sv. Václava v Louce
- D. Loucký klášter

**1 C**

**Znojmo**



- A. rotunda sv. Kateřiny
- B. chrám sv. Mikuláše
- C. bazilika Panny Marie a sv. Václava v Louce
- D. Loucký klášter

**1 D**

**Znojmo**



- A. rotunda sv. Kateřiny
- B. chrám sv. Mikuláše
- C. bazilika Panny Marie a sv. Václava v Louce
- D. Loucký klášter

2 A

Hrad, zámek,  
zřícenina



- A. Znojemský hrad
- B. Zámek Vranov nad Dyjí
- C. Hrad Bítov
- D. Zřícenina hradu Cornštejn

2 B

Hrad, zámek,  
zřícenina



- A. Znojemský hrad
- B. Zámek Vranov nad Dyjí
- C. Hrad Bítov
- D. Zřícenina hradu Cornštejn

2 C

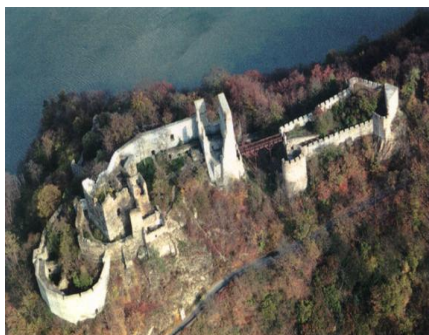
Hrad, zámek,  
zřícenina



- A. Znojemský hrad
- B. Zámek Vranov nad Dyjí
- C. Hrad Bítov
- D. Zřícenina hradu Cornštejn

2 D

Hrad, zámek,  
zřícenina



- A. Znojemský hrad
- B. Zámek Vranov nad Dyjí
- C. Hrad Bítov
- D. Zřícenina hradu Cornštejn



**3 A**

**Zámek, záměček,  
zřícenina**



- A. Zámek v Uherčicích
- B. Záměček v Boskovštejně
- C. Zřícenina hradu Lapikus
- D. Zřícenina hradu Templštejn

**3 B**

**Zámek, záměček,  
zřícenina**



- A. Zámek v Uherčicích
- B. Záměček v Boskovštejně
- C. Zřícenina hradu Lapikus
- D. Zřícenina hradu Templštejn

**3 C**

**Zámek, záměček,  
zřícenina**



- A. Zámek v Uherčicích
- B. Záměček v Boskovštejně
- C. Zřícenina hradu Lapikus
- D. Zřícenina hradu Templštejn

**3 D**

**Zámek, záměček,  
zřícenina**



- A. Zámek v Uherčicích
- B. Záměček v Boskovštejně
- C. Zřícenina hradu Lapikus
- D. Zřícenina hradu Templštejn

4 A

Jevišovice



- A. Nový zámek v Jevišovicích
- B. Starý zámek v Jevišovicích
- C. kostel sv. Josefa v Jevišovicích
- D. sýpka v Jevišovicích

4 B

Jevišovice



- A. Nový zámek v Jevišovicích
- B. Starý zámek v Jevišovicích
- C. kostel sv. Josefa v Jevišovicích
- D. sýpka v Jevišovicích

4 C

Jevišovice



- A. Nový zámek v Jevišovicích
- B. Starý zámek v Jevišovicích
- C. kostel sv. Josefa v Jevišovicích
- D. sýpka v Jevišovicích

4 D

Jevišovice



- A. Nový zámek v Jevišovicích
- B. Starý zámek v Jevišovicích
- C. kostel sv. Josefa v Jevišovicích
- D. sýpka v Jevišovicích

5 A

Moravský Krumlov



- A. zámek v Moravském Krumlově
- B. kaple sv. Floriána
- C. kostel Všech svatých
- D. kostel sv. Bartoloměje

5 B

Moravský Krumlov



- A. zámek v Moravském Krumlově
- B. kaple sv. Floriána
- C. kostel Všech svatých
- D. kostel sv. Bartoloměje

5 C

Moravský Krumlov



- A. zámek v Moravském Krumlově
- B. kaple sv. Floriána
- C. kostel Všech svatých
- D. kostel sv. Bartoloměje

5 D

Moravský Krumlov



- A. zámek v Moravském Krumlově
- B. kaple sv. Floriána
- C. kostel Všech svatých
- D. kostel sv. Bartoloměje

**6 A**

**Hrušovany nad  
Jevišovkou**



- A. Zámek v Hrušovanech n. Jevišovkou
- B. Zámeček Emín
- C. Kostel sv. Štěpána
- D. Kaple Panny Marie

**6 B**

**Hrušovany nad  
Jevišovkou**



- A. Zámek v Hrušovanech n. Jevišovkou
- B. Zámeček Emín
- C. Kostel sv. Štěpána
- D. Kaple Panny Marie

**6 C**

**Hrušovany nad  
Jevišovkou**



- A. Zámek v Hrušovanech n. Jevišovkou
- B. Zámeček Emín
- C. Kostel sv. Štěpána
- D. Kaple Panny Marie

**6 D**

**Hrušovany nad  
Jevišovkou**



- A. Zámek v Hrušovanech n. Jevišovkou
- B. Zámeček Emín
- C. Kostel sv. Štěpána
- D. Kaple Panny Marie

7 A

Miroslav



- A. zámek v Miroslavi
- B. kostel sv. Petra a Pavla
- C. židovský hřbitov
- D. vinní sklepy

7 B

Miroslav



- A. zámek v Miroslavi
- B. kostel sv. Petra a Pavla
- C. židovský hřbitov
- D. vinní sklepy

7 C

Miroslav



- A. zámek v Miroslavi
- B. kostel sv. Petra a Pavla
- C. židovský hřbitov
- D. vinní sklepy

7 D

Miroslav



- A. zámek v Miroslavi
- B. kostel sv. Petra a Pavla
- C. židovský hřbitov
- D. vinní sklepy

8 A

Znojmo



- A. Radniční věž
- B. Vlkova věž
- C. Podzemí
- D. Křížový sklep v Příměticích

8 B

Znojmo



- A. Radniční věž
- B. Vlkova věž
- C. Podzemí
- D. Křížový sklep v Příměticích

8 C

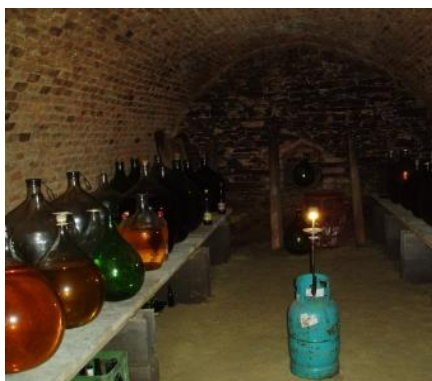
Znojmo



- A. Radniční věž
- B. Vlkova věž
- C. Podzemí
- D. Křížový sklep v Příměticích

8 D

Znojmo



- A. Radniční věž
- B. Vlkova věž
- C. Podzemí
- D. Křížový sklep v Příměticích

### Hra č. 3 - Karty ke hře – PRŠÍ – vystřihni všechny karty a hraj


#### Pravidla :

Hraje se s 32 kartami, hra určena pro 2 – 4 hráče. Všechny karty jeden hráč zamíchá a rozdá sobě a spoluhráčům 4 karty. Jednu kartu otočí a položí ji na stůl a vedle zbytek karet. Začíná hráč po levé straně, co rozdával. Cílem hry je zbavit se karet, které hráč drží v ruce. Začínající se podívá na otočenou kartu a pokud má stejné číslo ( 7, 8, 9, 10, J, Q, K, A) nebo barvu




položí svou kartu na otočenou kartu na stole. Hraje další hráč. Pokud nemá kartu se stejným číslem nebo barvou s ležící kartou na stole, sejme si kartu z balíčku. Pozor! Pokud ležící karta je **eso** – hráč, který je na řadě – stojí, **dáma** – mění barvu, **pikový král** – bere čtyři karty, **sedmička** – bere dvě karty.

7




7




Rotunda sv. Kateřiny

7



7



Chrám sv. Mikuláše

7




7




Loucký klášter

7



7



Znojemský hrad

8



8



Znojemské podzemí

8



8



Vinné sklepy na Znojemsku

8



8



Židovský hřbitov v Miroslavi

8



8



Křížový sklep v Příměticích

9



9



Zámek ve Vranově nad Dyjí



9  9



Hrad v Bítově

9  9




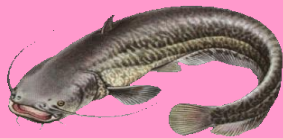
Zámek v Uherčicích

9  9



Zámek v Boskovštejně

10  10





Sumec velký

10  10





Štika obecná

10  10





Kapr obecný

10  10





Mník jednovousý

J  J





Hvozdík moravský

J  J



Jeřáb hardeggský

J  J





Kosatec žlutý

J  J





Sněženka podsněžník

Q  Q





Dub zimní

Q  Q





Olše lepkavá

Q  Q





Buk lesní

Q  Q





Javor klen

K  K





Roháč obecný

K  K





Potápník vroubený

K  K





Pakudlanka jižní

K  K




Včela medonosná

A  A





Jelen lesní

A  A




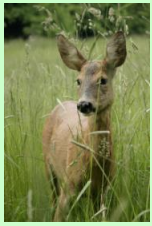
Vydra říční

A  A



Rys ostrovid

A  A



Srna obecná

## **Souhrnná hra na zapamatování : *Poznej svůj rodný kraj Znojensko***

– všechny karty, hrací pole vystříhni a hraj

### **Pravidla :**

1. Hra je určena pro 2 - 4 hráče. Nejdříve si všechny hrací pole a karty vystříhej. Velké karty s označením – P- pantomima, M – malování, K - památky, K-rostlina, K-živočich, !!! - Pozor - si taky vystříhni, nalep na sáček a do něj dej všechny malé karty, které do jednotlivých sáčků patří. Každý hráč má svou figurku nebo nějaký jiný předmět, kterým pohybuje po hracím poli.

2. Na začátku každý hráč stojí na poli - Start a hází kostkou maximálně třikrát. Pokud mu padne 6, vstupuje do hry, hodí ještě jednou a podle toho, kolik mu padne, postoupí dále ve směru šipek.

### **3. Během cesty může hráč vstoupit na políčko s označením :**

**P – pantomima** – pokud na toto pole vstoupí, vezme si *kartu s označením P a plní úkol*, který je napsán na kartě (například předvedení zvířete pomocí pantomimy.)

- Nejrychlejší spoluhráč, který uhodne co předvádí, si hodí kostkou a postoupí dále kolik mu padlo na kostce.

- Pokud ani jeden ze spoluhráčů neuhádne, hráč, který předvádí pantomimu se vrátí zpět na pole, na kterém stál.

**Pozn.:** u pantomimy nesmíš mluvit, pouze vydávat zvuky, můžeš si pomoci ukázáním na nějaký předmět.

**M – malování** – pokud na toto pole vstoupí, vezme si *kartu s označením M a plní úkol* (například namaluj rostlinu.)

- Nejrychlejší spoluhráč, který uhodne co maluje, si hodí kostkou a postoupí dále.

- Pokud ani jeden ze spoluhráčů neuhádne, hráč, který maloval, se vrátí zpět na pole, na kterém stál.

**K – karta** - pokud na toto pole vstoupí, vybere si jednu *kartu s označením K a zároveň obor (památka, rostlina, živočich), který mu vyhovuje a plní úkol*.

*Lízne si kartu K s označením – Památky* – odpovídá na následující otázky :

- **1. Co je na obrázku?, 2. Kde se tato památka nachází?**

- Pokud hráč odpoví správně na dané otázky → postoupí vždy za každou správnou odpověď o jedno pole vpřed, může se tedy posunout maximálně o dvě pole.

- Pokud neví žádnou odpověď, vrátí se na pole, na kterém před tím stál.

*Lízne si kartu K s označením – Rostlina* – odpoví následující otázky :

- **1. Co je na obrázku?, 2. Je to bylina X keř X strom?, 3. Kde tato rostlina roste?**

- Pokud hráč odpoví správně na první otázku → postoupí o jedno pole vpřed

- Pokud hráč odpoví alespoň na jednu ze zbývajících otázek správně → hodí si jednou kostkou a postoupí vpřed podle toho, co mu padlo na kostce

- Pokud neví žádnou odpověď, vrátí se zpět na pole, na kterém předtím stál

- Pokud neví odpověď na druhou a třetí otázku, zůstává stát na poli, na kterém se nachází ( to je - zodpověděl první otázku správně, posunul se o jedno pole vpřed)

Lízne si kartu K s označením – Živočich – odpoví následující otázky :

- **1. Co je na obrázku?, 2. Zařad' živočicha do třídy. ( I. obratlovec X bezobratlí živočich, II. ryba, obojživelník, pták...), 3. Kde žije?**

- Pokud hráč odpoví správně na první otázku → postoupí o jedno pole vpřed

- Pokud hráč odpoví alespoň na jednu ze zbývajících otázek správně → hodí si jednou kostkou a postoupí vpřed podle toho, co mu padlo na kostce

- Pokud neví žádnou odpověď, vrátí se zpět na pole, na kterém předtím stál

- Pokud neví odpověď na druhou a třetí otázku, zůstává stát na poli, na kterém se nachází ( to je - zodpověděl první otázku správně, posunul se o jedno pole vpřed)

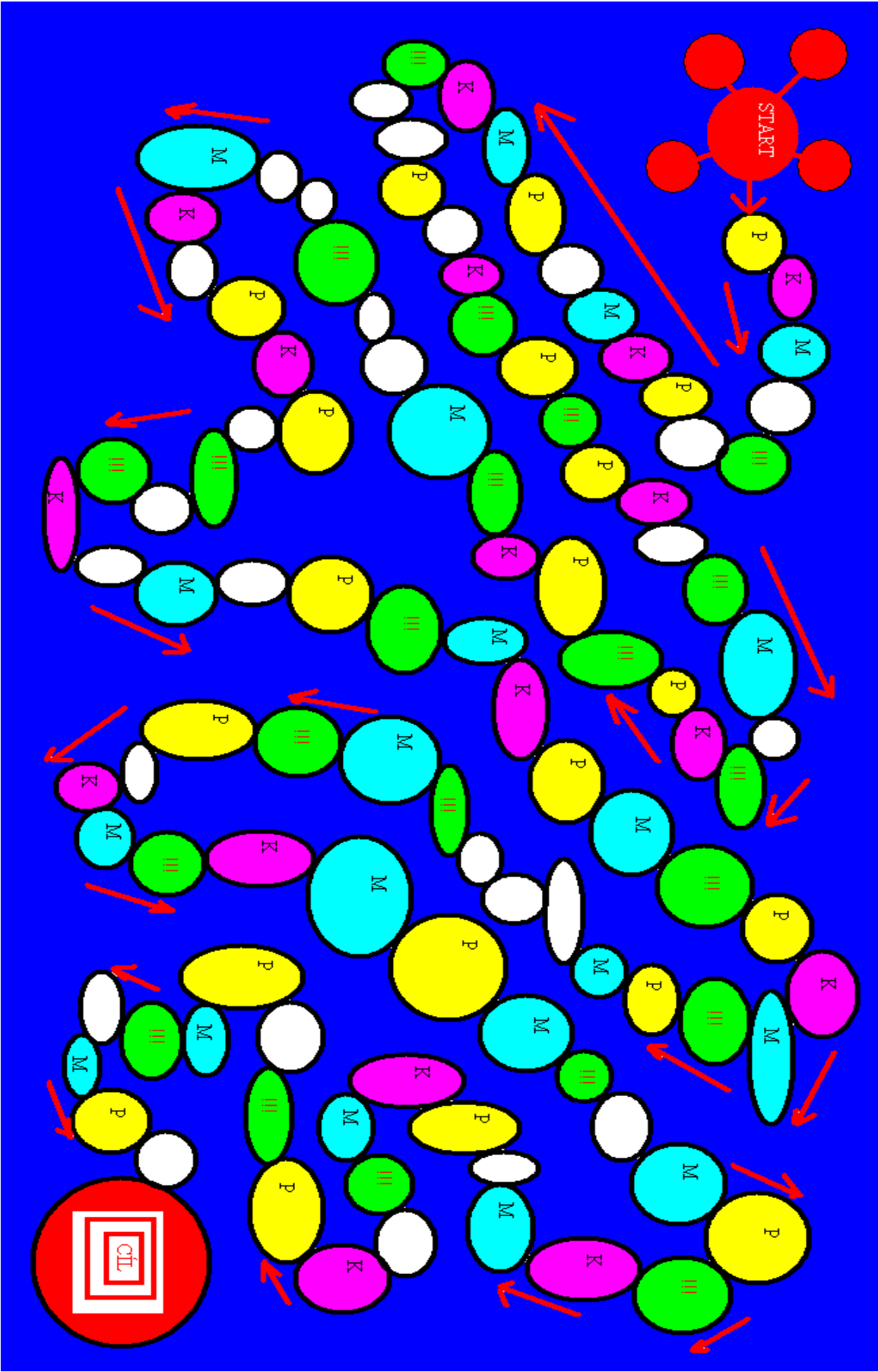
**Pozn.:** Na kartách označených písmenkem K je vždy obrázek a odpovědi na dané otázky → proto nepodváděj a kartu si vezmi do ruky tak, aby jsi měl zakryté správné odpovědi!

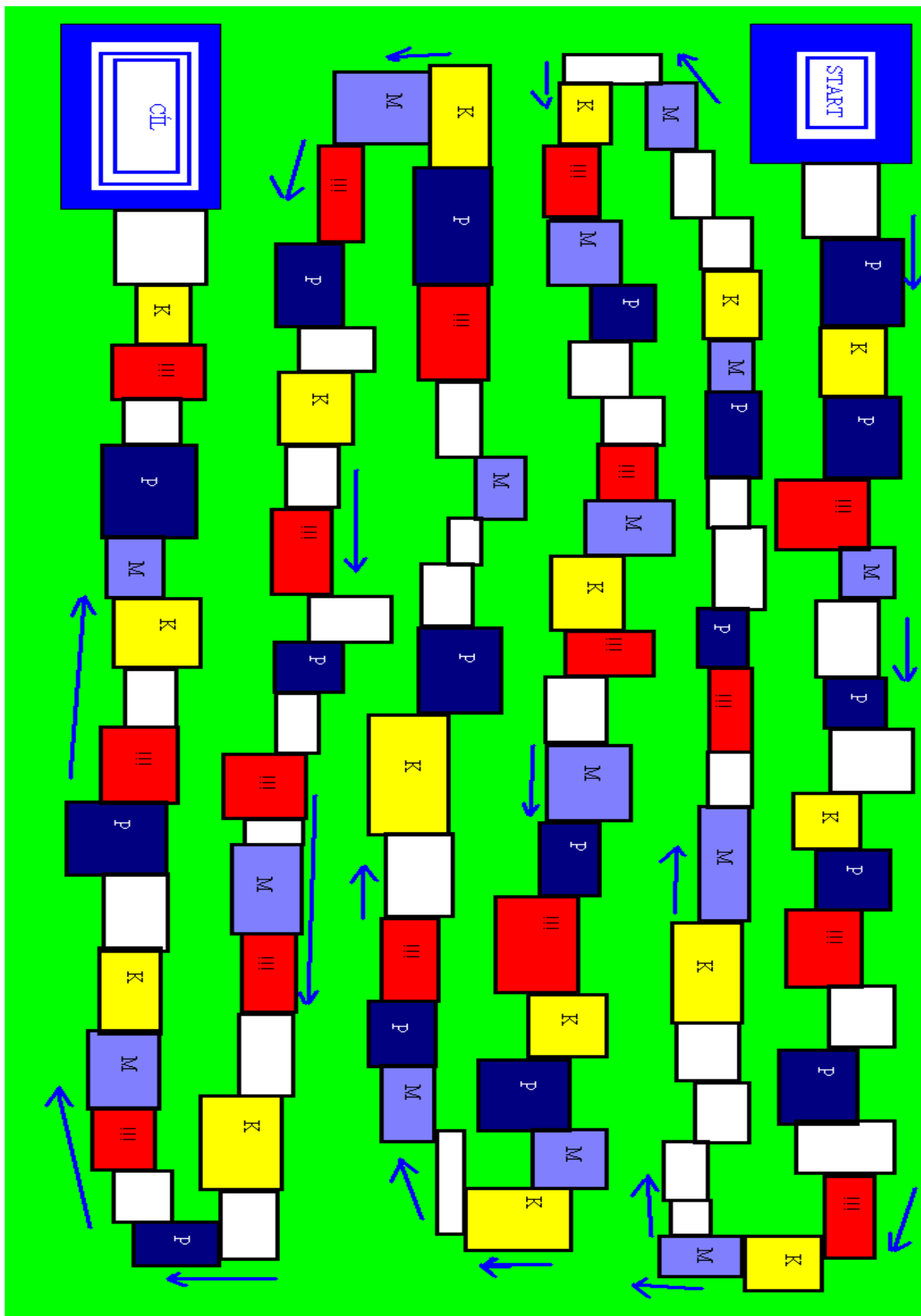
**!!! – Pozor** - pokud na toto pole hráč vstoupí, vezme si *kartu s označením !!!* a plní úkol :

- Jedno kolo stůj X Hod' jednou kostkou to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje po tobě X Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje před tebou X Vrať se o pět polí zpět X Vrať se o deset polí zpět

**Cílem hry** je dostat svou figurku co nejrychleji do cíle a tím také odpovědět na různé otázky správně, které posouvají hráče vpřed.

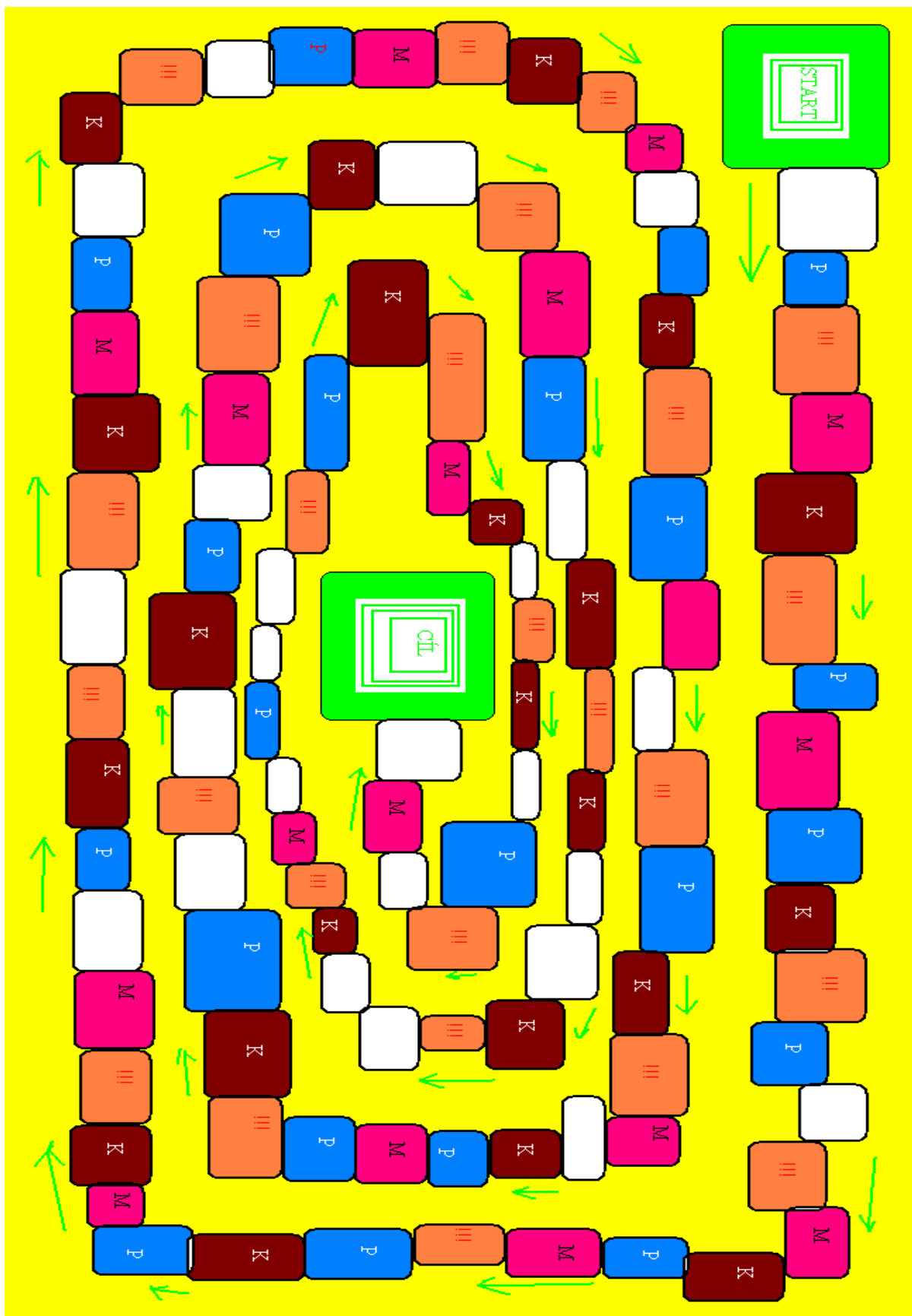
Hrací pole č. 1





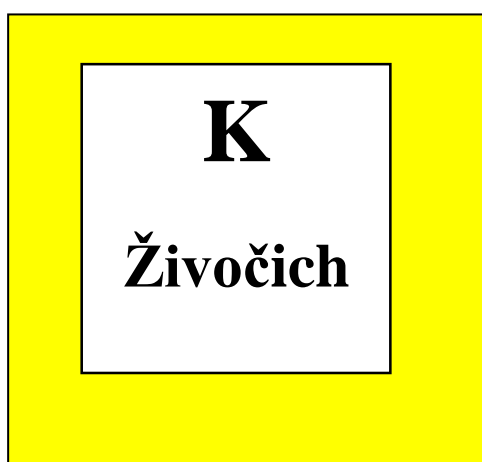
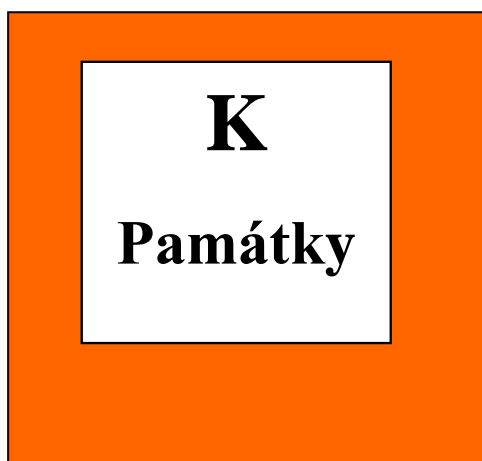
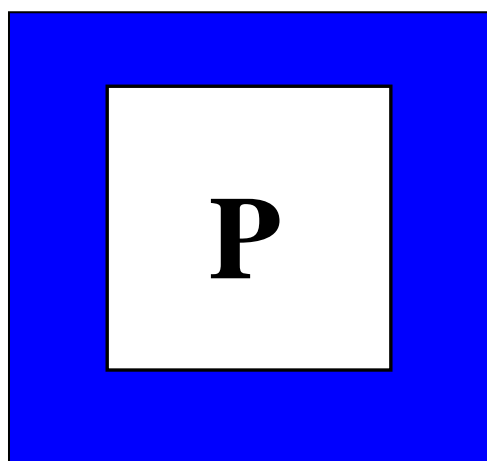
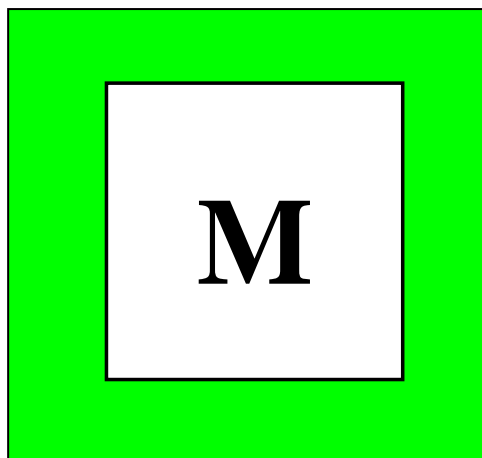
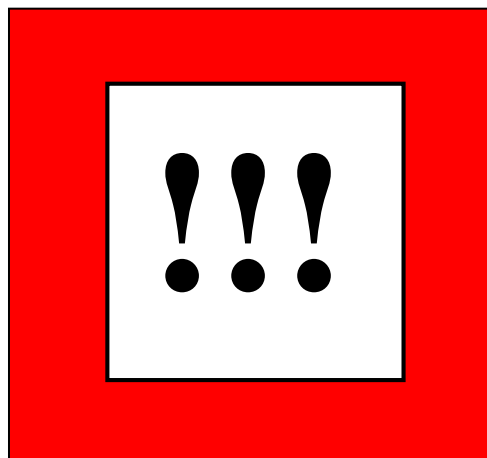
Hrací pole č.: 2

### Hrací pole č. 3





Karty velké, které si vystříhni a nalep na sáček, dej pak do něj karty, které do sáčku patří :



## Karty : !!! Pozor

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje po tobě.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje po tobě.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje po tobě.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje po tobě.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje po tobě.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje po tobě.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje po tobě.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje před tebou.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje před tebou.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje před tebou.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje před tebou.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje před tebou.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje před tebou.

Hod' jednou kostkou, to co ti padne, o tolik se posune hráč, který hraje před tebou.

Vrať se o deset polí zpět

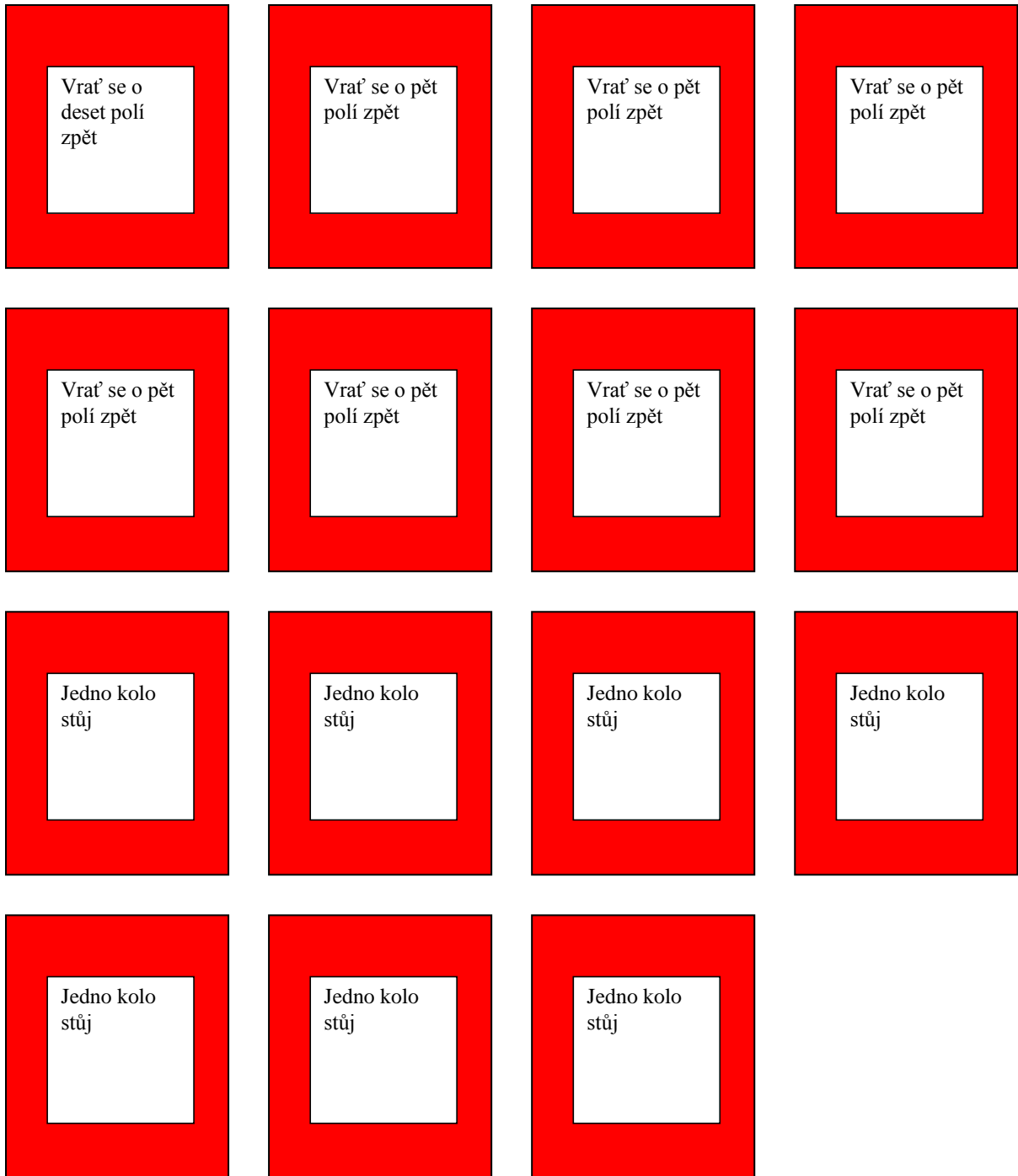
Vrať se o deset polí zpět

Vrať se o deset polí zpět

Vrať se o deset polí zpět

Vrať se o deset polí zpět

Vrať se o deset polí zpět



## Karty : M - Malování

Namaluj slunéčko sedmitečné	Namaluj kapra obecného	Namaluj štiku obecnou	Namaluj list dubu zimního
Namaluj list buku lesního	Namaluj list olše lepkavé	Namaluj list javoru klenu	Namaluj včelu medonosnou
Namaluj sumce velkého	Namaluj pakudlanku jižní	Namaluj rotundu	Namaluj Znojemský hrad
Namaluj Vranovský zámek	Namaluj les	Namaluj jelena evropského	Namaluj srnu obecnou
Namaluj prase divoké	Namaluj chrám sv. Mikuláše	Namaluj Znojemské podzemí	Namaluj netopýra

Namaluj  
pavouka

Namaluj  
tesaříka

Namaluj  
krasce

Namaluj  
kosatec žlutý

Namaluj  
smrk ztepilý

Namaluj  
sněženku  
podsněžník

Namaluj  
jakéhokoliv  
ptáka -  
dravce

Namaluj  
ještěrku  
obecnou

Namaluj  
zmiji  
obecnou

Namaluj  
kopřivu  
dvoudomou

Namaluj hřib

Namaluj  
muchomůrku  
červenou

Namaluj list  
lípy srdčité

Namaluj plod  
lípy srdčité

Namaluj plod  
smrku  
ztepilého

Namaluj plod  
dubu letního

Namaluj list  
habru  
obecného

Namaluj  
larvu komára  
pisklavého

Namaluj  
běláška  
zelného

Namaluj  
Vlkovu věž  
ve Znojmě

## Karty : P – Pantomima

Předved' hrad	Předved' rotundu	Předved' jelena	Předved' prase
Předved' les	Předved' strom	Předved' včelu	Předved' věž
Předved' vláček	Předved' zámek	Předved' ptáčka	Předved' žábu
Předved' hada	Předved' pavouka	Předved' ješterku	Předved' list stromu
Předved' květ rostliny	Předved' pavučina pavouka	Předved' krmení mladých ptáčat	Předved' rýsa ostrovida

Předved' motýla	Předved' kapra	Předved' muchu	Předved' komára
Předved' vinnou révu	Předved' houbu	Předved' vinný sklep	Předved' láhev okurek
Předved' vinobraní	Předved' pivo Hostan	Předved' psí útulek	Předved' kostel
Předved' školu	Předved' čápa	Předved' divadlo	Předved' zajíce

## Karty : K – Památky



1.rotunda sv. Kateřiny, 2.ve Znojmě



1.chrám sv. Mikuláše, 2. ve Znojmě



1.Loucký klášter, 2. ve Znojmě



1.Znojemský hrad,2.ve Znojmě



1.Vranovský zámek,2.Vranov nad Dyjí



1.Nový zámek, 2. Jevišovice



1.sýpka, 2. Jevišovice



1.kaple sv. Floriána,2.Moravský Krumlov



1.zámeček Emín, 2. Hrušovany nad Jevišovkou



1. Radniční věž, 2. Znojmo

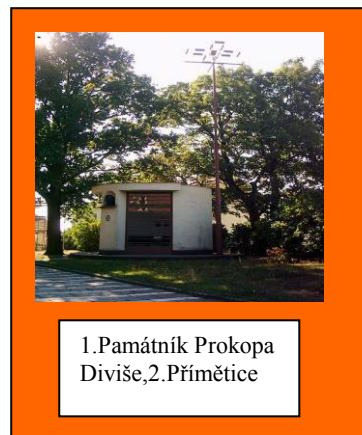
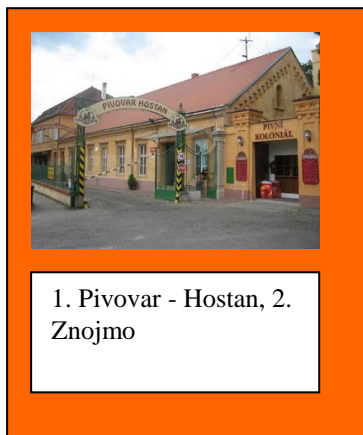
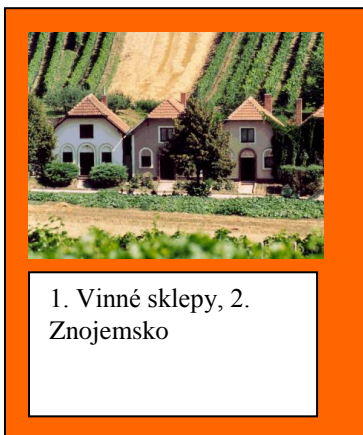
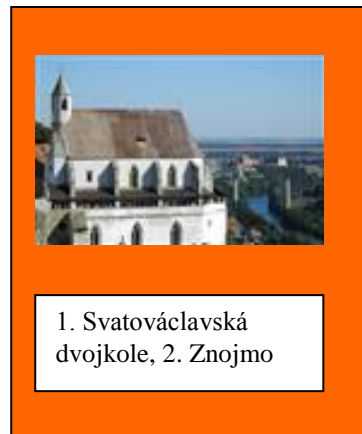
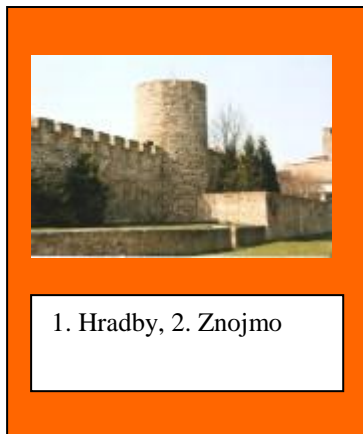


1. Vlkova věž, 2. Znojmo



1. Podzemí, 2. Znojmo





**Karty : K - Rostlina**





1. buk  
lesní, 2. strom, 3. bučiny



1. habr  
obecný, 2. strom, 3. bučiny



1. javor  
klen, 2. strom, 3. suťové lesy



1. líska  
obecná, 2. keř, 3. suťové lesy



1. tis  
červený, 2. keř, 3. suťové lesy



1. ptačí zob  
obecný, 2. keř, 3. doubravy



1. prvosenka  
jarní, 2. bylina, 3. dubohabřiny



1. sasanka  
hajní, 2. bylina, 3. doubravy



1. kaprad' samec, 2. bylina, 3. suťové lesy



1. kopřiva  
dvoudomá, 2. bylina, 3. suťové lesy



1. brambořík  
nachový, 2. bylina, 3. dubohabřiny



1. vřes  
obecný, 2. bylina, 3. doubravy

## Karty : K - Živočich



1. pakudlanka  
jižní, 2. bezobratlovec, hmyz,  
3. teplé, křovinné oblasti



1. zlatohlávek, 2. bezobratlovec, hmyz, 3. teplé, křovinné oblasti



1. tesařík, 2. bezobratlovec, hmyz, 3. teplé, křovinné oblasti



1. mandelinka, 2. bezobratlovec, hmyz, 3. doubravy



1. roháč  
obecný, 2. bezobratlovec, hmyz, 3. doubravy



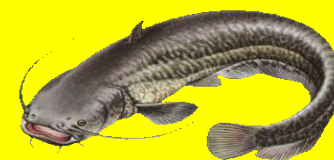
1. škeble  
rybníčná, 2. bezobratlovec, 3. rybníky



1. kapr  
obecný, 2. obratlovec, ryba, 3. rybníky, vodní nádrž



1. okoun  
říční, 2. bezobratlovec, ryba, 3. řeka



1. sumec  
velký, 2. obratlovec, ryba, 3. vodní nádrže, rybníky



1. štika  
obecná, 2. obratlovec, ryba, 3. řeka, vodní nádrž



1. ropucha  
obecná, 2. obratlovec, obojživelník, 3. listnaté lesy



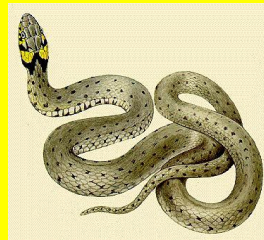
1. rosnička  
zelená, 2. obratlovec, obojživelník, 3. listnatý les



1. mlok  
skvrnitý, 2. obratlovec,  
obojživelník, 3. listnaté  
lesy



1. ještěrka  
obecná, 2. obratlovec, plaz  
, 3. listnaté lesy



1. užovka  
obojková, 2. obratlovec,  
plaz, 3. listnaté lesy



1. zmije  
obecná, 2. obratlovec, plaz  
, 3. listnaté lesy



1. výr  
velký, 2. obratlovec, pták, 3  
.les



1. vlaštovka  
obecná, 2. obratlovec, pták  
, 3. blízko lidských obydlí



1. čáp  
černý, 2. obratlovec, pták, 3  
.lužní les



1. racek  
chechtavý, 2. obratlovec  
, pták, 3. rybníky



1. orel  
mořský, 2. obratlovec,  
pták, 3. les



1. sýkora  
koňadra, 2. obratlovec, pták  
, 3. les



1. netopýr, 2. obratlovec, hmy  
zožravec, savec, 3. jeskyně



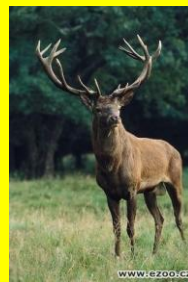
1. veverka, 2. obratlovec  
, hlodavec, savec, 3. les



1.vydra  
říční,2.obratlovec,  
savec,3.u řeky



1.bobr  
evropský,2.obratlovec,sav  
ec,3.u řeky



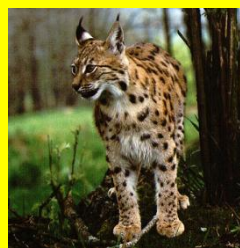
1.jelen  
evropský,2.obratlovec,  
savec,3.les



1.srna  
obecná,2.obratlovec,  
savec,3.les



1.liška  
obecná,2.obratlovec,sav  
ec,3.les



1.rys  
ostrovid,2.obratlovec,sav  
ec,3.les

## KRABIČKY

...vytvoř si krabičky s oblíbenými postavičkami na různé drobné předměty (tužky, pastelky, kancelářské sponky, ořezávátko, sponky do vlasů...), které už nebudou poházené po stole, ale získají své místo. Krabičky budou zdobit tvůj pracovní stůl, okno...

Jsou jednoduché. Budeš potřebovat nůžky, pastelky, pravítko a lepidlo na papír.

Jsi připraven? Pusť se do práce...

1. Nejdříve vymaluj krabičku a to pouze její určité části, kde je předkreslený obrázek.
2. Vystříhni tvary podle souvislé linky \_\_\_\_\_ . Ohyby nakreslené čárkovanou linkou ----- narýhni nůžkami podle pravítka (jen tak vznikne přesná a rovná hrana) a ohni.
3. Vystříhni příslušného skřítku, vílu a nalep na označené místo.
4. Nakonec slep krabičku do daného tvaru.

## PLOŠNÉ LOUTKY

Na vytvoření těchto loutek budeš potřebovat nůžky, pastelky, lepidlo na papír a devět špejlí. Každá má dvě spojené zrcadlově obrácené části.

1. Na levé straně je vyobrazena postavička, kterou si vymaluj. Na pravou stranu šablony namaluj obrázek, který se vztahuje k vyprávění skřítku nebo víly (například k Potůčkovi – rybu, k Fauňákovi – motýla, k Florince – květinu, ke Klimatýnce – sluníčko, duhu...).
2. Vystříhni tvar šablony.
3. Natři lepidlem jednu nepomalovanou část, vlož špejli a přilep k sobě.

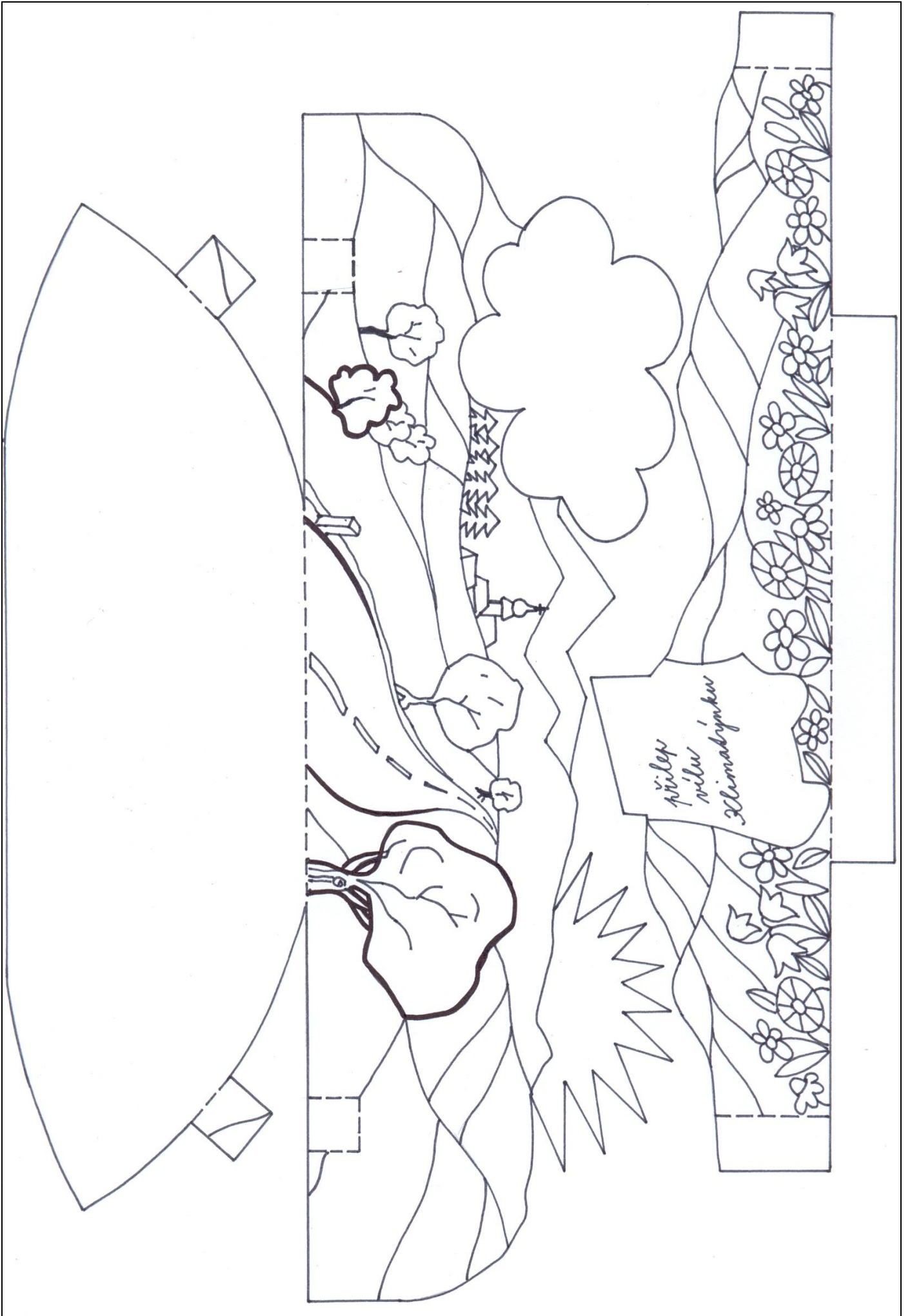
Ukázka – hry s výtvarným námětem - krabičky:

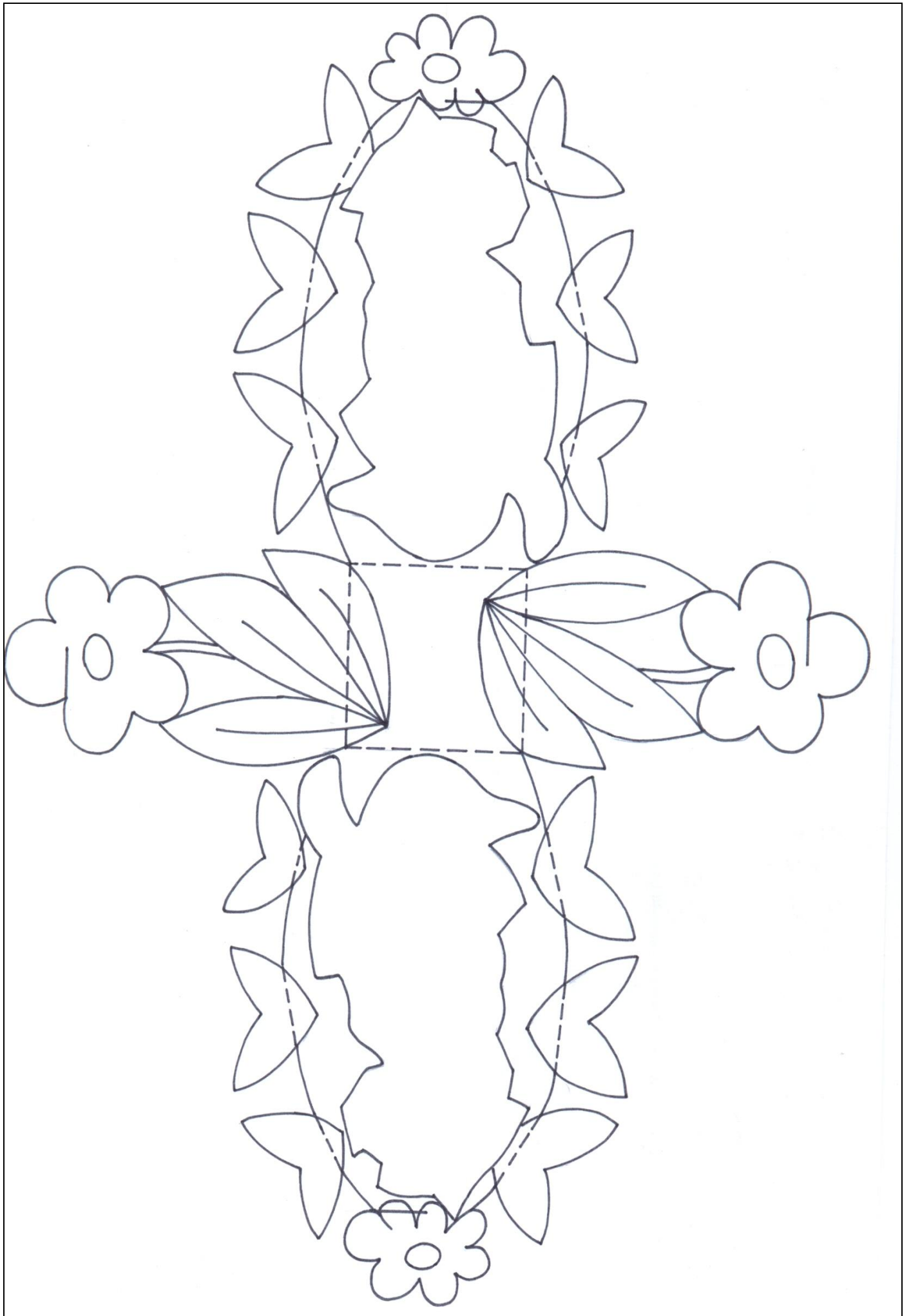


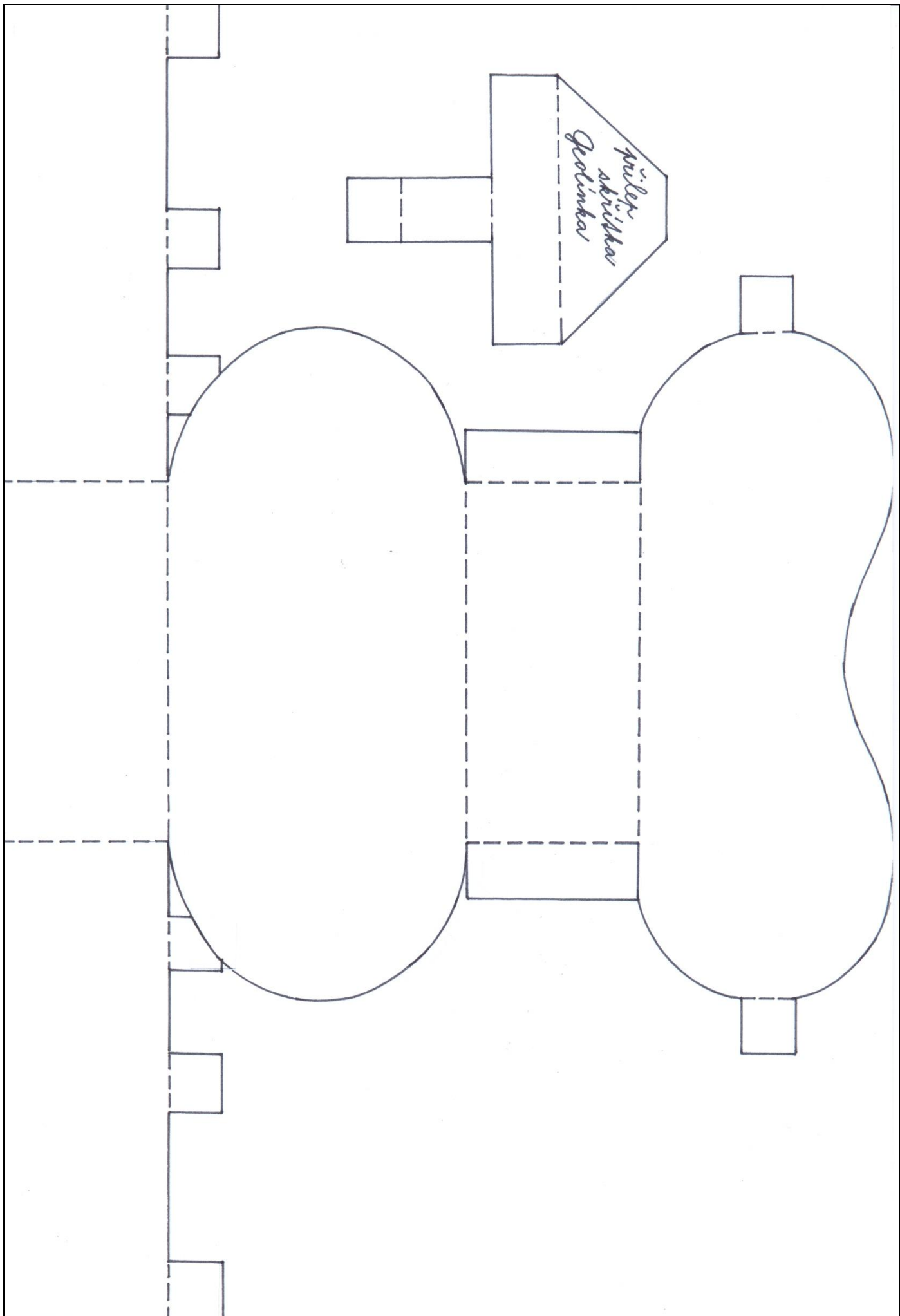
Ukázka – hry s výtvarným námětem – plošné loutky:

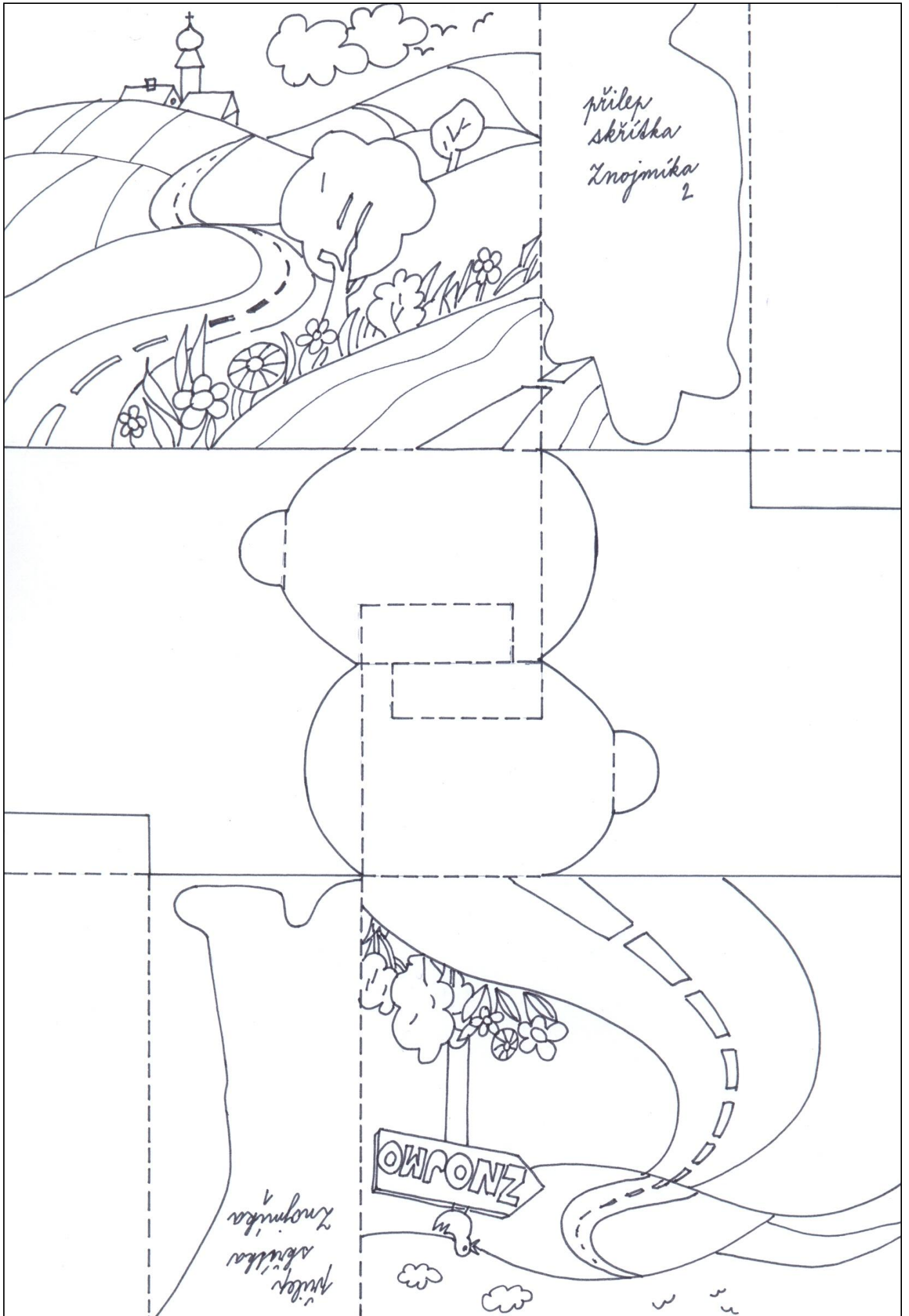










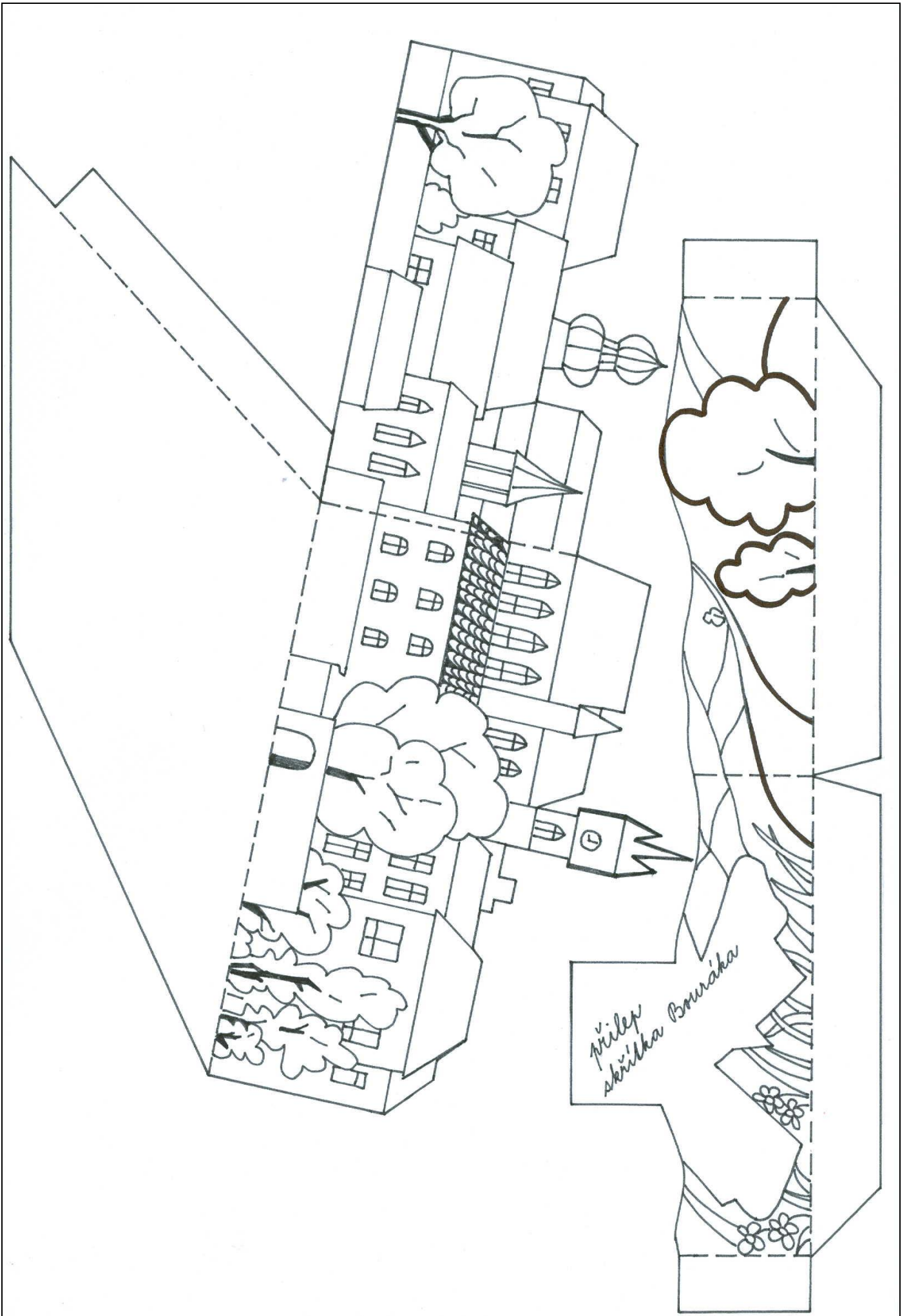


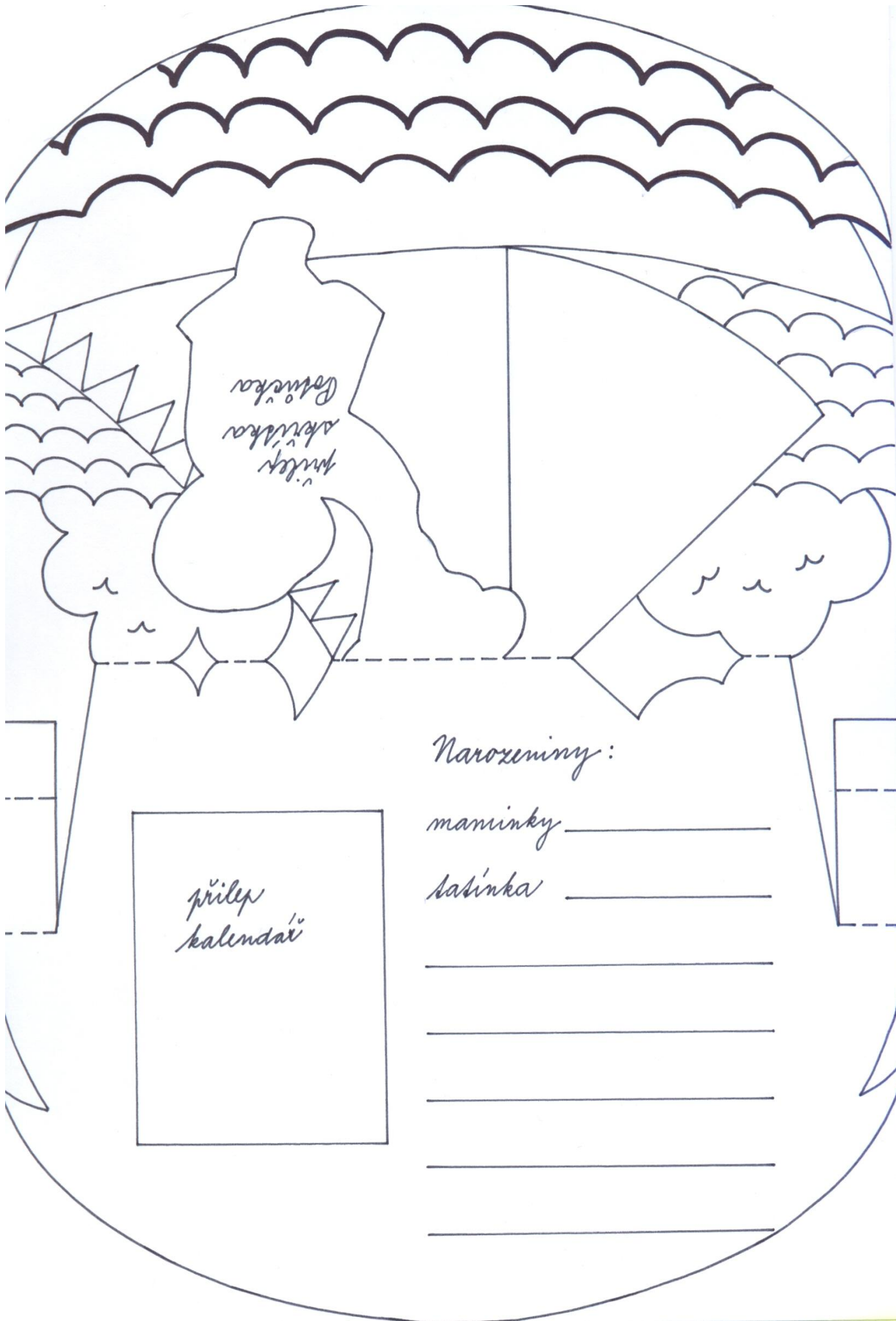
півлеп  
скіпка  
зножніка  
2

ЗНОЖНИК

півлеп  
скіпка  
зножніка  
1







přílepy  
abčička  
Dětička

přílepy  
kalendář

Narozeniny:

maminky \_\_\_\_\_

tatínka \_\_\_\_\_

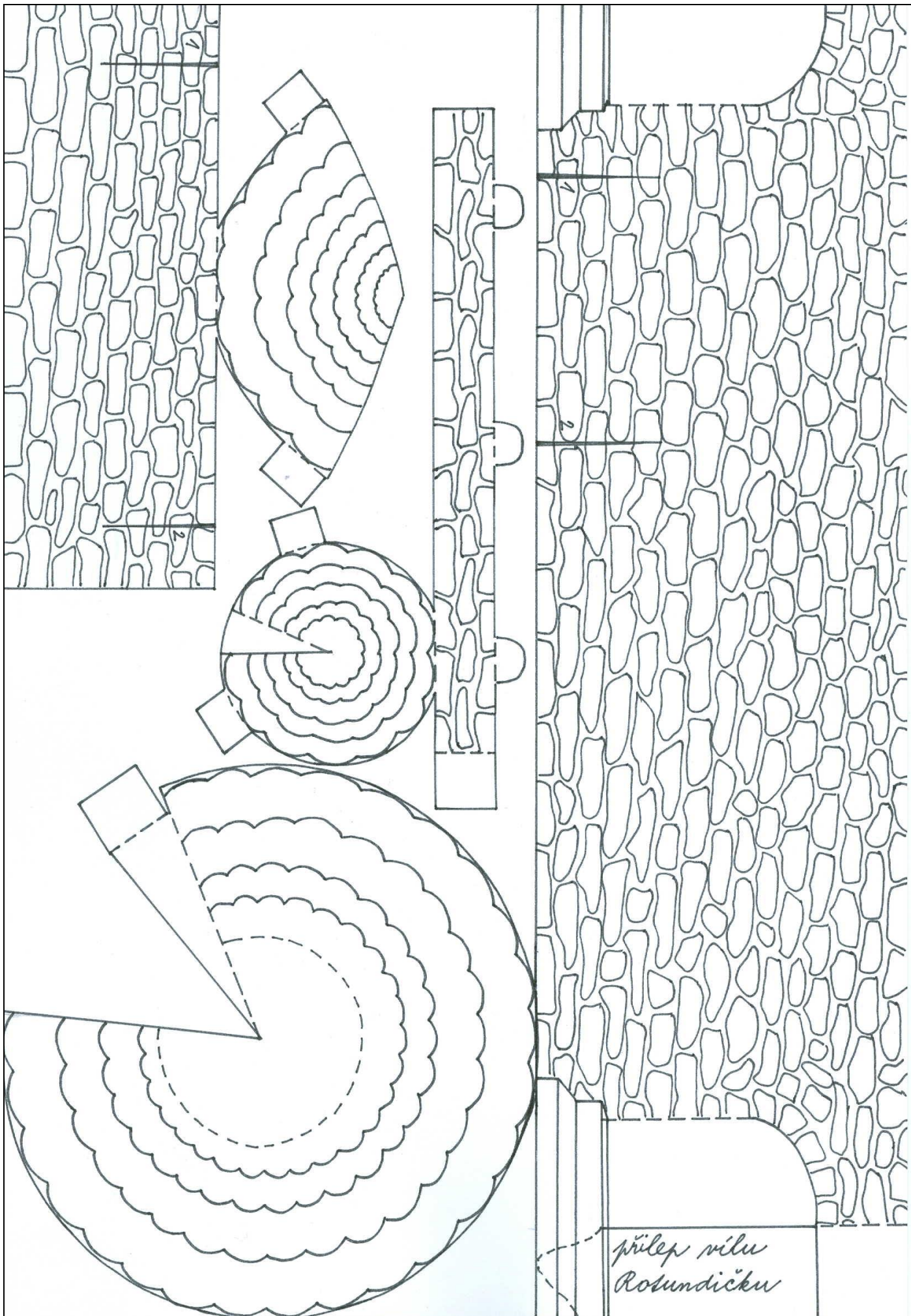
\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

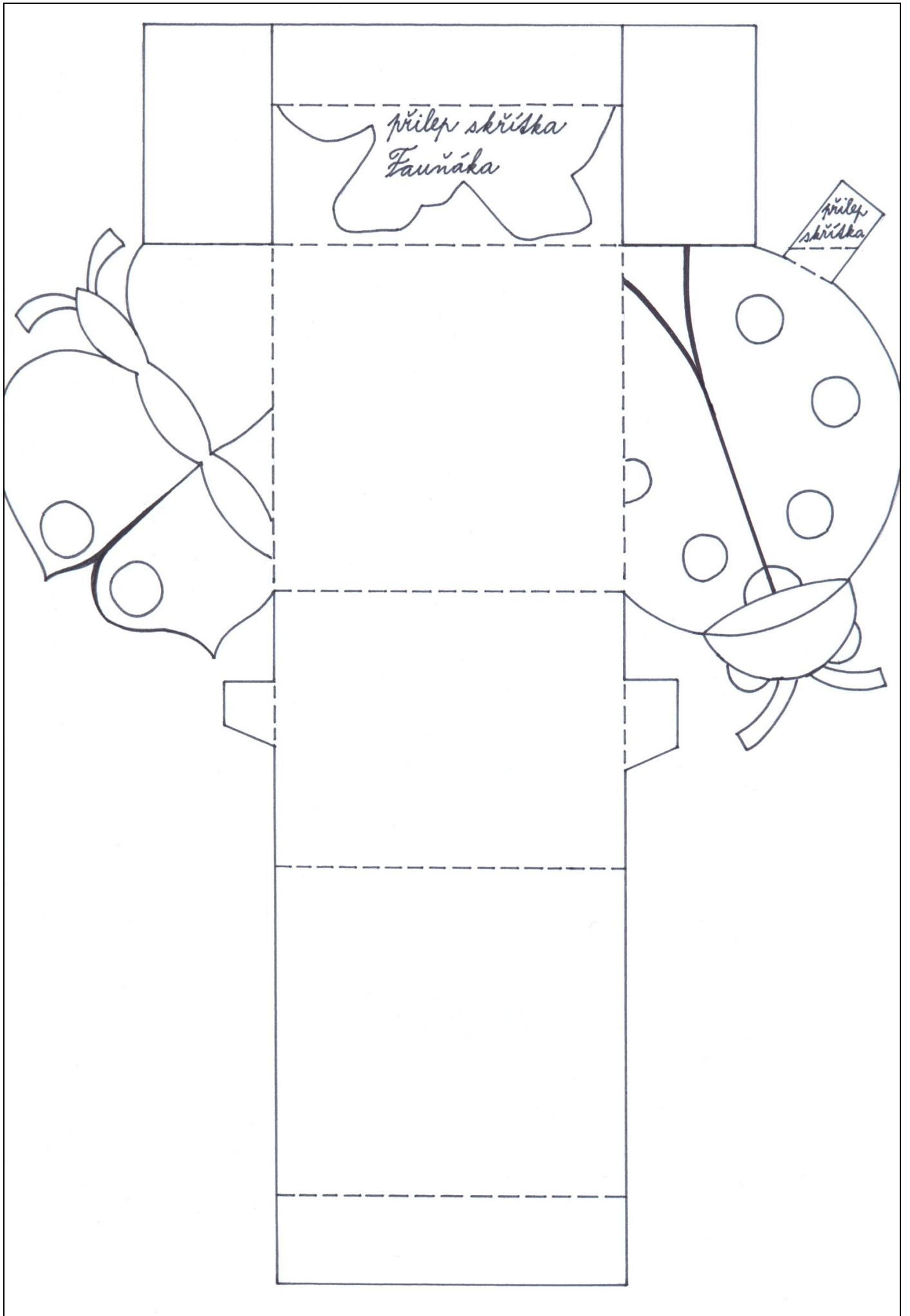
\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_



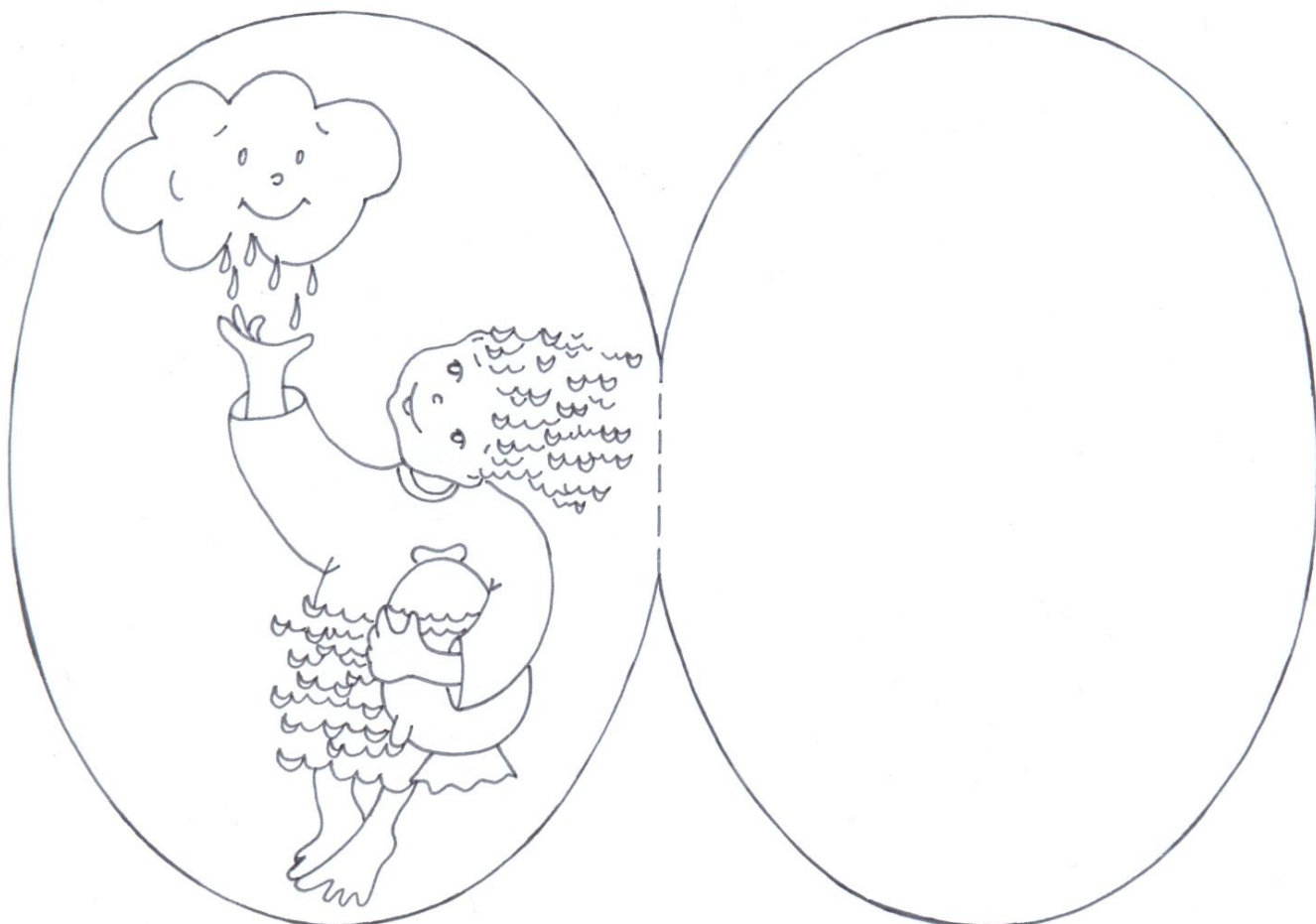
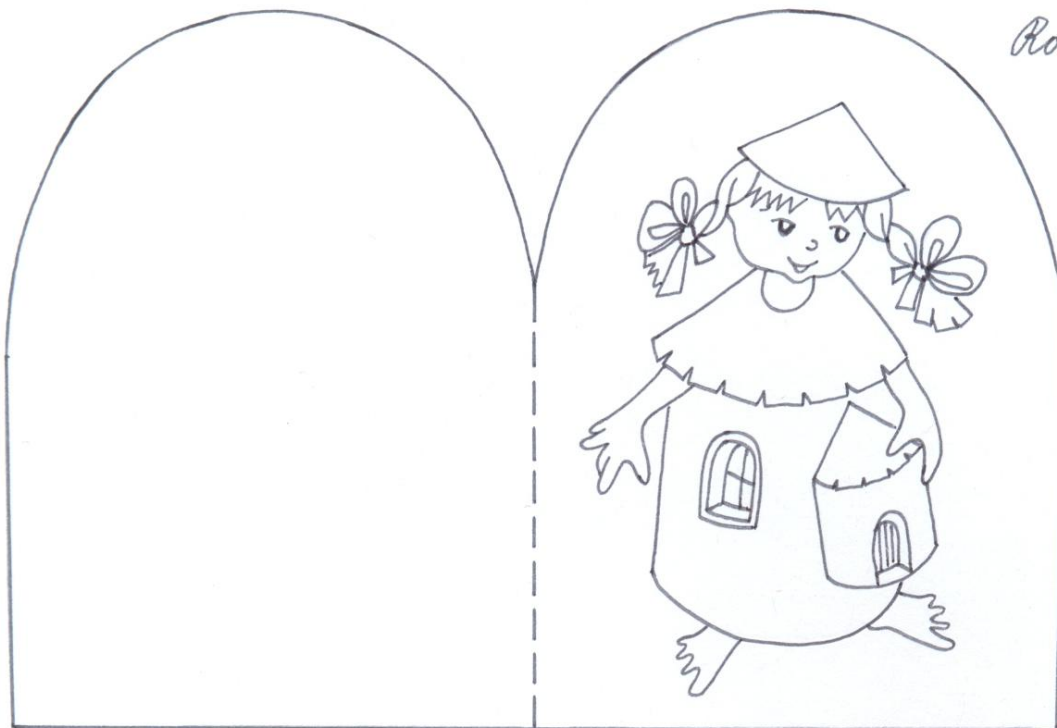




*přilep skříška  
Faunáka*

*přilep  
skříška*

*Posundička*

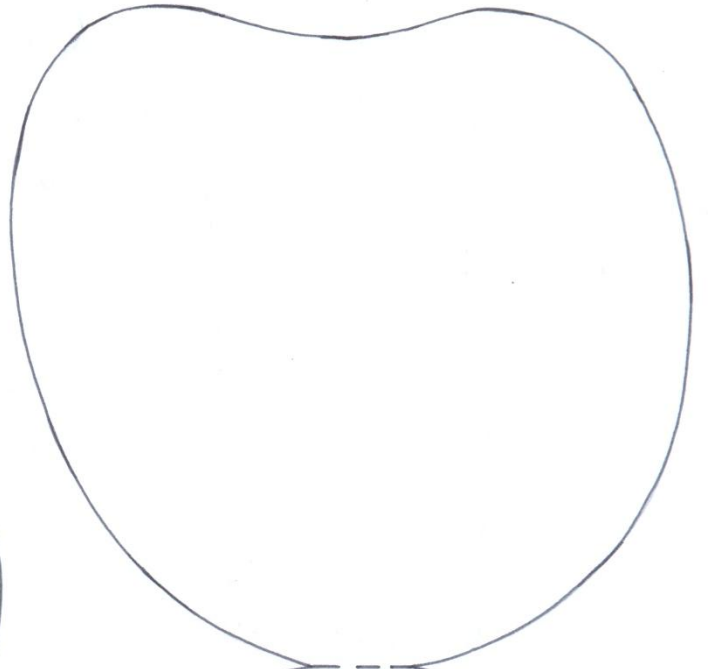
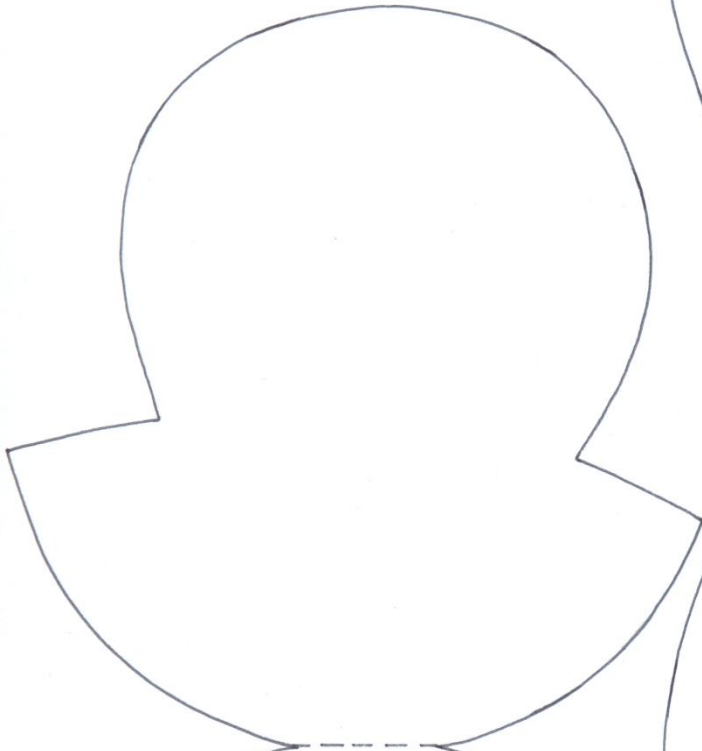


*Posuček*

*Elmadynka*



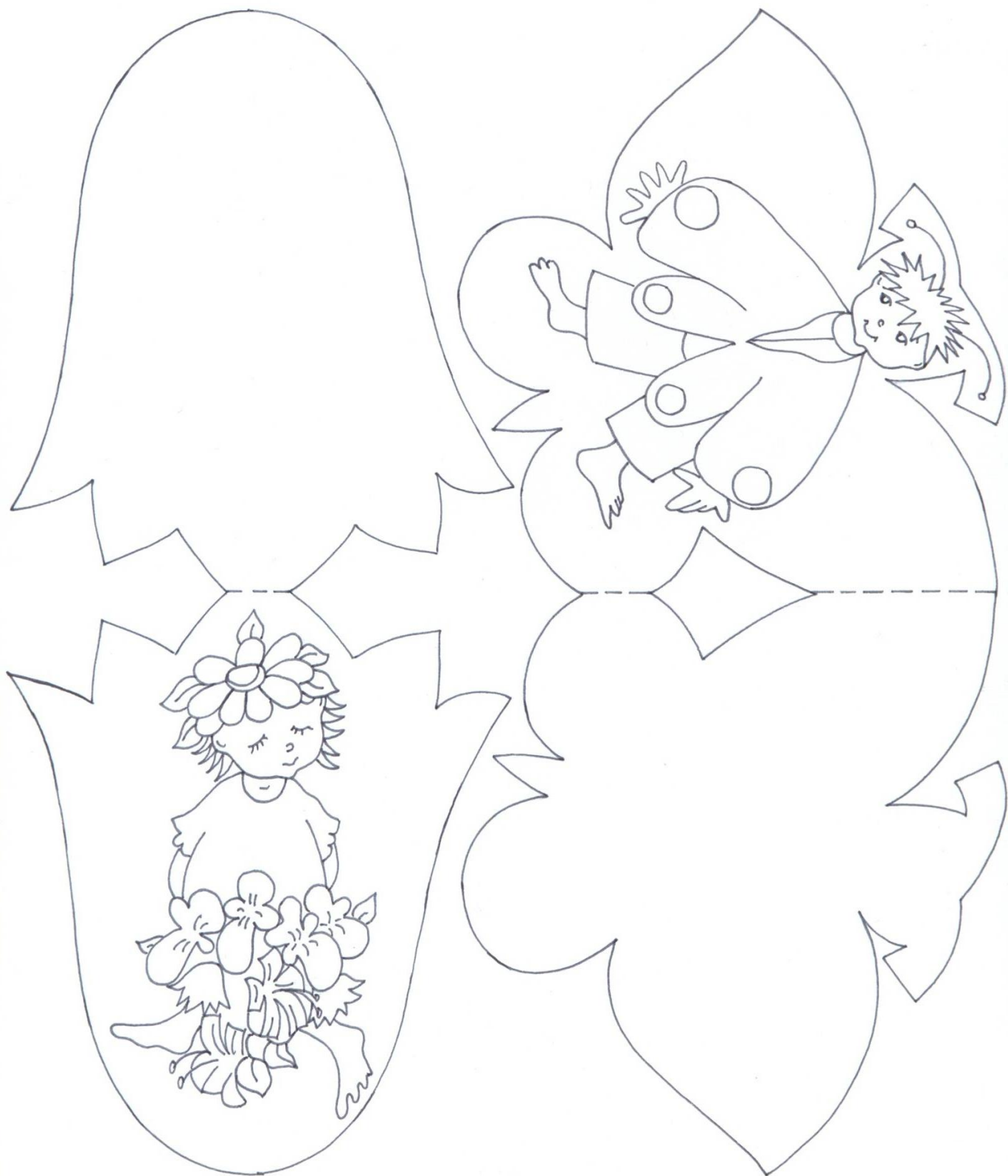
*Přirodník*



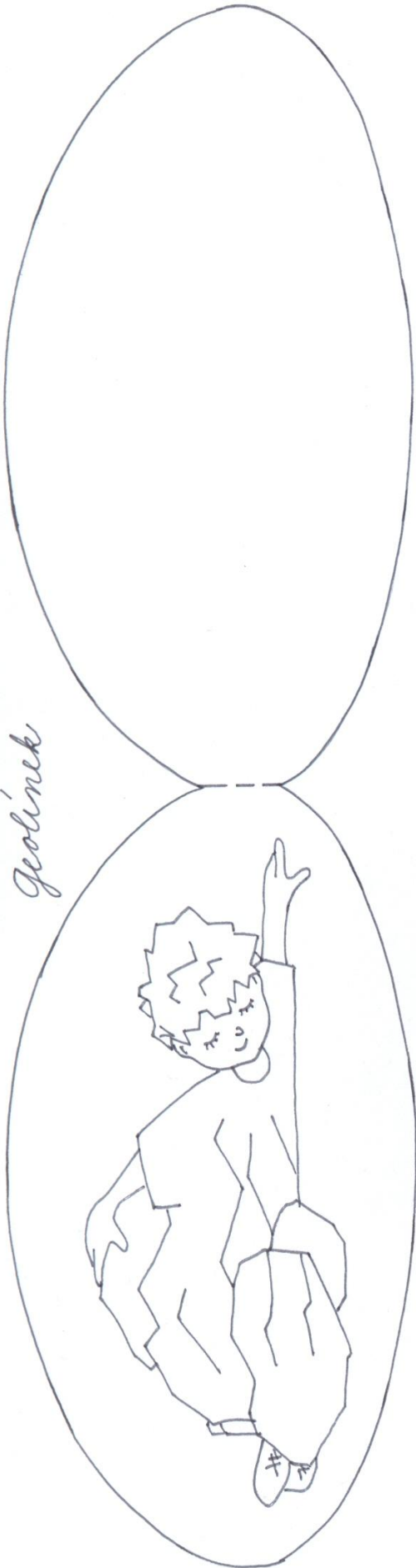
*Bourák*

*Florinka*

*Fauňák*



*geolinek*



*znajnik*

